

Майн Рид

Белият вожд
Северо-мексиканска легенда

ГЛАВА ПЪРВА

Дълбоко във вътрешността на американския материк – на повече от хиляда мили от морските брегове – ще се развият събитията на нашия разказ.

Изкачете се заедно с мене на планината, за да погледнем от снежното и било.

Достигнали сме най-високия ѝ връх. Каква гледка се разкрива пред нас?

На север – планински лабиринт, който се простира през тридесет паралела до бреговете на Ледовития океан! На юг – все същите планини – ту самотни, ту свързани помежду си вериги. На запад пак планини, които се открояват на небето; а в подножията им се простират широки равнини.

Да се обърнем сега и да погледнем на изток! Тук не се вижда никаква планина! Догдето поглед стига и на хиляди мили по-нататък – никаква планина! Оная тъмна ивица над равнината е само скалистият ръб на нова равнина – някаква по-висока степ.

Где се намираме? На кой връх сме застанали? На *Sierra Blanca*¹, позната на ловците с името Испански върхове. Намираме се в западния край на Великата прерия.

На изток погледът не открива никакви следи от култура. Може да се пътува цял месец, без да се открият такива следи. На север и на юг – планини и само планини.

На запад е съвсем друго. С далекоглед можем да зърнем в далечината обработени полета – тясна ивица по бреговете на бляскаща река. Това са заселищата на Нуево Мексико², оазис, напояван от водите на Рио дел Норте. Но нашият разказ не се развива там.

Погледнете пак на изток – и ето, мястото на действието е пред вас. Планината, на която сме застанали, започва право от равнината, простираща се далеко на изток. Тук няма никакви предпланини. Планината и равнината се допират и само с една стъпка човек минава от голите полета към скалистите склонове, покрити с борови гори.

1. *Sierra Blanca* – Бялата планина. Наречена така, защото върховете ѝ са почти винаги покрити със сняг.

2. *Нуево Мексико* (исп.) – Ню Мексико, част от Северно Мексико, сега североамерикански щат.

Равнината има разнообразен изглед. На някои места, гдето има мрави от тревата грама³, местността е зелена; но на повечето места е неплодна като Сахара. Изсушената от слънцето земя е на места кафява; другаде – пясъчно-жълта, а по-нагоре солените изпарения я правят бяла като снега под нозете ни.

Оскъдната растителност не я загръща в зелено наметало. Листата на агавето⁴ са изпъстрени с червени петна; тъмната зеленина на кактусите се помрачава още повече от гъстите им бодли. Острите листа на юката⁵ са потъмнели от прах и напомнят остриета на полуръждясали щикове; а ниските акациеве храсти не дават почти никаква сянка на тъмния агама⁶ и пълзящия кротал. Някоя самотна палма с голо стъбло и къдрава глава придава тук-там африкански изглед на местността. Окоето се изморява скоро от пейзажа, гдето всичко изглежда ъгловато и трънливо, защото в тази равнина не само дърветата, но и всички растения са от същия вид – самата трева дори има тръни⁷.

Какво удоволствие е за нас да погледнем към приятната долина, която се простира на изток от подножието на планината! Каква противоположност с пустинното плато! Тя е покрита с яснозелен килим, изпъстрен с цветя, които блестят като разноцветни скъпоценни камъни! А памуковите дървета⁸, мелиите⁹, вечнозелените дъбове и върбите преплитат вейки в приятни сенчести горички, които сякаш ни приканват за почивка. Да слезем.

Стигнахме до платото, но долината е още далеко под нас – поне хиляда фута¹⁰ по-надолу; обаче от носа на скалата, надвесен над самата долина, можем да я видим цяло на едно протежение от няколко мили¹¹. Тя е гладка като платото над нея: когато я гледа отгоре, човек може да я вземе за част от самото плато, хлътнала в земята, за да намери животворните сили, недостигащи до по-високата местност.

От двете страни на долината, догдето поглед стига, се извисяват до

3. *Грама* (мекс.) – пасбищна трева в Западните щати. Б. пр.

4. *Агава* или американско а. л. р. е – растение с дебели месести листа, завършващи с бодил и достигащи до 1–2 метра. Б. пр.

5. *Юка* – растение с остри и дълги листа в основата на стъблото. Достига до 1 метър височина и има на върха си снопоче бели цветове. Б. пр.

6. *Агама* – гушер със светъл и променлив цвят. Б. пр.

7. *Тъй наречената mosquito grass* – комарова трева. Б. пр.

8. *Памуково дърво* – от вида на тополите, с памуковидна обвивка около семената. Б. пр.

9. *Мелии* – красиви дървета с лилави ароматични цветове. Б. пр.

10. *Фут* – английска мярка за дължина, равна на 30 см. Б. пр.

11. *Миля* – английска мярка за дължина, равна на 1606 м. Б. пр.

платото отвесни скали, високи хиляда фута и проходими само тук-таме. Двете скалисти вериги отстоят на десет мили една от друга и със своята еднаква височина си приличат като двойници. Техният мрачен, суров лоб, надвесен над мекия светъл пейзаж, напомня прекрасна картина в груба дъбова рамка.

Едно поточе пресича като сребриста змия долината – не направо, а в безброй лъкатушки, сякаш му е приятно да се побави в този светъл кът. Честите му завои и спокойно течение показват, че минава почти през равна местност. Бреговете му са залесени, но не навсякъде. Дърветата образуват ту плътен пояс, ту тънка ивица, която едва засенчва потока, а на места тревистите поляни стигат до самата вода.

Ниски храсталаци са пръснати тук-там из долината. Те са с най-разнообразни форми: някои са съвсем кръгли, други са продълговати или овални, трети са извити като старинните вази, наричани „рог на изобилието“, които красят нашите градини. Погледът спира и на отделни дървета, чиито непокътнати корони доказват, че природата тук се е развивала на воля. Цялата местност напомня величествен парк, засаден по план само с толкова дървета, колкото ще украсят гледката, без да скрият красота ѝ.

Няма ли съответстващ на парка дворец, или горски замък? Не. По тия места не дими нито дворец, нито хижа. Никакъв човешки образ не се мярка в този безлюден рай. Стада рогачи бродят из него; величественият ширококорог елен почива в сенките на листнатите горички, но човек не се мярка тук. Никога може би човешка нога... Почакайте! Нашият спътник казва друго. Да го чуем. „Това е долината Сан Илдефонсо. Колкото безлюдна и да изглежда, тя е била някога населена от цивилизовани хора. Недалеко от центъра ѝ можете да забележите пръснати неправилни блокове. Ако не ги покриваха дървета и бурени, бихте могли да съзрете, че са развалини от някакъв град.

Да, на това място се издигал някога голям, цветущ град.

Тук е имало PRESIDИЙ¹², на чиито кули се е развявало испанското знаме; имало е просторен мисионерски дом на отците йезуити; къщи на богати собственици на мини и на асиендадо¹³ са изпълвали цялата долина и в низините, и по височините. Трудолубиво население се е движело тук; развихряли са се страстна любов и омраза, честолюбие, скъперничество и мъст. Сърцата, вълнувани от тия страсти, са изстинали отдавна,

12. *Пресидий* (исп.) – военно коменданство, щаб на гарнизона, крепост. Б. пр.

13. *Асиендадо* (исп.) – фермери, собственици на големи имения. Б. пр.

породените от тях дела не са записани от човешка ръка. Те живеят само в предания, звучащи повече като поетични измислици, отколкото като действителни случки.

А тези предания не са дори и отпреди едно столетие! Преди едно столетие от върха на онази планина човек е можел да види не само заселището Сан Илдефонсо, но и редица други градове, градчета и села – там, гдето погледът не може да съзре сега ни следа от култура. Забравени са дори имената на тия градове“ а историята „м е погребана в развалините!

Индианците си отмъстиха на убийците на Монтесума¹⁴! Ако саксонците¹⁵ биха допуснали да продължи войната за разплата, след още един век – о, не! дори след половин век само! – потомците на Кортес и на конкистадорите му биха изчезнали от Анауак¹⁶!

Чуйте преданието за Сан Илдефонсо!“

14. *Монтесума* – вожд на племето ацтеки, убит от испанците в 1520 г. при завладяване на Мексико. Б. пр.

15. *Саксонците* – т. е. англосаксонците от Северна Америка. Б. пр.

16. *Анауак* – старото име на Мексико преди завладяването му от испанците. Б. пр.

ГЛАВА ВТОРА

Може би в никоя страна няма толкова религиозни празници, колкото в Мексико. Смята се, че фиестите¹⁷ помагат много за християнизирателното на туземците, затова календарът на светиите е твърде много обогатен в тази лъжовно свещена земя. Почти всяка седмица има някакъв празник, шествие с хоругви и свещеници, облечени като за жертвена сцена от „Писаро“¹⁸; с ракети, фойерверки и коленичили в праха глупави граждани, всички със свалени шапки. Това прилича твърде много на лондонското шествие Гай Фокс¹⁹ и има почти същото въздействие върху нравите на обществото.

Разбира се, падретата²⁰ не уреждат тези обредни представления само за развлечение. О, не – те не биха сторили такова нещо! В такива случаи се раздават – не безплатно, то се знае – разни „благословийки“, *indultos*²¹, поръсвани със светена вода, така че докато е в покаяние, нещастният вярващ бива прекрасно „оскубан“, като същевременно му се обещава кратък и лек път към небето.

Тези церемонии са лишени от каквато и да е възвишеност. Това са всъщност дни за развлечение и нерядко може да се види коленичил вярващ да се старее да заглуши крякането на петела за борба²², скрит под сарапето му. И всичко това става в светия божи храм.

В такива празници колениченията в църквата привършват набързо; а след тях идва ред на комарджийниците, конните надбягвания, повялянето на бикове, боя на петли и разни други по-незначителни забавления. При всяко от тях можете да срещнете свещеника, извършил богослужение сутринта, и да заложите, ако желаете, вашия долар или дублон²³

17. *Фиести* – религиозни празници в чест на католическите светии, когато, се уреждат и народни увеселения. Б. пр.

18. *Писаро* – пиеса, посветена на испанския авантюрист Писаро, един от главните завоеватели на Америка. Б. пр.

19. *Гай Фокс* – ежегодно лондонско шествие на 5 ноември в памет на осуетен атентат срещу краля и парламента; участниците носят чучело на Гай Фокс – главния съзаклятник, което изгарят към края на шествието. Б. пр.

20. *Падре* (исп.) – буквално – отец. Католически монах. Б. пр.

21. *indultos* – индулгенция: свидетелство за опрощаване на греховете – безсрочно или за определен срок, – продавано от католическата църква. Б. пр.

22. *Петел за борба* – Често съм виждал в черква петел за борба, носен под мишница, скрит под сарапето на молещия се собственик.

23. *Дублон* – стара испанска златна монета, равна на 16 сребърни долара. Б. пр.

срещу неговия.

Сан Хуан е един от *fiestas principales*²⁴ – един от най-забележителните мексикански празници. В този ден – особено по селата в Ню Мексико – къщите съвсем опустяват. Всички се запътват към някоя по-известна местност – обикновено някоя близка поляна – да гледат игрите: надбягвания с коне, повалене на бикове, бой на петли и така нататък. Промеждутъците се запълват с игра на комар, пушене и ухажвания.

В такива дни се проявява твърде ярко републиканското равенство. Богати и бедни, високопоставени и простосмъртни се смесват с тълпата и вземат участие в забавленията.

Днес е Сан Хуан. Широка зелена поляна се простира край самия град Сан Илдефонсо; там са се събрали жителите на града. Там става празненството и игрите скоро ще започнат. Преди да започнат, нека поскитаме из тълпата, за да се запознаем със зрителите.

Изглежда, че са дошли представители на всички слоеве на населението – почти цялото население. Ето двамата дебели падрета на йезуитската мисия, които се мотаят насам-натам в дългите си раса от груб шевиот, с броеници и разпятия, които се подмятат край коленете им, с ниско остригани темета. Техните глави не могат да бъдат трофей за апаките.

Тук е кюрето²⁵ на градската църква, който личи отдалеко по дългото черно расо, широкополата шапка, черните копринени чорапи и пантофи с токи. Той ту се усмихва благосклонно на тълпата, ту стрелва бързи йезуитски погледи с тъмните си зложелателни очи, ту показва отрупаните си с пръстени бели ръце, когато помага на някоя токущо пристигнала сеньора да заеме мястото си. Много са силни по „женската част“ тези мексикански черноризци.

Стигнахме пред няколко редици амфитеатрално разположени места. Да разгледаме от кого са заети. От пръв поглед личи, че там са се разположили *familias principals*²⁶, които образуват местното висше общество. Да, тук е богатият търговец дон Хосе Ринкон, дебелият му жена и четирите дебелички дъщери със заспало изражение. Тук със съпругата и семейството на алкалда²⁷, както и самият той с официалния жезъл, украсен с пискюли; тук са ечеварияс – хубави девойки (по собствената им преценка), – придружавани от Красив, изискан кавалер, изоставил

24. *Fiestas principales* (исп.) – главните празници. Б. пр.

25. *Кюре* – католически свещеник. Б. пр.

26. *Familias principales* (исп.) – богата фамилия.

27. *Алкалд* (исп.) – кмет, който е упражнявал власт. пр.

националния костюм, за да се облече по парижка мода. Тук е богатият ариендадор сеньор Гомес дел Монте, собственик на безброй стада и просторни земи в долината; тук са и други от избраната класа заедно със своите сеньори и сеньорити. Тук, наблюдавана от всички, е и нежната Каталина до Круоос, дъщеря на богатия собственик на мини дон Амбросио. Щастлив ще бъде този, който ще спечели усмивката на Каталина или може би по-точно, благоволенieto на баща и; защото за брака на Каталина ще се слуша неговата дума.

Говори се наистина, че този въпрос е вече уреден и че щастливият избранник е капитан Робладо, втори по старшинство в пресидия. Ето го и него, с дълги мустаци, със златните нашивки, поглежда намръщено всеки, който дръзне да спре за миг погледа си на прекрасната Каталина. Въпреки всичките му златни нашивки и мъжествена външност. Каталина не е проявила особено добър вкус, като го е избрала; но дали го е избрала? Много е възможно да го е избрал дон Амбросио, който е от плебейски произход и държи да смеси кръвта си с кръвта на военния идалго. Офицерът няма никакви пари извън заплатата си, а и тя е заложена за месеци напред; но той е истински гачупино²⁸ със синя кръв, чистокръвен *hijo de algo*²⁹. Стремещт на стария скъперник не е нито необикновено, нито рядък за случайно издигналите се хора.

Командантът Вискара – висок четиридесетгодишен полковник, нагизден като паун с нашивки и пера – е долу. Той е жизнерадостен ерген; и докато разговаря с падрето, кюрето или алкалда, очите му оглеждат хубавичките поблани, които минават покрай него. Девоичките гледат великолепната му униформа с удивление, което той смята за възхищение, защото си въобразява, че е „Дон Хуан Тенорио“³⁰, и благодари с лека усмивка.

Тук е третият офицер – те са същност само трима – лейтенант Гарсия. Той е по-красив, затова както побланите³¹, така и богатите сеньори го харесват повече от двамата старши офицери. Учудвам се, че хубавата Каталина не го е предпочела. Не се знае дали наистина не го предпочита? Мексиканките не са жени, които показват или изказват чувствата си.

28. *Гачупино* (исп.) – европейец, заселен в Испанска Америка. Понякога презрително – пришелец. Б. пр.

29. *Hijo de algo* – буквално – „син на някого“. Испански благородник. Оттук произлиза и думата идалго.

30. *Дон Хуан Тенорио* – герой на Байроновата поема „Дон Жуан“.

31. *Poblanas* – селски хубавици, в случая – девойки от туземното индианско простолудие.

Трудно е да се каже за кого мисли сега Каталина. На нейната възраст – тя е вече двадесетгодишна – малко е вероятно да не е дала някому сърцето си. Но кому? На Робладо ли? Бих се обзаложил, че не. На Гарсиа ли? Такова обзалагане би било по-уместно. Но все пак има и доста много други млади асиендадо, чиновници от мините или наконтени търговчета от града. Може би е избрала някого от тях *Quien sabe?*³²

Да продължим разходката между тълпата.

Ето войниците от гарнизона с подрънкващи шпори и дълги влачещи се саби; те се движат свойски между наметнатите със сарапета търговци, между собствениците на мини и ранчерите³³ от долината. Войниците подражават на офицерите си по високомерие и перчене, а от това личи, че първенството в селището принадлежи на военните. Всички са драгуни – пехотата не би могла да се справя с индианците И всички си въобразяват, че подрънкването на шпорите и звъntenето на стоманените ножници ги правят по-важни. Те следят с поглед побланите; а изгорите на побланите следят с непрестанна бдителна ревливост войниците.

Побланите са най-хубавите девойки на селището; но всички девойки – и хубавите, и грозните – са излезли днес в най-гиздавите си и весели премени. Някои са в сини, други в яркочервени, трети в морави поли, украсени по края с хубави тесни дантели. Всички са облекли бродирали блузки със снежнобели воланчета, а синкавото, изискано драпирано ребосо³⁴ закрива шията, гърдите, ръцете и при по-голямо кокетство – дори лицето! Тази ревлива наметка ще загуби още преди мръкване половината от престорената си скромност. Хубавите личица вече надничат зад нея; по нежната им кожа ще разберете, че те са били току-що измити от alegrията³⁵, която ги е загрозявала през последните две седмици.

Ранчерите са в красивото си облекло – цепнати отстриани кадифени панталони с широки дъна; лъснати кожени ботуши; дрехи от гладка агнешка кожа или разкошно извезано кадифе; изящно изработени ризи и скъпи червени копринени пояси. Всички са с черни, лъскави широкополи сомбрера, украсени със сребърен или златен ширит и с джувки, прикрепени към дъното на шапката. Някои са без горна дреха; вместо нея те

32. *Quien sabe?* (исп.) – Кой може да знае? Б. пр.

33. *Ранчери* – чифликчни скотовъди. Б. пр.

34. *Ребосо* – сивосинкав или тъмносив шал, носен от всички жени в Мексико освен от дамите на „висшето общество“, които го носят само в особени случаи.

35. *Alegria* – средство, с което мексиканските хубавици запазват свежия цвят на лицето си; за някоя фиеста или фапанго – тоест за празник или бал, – лицето остава дълго време намазано с alegrията и след измиването кожата е съвсем чиста и свежа. Прави се от тревата *phytolacca decandra*.

са метнали нехайно на рамото си своето сарапе. Всички са дошли на коне; на нозете им могат да Се видят шпори, които тежат по цели пет фунта и имат колелца по три, четири, дори пет инча в диаметър!

Дребните миньори собственици, младежите от града и търговчетата са облечени почти по същия начин; обаче по-висшата класа – чиновниците и търговците – носи костюми от тъмно черно сукно, с не напълно европейска кройка, но нещо твърде близко до нея – нещо средно между парижката мода и местното облекло.

Тук може да се види и друг костюм, носен от твърде много хора. Това е облеклото на туземните *pueblos* или *indios mansos*³⁶ – бедни новопокръстени миньори. Тази проста дреха е нещо като горно палто без ръкави, наречено тилма. Тилмата може да се направи от чувал за кафе с изрязан отвор на дъното за главата и с два процепа встрани за ръцете. Тази широка дреха пада почти до хълбоците съвършено свободно, поддържана само от раменете. Тилмата е обикновено от груба местна тъкан – евтин вълнен плат, наричан герга, с беззникав цвят и пъстри нишки за украса. Чифт панталони от шавена овча кожа и груби сандали допълват облеклото на повечето мексикански индианци. Те ходят гологлави, а нозете – от коляното до глезени – лъщят с медено-червената си голота.

Стотици такива тъмнокожи туземци – пеоните³⁷ на мисията и мини-те – стърчат прави, а жените и дъщерите им се наклоняват на своите петат³⁸, гдето са натрупани плодовете на земята им – кактусови плодове, сливи, кайсии, грозде, дини и пъпеши, печени семена от бор, който расте из съседните планини. Други предлагат сладкиши агуамиел³⁹ от съклена захар или печени корени от агаве. Някои са наклеявали пред огньовете, за да пекат чиле колорадо⁴⁰, тортили⁴¹ или да разтапят таблетки подсладен шоколад в глинени гърнета. От тези скромни „търговци“ човек може да купи само за няколко монети⁴² топла лютивичка яхния, чиния атоле⁴³ или паника пиньоле⁴⁴. От други можете да купите сигарили⁴⁵

36. *Pueblos или Indies manso* (исп) простолудието, т. е. местните покорени индианци. Б. пр

37. *Пеони* – закрепостени работници. По закон не са роби, но фактически чрез задължняването към господарите са роби.

38. *Petates* – рогозки, големи колкото одеяло, от палмово лико или тръстика; обичайна постелка на мексиканските селяни.

39. *Aguamiel* – мексиканско разхладително питие с мед.

40. *Chile Colorado* – червени пиперки.

41. *Tortillas* – царевични питки, употребявани от мексиканците вместо хляб.

42. *Clacos* – мексикански монети от 1 или 1/2 стотинка.

43. *Atole* – подсладена каша от царевичен грис.

от пунчи⁴⁶ или парлива агуардиенте⁴⁷, донесени от Тасос или Ел Пао; тук са любимите спирки на жадните миньори и войници. Няма никакви бараки; повечето продавачи се пазят от слънцето с големи палмови розетки, закрепени на колове като слънчобрани над стоката им.

Остава да споменем за още една група хора – твърде важна за празника Сан Хуан; това са състезателите – истинските борци в игрите. Тези състезатели са младежи от всички обществени слоеве; всички са на коне и, разбира се, най-старателно нагласени. Те се разтакат важно насам-натам и карат нагиздените си коне да се въртят и подскачат пред пейките, гдето седят синьоритите. Между тези младежи има собственици на мини, млади асиендадо, ранчери, вакеро⁴⁸, сйболеро⁴⁹, и млади търговци, които умеят добре да яздят. В Мексико всички яздят добре – и гражданите дори са добри конници!

Почти стотина такива младежи възнамеряват да вземат участие в различните изпитания за умела езда. Да почнем игрите!

44. *Pinole* – царевича, сварена в подсладена вода.

45. *Cigarillos* (исп.) – цигари, свити направо от тютюнев лист. Б. Пр.

46. *Punche* – вид местен мексикански тютюн.

47. *Aguardiente* – уиски, приготвено от царевича или алое. Буквално значи гореща, парлива вода. Много употребявано и в повечето случаи твърде долнокачествено питие.

48. *Vaqueros* – пазачи на добитък; произлиза от *Vaca* – крава. Вакерото е обикновено смел ездач. Скотовъдството в Мексико се различава от това в някоя английска ферма. В Мексико стадата имат понякога по десет хиляди глави, а при това испанските породи добитък са по-диви и не е безопасно да се разправяте с тях. Затова вакерото не слиза никога от коня си. Той върши всичката си работа от седлото, защото не е рядко да бъде подгонен от някой разярен бик.

49. *Ciboleros* – ловци на бизони в пограничните поселища; името произлиза от *Cibolo* – мексиканско название на бизона.

ГЛАВА ТРЕТА

Първият номер от програмата беше колео де торо, което значи „повалене на бик“. Същински plaza de toros или арени на борба с бикове има само в най-големите мексикански градове. Но повалене на бик може да се види и в най-незначителното село, защото за него е потребно само открито поле и един колкото е възможно по-див бик. Този спорт не е така вълнуващ, както борбата с бикове, понеже не е толкова опасен за участниците. Не е рядкост обаче и при колео да се види изгърбушен кон или осакатен ездач. А от време на време се случват и смъртоносни злополуки. Понякога конете се препъват; тогава конят и ездачът биват стъпкани от настигналите ги изотзад; така че непредвидените злополуки са най-обикновено нещо при това безразборно препускане. Колео е следователно спорт, при който се изисква сила, смелост и умение; затова всеки младеж от селищата в Ню Мексико се стреми да се отличи в него.

След привършването на приготовленията един вестител обявява, че състезанието скоро ще започне. Тези приготовления бяха всъщност твърде прости и се състояха в оттегляне на зрителите на една страна, така че когато пуснат бика, пътят му към откритото поле да е свободен. Ако няма тази възможност, той би могъл да се насочи към тълпата – опасност, която можеше да се очаква. Понеже се страхуваха от това, повечето жени вече се качваха в десетките груби коли, с които бяха дошли на зрелището. Сеньорите и сеньоритите по трибуната се чувствуваха, разбира се, в безопасност.

Състезателите се строиха в редица. За това първо състезание бяха отделени дванадесет младежи от най-различни класи, които бяха или си въобразяваха, че са първокласни ездачи. Имаше ранчери в живописни костюми, спретнати ариеро, миньори от планината, граждани, асиендадо от долината, вакеро от скотовъдните стопанства и сйболеро, чийто дом обикновено са широките прерии. Редом с другите се бяха строили и няколко драгуни, нетърпеливи да покажат превъзходството си в ездата.

По даден знак бикът бе изведен от един съседен корал⁵⁰. Не го водеха пешаци – това би било твърде опасно за тях. Водачите му бяха вакеро, възседнали яки коне и омотали рогата на бика със своите ласа, за да могат да го повалят с едно дръпване, ако даде признаци на непокорство.

50. Корал – заградено място за добитък. Б. пр.

Той изглеждаше зло животно, с къдраво чело и застрашително смръщени, искрящи очи. Личеше, че трябва само малко да го пораздразнят, за да стане още по-страшен – той без това вече шибаше гневно опашката по хълбоците си, виреше дългите си прави рога и удряше от време на време земята с копитата си. Явно бе, че е един от най-свирепите представители на тази свирепа порода – породата на испанските бикове.

Всички погледи се втренчиха с любопитство в него, всички зрители преценяваха гласно качествата му. Някои смятаха, че е прекалено тлъст, други твърдяха, че бил тъкмо подходящ за добро тичане; защото главно-то, което се очаква от бика при колео, не е смелост, а бързина. Тази разлика в мненията доведе до много обзалагания за изхода на играта, тоест за това, след колко време бикът ще бъде уловен за опашката и повален. С повалянето на бика състезанието, разбира се, завършваше.

Като се има предвид, че избраното животно бе един от най-силните, бързи и свирепи представители на вида си и че не допуска употребата на никакво оръжие, нито дори на ласо, трябва да се признае, че това не беше лесна работа. Животното препуска с все сила почти с бързината на галопиращ кон и за да бъде повалено при тези условия, изисква умение, сила и съвършено ездаческо изкуство. Трябва да улови опашката на бика, да се провере под един от задните му крака и с едно внезапно дръпване да се повали животното по гръб.

Бикът бе изведен на около двеста ярда⁵¹ пред редицата на ездачите и оставен там с лице към равнината. Ласата, които го придържаха за рогата, бяха внимателно издърпани, натри заострени зъбчати фишека бяха изстреляни в бедрата му и той се втурна напред, поощряван от виковете на зрителите!

В следния миг се втурнаха ездачите, всеки от които викаше по своему.

Редицата се разкъса твърде скоро и безредният рояк на ездачите закръстосва равнината като при лов на лисица. Тълпата се разтегляше всеки миг, докато най-сетне началната редица се превърна в проточена на няколко стотин ярда върволица от по двама и дори по един човек. Ездачите продължаваха да препускат напред, като шибяха конете с камшици, пришпорваха ги и ги караха да тичат до последни сили.

Подлуден от изبودените по него възпламенени фишеци и ужасен от свистенето им, бикът препускаше с всички сили почти по права линия.

51. *Ярд* английска мярка за дължина, равна на 91 см. Б. пр.

При преднината, която му бяха дали, той не можеше да бъде достигнат лесно дори от бързи ездачи и той измина повече от миля, преди някой да го наближи.

Видяха как един драгун с едър дорест кон го подгони отблизо и можа най-сетне да улови опашката му. Виждаше се как я дръпна веднаж-дваж, като че се опита да повали бика само със сила. Обаче не успя и в следния миг бикът се втурна встрани, а преследвачът остана назад.

След това бикът бе нападат от един млад асиендадо с великолепен кон; но при всяко негово посягане да хване опашката, тя бръсваше на друга страна и той не успяваше да я достигне. Най-сетне можа да я хване, обаче бикът направи един внезапен завои и опашката се изплъзна от ръцете на ездача, който също изостана.

Едно от правилата при колео е, че всеки състезател, който направи опит да повали бика и не успее, трябва да се оттегли; така че младият асиендадо и драгунът бяха вече във от играта.

Видяха ги да се връщат обратно, но не към публиката. Предпочитаха да позаобиколят, та зрителите да не видят отблизо омърлушените им лица.

Бикът продължаваше да тича, разпенените и възбудени ездачи препускаха след него. Още един драгун си опита щастието, но и той не успя; последва го един вакеро, после трети, четвърти ездач – все със същия успех; тълпата викаше недоволно при всяка несполука. За удоволствие на зрителите имаше и няколко прекатурвания от конете; а един кон, излязъл пред бика и попаднал под рогата му, бе зле намушен.

За по-малко от десет минути единадесет от дванадесетте състезатели се отказаха от гонитбата.

Остана да се опита само един. Бикът се бе проявил блестящо и бе спечелил вече благоволенieto на зрителите, които гръмко му ръкопляскаха.

– Bravo, toro! Bravissimo!⁵² – се чуваше отвред.

Очите на всички бяха обърнати към побеснялото животно и единственият му преследвач. И двамата бяха близо и се виждаха добре, защото гонитбата се бе развила не по една линия, а в различни посоки из поляната, така че бикът не беше сега по-далече от тълпата, отколкото когато го настигна първият драгун. Той препускаше напреко през полето и всяко движение на преследвача и преследвания можеше да се наблюдава

52. *Bravo toro! Bravissimo!* – Браво на бика, Брависимо.

добре от трибуните.

Още от пръв поглед личеше, че бикът сега е преследван от най-хубавия кон и най-хубавия ездач на арената. Но ще се окажат ли те и най-добрите? Това оставаше да се види.

Конят беше едър, чер като въглен мустанг, със заострена на края дълга и плътна опашка, която се мяташе като у тичаща лисица. Дори когато препускаше, леко извитата му шия и гордата осанка, очертани върху фона на гладката моравя, предизвикваха възгласи на възхищение.

Ездачът беше двадесетгодишен младеж; светлите му къдрави коси и бяло-руменият цвят на лицето го отличаваха от всички други състезатели, все мургави мъже. Облечен беше в костюм от ранчер с всичките му везби и украшения, а вместо обичайното сарапе имаше пурпурночервена манга⁵³, по-изящна и по-скъпа дреха. Той бе отметнал назад дългите поли, за да освободи ръцете си, а развяваните от ветреца гънки увеличаваха изяществото на неговата стойка.

Внезапната поява на този великолепен ездач – защото той бе стоял досега назад, не бе развявал плаща си и надали бе забелязан от някого – предизвика необичайно раздвижване и много гласове почнаха да питат за името му.

– Карлос, ловецът на бизони! – извика някой, достатъчно високо, за да задоволи изведнъж всички.

Някои очевидно знаеха кой е „Карлос, ловецът на бизони“, но повечето от присъстващите не знаеха. Един от тях, които знаеха, запитва:

– Защо не се показва по-рано? Можеше да го стори, ако иска.

– *Saramba!*⁵⁴ Да! – добави друг. – Можеше да го стори. Но той нарочно оставаше назад, за да се опитат другите, защото знае че никои от тях не може да го повали *Mira!*⁵⁵

Предположението на говорещия беше несъмнено вярно.

Ясно беше от пръв поглед, че тоя ездач може лесно да настигне бика. Конят му препускаше все още в умерен галоп и ако ушите му бяха шръкнали, а ноздрите широко отворени, това се дължеше само на възбудата от гонитбата и раздражението от досегашното задържане. Поводите бяха наистина все още здраво опънати.

Тъкмо когато говорещият извика предупредително: „Гледайте“, в държането на ездача се забележа внезапна промяна. Той беше на

53. *Манга* – наметало. Б. пр.

54. *Saramba!* – нецензурно възклицание. *Saraja* е още по-некрасиво. Първото се произнася някога и от дами. Второто е типично за най-простия народ.

55. *Mira* (гледай) и *Bravo* – изрази за възторг.

двадесетина крачки зад животното. Изведнъж конят му се втурна напред с удвоена бързина и с няколко скока се озова успоредно с бика. Видяха как ездачът сграби дългата опашка и се наведе напред. В следния миг той се изправи внезапно и огромният рогат звяр се просна по гръб с краката нагоре. Всичко това стана сякаш без каквото и да е усилие, като че бикът беше някакъв котарак. Откъм зрителите се чува гръмки „Viva“⁵⁶, ездачът победител дойде с коня си пред трибуните, поблагодари със скромнен поклон за приветствията и се отдръпна всред тълпата.

Не липсваха хора, които си въобразяваха, че докато ловецът на бизони се покланя, очите му били отправени към Каталина де Крусес, а някои дори твърдяха, че тя се усмихнала и изглеждала доволна. Но това беше немислимо. Наследницата на богатия дон Амбросио да се усмихва в отговор на поклон от някакъв ловец на бизони!

Една девойка обаче наистина му се усмихна. Едно русокосо, светлолико същество, изправено в колата, към която победителят се бе приближил. Двете лица изглеждаха съвсем еднакви. Имаха еднаква кръв, еднакъв цвят, бяха от една и съща раса. Дали не бяха брат и сестра? Да, прекрасната девойка беше сестра на ловеца на бизони. Тя се усмихваше от Щастие при мисълта за победата на брат си.

В дъното на колата седеше жена със странна външност – стара, с дълги, разпилени, бели като лен коси. Тя мълчеше, но острите ѝ очи бѣлѣха извити с тържествуващ израз към ловеца. Някои я гледаха с любопитство, но Повечето – със страх и трепет. Знаеха я и си шепнеха странни неща за нея.

– Es una bruja! Una hechicera! (Тя е вещица! Магьосница!) – казваха те.

Шепнеха го тихо, за да не ги чуят Карлос или девойката. Защото тази жена беше тяхна майка.

56. Viva – Да живее! Б. пр.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Игрите продължаваха. Поваленият от ловеца на бизони бик е вързан и върви унило през полето. Той няма да участва вече в играта; за това го отвеждат с ласо да го предадат като награда на победителя.

Изкарват втори бик и нова дузина ездачи хукват подире му.

Те изглеждат по-сполучливо подбрани или по-скоро бикът не тича като първия, защото всички веднага го настигат и задминават в главоломната си бързина. Най-неочаквано обаче животното прави завой и се втурва назад, право към зрителите!

Побланите в колите, сеньорите и сеньоритите започват да пишат. Има защо: още десет секунди и разяреното животно ще бъде сред тях!

Преследващите го ездачи са все още далеко зад него. Поради главоломната бързина внезапният обрат в посоката ги остави твърде назад. И първите дори не могат да го настигнат навреме.

Всички други ездачи са слезли от конете си. А никой пешак не би дръзнал да спре връхлитащ разярен бик.

Смут и викове сред мъжете, ужас и писъци между жените. Мнозина ще загинат може би. Никой не знае дали не ще бъде между тях.

Редица коли, пълни с ужасени хора, се проточват от двете страни на трибуната към равнината и образуват по този начин нещо като полукръг. Бикът прониква в този полукръг, насочва се по колите и се втурва право към трибуната, решен сякаш да си пробие път в тази именно посока. Дамите са наскачали, обезумели от уплаха, готови сякаш да скочат върху рогата на чудовището, от което се страхуват. Преживяването им е наистина ужасно.

Тъкмо в този миг откъм колите излиза човек с ласо в ръка. Той не е на кон. Щом се отделя от тълпата, той завъртва ласото над главата си и свистящият възел впримчва рогата на бика.

Без да губи миг, човекът притичва до едно дръвче, почти в средата на полукръга и бързо навива другия край на ласото около ствола му. След миг би било късно.

Взелът е току-що вързан, когато едно силно дръпване показва, че бикът е опънал докрай въжетото; сломеният звяр е отхвърлен сега назад със здраво впримченото в рогата му ласо. Паднал е пред самите нозе на зрителите!

– Bravo! Viva! – се чуват стотици гласове, когато; хората се

съвземат достатъчно от страха си, за да могат да викат.

– Да живее! Да живее Карлос ловецът!

Защото той именно бе извършил и този ловък и смел подвиг.

Но бикът не беше още надвит. Той беше задържан само в определен кръг – догдето се простираше ласото – и като се вдигна, хукна пак с бесен рев към тълпата. За щастие ласото не беше толкова дълго, та не му позволи да достигне някъде зрителите, и той се повали отново на хълбоците си. Хората се разбягваха на вси страни от страх да не би да се изхлузи от примката си. Обаче ездачите вече пристигнаха, едни метнаха нови ласа на шията му, други препънаха краката му и най-сетне го поваляха на земята с опънати нозе.

Той бе напълно победен и не можеше да участва в играта. А тъй като за случая бяха докарани само два бика, повалинето на бикове завърши.

Докато траеха приготвянията за друго голямо състезание, за внимание на публиката през време на почивката бяха показани няколко по-незначителни постижения на ездаческото изкуство. Първото беше омотаване с ласо на глезена на тичащ човек, който трябва да бъде повален по този начин на земята. В това състезание участваха и ездачи, и пешаци и толкова голям брой от тях успяваха, че то едва ли можеше да се смята за някакъв „подвиг“; по-ловките не го признаваха дори за постижение и отказваха да участвуват в него.

След това бе показано вдигане на шапка от земята. От ездача се искаше да хвърли шапката си, да се наведе от седлото и да я вземе, както препуска край нея. Почти всички присъстващи ездачи можеха да го направят и само по-младите го смятаха за проява на сръчност. Сега можеха да се видят двадесетина души да препускат и да се кланят до земята, за да вдигнат предварително хвърленото си сомбреро.

Не така лесно се вземат дребни предмети; вдигането на монета от земята например може да постави на изпитание сръчността и на най-добрия кабалеро⁵⁷.

Сега пристъпи напред и даде знак за тишина комендантът Вискара. Той сложи един испански долар на гладката морава и извика:

– Оставям го на този, който успее да го вземе при пръв опит. Обзалагам се на пет златни унции, че ще бъде сержант Гомес!

Настъпи тишина. Пет златни унции⁵⁸ не бяха малко пари. Само

57. *Кабалеро* – ездач, кавалер, господин. Б. пр.

58. *Унция* (исп.) – някогашна испанска златна монета. Б. пр.

някой рико⁵⁹ можеше да си позволи да загуби такава сума.

Но все пак се намери човек да приеме облога. Един млад ранчero пристъпи напред.

– Полковник Вискара – каза той, – аз не се обзалагам, че сержант Гомес не може да извърши това. Но предлагам облог, че тук има и друг човек, който може да го стори не по-зле от него. Удвоете сумата, ако обичате.

– Кажете вашия човек – каза Вискара.

– Карлос, ловецът на бизони!

– Добре! Приемам облога. Всеки може да се опита – продължи Вискара, като се обърна към тълпата. – Ще заместя долара с нов при всяко вземане; но помнете – ще се опитвате само по веднъж!

Опитаха се неколцина, но безуспешно. Някои докоснаха монетата и дори я изместиха, но ни един не успя да я вдигне.

Най-сетне на арената се появи един драгун на голям дорест кон; всички го познаха: беше сержант Гомес, същият, който пръв догони бика, но не успя да го повали. Без съмнение неотлъчната мисъл за този неуспех увеличаваше естествената мрачност на неговото бледо лице. Той беше едър мъж и безспорно добър ездач, но външността му беше лишена от онази съразмерност, която е залог за гъвкавост и пъргавина.

Опитът не изискваше особени приготовления. Сержантът прегледа ремъците на седлото си, освободи се от сабята и коланите и тръгна. След няколко минути мина с коня си до лъскавата монета, наведе се и се опита да я хване. Той успя да я вдигне от земята, но понеже не бе я стиснал здраво – тя се изплъзна от пръстите му, преди да я вдигне до стремето.

От тълпата се чуха полувъзхитени, полунеодобрителни викове. Мнозина бяха склонни да го поддържат заради Вискара. Не обичаха полковника, но се страхуваха от него и поради това му угаждаха.

Сега вече се появи ловецът на бизони, яхнал лъскавия си чер кон. Всички погледи бяха насочени към него.

Хубавото му лице би предизвикало възхищение, ако не беше толкова светло. На него се дължеше скритата неприязън на зрителите. Те знаеха, че този човек не е от тяхната раса!

Но в женското сърце няма предубеждения и много очи из редицата на мургавите девойки искряха от възхищение пред русия американец, защото Карлос, ловецът на бизони, беше американец.

59. *Rico* (исп.) – богаташ Б. пр.

Но не само женските очи гледаха благосклонно към ловеца, не само женските устни шепнеха похвали. Между полудивите тагни⁶⁰ с криви нозе и сведени погледи имаше хора, които мечтаеха за миналите времена. Те знаеха, че бащите им са били някога свободни и в тайните си събирания в планинските пещери или в дълбокия мрак на огнищата все още поддържаха „свещения огън“ на бога Кецалкоатл⁶¹, все още говореха за Монтесума и за свободата.

Макар и по-мургави от всички други, тези хора не гледаха с предубеждение светлата кожа на Карлос. Няколко лъча от светлината на бъдещето бяха проникнали дори в техните безпросветни души. Някакво тайнствено, инстинктивно предчувствие им подсказваше, че освободителите им от испанската тирания ще дойдат именно от изток, откъм големите равнини!

Ловецът на бизони не сметна за необходимо да направи някакви приготовления. Не свали дори плаща си, а само го отхвърли небрежно назад и остави дългите му поли да се мятат по бедрата на коня.

Покорявайки се на гласа на своя ездач, животното се втурна в галоп, след това, направлявано от коленете му, почна да кръжи из поляната, като увеличаваше непрестанно бързината си.

Ездачът се засили отдалече и насочи коня си към блестящата монета. Когато стигна почти до нея, той се наведе от седлото, вдигна я, подхвърли я високо във въздуха, спря изведнъж коня си и я улови в протегнатата си длан!

Всичко бе извършено с лекотата и сръчността на индийски фокусник. И най-предубедените дори не можеха да сдържат възклицанията си и гръмки „Вива“ за Карлос ловеца проечеаха отново.

Сержантът бе унижен. Той беше от много време победител в тези игри, защото Карлос не бе присъствувал досега на тях или поне не бе участвувал. Не по-доволен беше и Вискара. Любимецът му бе победен, а сам той губеше десет златни унции – голяма сума дори за комендант на един граничен гарнизон. А на всичко отгоре, че е изгубил един бас, който сам бе предложил, напълно сигурен, че ще го спечели. От този миг Карлос, ловецът на бизони, стана неприятен на Вискара.

60. *Тагни* – тагните са били някога голямо индианско племе, населявало северната и източната част на Ню Мексико. След покоряването им от испанците и те били покръстени като пуеблите. Сега са се полупретопили между другите полуцивилизовани жители на тази област или съществуват тук-там само като останки от някогашното племе.

61. *Кецалкоатл* – индиански бог на слънцето, изобразяван като крилат змей.

Следващото състезание се състоеше в галопиране до самия бряг на дълбок канал, който минаваше наблизко. Целта беше да се прояви смелостта и сръчността на ездача и добрата обездка на коня.

Напоителният канал беше толкова широк, че не можеше да се прескочи от кон, и толкова дълбок, че падането в него нямаше да е много приятно за ездача. За успеха в състезанието се изискваше следователно и ловкост, и безстрашие. Конят трябваше да стигне до брега на канала в пълен галоп и да бъде спрял внезапно, но така, че и четирите му крака да бъдат до предварително определена линия. Тази линия беше на помалко от две конски дължини от брега на канала. Брегът беше, разбира се, здрав, иначе изпълнението на тази задача би било изобщо невъзможно.

Мнозина минаха състезанието успешно, като показаха великолепно ездаческо изкуство. Конят, спрял внезапно в буйния си бяг до самия край на отвесния бряг и застанал на задните си крака с вирната глава, изпъкнали очи и издути ноздри, от които излиза пара, представляваше прекрасна гледка. Мнозина обаче просто размиваха тълпата. Това бяха или малодушните ездачи, които спираха рязко, преди да наближат брега, или смели, но неопитни, които прескачаха чертата и се гмурваха в дълбоката кална вода. В двата случая неуспехът се посрещаше с викове и смях, които се превръщаха в нестихваща врява, когато полуудавените и измокрени ездачи се измъкваха запъхтени на брега. А всяко сполучливо спиране предизвикваше одобрителни възгласи.

При такива упражнения и състезания никак не е чудно, че тези хора са най-добрите ездачи на света.

Направи впечатление; че Карлос, ловецът на бизони, не взе участие в тази игра. Защо ли? Приятелите му твърдяха, че я смятал за незаслужаваща вниманието му. Да участва в това състезание, след като е показал ездаческото си изкуство при много по-трудни обстоятелства, би значело да се стреми към излишен успех. Така всъщност мислеше и Карлос.

Но огорченият комендант мислеше другояче; и капитан Робладо също – защото бе видял или му се бе сторило, че е видял странен израз в очите на Каталина при всеки нов успех на ловеца. Двамата военни имаха свои замисли. Подли замисли, насочени да унижат Карлос. Те се приближиха към него и запитаха защо не участва в последното състезание. Мисля, че не си струва труда – отвърна скромно ловецът на бизони.

– Ами – извика насмешливо Робладо. – Сигурно си имал други

съображения, драги! Да се задържиш до тая локва не е толкова незначителен подвиг. Не те ли е страх да не се окъпеш... Тези думи бяха, изречени предизвикателно, и достатъчно високо, за да ги чуят всички; а накрая капитан Робладо се изсмя подигравателно.

Двамата военни желяеха да всеят тъкмо такива отношения. Те се надяваха, че ако Карлос вземе участие в състезанието, някаква злополука, например подхлъзване или препъване на коня, може да доведе до желания от тях и унизителен за ловеца край. Човек, излязъл мокър до кости от една кална бара, би представлявал твърде жалка гледка за празнуващата тълпа, колкото смел и да е бил опитът, довел до това положение; а тъкмо в такова положение те искаха да видят Карлос.

Не личеше дали ловецът подозира целта им. Отговорът му не показва това. Но когато го чуха, каналът и калните му води бяха изведнъж забравени. Вниманието на зрителите бе привлечено от един по-интересен подвиг.

ГЛАВА ПЕТА

Застанал неподвижно до седлото, Карлос мълча няколко мига. Сякаш се чудеше какво да отговори. Засегнат бе от държането на двамата офицери и от думите на Робладо. Твърде неприятно би било да участва в такова просто състезание сега, когато всички вече го привършиха, и то само поради закачката на Робладо и коменданта; ако пък откаже, би се изложил на подигравките и подмятанията; а те целяха може би именно това.

Той имаше основание да подозира някаква коварна Подбуда. Познаваше донегде и двамата, знаеше служебния им ранг; пък и не можеше да не ги знае, защото те бяха най-важните големци в селището. Но знаеше нещичко и за нрава им, а то съвсем не беше в тяхна полза. Що се отнася до Робладо, ловецът имаше особени, твърде особени основания да не го обича; а ако знаеше едно обстоятелство и офицерът би имал не помалко основание да му отвърне със същото чувство. Робладо не знаеше до днес Нищо за ловеца на бизони, който повечето време отсъствуваше от долината.

Може би не бе го и срещал досега или поне никога не бе говорил с него.

Карлос обаче го познаваше много добре; и още доста преди тази среща, по причини, за които вече загатнахме, гледаше на него с неприязън.

Това чувство не се промени от поведението на офицера в сегашния случай. Напротив, надменният, подигравателен тон уязви твърде много ловеца. И той отвърна най-сетне.

– Аз казах, капитан Робладо, че не си струва труда да правя нещо, което и десетгодишно момче не би сметнало за голям подвиг. Не бих извил устата на коня си за такъв жалък номер – да го спра на брега на Някаква безобидна канавка; но ако...

– Ако какво? – запита нетърпеливо Робладо, като използва замълчаването на Карлос и полуотгатна намерението му.

– Ако сте разположен да рискувате един дублон – защото аз съм беден ловец на бизони и не мога да заложа повече, – ще се опитам да сторя нещо, което би се сметнало може би за подвиг от някое десетгодишно дете.

– А какво ще е то, сеньор ловецо? – запита подигравателно

офицерът.

– Ще спра коня си в пълен галоп до самия край на оная скала!

– На разстояние равно на дължината на два коня?

– На два коня! Дори по-малко – на същото разстояние, отбелязано тук на брега на канала!

Изненадата от това предложение накара всички присъстващи да замлъкнат. Предложението беше толкова безумно и главоломно смело, че беше трудно да се повярва. Дори двамата офицери изглеждаха слисани. Склони бяха да мислят че ловецът на бизони не говори сериозно, а се шегува. Посочената от Карлос скала беше част от веригата, която обграждаше долината. Тя образуваше един нос, който изпъкваше пред редицата и се хвърляше на очи, гледан от поляната долу. Краят ѝ беше на еднаква височина с високото плато горе, на което беше част и един вид подпора – а тревистата морава, която се виждаше на ръба, беше само продължение на платото. Към долината скалата се спускаше съвсем отвесно, без тераси или издатини, макар че хоризонталните слоеве, които я пресичаха, показваха редуващи се пластове варовик и пясъчник. От поляната в долината до върха на скалата имаше хиляда стъпки. Да се гледа към тоя връх беше детинско изпитание за слабите нерви, да се погледне оттам надолу не беше леко и за най-смелите.

Такава беше скалата, гдето ловецът на бизони предлагаше да спре коня си. Не е чудно, че предложението бе посрещнато със смайване, което накара тълпата да млъкне за миг. Когато изненадата премина, се чуха викове:

– Невъзможно! Той е луд! Ами! Шегува се! *Esta burlau-do los militates*⁶² – и други подобни.

Карлос играеше с поводите и чакаше отговор.

Не чака дълго. Вискара и Робладо пошушнаха малко, след това Робладо извика нетърпеливо:

– Приемам облога!

– И аз слагам една унция – добави комендантът.

– Сеньори – каза Карлос с привидно огорчение, – съжалявам, че не мога да приема и двата облога. Този дублон е цялото ми състояние, а едва ли някой би ми заел тъкмо сега цял дублон.

При тези думи Карлос погледна тълпата с усмивка, обаче повечето хора не бяха в настроение да се смеят. Те бяха ужасени от страшната съдба, която очакваше, според тях, безрасъдния ловец. Но все пак някой

62. *Esta burlau-do los militates* – често употребявано възклицание

отговори:

– Двадесет унции, Карлос – за каквато и да е друга цел. Но не мога да насърчавам това безумно намерение.

Говореше младият ранчero, който се бе обзаложил с Вискара за него.

– Благодаря, дон Хуан отговори ловецът на бизони. – Зная, че би ми ги заел. Благодаря ти все пак. Не се страхувай! Ще спечеля унцията. Ха, ха, ха! Не съм прекарал аз двадесет години на седлото, за да ме взема на подбив някакъв си гачупино.

– Господине! – прогърмяха едновременно Вискара и Робладо, като се уловиха за дръжките на сабите си и се намръщиха заплашително.

– О, не се обиждайте, господа! – каза полуподигравателно Карлос. – Просто се изплъзна от езика ми. Уверявам ви, че нямах намерение да ви обидя.

– Дръжте си тогава езика зад зъбите, драги – заплаши го Вискара. – Защото при второ изплъзване може да повлече и вас.

– Благодаря, сеньор комендант – отговори Карлос, като продължаваше да се смее. – Може би ще се възползувам от съвета ви.

На това комендантът отвърна само с едно свирепо „Сагајо“, което Карлос не чу, защото сестра му, научила за неговите намерения, скочи в този миг от колата и изтича явно разтревожена към него.

– Карлос! Братко! – изпищя тя, като протегна ръце и обгърна коленете му. – Вярно ли е? Не, нали?

– Кое, сестрице? – запита той с усмивка.

– Че ти... – Тя не можа да изрече ни дума повече, а само посочи с поглед скалата.

– Да, Росита. И защо не? Срамота е, моето момиче! Не се тревожи, няма нищо страшно, уверявам те. Правил съм такива работи и друг път!

– Карлос, мили Карлос! Зная, че си смел ездач – няма по-смел. Но помисли за опасността! *Dios de mi alma*⁶³! Помисли за ...

– Е, сестро! Не ме срами пред хората! Ела при майка и чуи какво ще каже тя! Уверен съм, че тя няма да се разтревожи – при тези думи ловецът на бизони подкара коня си към колата, последван от сестра си.

Бедна Росита! Към тебе блеснаха в този миг очи, които те виждаха за първи път, но погледът на тъмните зеници не предвещаваше нищо добро за тебе. Прекрасната ти фигура, ангелската красота на лицето ти, самата ти скръб може би пробудиха интерес в едно сърце, чиято любов

63. *Dios de mi alma* (исп.) от мексиканците – боже мой!

е носила само гибел – сърцето на полковник Вискара.

– *Mira!* Робладо – пошепна той на своя подчинен, негодник като самия Него. – Погледни нататък *Santissima Virgen!*⁶⁴ Свети Гвадалуп! Гледай, бе човече! Същинска Венера, наистина! Както е истина, че аз съм християнин и войник. За бога ... от кое небе падна тя?

– *Por Dios!* Не съм я виждал досега – отговори капитанът. – Трябва да е сестрата на ловеца на бизони; да – послушайте ги, наричат се брат и сестра! Хубавичка е!

– *Ay de mi!* въздъхна комендантът. – Тъкмо навреме ми идва. Почнало беше страшно да ми доскучава от този отегчителен живот на границата. С това ново развлечение може би ще успее да убия още един месец. Как мислиш, ще ме залисва ли толкова време?

– Надали, ако и тя се застои колкото другите. Наситихте ли се вече На Инес?

– Уф! Много се влюби в мене, а аз предпочитам, ако някоя изобщо се влюби, да е съвсем малко.

– Може би тая руса хубавица ще ви допадне повече в това отношение. Я гледайте. Отиват нататък!

Докато Робладо говореше, Карлос и сестра му бяха стигнали до колата, гдето беше старата им майка и почнаха да говорят с нея.

Комендантът, неговият капитан и мнозина зрители ги последваха и се натрупаха наоколо да слушат.

– Тя иска да ме разубеди, майко – каза Карлос, съобщил вече на майка си своето намерение. – Ако не си съгласна, няма да ида. Ала слушай, майко: почти се обзаложих и искам да устоя на думата си. Въпрос на чест, майко.

Последните думи бяха казани високо и настойчиво в самото ухо на старата жена, която сякаш недочуваше.

– Кой иска да те разубеди? – запита тя, като вдигна глава и изгледа отрупаните наоколо. – Кой?

– Росита, майко.

– Росита да си гледа стана и да тъче ребоси – това е за нея. А ти, си-не, можеш да вършиш по-големи работи – чудеса, да, чудеса. Та нима в жилите ти не тече кръвта на баща ти? Той вършеше чудеса ... ха, ха, ха!

Странният смях и чудноватият вид на жената накараха зрителите да се стреснат.

64. *Santissima Virgen! Por Dios! Ay de mi!* (исп.) – Пресвета дево! За Бога! възклицания, с които си служат много мексиканците.

– Върви! – извика тя, като отхвърли назад дългите си бели коси и размаха ръце във въздуха. – Върви, Карлос ловецо, и покажи на тия жълти страхливци – робите му с роби! – какво може да стори един свободен американец. Към скалата! Към скалата!

Като изрече страшната повеля, тя се отпусна назад в колата и потъна в предишното си мълчание.

Карлос не запита нищо повече. Изтърваните от нея изрази го караха да приключи по-скоро разговора, защото видя, че те не убягнаха от вниманието на някои от присъстващите. Офицерите, свещениците и алкалът размениха многозначителни погледи, когато тя ги произнасяше.

Като настани сестра си в колата и я прегърна на прощаване, Карлос се метна на гърба на коня и препусна към равнината. Когато се поотдалечи, той задържа коня и извърна за миг очи към скамейките, където седяха градските сеньори и сеньорити. Там се забелязваше известно вълнение. Те бяха чули за предстоящия опит и много от тях биха искали да разубедят ловеца от опасното начинание.

Сърцето на една от тях щеше да се пръсне от вълнение като сърцето на сестра му; но тя не смееше да прояви тревогата си пред околните. Принудена беше да седи и да страда в безгласно мълчание.

Карлос знаеше това. Той измъкна от пазвата си една бяла кърпа и я развя във въздуха, като че се сбогуваше с някого. Не би могло да се каже дали получи отговор; но в следния миг той обърна коня си и препусна към скалите.

Сеньорите, сеньоритите, както и по-младите правеха най-различни предположения към коя е бил отправен прощалният привет. Много догадки се правеха, много имена се споменаха и клюките не спираха. Но само една знаеше за кого бе поздравът и сърцето ѝ преливаше от любов и страх.

ГЛАВА ШЕСТА

Всички ездачи последваха ловеца на бизони, който тръгна сега към една пътека, водеща от долината към платото. Пътеката криволичеше нагоре между скалите в лъкатушни завои и беше единственият достъп от този край на долината към платото. Такава пътека имаше и в насрещните урви и това бе единственото място за прекосяване на долината на няколко мили разстояние.

Макар че само хиляда стъпки деляха долината от платото, пътят догоре беше почти цяла миля дълъг, а тъй като от мястото на празненството до подножието на скалата имаше няколко мили, само ездачите и решенията да не пропуснат нищо от страшното изпитание придружиха Карлос. Между тях бяха, разбира се, и офицерите. Всички други останаха в долината, но се приближиха към скалите, за да могат да наблюдават най-интересната и вълнуваща част на зрелището. Останалите в долината трябваше да чакат повече от час, но те не прекараха времето без развлечения. Наредена бе маса за игра на монте⁶⁵ и върху нея златни и сребърни пари минаваха бързо от едни ръце в други, двамата падрета от мисията бяха между най-големите играчи. Госпожите поиграха помежду си на своята любима чуса⁶⁶.

Забавляваха се половин час и около един бой на двойка яки петли – единият на алкалда, другият на кюрето! В това състезание победи представителят на църквата. Неговият сив петел уби червения петел на алкалда само с един удар, като го мушна в главата с острия си шип. Всички присъстващи, в това число и дамите, с изключение на алкалда сметнаха зрелището за много интересно и забавно! Когато боят на петли завърши, вниманието на тълпата се насочи към групата, която се бе изкачила вече на платото. Хората се виждаха сега до самия край на скалата и от движенията им личеше, че са заети с приготовленията за опасно приключение. Да отидем при тях.

Като се изкачи горе, ловецът на бизони посочи мястото, гдето възнамеряваше да изпълни смелия си подвиг. От равнината горе скалите не се виждаха, а на стотина крачки от края на канарата не се виждаше и огромната пропаст, каквато беше долината. Нямаше никакъв склон или наклон. Поляната стигаше до самия ръб на бездната на еднакво равнище

65. *Монте* (фр.) – хазартна игра на карти в Испанска Америка. Б. пр.

66. *Чуса* (исп.) – вид игра. Б пр.

с останалата част от платото. Тя беше гладка и твърда, обрасла с ниска трева. Нямаше опасни за копитата пукнатини или камъчета. Не съществуваше следователно възможност за злополука по тази причина.

Както вече казахме, избраното място беше издадена над пропастта канара, която приличаше на подпорна стена. Тя правеше по-силно впечатление, гледана отдолу; отгоре приличаше на езиковидно продължение на равнината.

Карлос отиде с коня си до неговия край и разгледа грижливо поляната. Тя беше достатъчно твърда, за да не допусне подхлъзване или закъване на конското копито. Придружаваха го Вискара, Робладо и някои други. Мнозина се приближаваха до мястото, но спираха на почтено разстояние от ръба на ужасната пропаст. При все че бяха жители на страна с внушителни геоложки очертания, мнозина се страхуваха да застанат на ръба на страшната канара и да погледнат надолу.

Ловецът на бизони седеше на коня си до самия край на бездната така спокоен, сякаш беше на брега на канала и показваше где да се нанесе чертата. Конят му не проявяваше никакви признаци на неспокойствие. Очевидно беше, че е свикнал с такава гледка Той протягаше от време на време шия, поглеждаше в долината и като зърнеше долу някой свой другар, пронизително изцвилваше. Карлос го държеше нарочно на скалата; за да го свикне с нея преди страшното изпитание.

Чертата бе нанесена скоро – на по-малко от две конски дължини от ръба на скалата. Вискара и Робладо настояха да се скъси разстоянието, но предложението им бе посрещнато с неодобрителен ропот и мърморене: „Срамота!“

Какво искаха тия хора? При все това не беше съвсем ясно за тъпата, но несъмнено желяха смъртта на ловеца. И двамата имаха съображения да я желаят. И двамата мразеха този човек. Причината или причините за омразата им бяха съвсем скорошни – у Робладо още по-неотдавнашни, отколкото коменданта. Той бе забелязал преди един час нещо, което го вбеси. Забелязал бе, че се развя бялата кърпа и понеже беше до трибуната, разбра към коя е отправено това „Адиос!“. Това го учуди и възмути. И отношението му към Карлос стана предизвикателно и грубо.

Колкото й Да е ужасно подобно предположение, и Робладо, и Зискара биха се зарадвали, ако видят, че ловецът се премията в пропастта. Това предположение изглежда наистина ужасно; но като се знаят хората, мястото и времената, то съвсем не е невероятно. Напротив, случаи на подобно варварство и на още по-нечовешки желания и дела никак не са

редки под небето на Нуево Мексико.

Младият ранчero, който беше придружил групата до платото, настоя за спазване на правилата. Макар и прост ранчero, той беше от класата на рико и понеже беше смел човек, отстояваше правата на Карлос дори и пред мустакатите и намръщени военни.

– Слушай, Карлос! – извика той, докато се вършеха приготовленията. – Виждам, че си решен на тая лудория; а щом не мога да те отвърна от нея, няма да ти преча. Но ти не ще изложиш на опасност живота си за нищо. Ето кесията ми! Обзалагай колкото искаш!

Казвайки това той подаде на ловеца една кесия, в която, според обема ѝ, имаше сигурно много пари.

Карлос погледна известно време кесията, без да отговори. Явно бе, че се зарадва на това благородно предложение. От израза на лицето му личеше, че е дълбоко трогнат от любезността на младежа.

– Не – каза най-сетне той, – не. Дон Хуан. Благодаря ти от все сърце, но не мога да приема кесията ти. само една унция, нищо повече. Бих искал да я заложа срещу коменданта. – Заложи всичките, ако искаш – настоя ранчeroто.

– Благодаря, дон Хуан! Само една – с моята ще станат две. Две унции! Честна дума, това е най-крупният ми облог досега. *Vaya!*⁶⁷ Беден ловец да залага две унции!

– Добре тогава – отвърна дон Хуан. – Щом ти не искаш, аз ще ги заложа. Полковник Вискара! – извика той, като се обърна към коменданта. – Предполагам, че бихте искали да си възвърнете загубеното в предишния облог. Карлос ще приеме облога ви за една унция, но аз ви предлагам да заложим по десет!

– Прието! – каза принудено комендантът.

– Сметете ли да удвоите сумата? – запита ранчeroто.

– Дали смея, господине? – отвърна полковникът, раздражен от това предизвикателство в присъствието на околните зрители. – Да я учетворим, господине, ако желаете!

– Добре, учетворяваме я! – отсече другият. – Четиридесет унции, че Карлос ще извърши подвига!

– Стига! Предайте облозите.

Златните монети бяха наброени и предадени на един от присъстващите; определиха и съдиите.

Тъй като приготовленията бяха вече привършени, зрителите се

67. *Vaya* (исп.) – Гледай!

оттеглиха по-навътре в равнината и оставиха на скалата само ловеца и коня му.

ГЛАВА СЕДМА

Всички гледаха с напрегнато внимание. Не изпусаха нито едно движение. Най – напред той слезе от седлото, свали плаща си и го предаде назад, за да не му пречи. След това прегледа Шпорите си, за да види дали каишките са добре закопчани, пристегна пояса и нахлупи здраво сомбрерото на главата си. Кадифените си калсонеро⁶⁸ той закопча почти до глезените, така че кожените им краища да не се отмятат и да му пречат. Ловджийският нож и камшик бяха предадени на дон Хуан.

След това се обърна към коня си, който през всичкото време извишваше гордо шия, сякаш отгатваше, че е призван да извърши някакво необикновено дело. Най-напред грижливо бе прегледана юздата. Големият мундшук – един мамелюк⁶⁹ – бе грижливо разгледан дали няма някой недостатък, или пукнатина в метала. Оглавникът бе затегнат както трябва, след това бяха подробно разгледани и поводите. Те бяха стегнати и гладко изплетени от конски косъм. Кожен ремък би могъл да се скъса, но подобна опасност не съществуваше за такива въжета.

Дойде ред на седлото. Като мина и от двете страни, Карлос опита двата кожени капака на стремената, както и самите големи дървени стремена⁷⁰. Подпругата на седлото беше последната и най-важна цел на прегледа. Той откопча токите от двете страни, после ги затегна, като си помагаше с коленете. Когато здравият кожен ремък бе затегнат колкото трябва, под него не можеше да се провери и върхът на пръст.

Нищо чудно в това, че той; беше толкова предпазлив. Скъсяването на един ремък или изхлузването на една тока можеше да го прати на оня

68. *Calzoneros* – бричове или панталони; обикновено от памучно кадифе или мека кожа. Краищата им са от по-корава кожа с щамповани украшения. Встрани са цепнати почти до кръста и при хубаво време се носят разкопчани. Когато е студено, се закопчават с редица лъскави островърхи копчета, често пъти от скъп метал.

69. *Мамелюк* – се нарича обикновеният испански мундшук. Той разтваря много добре устата и изправя коня на задните му крака с най-малко усилие от страна на ездача. Трябва да се използва много внимателно. Поводите, употребявани от мексиканците, са обикновено от плетени конски косми и са често украсени с пискюли, сребърни, а понякога и златни халки.

70. *Стремена* – мексиканските ездачи не познават железните стремена. Големи парчета дърво с издълбани в тях прорези за стъпалото заместват желязото. За американеца те изглеждат тежки, още повече че имат триъгълни капаци от дебела кожа, които покриват и ходилото. Но те са полезни, като имаме предвид опасностите, на които е изложен кракът и глезенът от бодлите на кактусите и агавето.

свят.

Като се убеди, че всичко е в ред, той сбра поводитите и се метна първаво на седлото.

Отначало обиколи скалата, като мина на няколко фута от ръба и. Това той направи, за да укрепи и своите нерви... и тия на коня. После мина в тръс, след това в лек галоп. Самото това минаване беше вече страхотна гледка. За тия, които наблюдаваха от долината, тя беше едно красиво, но страшно зрелище.

Не след много той се върна към платото, пусна коня в галоп – ход, с който възнамеряваше да наближи скалата – и го спря внезапно, така, че конят почти падна на една страна. После пак се впусна в същия галоп и спря отново коня, като повтори тази маневра най-малко дванадесет пъти с лице ту към скалите, ту към платото. Този галоп, разбира се не беше най-голямата скорост на животното. Тя беше повече, отколкото би могло да се изисква. Да се спре препускащ кон след изминаване на две конски дължини е напълно невъзможно, дори ако се пожертвува животното. И изстрел в сърцето му не би могъл да го спре на такова късо разстояние. В случая можеше да се изисква само умерен галоп и съдиите обявиха, че приемат бързината, показана досега. Запитал ги бе Карлос! Най-после всички видяха как той обърна коня си към скалата и седна здраво на седлото. Решителният израз в очите му показваше, че е настъпил часът на крайното изпитание.

Той подкара благородното животно с леко допиране на шпорите и в следния миг препускаше в галоп към скалата!

Всички погледи бяха втренчени напрегнато в безразсъдно смелия ездач. Всяко сърце се задъхваше от вълнение; откъм зрителите не се чуваше никакъв звук освен бързото им дишане. Единственият друг звук бяха ударите от копитата на коня, които кънтяха по твърдата поляна.

Напрежението не трая дълго. Двадесет скока доведоха коня и ездача близо до чертата, на половин дузина конски дължини. Поводите продължаваха да висят хлабаво – Карлос не смееше да ги стегне, защото знаеше, че докосването им би спряло веднага коня, а спирането, преди да прекоси чертата, би значело провал.

Нов скок, втори, трети! Премина вече! Боже господи! Ще падне!

Такива възклицания се понесоха между зрителите, когато видяха, че ездачът пресича линията все още в галоп; но в следния миг и от двете тълпи гръмнаха ръкопляскания и на виковете „вива“ откъм долината отговориха със същия вик зрителите от платото.

Тъкмо когато конят щеше сякаш да скочи през ужасния праг,

поводите бяха внезапно дръпнати, предните копита спряха и се вдигнаха нагоре, а хълбоците на благородното животно допряха до земята. То се бе закрепilo само на три фута от ръба на скалата. Докато беше в това положение, ездачът вдигна с десницата си своето сомбреро, размаха го широко и го сложи отново на главата си!

Великолепна картина за зрителите от долината! Тъмните фигури на коня и ездача, застанали на края на скалата, се очертаваха внушително и изящно върху синьото небе. Рамената и нозете на ездача, закръглените очертания на коня.

Самата му сбруя дори се виждаха съвсем ясно; и докато ги гледаха, застанали така неподвижно, зрителите можеха да ги вземат за бронзова конна статуя, чийто пиедестал е върха на скалата.

Това трая само миг; но гръмките „вива“ не стихнаха през тоя миг. После зрителите от долината видяха как конникът внезапно се обърна и изчезна към платото.

Смелият подвиг бе вече завършен и сърцата, които само допреди миг биеха бурно в не една нежна гръд, затуптяха пак тихо и спокойно.

ГЛАВА ОСМА

Когато се върна в долината, ловецът на бизони бе посрещнат с нови гръмки „вива“ и развени кърпи. Окоето му зърна само една, но тя му стигаше. Той не видя другите, нито искаше да ги знае. Тази парфюмирана батистена кърпичка с дантелен край беше за него символ на надежда – знаме, което би могло да го подтикне към още по-смели дела. Той видя малката, украсена със скъпи накити ръка, която държеше тази кърпичка и я размахваше заради победата му. И беше щастлив.

Отмина трибуните, стигна до колите, слезе от коня и целуна майка си и сестра си. След него вървеше поддръжникът му дон Хуан; мнозина забелязаха, че очите на русата красавица не се спираха само върху брата и; и друг получаваше дял от нежните им погледи; и този друг беше младият ранчero. И най-наблюдателният дори не можеше да не съзре, че тези любезни погледи получаваха равностoен отoвет. Тук имаше без съмнение взаимна, споделена любов.

Макар че дон Хуан беше богат млад фермер, наричан от учтивост „дон“, по ранг той беше само една степен по-горе от ловеца на бизони – степента, получена чрез богатството. Той не принадлежеше към местната висша аристокрация, пък и малко искаше да я знае; но по характер беше храбър и дързък младеж и с време, стига да пожелае, би могъл да се сближи с хората със „sangre azul“⁷¹, при все че беше вероятно това да се случи, особено чрез брак. Всеки очевиден на разменените пламенни погледи между него и сестрата на ловеца можеше да предскаже, че дон Хуан не ще се ожени за девойка от аристокрацията.

Групичката около колата беше щастлива; имаше и черпене – сладкиши, ечемичен сироп и вино от Ел Пасо от най-добрите години. Дон Хуан не се боеше да харчи, а нямаше и защо да се скъпи именно сега, с петдесет унции чиста печалба в джоба си – обстоятелство, което много гнетеше съзнанието на коменданта.

Забеляза го, че обикаля мрачно наоколо, а от време на време приближава към колата и поглежда сурово групата. Погледите му бяха отправени всъщност само към Росита, а поради съзнанието за почти деспотичната си власт той не си даваше труд да прикрива намеренията си. Възхищението му се изразяваше по такъв начин, че мнозина можеха да го забележат. Очите на горкото момиче се свеждаха свенливо, щом

71. *Sangre azul* – синя кръв. Аристократичен произход.

срещнеха неговите, а дон Хуан, който забеляза това, почувствува и гняв, и тревога. Той познаваше нрава на коменданта, както и опасната власт, с която разполагаше. О, свобода, колко любов се осуетява, колко сърца се разбиват там, гдето не съществуващ, гдето слугите на тиранията имат власт да препречват пътищата на живота и да възпират естествения изблик на обичта!

На полянката се провеждаха още някакви игри, но без да предизвикват общ интерес. Великолепният подвиг на ловеца на бизони бе затъмнил засега всички по-малки състезания; а освен това значителен брой от по-видните личности бяха в лошо настроение. Вискара беше мрачен, а Робладо – побеснял от ревност по Каталина. Алкалдът и помощникът му бяха ядосани, защото и двамата бяха заложили големи суми за червения петел. Падретата бяха загубили на карти, та настроението им съвсем не беше християнско. Само кюрето беше разположено да залага за сивия петел при нов бой на петли.

Най-после оповестиха заключителната игра. Щеше да бъде „corner el gallo“.⁷² Понеже тя е доста интересна, масите и всички други дребни забавления бяха пак изоставени и всички се приготвиха да гледат el gallo.

Гонене на петела е във всяка своя подробност една ново-мексиканска игра. Накратко може да се опише така: на хоризонтален клон закачват за краката жив петел на височина, при която минаващ конник може да го улови за увисналата надолу глава или шия. Птицата е вързана леко, за да може с едно силно дръпване да се откачи от дървото; за да се затрудни откачването, и главата и шията са насапунисани. Когато минава под клона, ездачът трябва да препуска в галоп; успелият да дръпне и отнесе петела, бива преследван от другите, които се стараят да му грабнат плячката. Той трябва да заобиколи определената точка, като крайната му цел е дървото, отгдето е тръгнал. Понякога го застигат, преди да стигне дотам, и му грабват петела или както често се случва – разкъсват птицата при борбата. Ако успее да се върне, като запази птицата непокътната, обявяват го за победител. Зрелището свършва с това, че той слага плячката си пред нозете на своята любима; а тя – обикновено някоя хубава поблана – се появява същата вечер на фандангото с пернатия трофей под мишница, за да покаже по този начин, че цени оказаното ѝ внимание, и да даде в същото време на присъстващите видими доказателства, че е ухажвана от някой умел ездач. Играта е жестока, защото

72. „Corner el gallo“ (исп.) – гонене на петела. Б. пр.

не трябва да се забравя, че горкият петел, който изтърпява това дърпане и късане, е жива птица. Съмнително е дали на човек от Ню Мексико е минало някога през ум, че играта е жестока. Ако има такъв случай, лицето трябва да е жена, защото, човечността на жените е в обратна пропорция с тази на господарите им. Като оправдание на жените зрителни може да се изтъкне, че тази игра е обичай на страната им. А в коя страна няма жестоки игри? Разумно и оправдано ли е да проливаме сълзи за страданията на петлю, когато сами препускаме весело по петите на горката пребита Кума Лиса?⁷³

Има два вида гонене на петел. Първият бе току-що описан. Вторият се различава от него само по това, че вместо да е окачен на дърво, петелът е заровен до шия в земята. Както в първия случай, ездачите минават в определен ред и всеки се навежда от седлото и се стреми да измъкне птицата от земята. Другите условия са същите.

Първият петел бе окачен на един клон, състезателите се строиха в една редица и играта започна.

Неколцина се опитаха и дори успяха да уловят птицата за главата, но сапунът ги оставяше с празни ръце.

Драгунският сержант се появи отново на състезанието; не се знае обаче дали полковникът му заложи и тоя път за него. Комендантът се бе обзалагал достатъчно за днес; ако не бяха някои злоупотребленийца с минните данъци и други дребни митнически такси, би почувствувал още по-тежко загубите си. Но той знаеше, че освен с помощта на тези „данъци“ ще може да се оправи и за сметка на вицекаралското управление.

Сержантът, който – както знаем – се радваше на преимуществото да е висок и да има висок кон, успя да сграбчи добре птицата за шията и понеже бил напълнил ръката си с пясък, както се установи по-късно, дръпна плячката със себе си и препусна нататък.

Но тук имаше и по-бързи коне от неговия; още преди да свърне край дървото, което трябваше да обиколи, той бе застигнат от един пъргав вакеро и изгуби едно крило от птицата си. Друг преследвач му отскубна второто крило и той се завърна до дървото само с един къс от пела. Не получи, разбира се, нито „вива“, нито ръкопляскания.

Карлос ловецът не вземаше участие в това състезание. Той знаеше, че е спечелил достатъчно слава за днес. че си е създал и приятели, и врагове, и не искаше да удължава ни един от двата списъка. Но някои от

73. *Кума Лиса* – намек за лова на лисици в Англия. Б. пр.

присъстващите започнаха да го закачат, като искаха сигурно да видят още веднъж прекрасното му ездаческо изкуство. Той устоя известно време, докато от дървото смъкнаха още два петела – споменатият вече вакеро успя да отнесе единия здрав и читав и го постави пред нозете на своята усмихната изгора. – Не ще мога да присъствам скоро на някоя фиеста – каза той на дон Хуан. – В други ден тръгвам за прериите. Затова искам да участвам във всички състезания на днешния празник.

В играта бе направено нововъведение. Птицата бе заровена в пръстта; дългата ѝ шия и островърх клон показваха, че не е петел, а снежнобяла чапла, много разпространена по тия места. Тънката и проточена шия не беше намазана със сапун, но в случая трудността идваше от това, че не много затрупаната чапла нямаше да позволи да уловят главата ѝ, а щеше да я мятат ту на една, ту на друга страна, при Коего хващането ѝ нямаше да бъде лесно. Сигналът бе даден и редицата ездачи полетяха. Карлос беше между последните, но когато стигна, той видя бялата, мятаща се шия все на същото място. Неговата ръка се оказа по-пъргава от птицата; в следния миг чаплата бе измъкната от рохкавия пясък и размаха криле над гривата на коня.

От Карлос се искаше не само бързина, но и голяма ловкост, за да задмине тълпата ездачи, които се втурнаха от всички страни да го заловят. Той ту се втурваше напред, ту спираше, ту завиваше покрай някой ездач и го задминаваше; най-после след десетина такива маневри черният кон се стрелна към дървото, което трябваше непременно да се заобиколи. Като свърна към него, той препусна към крайния пункт, вдигнал високо непокътната бяла плячка и посрещнат с ръкопляскания от зрителите. Сега започнаха да се питат коя ще получи трофея. Хората предполагаха, че ще бъде девойка от неговата среда; някоя поблана или дъщеря на ранчero. Ловецът на бизони не бързаше да удовлетвори любопитството им, а след няколко минути ги изненада, като подхвърли чаплата във въздуха и я остави да отлети. Птицата се издигна величествено, прибра дългата си шия; размаха широките си криле и литна към задния край на долината. Преди да се раздели с птицата, Карлос отскубна от гърба ѝ дългите, леки като паяжина пера, отлика на чаплите, и ти свърза на китка.

След това пришпори коня си, долетя пред трибуните, поклони се изискано и остави трофея пред нозете на Каталина де Крусес.

Слисан шепот, последван скоро от възмущение, се чу откъм тълпата. Как? Някакъв си ловец на бизони, неизвестен и гол като пищов, се стреми да спечели усмивките на дъщерята на един „рико“? То е обида!

Нетърпимо нахалство!

Тези критики не идеха само от сеньорите и сеньоритите. Побланите и ранчерките бяха не по-малко възмутени. Те се чувстваха пренебрегнати, отминати, чисто и просто измамани от човек от собствената им среда. Не някоя друга, а Каталина де Крусес!

А Каталина? Нейното положение беше и приятно, и мъчително, защото беше неудобно. Тя се усмихна, после се изчерви, промълви тихо „Gracias, caballero“⁷⁴, но се поколеба дали да вземе трофея. От едната страна бе скочил на крака намръщеният баща, от другата – намръщеният влюбен. Последният беше Робладо.

– Нахалник! – извика той, като грабна китката и я хвърли на земята. – Нахалник!

Карлос се наведе от седлото, взе китката и я бодна в сърмената лента на шапката си. След това погледна предизвикателно офицера и каза:

– Не губете самообладание, капитан Робладо. Ревнивият влюбен не става добър съпруг. – После премести поглед си върху Каталина и прибави усмихнато с друг тон: – Gracias, senorita⁷⁵!

При тези думи той свали сомбрерото си, размаха го изискано, обърна на коня си и се отдалечи.

Робладо се хвана за шпагата си и гръмкото му „Сагајо“ заедно с проклятията на дон Амбросио стигнаха до ушите на ловеца. Но въпреки перченето си капитанът съвсем не беше храбър и като видя дългия мачете⁷⁶ на колана на ездача, изля яда си само в заплашвания и остави Карлос да си отиде. Но случката предизвика доста голямо вълнение и много гневни чувства. Ловецът на бизони възбуди негодувание у аристокрацията и ревност и завист у народа. Така че въпреки блестящите си подвизи не напусна поляната като любимец. Невъздържаните думи на майка му се бяха разчули и събудили национална омраза, затова умението му предизвика завист, а не възхищение. И наистина той – един американец, един еретик – би трябвало да бъде ангел, за да спечели приятелски чувства тук; защото в този далечен край фанатизмът беше както в града на седемте хълма⁷⁷ през най-мрачните дни на инквизицията!

74. *Gracias, caballero* – благодаря, господине! Думата Gracias е постоянно на устните на този учтив народ. Произнесена от някоя хубава поблана, тя звучи безкрайно мило.

75. *Gracias senorita* (исп.) – благодаря, сеньорита. Б. пр.

76. *Machete* – нещо средно между шпага и нож с кокалена дръжка; среща се във всяка мексиканска къща. Острието му е дълго около два фута. Служи за сечене на върхари, а във време на война и за оръжие.

77. *Градът на седемте хълма* – Рим. Б. пр.

За Карлос беше може би добре, че игрите бяха вече свършили и празненството беше към края си.

След няколко минути хората почнаха да се разотиват. Мулетата, воловете и магаретата бяха впрегнати в колите, ранчериге и ранчерките се качиха в дълбоките коли, плющенето на бичовете⁷⁸, виковете на водачите и ужасното скърцане на несмазаните оси се сляха в концерт, който би учудил всеки освен местните жители.

След половин час полето опустя и мършавият койот⁷⁹ затърси пак някоя хапка за гладния си корем.

78. *Бичове* – камшици без дръжки от сурова кожа. Дебелият край се навива около ръката и свикналите да си служат с такъв бич могат да накарат дългия ремък да плющи здраво по гърбовете.

79. *Койот* – лаещ вълк (*lupus latrans*). Среща се из цяло Мексико; в прерията го наричат прериен вълк. Не е познат източно от меридиана на Мисисипи. По-дребен е от американски вълк, а и по глас се различава от него. Койотът е по-хитър и от лисицата.

ГЛАВА ДЕВЕТА

При все че игрите бяха приключили, празнуването на Сан Хуан не беше още свършило. Хората можеха да видят още много зрелища, преди да се приберат по домовете си. Щяха да се отбият пак в черквата – там имаше нова продажба на индулгенции, броеници и муски, ново пръскане на светена вода, за да се напълнят пак касите на падретата за нови състезания на масата за монте. След това имаше вечерно шествие за светията на деня (Хуан), чиято статуя се разнасяше на носилка из целия град, докато понеслите я пет-шестима души се изпотиха не на шега от товара.

Самият светия беше любопитна рядкост: огромен истукан от восък и гипс, облечен в избеляла жълта коприна, окичен със сърма и пера. Католическа статуя с индиански облик; защото мексиканските божества са колкото римски, толкова и индиански. Той изглеждаше уморен от цялата разпрания и понеже връзките между главата и шията бяха разхлабени, главата се люшкеше, като че светецът кимаше на тълпата. Това кимане, което би се сторило безкрайно смешно във всяка друга, неуправлявана от свещеници страна, се гледаше тук в по-друга светлина. Падретата не пропускаха да изтъкуват по своему и го изтъкваха пред своите набожни последователи като благоволение от страна на светията, изразяващ с поклоните си към хората своето одобрение за теглилата им. Това кимане беше в действителност едно истинско чудо. Така поне твърдяха двамата падрета и кюрето; а кой могъл да им противоречи? Опасно би било да се каже, че не е така. Никой в Сан Илдефонсо не смееше да се усъмни в словото на църквата. Чудото действуваше отлично, религиозното въодушевление се разпалваше и когато св. Хуан бе върнат в нишата и малкият *cofre*⁸⁰ бе сложен пред него, там намериха много песети⁸¹, реали и куартели, които иначе биха отишли тази нощ в касата на монтетото.

Кимачи светии и мигащи мадони не са никакво нововъведение в светата църква. Падретата от мексиканския и клон си имаха също свои чудотворци и дори в Ню Мексико, което е почти *terra ignota*⁸², могат да

80. *Cofre* – кутия за подаяния.

81. *Песета* – испанска монета, равна на 1/4 долар; реал на 2 1/2 цента; куартело е 1/2 реал. Това са мексиканските дребни монети.

82. *Terra ignota* (исп.) непозната земя. Б. пр.

се намерят светии, вършили също такива чудеса, каквито са отбелязани във фокусническата летопис на времето им.

След това дойдоха фейерверките – и то не какви да е, защото в Ню Мексико са добри познавачи на това „изкуство“. Слабостта към фейерверките е странна, но сигурна отлика на един народ в упадък.

Дайте ми статистиката за пиротехническия барут, употребен от един народ за фейерверките, и аз ще ви кажа какво е неговото духовно и физическо равнище. Ако цифрата е максимална, физическото и морално измерение ще бъде минимално, защото те са винаги в обратно съотношение.

След фейерверките дойде фандангото. Тук срещаме същите лица, без особени промени в облеклото. Само сеньорите и сеньоритите са свалили сутрешните си рокли и тук-там някоя хубава поблана е сменила грубата си вълнена фуста с весела плисирана муселинена рокля.

Балът бе устроен в обширната зала на Каса де Кабилдо⁸³, която заемаше едната страна на площада. В такъв празник не се проявяваше строго класово разделение. То изобщо никога не се е проявявало особено много в граничните градове на Мексико, защото въпреки класовите различия и високомерната тирания на правителствените власти, когато се касае само за забавление, съществува някакво демократично, равенство, размесване на висшите и низши класи, което е различни в други страни. Английски и дори американски пътешественици са наблюдавали с учудване това. В танцувалния салони се допускаха всички, готови да се приютят, и до богаташа, в изискан черен костюм човек, можеше да се види някой ранчero с кожена куртка и кадифени калсонери, а дъщерята на богатия търговец да танцува редом със селската девойка, която по цял ден меси тортили или тъче ребоси.

Комендантът Робладо и лейтенантът се явиха на фандангото в пълна униформа. Алкалдът беше с бастуна си със златна дръжка и сърмени пискюли, кюрето – с широкополата си шапка; падретата – в своите разващащи се раса; там бяха и всички първенци на града.

Там беше богатият търговец дон Хосе Ринкон с дебелата си жена и четирите си дебелички, полузаспали дъщери; там беше съпругата и цялото семейство на алкалда; и Ечевариите с брат си. Изискания кавалер в парижки костюм, с фрак и цилиндър – единствените в залата. Там беше и богатият, асиендадо сеньор Гомес дел Моите със своята суха жена и

83. *Casa de Cabildo* – сграда, дето представители на властта се събират да разискват обществени въпроси.

няколко също така слаби дъщери, съвсем различни в това отношение от стотиците крави по неговите пасбища. Там най-сетне, наблюдавана от всички, беше и прекрасната каталина де Крусес, дъщерята на богатия собственик на мини дон Амбросио, който лично я придружава и зорко бди над нея. Освен тези видни личности имаше и по-незначителни: чиновници от мините, писари при търговците, млади селяни от долината, керванджии, каубои, ловци на бизони и дори градски леперо⁸⁴, загънати в своите евтини серапета. Фандангото представляваше една пъстра навалица.

Музиката се състоеше от bandolon⁸⁵, арфа и цигулка, а танците бяха валс, болеро и коона. Справедливостта изисква да се каже, че по-изящно танцуване едва ли би могло да се види и в парижки салон. Дори прости-ят пеон в кожено яке и калсонери се движеше грациозно като учител по танц, а побланите в къси поли и пъстри пантофи се плъзгаха по подиума като прима балерини.

Робладо натрапваше както винаги любезността си на Каталина и играеше почти всеки танц с нея. Нейното око-обаче се плъзгаше над златните му еполети и като че си търсеше друго в залата. Тя беше явно безразлична и слушаше думите на партньора си и отегчена от неговото общество.

И очите на Вискара също търсеха някого, който като че не беше тук, защото комендантът се движеше насам-натам като се вглеждаше недоволно във всяка група и надничае във всеки ъгъл.

Ако търсеше русата красавица, нямаше да я намери. Тя не беше тук. След фойерверките Росита и майка ѝ се прибраха у дома си. Къщата им беше далеко в долния край на долината и те си отидоха, придружени от Карлос и младия ранчero. Двамата младежи обаче се върнаха за фандангото. Беше доста късно, когато пристигнаха, защото пътят ги бе забавил. Затова именно погледът на Каталина блуждаеше. Но за разлика от Вискара тя нямаше да остане разочарована.

Танците продължаваха, когато двама младежи влязоха в залата и се присъединиха към присъстващите. Единият беше младият ранчero, другият – Карлос. Той можеше да се забележи лесно по китката пера, която се развяваше на черното сомбреро.

Очите на Каталина престанаха да блуждаят. Те. имаха, само една цел, но погледът им не се втрещаваше, а спираше крадешком на нея

84. *Lepero* – пройдоха, скитник; в Мексико наричат леперо всеки дрипав човек. Там думата е синоним на простолоудие.

85. *Bandolon* – старинен инструмент, подобен на китара.

поради наблюдението на разгневения баща и ревнивия влюбен.

Карлос се държеше равнодушно, при все че сърцето му пламтеше. Какво ли не би дал, за да потанцува с нея? Но той знаеше много добре положението и. Знаеше, че покана от негова страна би предизвикала скандал. И не се осмели да я покани.

Понякога му се струваше, че тя не го поглежда, а слуша внимателно Робладо ... красавеца Ечевариа ... други... Това беше само хитруване от страна на Каталина, предназначено за погледите на другите. Но Карлос не знаеше, че е така, и се чувствуваше засегнат.

Беше неспокоен и започна да танцува. Избра си една много хубавичка алдеана, на име Инес Гонсалес, която беше във възторг, че ще танцува с него. Като ги видя, и Каталина започна да ревнува.

Тази игра продължи известно време, докато Карлос се отегчи от дамата си и отиде да седне сам на една банкета⁸⁶.

Погледът му следеше движенията на Каталина. Той видя, че тя го гледа с любов – любов, призната вече с думи и дори затвърдена с клетва. Трябваше ли тогава да се подозират взаимно?

Доверието между сърцата им се възстанови; а възбудата от танца и отслабналата бдителност на полупияния дон Амбросио ги насърчи и те започнаха по-смело и по-честичко да се поглеждат.

Танцуващите двойки, които се въртяха из залата, минаваха близо до пейката на Карлос. Играеха валс. Каталина танцуваше с красивия Ечевариа. При всеки тур на валса лицето ѝ се обръщаше към Карлос и погледите им се срещаха. При такива краткотрайни, но чести погледи очите на една испанска девойка могат да изкажат цели томове и Карлос прочете в Каталинините един радостен разказ. Когато обикаляше за трети път залата, Карлос забеляза, че пръстите ѝ, сложени на рамото на кавалера, стискат вейка с тъмнозелени листа. На минаване край него тя пусна ловко вейката на коленете му и той дочу лек шепот: – „Tuya!”⁸⁷

Карлос взе кедровата вейка. Той разбра много добре нейното значение, притисна я до устните си и я забодя на петелката на своята извезана jaketa.

Когато Каталина мина пак покрай него, в разменените им погледи светеше изпълнена с доверие взаимна любов.

86. *Банкета* – пейка. В повечето частни и обществени сгради в Мексико покрай стените на стайте изграждат тухлени пейки. Те са покрити с рогозки и служат за сядане, а нощем и за спане. Високи са като обикновени пейки и ги заместват.

87. *Tuya* – наричат в Испанска Америка мелията (*juni-perus virginilibus*). Думата *tuya* значи на испански твоя. Така че вейката служи тук за символ.

Нощта напредваше – на дон Амбросио най-сетне се доспа и той отведе дъщеря си, придружаван от Робладо.

Скоро след това се разотидоха и повечето богаташи и известни хора, но някои неуморни поклонници на танците се люшкаха из залата, докато румената Аврора надникна зад гејас⁸⁸ на Каса де Кабилдо.

88. *Rejas* – В Мексико прозорците имат стъкла само в къщите на някои богаташи. За предпазване – не от студ, а от крадци – повечето прозорци имат само отвесни железни пръчки. Те именно се наричат *Rejas*. Местните жители често заместват стъклото с плочи от селенит, който се среща твърде много из планините на Ню Мексико.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Ляно Естакадо или Равнината с колове, както я наричат ловците, е едно от най-чудноватите образувания на Великата американска прерия. Това е равнина или степ, която се издига почти хиляда фута над околната местност, продълговата е като овнешки бут и удължена от север към юг.

Дълга е четиристотин мили, а най-широката ѝ част е от двеста до триста мили. По площ е почти равна на Ирландия! Повърхността ѝ се различава значително от останалата прерия и не е навсякъде еднаква. Северният дял, дълъг петдесет мили, е безводна степ, на места без никакви дървета, на места покрита с редки акации от два различни вида. Тая степ е пресечена понякога от бездни, дълбоки по хиляда фута и оградени с непроходими скалисти урви. Огромни купища безформени скали покриват коритата на тези дълбоки долища, тук-там се виждат езера, а мършави кедри растат по скалите или надвисват от ръба на канарите. В такива бездни, наричани каньони, може да се влезе или премине само на определени места; а тия проходи са понякога на десетки мили един от друг. Повърхността на платото е твърде често пустинна равнина, дълга стотина мили, твърда като трамбовано с чакъл шосе. На някои места тя е покрита с грама, бизонова трева и акациевии храсти, а другаде пътникът среща местност, осяяна с плитки блата с различни размери; някои от тях не пресъхват никога, а по бреговете им растат тръстики. Повечето имат възсолена блудкава вода; някъде тя мирише на сяр, другаде е съвсем солена. След обилни дъждове има повече блата и водите им са по-сладки; но дъждовете са рядкост в тази пустинна област и след дълги суши някои от блатата изчезват напълно.

Южният край на Ляно Естакадо представлява необичайна гледка – пояс от пясъчни дюни, широк двадесетина и дълъг цели петдесет мили, пресича равнината и в северна, и в южна посока. Дюните са от чисто бял пясък, струпан в островърхи възвишения, високи до стотина стъпки: никакво дърво, храст или шубрак не нарушава меките им очертания или еднообразен цвят. Но най-голямата особеност на тази геоложка загадка е в това, че и между най-високите дюни се срещат блата, и то не от случайно набрана дъждовна вода, а истински лагуни, с камъши, тръстики и водни лилии, които доказват, че водата им не пресъхва! А тук най-малко би могло да се очаква, че ще има вода.

Такива образувания от подвижни пясъци са чести по брега на Мексиканския залив, както и по бреговете на Европа; съществуването им там е лесно обяснимо; но тук, в сърцето на материка, то е очевидно едно твърде необикновено явление.

Този пясъчен пояс е проходим на две-три места, но конете на всяка стъпка затъват до колене, а ако нямаше и вода, преминаването му би било твърде опасно.

Къде е Ляно Естакадо? Разгърнете картата на Северна Америка. Виждате една голяма река, именувана Канейдиън, която извира от Скалистите планини, тече отначало на юг, след това на изток и се влива в Арканзас. При завоя си към изток тя мие северния край на Ляно Естакадо; неговите отвесни канари са на места съвсем близо до бреговете, а другаде се очертават в далечината като планинска верига, каквато пътешествениците не веднъж погрешно са ги смятали. Западните граници на Ляно Естакадо са по-определени. Близо до извора на а река Канейдиън е началото на друга голяма река – Пекос. Както виждате, тя тече почти право на юг; вашата карта е неточна, защото Пекос тече няколко стотин мили с незначително отклонение към изток. След това поема южна посока, за да се влее най-сетне в Пекос. Целия западен край на Ляно Естакадо и това широко плато – я принуждава да завие към юг, вместо да продължи в източна посока като всички други прерийни реки, които извират от Скалистите планини. Източната граница на Ляно Естакадо не е толкова точно определена, но ако се тегли една линия на около триста мили от Пекос през горните водоеми на реките Уйчита, Луизианската Ред Ривър, Брасос и Колорадо, ще се получи приблизителна представа за нейното очертание. Тези реки и техните многобройни притоци извират все от източния край на Ляно Естакадо и водите така са я прерязали и издълбали, че са се получили вериги от най-фантастични скалисти зъбери.

В южния си край Ляно Естакадо се стеснява съвсем и се спуска към акациевите поляни и долините на множеството малки реки, които се вливат в долното течение на Рио Гранде.

Тази необикновена местност е съвсем ненаселена. И индианците дори спират тук само за няколкочасова почивка при пътуване; а има места, гдето и те – така привикнали на глад и жажда – не смеят да припарят. Преминаването или лагеруването на Ляно Естакадо е толкова опасно, че по цялата ѝ дължина от четиристотин мили има само две места, гдето прекосяването и е по-сигурно. Опасността се дължи на това, че липсва вода; защото на много места има обилна трева, но и по добре

познатите пътища в някои годишни времена може да се пропътуват шестдесет до осемдесет мили, без да се намери нито капка вода.

Единият път – от Санта Фе до Сан Антонио де Бехар, в Тексас – бил известен в миналото с името „Испанската пътека“. За да не го изгубват пътниците, той бил обозначен на много места с palos⁸⁹ или колове; оттам идва и името на платото.

Сега през Ляно Естакадо не пътува почти никой освен мексикански ловци на бизони и comancheros⁹⁰ или индиански търговци. Те идват от селищата на Ню Мексико и минават оттук, когато отиват на лов за бизони или да търгуват с индианските племена, които бродят из равнините към изток. И ловът, и търговията не носят голяма печалба, но задоволяват оня особен род хора, които са били заставени от случая или влечението си да си изберат това преживяване.

Jornada – пътуване, извършено в един ден. Прави се разлика между хорнада на керван мулета – *jornada de atajo* – и хорнада на кон – *jornada de caballo*. Първата има петнадесетина мили, а втората двойно повече.

Тези хора по мексиканската граница са това, което са ловците и горяните в покрайнините на англо-американските заселища; но в много отношения – по въоръжение, екипировка, ловни похвати и така нататък – се различават от тях.

Снаряжението на ловец на бизони, който обикновено изкупува и дивечови кожи, е много просто. За ловуване той има добър, а понякога и великолепен кон; въоръжен е с лък и стрели, ловджийски нож и дълго копие. Огнестрелно оръжие не носи и не го цени, при все че има и изключения; ласото е важна част от въоръжението му. За търгуване той има обикновено твърде ограничен запас стоки, които не струват понякога и двадесет долара Няколко торби най-прост хляб (любима храна на прерийните индианци), чувал пиньоле, дребни накити за индианците, няколко серапета от груб плат, парчета яркоцветни вълнени платове – домашно производство – това са неговите „артикули“. Той носи твърде малко железария, защото тя му струва прекалено скъпо поради дългия превоз и скандалните мита. Огнестрелни оръжия не му трябват; когато ги употребяват, прерийните индианци си ги доставят от изток; но голям брой испански пушки и ескопети⁹¹ са попаднали в ръцете на команчите

89. *Palos* (исп.) – колове; същото значение има и *Esta Ляно Естакадо* е получило името си по втората дума. Б. пр.

90. *Comancheros* – така се наричат мексиканците, които търгуват с команчи.

91. *Escopeta* – къса пушка, която се среща навред из Мексико. Има ремък, за да е удобна за ездачи – за носене на гръб.

чрез разбойническите им набези против южните мексикански градове. Срещу направените разходи и опасното пътуване ловецът на бизони си докарва товар сушено бизоново месо и кожи; част от тях е спечелил с лов, другите от размяна с индианците. Разменна стока са конете, мулетата и магаретата. Индианците притежават цели стада от тях; отделни собственици имат по няколко глави, повечето с мексикански дамги⁹². С други думи – крадени от градовете по долното течение на Рио Гранде, за да бъдат продадени в градовете от горното му течение! Тази търговия се смята за напълно законна или поне няма никаква възможност да ѝ се попречи засега.

Ловецът на бизони тръгва за прерията с необичаен ескорт. Голям брой ловци вземат понякога жените и семействата си и скитат заедно като индианци. Но обикновено групата се състои от един-двама ловци, слугите и обоза им. Те са изложени на индиански нападения по-малко, отколкото обикновените пътници. Команчите и другите племена знаят целта на пътуванията им и ги насърчават да идват при тях. Въпреки това ловците са често измамвани и ограбвани, от тези двулични купувачи.

Превозни средства на ловеца на бизони са товарните мулета и така наречените карета – теглена от мулета или волове. Тази кола представлява най-първобитно превозно средство. Чифт дървени кръгове, изрязани от някое памуково дърво, са съединени с дебела дървена ос. Така направените колела са по-често овални или квадратни, отколкото кръгли. От оста се издава напред дълъг процеп, върху който е прикрепен дълбок четвъртит сандък. За процепа се впрягат от два до няколко чифта волове, и то по най-простия начин – като се завържат рогата им към едно дърво, прикрепено напречно на процепа. Добитъкът няма нито ярем, нито хамути и кара колата само с движението на главата си. Щом се задвижи, дървената ос издава звуци, които са наистина неописуеми.

92. *Мексикански дамги*. През последните двадесет години мексиканските селища са системно ограбвани от някои прерийни племена. Червенокожите разбойници откарват не само коне, но и пленници, така че в ръцете им се намират няколко хиляди жени и деца от испански произход. Почти всички коне и добитъци, притежавани от команчите, са крадени или отнети от поданиците на Мексиканската република. За тези, които не знаят нрава на мексиканците, може да изглежда странно, че хора от една област насърчават грабежите в друга, като купуват плячката от индианските грабителите. В Ню Мексико често купуват от апахите добитък или коне, крадени в Сонора; жителите на Сонора купуват краденото в Чиуауа; ачиуауените се снабдяват с оплячкосаното в Сонора или по долното течение на Рио Гранде! В Мексико всичкият добитък е дамгосан със знака на собственика чрез изгаряне на кожата с нажежено желязо. Белегът остава до живот и тъй като едно животно сменя много господари, по него често личат много дамги, които загрозяват прекрасните коне.

Само страдалческите викове на цялото семейство с деца от всички възрасти биха могли да дадат известна представа за това съчетание от страхотни звуци; или пък трябва да идем чак в Южно Мексико, за да чуем нещо подобно в ужасния рев на някое стадо виещи маймуни⁹³.

93. *Виещи маймуни* – вид маймуни, разпространени в Южна и Средна Америка. Вият като кучета или хиени. Б. пр.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Около една седмица след празника Сан Хуан малка група ловци на бизони минаваше Пекос при борда Боске Редондо. Бяха само петима – един бял, един метис и трима чистокръвни индианци и водеха със себе си малък атахо⁹⁴ товарни мулета и три коли, впрегнати с волове. Подтичането на прегърбените индианци, техните тилми и сандали⁹⁵ издаваха, че са покръстени индианци. Те бяха наистина пеони, наети от Карлос, ловеца на бизони, който беше и вожд на групата.

Метисът – именуван Антонио – беше ариеро⁹⁶ на кервана мулета, а тримата индианци караха воловете, като ги направляваха през брода с дългите си остени. Сам Карлос, загърнат в грубо сарапе върху прекрасния си чер кон, яздеше начело, за да показва пътя. Не бе взел хубавия си плащ, за да не го хаби при такава експедиция и да не изкушава прерийните индианци, които не биха се поколебали да го скалпират, за да му вземат красивото наметало. Заменил бе с по-просто облекло и извезаното палто, аления пояс и кадифените калсонери. Експедицията беше твърде важна за Карлос. Никога до сега той не бе потеглял с толкова товар към прериите.

Керванът се състоеше освен от трите коли, впрегнати с по два чифта волове, и от пет мулета; всичко бе натоварено със стока – колите с хляб, царевично брашно, испански боб и червени пиперки, а мулетата със сарапета, груб – вълнен плат, привлекателни дреболии и испански ножове с тригълни острия. Той бе успял да се снабди с толкова стока само благодарение на голямото си щастие в деня на фиестата. За подготовка на това пътуване бе използвал първоначалната си унция, двете спечелени с облозите, и още пет, които младият ранчеро го накара да приеме в заем.

94. *Atajo* – керван от товарни мулета, които принадлежат обикновено на един собственик и се наемат за пътуване или определена работа.

95. *Полуцивилизованите индианци* или *indios manos*, които съставят по-голямата част от населението на Мексико, носят сандали или ходят боси. Сандалите, наричани *guagache*, са от парче гьон, изрязано по формат на ходилото и привързано за глезените с ремъчета от необработена кожа. Носят ги само истинските Индианци предимно тези, които живеят из полетата и селата.

96. *Arriero* – мулетар, керванджия. Съсловие, известно със своята честност и други добродетели, които иначе не се срещат много често в тази страна. В Мексико има малко пътища, по които могат да се движат коли; така че товарните мулета са важно превозно средство и твърде много хора се занимават с този вид превоз.

Като прекоси благополучно брода на Пекос, малката дружина се насочи към ръба на Ляно Естакадо, недалече от брода Боске Редондо. Когато се изкачиха по склона на една клисура и стигнаха до меса⁹⁷, пред тях се ширна гладка равнина без гънка или храст, по който биха могли да се упътват.

Но ловецът на бизони не се нуждаеше от упътване. Никой не познаваше по-добре от него Ляно Естакадо и като насочи коня си към югоизток, той поведе кервана. Целта му беше да стигне до един от горните притоци на Ред Ривър в Луизиана, защото бе чул, че през последните няколко години там се срещали много бизони⁹⁸. Тази посока беше нова за него, защото повечето си досегашни експедиции той бе предприемал към горните течения на тексаските реки Брасос и Колорадо. Но сега равнините около тези реки се владееха от могъщото племе команчи и съюзниците им кяви, липани и тонкеви; а бизоните, преследвани непрекъснато от тези индианци, се ловяха сега по-мъчно, бяха по-диви и по-малобройни. Положението край Червената река беше друго. Там беше вражеска зона. Вакоите, панеите, осагите и отделни дружини чироки, кикапу и други източни племена ловуваха от време на време по тия места; но помежду им избухваха често кървави разпри; така че те пропущаха не веднъж ловния сезон, за да се избягват взаимно, и дивечът оставаше по тия начин необезпокояван. Всеизвестно е, че бизоните са в най-голямо изобилие в неутралните или „вражески“ зони, гдето и най-лесно се ловят. Като знаеше всичко това, Карлос, ловецът на бизони, реши да предприеме тази опасна експедиция до Червената река, която извира от източния край на Ляно Естакадо, а не от Скалистите планини, както е нанесено по картите. Карлос и метисът Антонио бяха добре въоръжени за лов на бизони⁹⁹; двама от тримата пеони бяха също опитни ловци. Оръжията им бяха лък и копие, които са за предпочитане пред

97. *Mesa* – буквално – маса. Наименование на възвишение в Северно Мексико с плоски като маса върхове. Такъв терен е отличителен за пустинната част на Северна Америка и особено за обширните населени области западно от Рио дел Норте. Същата геоложка особеност се среща в Южна Африка; „Планинатамаса“ е неин типичен образец.

98. *Бизони*. Тези животни не мигрират периодически, макар че доста редовно се насочват към южните прерии, когато на север липсва трева, но придвижванията им се влияят от много условия – сушата, преследванията от индиански ловци, войните между племената.

99. *Лов на бизони* се извършва най-добре с коне; а поради бавното пълнене на пушката стрелата е по-бърза от оловния куршум. Ако целта е на няколко стъпки разстояние, видът на оръжието е, разбира се, без особено значение. Затова обикновеният пищов е при лов на бизони по-добро оръжие дори от пушка. Някои ловци пък предпочитат дългото копие пред лъка или пушката.

огнестрелните оръжия при лов на бизони.

В една от колите обаче можеше да се види и друг вид оръжие – дълга американска пушка. Карлос я пазеше за по-ценен дивеч и умееше да си служи добре с нея. Но как бе попаднало това оръжие в ръцете на един мексикански ловец на бизони? Спомнете си, че Карлос не е от мексикански произход. Оръжието беше семеен спомен. Останало бе от баща му.

Няма да следваме Карлос и кервана му из всички подробности на уморителните преходи през пустинната равнина. На едно място направиха преход от седемдесет мили, без да срещнат вода. Но опитният Карлос знаеше как да постъпи, за да не изгуби ни едно животно.

Ето как пътуваше той. След като напоеше до насита добитъка на последния водопои, той тръгваше следобед и пътуваше почти до зори. Тогава спираше за два-три часа и пускаше животните да пасат, докато тревата е росна. След това – ново придвижване до обяд и почивка от три-четири часа, за да дочакат вечерното захладяване; тогава тръгваха пак и завършваха по този начин прехода късно през втората нощ. Така се пътува и досега из пустинните степи в Чиуауа Сонора и Северно Мексико.

След няколкодневно пътуване ловецът на бизони и керванът му слязоха по източния склон на високата „меса“ и стигнаха до един приток на Червената река. Тук гледката беше по-друга – намираха се във „вълнистата“ прерия. Леки възвишения със заоблени върхове се спускаха полегато към гладки зелени долини, където лъкатушеха бистри, искрящи поточета. тук-там по бреговете се виждаха горички от вечнозелени дъбове, хубави паканови дървета¹⁰⁰ с продълговати, вкусни ореховидни плодове, дъбове с особени жельди¹⁰¹, сребристи памукови дървета, брястове с листа като на коприва и със сладки плодове. По хълмовете се виждаха голейи самотни дървета, почти на еднакво разстояние едно от друго като в овощна градина. Гъсто зашумените корони им придаваха прекрасен изглед, а леките перести листа и надвисналите от клоните Дълги кафяви шушулки показваха, че Това са прочутите американски акации. В пазвите на долината се виждаха червени черници, а тук-там някоя прекрасна милия с хубави лилави цветове. Хълмове и долини бяха обрасли навред с гъста, ниска бизонова трева и приличаха на току-що

100. *Паканово дърво* – голямо дърво от вида на хикоровите, разпространено в Южните и Западните щати на Северна Америка. Б. пр.

101. *Дъбове с особени жельди* – overcup oak (quercus macrocarpa), отличават се по жельда си, изцяло покрит от чашката. Б. пр.

окошена ливада. Мястото беше прекрасно и не е чудно, че беше любимото свърталище на дивите прерийни биволи.

Ловецът на бизони не бе пътувал дълго из този благословен край, когато се появиха следи от бизони – „пътища“¹⁰², „кладенци“ и „bois de vache“¹⁰³, а на следната сутрин се озова всред грамадни стада, които пасяха спокойно наоколо като питомен добитък. Бяха толкова ненаплашени, че не благоволяваха дори да се отместят при приближаването му.

Явно беше, че е достигнал целта на пътуването си. Тук беше неговата голяма скотовъдна ферма. Този добитък беше негов – толкова негов, колкото и на всеки друг: трябваше само да се спре, да започне да убива и да суши месото.

А ще търгува с индианците при среща с някоя тяхна дружина, което несъмнено ще се случи през ловния сезон.

И Карлос, като всички жители на прериите – груби ловци и индианци, – имаше усет за живописното, затова избра за лагер едно прекрасно кътче: зелена падина, през която протичаше бистро сладководно поточе, засенчено от паканови дървета, черници и мелни; тук, под сянката на няколко черници, той спря колите и разпъна шатрата си.

102. *Бизонови пътища*. Бизоновите пътища са отлика на прериите. Те са понякога широки „шосета“, утъпкани от многоброен добитък. Често са под равнището на околната местност, защото дъждовете отнасят разтъпканата пръст. „Бизоновите кладенци“ са кръгли ями, издълбани от животните, когато се търкалят – темен интересен навик. Те лягат на земята и се въртят по няколко минути, като се облягат на плешките си. По този начин си изкопават кръгла яма, при дъждовете там се събира вода, която бизоните пият. Може да се каже, че си копаат кладенци, при все че подтикът им е да се отърват от бодилите, и мухите, които ги измъчват през горещините.

103. *Bois de vache* (фр.) – рога. Б. пр.

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Карлос бе започнал вече своя лов и работата вървеше много успешно. В първите два дни той повали най-малко двадесет бизона, които хората му пренесоха в лагера. Сам той и Антонио гонеха и поваляха бизоните, а двама от пеоните одираха животните, изрязваха месото и то занасяха в лагера. Тук третият пеон приготвяше от него пастърма, като го нарязваше на тънки ивици и го сушеше на слънце.

Ловът обещаваеше добра печалба. Карлос щеше да приготи толкова *tasajo*¹⁰⁴, колкото би могъл да отнесе, извън голямото количество кожи; а и двете стоки се търсят много в градовете на Ню Мексико.

Но на третия ден ловците забелязаха промяна в държането на бизоните; те станаха изведнъж плашливи и предпазливи. Цели стада от време на време пробягваха изплашено край ловците, като че ли някой ги преследва. Не бяха подплашени от Карлос и другаря му. Какво ги караше сега да бягат?

Карлос предположи, че някое индианско племе е излязло насам за лов на бизони.

Предположението му се оказа вярно. Той се изкачи на един хребет, отгдето се откриваше гледка към прекрасна долина, и погледът му спря на индиански бивак.

Състоеше се от петдесетина колиби, наредени като шатри край склона с лице към потока. Бяха конусообразни, построени от забити в кръг пръти, събрани на върха и покрити с бизоновии кожи.

– Вакойски колиби! – каза ловецът, щом ги зърна с опитното си око.

– Как позна, господарю? – запита Антонио, чиято опитност беше много по-малка от тая на господаря му, израснал из прериите.

– Как ли? – отговори Карлос. – Ами по самите колиби.

– Аз бих ги взел за бивак на команчи – каза метистът. – Същите колиби съм виждал у изстребителите на бизони.

– Не, Антонио – отвърна господарят му. – У команчите прътите на колибата, които се събират горе, са покрити и на върха с кожа, та не оставят изход за пушека. А виждаш, че тука не е така. Тези колиби са на ваксите; вярно е, че те са съюзници на команчите.

104. *Tasajo* – месо, което се запазва, без да се осоли, само с пушене и сушене на слънце. Мексиканските селяни употребяват предимно тасахо.

Така беше наистина. Макар и да се приближаваха при върха, пръти-те не се събираха съвсем, а оставяха отвор за Дима. Така че колибата беше не завършен, а пресечен конус и по това се отличаваше от колибите на команчите.

– Ваксите не са враждебни към нас – каза ловецът на бизони. Мисля, че няма защо да се страхуваме от тях. Сигурно ще са готови да търгуват с нас. Но къде са? въпросът се дължеше на това, че ловецът не забеляза около колибите никакво живо същество – ни мъж, ни жена, ни дете, ни животно! А лагерът не беше изоставен. Индианци не биха изоставили такива шатри или поне хубавите кожени покривала! Не, собствениците трябва да са наблизил; сигурно са на лов за бизони из съседните хълмове. Ловецът отгатна. Докато гледаха с другаря си към бивака до ушите им достигнаха гръмки викове и след миг няколкостотин конници се появиха на едно възвишение в прерията и се насочиха насам. Яздеха бавно, но по запъхтените и запенени коне личеше, че току-що са изоставили по-тежко занимание. Зад тях се появи нова, още по-многобройна група коне и мулета, отрупани с големи кафяви товари – бизоново месо, загърнато в рошавите кожи. Водачи на кERVANA бяха жени и момчета, а по-назад вървяха тълпа кучета и кресливи деца.

Индианците дойдоха към бивака си от противоположната посока, така че отначало не забелязаха Карлос и другаря му.

Но едва се бяха пръснали между колибите, когато едно зорко око съзря двете глави, които се подаваха над хребета. Чу се предупредителен вик и всички слезли от конете ловци се озоваха веднага на седлата, готови да действуват. Един-двама препуснаха към кERVANA, който не беше стигнал още в бивака, а други яздеха насам-натам, явно разтревожени.

Опасяваха се навярно, че са издебнати от своите заклетни врагове панейте.

Карлос ги отърва скоро от тези опасения. Като пришпори коня си и стигна до билото на хълма, той застана така, че да бъде добре забелязан от индианците. Няколко знака, които той умееше отлично да даде, и гръмогласно извиканата дума „amigo“¹⁰⁵ възвърнаха доверието им. Тогава един младеж тръгна с коня си нагоре по хълма. Когато наближи достатъчно, за да могат да го чуят, той ги поздрави и ту със знаци, ту с някоя испанска дума успяха да се разберат с Карлос. След това индианецът препусна обратно; но подир малко се върна и покани в бивака

105. *Amigo* (исп.) – приятел. Б. пр.

ловеца на бизони и другаря му.

Карлос прие, разбира се, любезната покана и след няколко минути двамата с Антонио ядяха прясно бизоново месо и разговаряха най-приятелски с новите си познайници.

Вождът – личен мъж, който се радваше очевидно на голяма почит – прояви особена дружелюбност към Карлос и много се зарадва, когато чу, че нашият ловец имал голям запас стоки. Той обеща да посети на другата сутрин неговия лагер и да позволи на племето си да търгува. Както бе предположил ловецът на бизони, те бяха вакои – благородна индианска раса, едно от най-почтените племена из прериите.

Карлос се завърна в лагера си в много добро настроение. Щеше да размени стоките си за мулета – така обеща вождът, – а и те бяха една от главните цели на пътуването.

На сутринта, както бе уговорено, индианците дойдоха начело с вожда си и малката долина, дето ловецът на бизони бе разположил своя бивак, се изпълни с мъже, жени и деца.

Разтвориха вързопите, изложиха стоките и целият ден мина в непрекъснато търгуване. Купувачите бяха съвсем честни. Когато се стъмни и те си отидоха, на Карлос не бе останало нищо от стоката; но в замяна накрай долината беше завързана за колове великолепна „mulada“¹⁰⁶ от тридесетина мулега, собственост на Карлос, ловеца на бизони. Не беше изразходвал зле осемте си унци.

Мулетата щяха не само да му носят добра печалба след завръщането, но всяко щеше да му занесе още сега пълен товар бизонови кожи и тасахо.

Пътуването се очертаваше наистина успешно; и през ума на Карлос почнаха да се низят вече мечти за бъдещо богатство и надежда, че някой ден ще може да поиска с право ръката на прекрасната Каталина.

Щом е рико, мислеше си той, и дон Амбросио дори може да благослови предложението му. Сънят на Карлос, ловеца на бизони, беше сладък тази нощ, а сънищата му – приятни!

106. *Mulada* – стадо мулета. *Caballada* или *cavallada* – стадо коне; отгук иде и нашата кавалкада. *Monada* – стадо кобили.

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

На другия ден той продължи по-усърдно лова си. Имаше сега превозни средства за почти неограничен товар. Нямахме опасност, че ще трябва да изостави част от кожите или тасахото. Заедно с доведените от него, мулетата му ставаха сега тридесет и пет; а те и трите коли можеха да носят великолепен товар на стойност няколкостотин долара.

Той бе получил вече от индианците известен брой щавени кожи. Зарад тях се бе разделил с всичко, срещу което индианците са готови да ги дадат. Дал бе дори копчетата от своята дреха и от дрехите на хората си, сърмените ширити и лъскавите висулки от сомбрерата – всичко, което блестеше.

Но не и оръжията, разбира се. Вакоите впрочем не ги искаха. Те имаха такива оръжия, а можеха и да си направят колкото си искат. Биха купили само дългата кафява пушка; тя беше спомен и Карлос не би се разделил от нея и за десет мулета. Той продължи лова си и през следващите дни. Само че бизоните ставаха все по-неспокойни и плашливи. Карлос забеляза, че стадата бягат откъм север; а вакоите ловуваха южно от лагера му! Явно беше, че бизоните не са напласени от тях. От кого тогава?

На третата вечер след търгуването с индианците Карлос и хората му бяха легнали да спят, а Антонио остана на стража до полунощ, когато един от пеоните щеше да го смени. На Антонио му се спеше. Уморен от усилената езда по бизоните, той правеше усилие да не заспи през последния половин час от дежурството, когато откъм муледата се дочу пръхтене.

Това го накара да се разсъни напълно. Той прилепи ухо до земята и се послуша. Откъм муледата се чу ново, още по-силно пръхтене, последвано скоро от трето, четвърто!

„Какво ли ще е? Дали са койоти? Или мечка? Да събудя господаря“ – каза си Антонио.

Метисът пропъзля тихо до Карлос и го дръпна за ръката. Едно леко побутване бе достатъчно: ловецът на бизони скочи веднага и грабна пушката. За лов той си служеше само с лък, но при опасност, например при индианско нападение, прибегваше всякога до пушката си.

Като размениха няколко думи, Карлос и Антонио събудиха пеоните и всички грабнаха оръжията си. Застанаха между трите коли, които бяха

разположени така, че образуваха малък триъгълен корал. Високите коли бяха отлична защита срещу стрели, а тъй като в бивака нямаха огън, никой не можеше да ги види. Бивакът беше прикрит и от гъстите листа на черниците, които го затъмняваха още повече, но обитателите му можеха да наблюдават прерията пред себе си. Да не бяха пръснати тук-таме храсталаци, биха могли да виждат цялата долина. А тия храсталаци прикриваха може би доста неприятели.

Ловците мълчаха и се заслушваха напрегнато. По едно време им се стори, че някаква тъмна фигура пълзи към мулетата, вързани на по-малко от стотина ярда. Но светлината беше толкова слаба, че никой не можеше да каже със сигурност какво е то. Каквото и да беше, то се движеше много бавно, защото изглеждаше, че стои все на същото място. Карлос реши най-сетне да го разгледа по-отблизо. Той се измъкна от корала и почна да пълзи, последван от Антонио. Когато наближи тъмния предмет, видяха ясно, че той се движи.

– Наистина има нещо – прошепна ловецът. В същия миг мулетата пак изпръхтяха, а някои изтропаха с копита по земята, като че се подплашиха.

– Трябва да е мечка – продължи Карлос. – Така изглежда. Ще подплаши животните и ще се разбягат... от изстрел по-малко ще се уплашат.

При тия думи той вдигна пушката, прицели се, доколкото тъмнината позволяваше, натисна спусъка и гръмна.

Изстрелът пробуди сякаш всички демони от ада. Стотици гласове изкрещяха едновременно, по ливадата изтрополяха копитата на стотици коне, муладата се раздвижи, мулетата ревяха и се дърпаха, а в следния миг всички бяха скъсали въжетата и препускаха бясно към прерията! След тях препускахе и ги подкарваше цяла тълпа ездачи; Карлос не бе се опомнил още от изненадата, когато и мулетата, и индианците изчезнаха яко дим!

Ни едно животно не бе останало от цялата мулада. Всичко беше пометено!

– *Estampeda!*¹⁰⁷ – каза с пресипнал глас ловецът на бизони. – Горките мулета! Всички отидоха! До едно! Проклето индианско двуличие.

Карлос не се съмняваше, че е ограбен от вакоите – същите, от които бе купил мулетата. Той знаеше, че такива случаи не са редки, и търговците са често ограбвани по този начин; не е необичайно те да купят за

107. *Estampeda*. Мексиканците наричат естампеда внезапен смут всред коне или добитък, завършващ с разбягване на стадото. На англо-американски език думата е станала *stampede* – паника.

втори път откраднатите животни, и то от същите индианци, които са ги откраднали.

– Проклето индианско двуличие! – повтори той натъртено и възмутено. – Ето защо бяха толкова отстъпчиви и щедри при спазаряването! Подлите крадци са намислили да ми вземат по тоя начин всичката стока, защото не са смеели да ме ограбят явно! Сагајо. Загубен съм и последните думи бяха изречени колкото гневно, толкова и скръбно.

Ловецът на бизони беше наистина в неприятно положение. Всичките му надежди, литнали така високо напоследък, бяха разбити в един миг. Цялото му имущество ограбено; целта на пътуването загубена; дългите, опасни и трудни пътувания – съвсем безсмислени. Щеше да се върне с празни ръце, по-беден и отпреди, защото, загуби и собствените си пет товарни мулета. Оставаха само воловете и верният му кон, вързан за една от колите. Но с тях можеше да кара само храна за себе си и хората; не можеха да вземат нито една бала кожи, нито една *bulta*¹⁰⁸ месо повече от потребното да се хранят из пътя!

Такива мисли минаваха през ума на ловеца, докато гледаше подир изчезналите крадци. Не направи опит да ги гони – би било не само безполезно, но и опасно. Би ги стигнал с великолепия си кон, но би и загинал от копията им!

– Проклето индианско двуличие! – повтори той още веднъж. След това стана, върна се в корала и заповяда да приберат воловете и да ги привържат здраво към колите. Някои изостанали индианци можеха да ги нападнат ненадейно и понеже беше опасно да легнат, ловецът и четиримата му другари останаха будни и нащрек цялата нощ.

108. *Bulta* (исп.) – бала или вързоп стока. Б. пр.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Noche trista¹⁰⁹ за Карлос – нощ на мъчителни размишления. Загубил имуществото си; обкръжен от враждебни индианци, които можеха да се върнат и да го убият заедно с другарите му; на стотици мили от дома или от какво да е селище на бели; връщане през обширна пустиня; безцелно връщане при това, щом бе ограбена всичката му стока или може би само за да е прицел на подигравки; никакви изгледи за удовлетворение или обезщетение, защото властта няма да прати отряд да отмъщава за толкова незначителен човек; освен това никакви испански войници не биха могли да проникнат дотук, дори ако желаят; а камо ли да се помисли Вискара и Робладо да пратят отряд заради него! Не, не; никаква надежда за връщане на загубеното. Ограбен е жестоко и трябва да го понесе! А колко мрачно е бъдещето пред него!

Щом съмне, ще иде в лагера на вакоите и ще ги укори смело за коварството им. Но каква полза? И дали ще ги намери? Не, най-вероятно е да са предприели грабежа, когато са тръгнали към друга област!

Неведнъж нощем му хрумваше една съвсем безумна мисъл. Ако не може да получи обезщетение, би могъл поне да си отмъсти. Вакоите не са без неприятели. Много съседни племена са във война с тях; Карлос знаеше, че панейте са техни могъщи врагове.

„Съдбата ми е горчива мислеше Карлос, но отмъщението е сладко! Защо да не потърся панейте, да им съобщя намеренията си, да им предложа копието, лъка и върнатата си пушка? Не съм срещал панейте. Не ги познавам. Но не съм слабак, а като разберат, че имам да си отмъщавам, няма да отхвърлят помощта ми. С мене ще дойдат и хората ми; знам, че ще ме последват гдето и да ида; а макар и хрисими хора, те умеят да се бият, когато ги подтиква жажда за мърт. Ще отида при панейте!“

Последната мисъл бе изказана полугласно, с натъртване, което показваше решителност. Ловецът на бизони беше човек на бързите решения; и бе вече взел това решение. Нищо чудно в случая. Възмущението му от жестоката и подла постъпка, жалкото бъдеще, ако се завърне в селището, естественото желание да накаже тези, които то бяха докарали до това състояние, не напълно загубената надежда да си възвърне поне част от имуществото – всичко това повлия за решението му. Взел го бе вече и се канеше да го съобщи на другарите си, когато бе прекъснат от

109. *Noche trista* (исп.) – тъжна нощ. Б. пр.

метиса Антонио.

– Господарю – каза метисът, потънал досега в размисъл, – не забелязахте ли нещо странно?

– Кога, Антонио?

– По време на нападението.

– Кое беше странното?

– Ами че голям брой от ония негодници поне половината бяха пешаци.

– Вярно, забелязах.

– А аз, господарю, съм виждал неведнъж команчи да отвличат кавалкада, но всякога са бивали на коне.

– Че какво от това? Тия са вакои, не са команчи.

– Вярно, господарю. Ама аз съм слушал, че и вакоите, са като команчите конни индианци и нищо не вършат пеша.

– Така е наистина отговори замислено ловецът на бизони. – Признавам, че е странно.

– А не забелязахте ли, господарю – продължи метисът, – и друго странно нещо при естампедата?

– Не – отвърна Карлос. – Толкова се ядосах от загубата, че нищо не забелязах. Какво е, Антонио? Не чухте ли от време на време сред крясъците някакъв фанатичен вой – някакво изсвирване? – Ха! Ами ти чу ли го?

– Няколко пъти – съвсем ясно.

– Какво съм слушал аз? – запита се ловецът. – Сигурен ли си, Антонио?

– Съвсем сигурен, господарю.

Карлос замълча за миг; очевидно беше, че е дълбоко замислен. След малко заговори, като че на себе си:

– Може да е било... трябва да е било... ей богу, да!... Било е ...

– Какво, господарю?

– Изсвирването на панейте!

– Тъкмо това си мислех и аз, господарю. Нито команчите, нито киаите подсвиркват така. Не съм чувал и вакоите да си служат с такъв сигнал. Защо да не са панейте? Пък и по това, че бяха пешаци, пак приличат на паней!

В мисълта на ловеца на бизони настъпи внезапен обрат. Предположението на Антонио беше по всяка вероятност правилно. Подсвирването е отличителен сигнал на панейте. Освен това обстоятелството, че много от разбойниците са били пешаци, беше също тяхна особеност.

Карлос знаеше, че никои южни индианци не действуват така. И панеите са конни индианци, но при грабителските си походи на юг често тръгват пеша, уверени, че ще се върнат на коне; както почти винаги става.

„В края на краищата – помисли Карлос – излиза, че съм бил несправедлив към вакоите. Крадците са панеи!“

Но в душата му се промъкна ново подозрение. Не, вакоите са били все пак. Свирили са като панеите, за да го заблудят! Част от тях са могли лесно да дойдат пеша – лагерът им не е кой знае колко далече; освен това добитъкът бе откаран тъкмо в тая посока!

Ако отиде сутринта при тях, сигурно ще му кажат, че панеите са били наблизко и те именно са откраднали мулетата; а самите мулета няма да види, разбира се, защото са благополучно укрити някъде из хълмовете.

– Не, Антонио – каза той след тези размишления, само вакоите са свършили тая работа.

– Дано не е вярно, господарю – отговори Антонио.

– Дано не е *camarada*¹¹⁰. Обикнах тия отскорошни приятели и ще ми е жал, ако са ни врагове; но все ме е страх че така ще излезе.

Въпреки всичко Карлос не беше напълно убеден; имаше размисли пак, сети се за друго обстоятелство, в полза на вакоите, забелязано и от другаря му.

Това обстоятелство беше посоката, в която бизоните бягаха през последните няколко дни. Стадата идеха от север и отиваха на юг; възбудата им беше почти сигурно доказателство че са преследвани от отряд ловци. А вакоите ловуваха през всичкото време южно от неговия лагер! Това подсказваше, че на север има други индианци. Какви други, ако не някоя банда панеи?

Карлос се упрекна пак, че прибързано бе заподозрял приятелите си. Душата му бе изпълнена със съмнения. Може би ще се разсеят от утринната светлина.

Той реши да установи истината или поне открито да разпита.

Едва се зазоряваше над прерията, когато зоркото око на метиса, което оглеждаше полето във всички посоки, се спря върху нещо странно на моравата, То лежеше близо до мястото, гдето бяха мулетата; някакъв тъмен предмет, повален на една страна. Да е храст или бурен? Не, не може да е такова нещо: очертанията му са други. Прилича повече на

110. *Camarada* – (исп.) – другарю. Б. пр.

легнало животно – може би някой едър вълк? Беше близо до мястото, гдето им се бе сторило, че виждат нещо в тъмнината и гдето Карлос се бе прицелил.

Щом зърна предмета, Антонио го посочи на господаря си и двамата надникнаха над колата да го разгледат, доколкото утринната дрезгавина позволяваше.

Колкото повече се развиделяваше, толкова по-ясно се виждаше предметът и толкова повече се засилваше любопитството на ловците. Те биха излезли отдавна, за да го разгледат по-отблизо, но все още се бояха от ново нападение на индианците и затова стояха благоразумно в корала.

Ала все пак не можеше да отлагат повече разглеждането. Като дозираха вече какво може да излезе, Карлос и Антонио прескочиха колите и тръгнаха към него.

Когато стигнаха, не се изненадаха много, защото донякъде очакваха да намерят трупа на убит индианец. Той бе проснат на моравата по очи; при по-щателен преглед забелязаха на едната му страна рана, откъдето бе изтекла много кръв... Личеше, че е от куршум. – Карлос не бе стрелял напразно!

Наведоха се и обърнаха трупа, за да го разгледат. Индианецът беше в пълно бойно облекло – ще рече, гол до пояса и така нарисован по гърдите и лицето, че да изглежда колкото е възможно по-страшен; но това, което най-много поразя ловците и имаше най-голямо значение за тях, беше главата. Тя беше обръсната край слепите очи и зад ушите, с ниско остригано теме, но по средата бе оставен дълъг кичур коса, примесена с пера и така изплетена, че падаше на гърба като опашка. Обръснатите слепи очи, бузите и гърдите бяха намазани с портокаловочервеникава боя. Тези ярки петна върху безцветната смъртнобледа кожа, до побелелите устни и изцъклени очи придаваха страхотен изглед на трупа.

Карлос го погледна, после се обърна към другаря си с изражение на взаимно разбирателство, посочи бръснатата¹¹¹ глава и мокасините на индианеца и каза със задоволство от направеното откритие:

– Паней!

111. *Военните украси*. Бръсненето на главата е обичай, разпространен само у панейте, осажитите и няколко други племена. Команчите, апахите и други прерийни индианци оставят косите си да растат свободно и дори прибавят допълнителни плитки към тях. Тези, които бръснат косите си, оставят на темето кичур дълга коса – скалпената плитка.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

Несъмнено беше, че мъртвият индианец е паней. Остриганите му коси, формата на мокасините, военните украси бяха Сигурни доказателства за Карлос.

Ловецът на бизони беше доволен, че индианецът е паней. И то по няколко съображения. Радваше го най-напред това, че неговите приятели вакоите са му останали верни. После, че е наказал един от участниците в грабежа. И най-сетне, като разбра, че са панеите, почна да се надява, че ще може да си възвърне с помощта на вакоите част от откраднатите мулета!

Това не беше невероятно. Както казахме, вакоите и панеите бяха заклети врагове и Карлос беше сигурен, че щом научат за близостта на панеите, вакоите ще се впуснат да ги преследват. Той ще участва с малкия си отряд в това преследване и ако панеите бъдат разбити, ще си възвърне муладата.

Затова първият му подтик бе да препусне до лагера на вакоите, да им извести, че панеите са на военен поход, и да потегли заедно с тях по дир врага.

Но почти веднага и двамата с Антонио си спомниха, че самите паней бяха тръгнали към лагера на вакоите! Дотам няма и две мили и въпреки тъмнината невъзможно беше да не го намерят! Ами ако са издебнали вакоите и са ги нападнали вече!

Това беше много вероятно, дори повече от вероятно. Времето и часът бяха сигурно указание. Естампедата стана точно към полунощ. Няма съмнение, че те са отивали тогава към бивака на вакоите! И са стигнали за нападението тъкмо навреме. Такива набези се вършат от полунощ до зори!

Карлос се страхуваше, че може би е закъснял да предупреди приятелите си. Вакоите може и да са загазили вече!

Както и да е, той реши да тръгне веднага към лагера им.

Като остави Антонио и пеоните с нареждане да пазят и отбраняват бивака докрай, той грабна пушката и лъка и потегли. Беше още дрезгаво, но той знаеше пътя към лагера на вакоите и вървеше без мъчнотия. Яздеше предпазливо, като разглеждаше внимателно шубраците още отдалеч и наблюдаваше постоянно хребета на хълмовете.

Тази предпазливост не беше излишна. Панейте едва ли бяха далече,

а възможно беше и още да дебнат между неговия бивак и лагера на вакоите или да са спрели между хълмовете.

Ловецът на бизони не се боеше много от среща с един-двама. Той имаше пълно доверие в коня си и знаеше, че никой паней не може да го стигне. Опасното беше да не го обградят и хванат, преди да е стигнал до колибите на вакоите; затова именно напредваше толкова предпазливо.

Той се ослушваше внимателно. Преценяваше и най-незначителния звук – крякането на дивия пуяк от клоните на някой дъб; чукането на дивия петел по някой сух пън; писъка на сурия елен; подсвирването на прерийния мармот. Тези звуци му бяха добре познати и при всеки от тях ловецът спираше и се ослушваше внимателно. При други обстоятелства не би им обърнал внимание, но като знаеше, че може да се имитират, той напрягаше слух, за да разбере дали са истински. Забеляза следите, оставени през нощта от панейте. Трябва да са били голям отряд, ако се съди по дирите върху тревата. Там, гдето бяха прекосили някаква рекичка, Карлос откри по пясъка отпечатъци от мокасини; някои все пак са се движили пеша, макар че доста много са били на откраднатите мулета.

Карлос продължи да язди още по-предпазливо. Изминал бе вече половината разстояние до лагера на вакоите, а дирите на панейте вървяха все в тази посока. Не може да са минали, без да открият лагера! Това не може да се случи на такива опитни бойци. Видели са дирите на вакоите откъм неговия лагер, открили са колибите, а може и да са почнали вече нападението си, може ...

Размишленията на ловеца на бизони бяха внезапно прекъснати: до слуха му стигнаха отдалече викове и крясъци, които говореха за нещо страшно, непрекъснато ехтене на гръмка и безредна глъчка от много гласове. Отделен вой, насърчителен вик или остро изсвирване се издигаше от време на време над общия шум и тоя възглас за победа или мъст се понасяше далеко над равнината.

Карл ос знаеше значението на тези крясъци и викове: те бяха отзвук от сражение, от страхотна битка на живот и смърт!

Гласовете идеха Иззад хълма, по който ловецът на бизони се изкачваше.

Той пришпори коня си, препусна до върха и погледна към долината. Долу битката беше в разгара си!

Ужасната гледка се разгърна изцяло пред очите му. Шестстотин мургави ездачи се движеха из равнината: някои се втурваха един срещу друг с наклонени копия, други изпълваха отдалеко лъковете си, трети се вкопчваха в ръкопашен бой със смъртоносна томахапка¹¹² в ръка! Едни

нападаха групово с дългите си копия, други се обръщаха и хукваха да бягат, трети слезли от конете, се сражаваха пеша! Някои пък се криеха из шубраците и изскачаха, щом зърнат случай да хвърлят стрела или да промушат с копието си някой враг в гърба. И кървавата битка продължаваше.

Не се чуваше никакъв изстрел, нито бойна тръба или барабан, не гърмяха топове, не блясваха ракети, във въздуха не се виеха облаци от серен дим. Но и без тези белези и звуци нямаше опасност зрелището да се сметне за безгласна картина – за прериен турнир. Дивите бойни вико-ве и още по-дивите подсвирквания, яростните нападения, свирепият вой при шурма, възгласите за победа и мъст, цвилещите коне без ездачи, прострениите тук-таме скалпирани индианци, червеният блясък на главите им, аленеещите от кръв копия и секири – всичко това беше доказателство за истинска, смъртоносна борба и Карл ос не се усъмни нито за миг какво представлява картината пред неговия поглед. Беше индианско сражение – вакоите и панеите се биеха на живот и смърт!

Той разбра това от пръв поглед, а скоро почна и да различава едни от други бойците на двете племена. Панеите бяха в пълно бойно облекло и се познаваха лесно по гъстия кичур на темето, а вакоите, които сигурно не бяха очаквали нападението, бяха в дългите си ловни ризи и гамаши. Някои бяха наистина голи почти като противниците си, но лесно можеха да се различат от тях по буйните, развявани коси. Първата мисъл на ловеца на бизони бе да препусне напред и да се намеси в боя – разбира се, на страната на вакоите. Шумът на сражението разпали кръвта му, а като видя разбойниците, които току-що го бяха опропастили, обзе го силна жажда за отмъщение. Мнозина яздеха откраднатите мулета, а Карлос бе решил да си възвърне част от тях. Тъкмо когато щеше да пришпори коня си и да се втурне напред, в сражението сякаш настъпи внезапна промяна, която го накара да остане на мястото си. Панеите отстъпваха!

Виждаше се как много от тях обръщат конете си и удрят на бяг.

Като гледаше надолу, Карлос видя, че трима паней препускат нагоре към него. Повечето бойци от отряда им още се сражаваха или бяха побягнали в друга посока, а тримата се бяха отделили от своите и препускаха право нагоре по хълма.

Ловецът на бизони бе отдръпнал коня си зад няколко дървета и те го забелязаха, едва когато стигнаха съвсем близо до него.

В този миг зад тях се чу бойният вик на вакоите и Карлос видя, че двама техни бойци преследват бегълците, кои то погледнаха назад и като разбраха, че противниците са само двама, обърнаха конете си, за да се сражават.

При първата схватка един от преследвачите бе убит, а другият – Карлос разпозна сега, че е вождът на вакоите – остана сам срещу трима нападатели.

Пушката на ловеца изплющя във въздуха като камшик и един от панейте се повали от седлото. Като не знаеха отгде е дошъл изстрелът, другите двама продължиха нападението си срещу вожда, който се спусна стремително и разцепи главата на единия с томахащата си. Но конят му го отнесе напред още преди да го обърне, третият паней – пъргав боец – се втурна подир вожда и го промуши в гърба с дългото си копие. Оръжието мина през тялото му и благородният индианец се строполи от коня си с предсмъртен вик.

В същия миг падна и врагът му. Стрелата на ловеца на бизони закъсна да спаси вожда, но не и да отмъсти на убиенца му. Тя го прободя, тъкмо когато нанасяше удара, и той се строполи едновременно с жертвата си, като продължаваше да стиска дръжката на копието!

Мъртвите индианци, натъркаляни на моравата, представляваха страшна гледка, но Карлос не се спря да я съзерцава. В друг край на полесражението боята продължаваше и той пришпори коня си и препусна, за да вземе участие и там.

Но панейте, изгубили вече мнозина от най-добрите си бойци, бяха изпаднали в паника, която свърши с общо бягство. Карлос се втурна подир тях заедно с победителите, като изпразваше от време на време пушката си по бягащите разбойници. Но се побоя да не би някой малък отряд да нападне собствения му лагер, та се отдели от преследвачите и препусна към своите. Намери Антонио и пеоните барикадирани в корала, всичките живи и здрави. Някои от пръснатите индианци минали на сам, но личало, че са толкова изплашени, та нямали никакво желание да нападнат малката дружина.

Щом провери положението тук, ловецът на бизони обърна коня си и замина пак към мястото на току-що завършилото сражение.

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

Като наближи мястото, гдето бе убит вождът, Карлос чу хор от погребални песни.

Когато дойде съвсем близо, той видя, че бойците бяха слезли от конете и заобиколили тялото на своя паднал вожд. Други, които се завърщаха сега от преследването, се присъединяваха веднага към тъжния напев.

Ловецът на бизони слезе от коня си и пристъпи към кръга. Някои го погледнаха с изненада, а други, които знаеха, че им бе помогнал в сражението, дойдоха да му стиснат десницата. Един стар воин го улови за ръката, въведе го в кръга и посочи мълчаливо страшната гледка, сякаш съобщаваше по този начин, че вождът им е мъртъв!

И той, и другите бойци не знаеха за участието на Карлос в случката. Ни един от свидетелите на схватката, в която бе паднал вождът, не бе останал жив. Около мястото имаше високи шубраци, които го отделяха от полесражението, а по същото време бушуваше битка в съвсем друга посока. Затова старият воин мислеше, че уведомява Карлос за нещо, което му е било неизвестно досега; но ловецът не каза нищо.

По държането на тия прерийни храбреци той забеляза, че някаква загадка занимава мисълта им. Петима индианци убити, а нескалпирани! Това беше загадката. Трима паней, вождът и един вакой! Невъзможно беше да са се избили един друг и всички да са останали на място. Това беше невероятно. Наистина един от вакоите и единият паней бяха малко по-настрана; но другите трима бяха съвсем близо един до друг, точно както бяха загинали; вождът промушен от копие, и зад него убиецът му, който стискаше оръжието си. Ръката на вожда още държеше здраво кървавата томахава, а разсеченият череп на втория паней показваше где е бил нанесен последният удар.

Индианците си обясняваха картината дотук; но оттук почваше загадката. Кой е убил убиеца на вожда им? Този въпрос именно ги озадачаваше. Поне един от участниците в тази смъртоносна схватка, в която, бяха загинали едновременно петима бойни, трябва да е останал жив!

Ако е бил паней, сигурно не би си отишъл без трофея, който би го прославил, докато е жив – скалпа на вожда на вакоите. Ако е някой вакой – къде е той?

Всеки задаваше тези въпроси, но никой не можеше да им отговори.

Тъй като някои бойци не бяха се върнали още от преследва нето, разяснението на загадката бе отложено и погребалните напеви се разнесоха пак около падналия вожд.

Най-после всички бойци се върнаха и застанаха в кръг около тялото. Един от тях пристъпи към средата на кръга и даде знак, че иска да говори. Веднага настъпи дълбоко мълчание и воинът започна:

– Вакои! Сърцата ни са изпълнени със скръб, когато има защо да се радваме. Тежко нещастие ни сполетя сред победата. Загубихме нашият вожд – нашият брат. Великият ни вожд, когото всички обичахме, падна в боя! Уви! Загина той в часа на победата след като бе повалил противника си със своята мощна десница. Сърцата на воините му тъгуват, дълго ще тъгуват сърцата на всички негови хора! Вакои! Нашият вожд не загина неотмъстен. Убиецът лежи в нозете му, пронизан от смъртоносна стрела, окъпан в собствената си кръв. Кой от вас го повали?

Боецът спря за миг, сякаш чакаше отговор. Но всички мълчаха.

– Вакои! – продължи той. – Нашият любим вожд е убит, сърцата ни скърбят. Но те са доволни, че за смъртта му е отмъстено. Пред нас е убиецът му с омразната плитка. На кой храбрец се пада трофеят? Нека дойде да си го вземе!

Той замълча, но на призива му не отговори нито глас, нито някакво раздвижване между хората.

Ловецът на бизони мълчеше като другите. Той не разбра казаното, защото старият воин говореше на езика на вакоите. Отгатваше, че се отнася до падналия вожд и противниците му, но точният смисъл оставаше неизвестен за него.

– Братя! – заговори пак боецът! – Храбрите са скромни и не говорят за подвизите си. А само някой храбрец е могъл да извърши този подвиг. Ние знаем, че храбрият воин ще го признае открито. Нека не се страхува да заговори. Вакоите ще бъдат благодарни на боеца, отмъстил за смъртта на любимия им вожд.

Мълчанието бе нарушено от същия глас:

– Бойни братя! – продължи той високо и настойчиво. – Казах, че вакоите ще покажат благодарността си за тоя подвиг. Искам да направя едно предложение. Изслушайте ме!

Всички направиха знак, че са съгласни.

– Според обичая, ние избираме вожда си измежду храбреците в нашето племе. Предлагам да го изберем още сега, и то тук. тук – на кърватаво полесражение, гдето е загинал предшественикът му! Предлагам за наш вожд воина, който е извършил този подвиг! – При тези думи

говорителят посочи към убития паней.

– Аз съм за героя, отмъстил за нашия вожд! – извика някой.

– Аз също! – прогърмя втори глас.

– И ние! И ние! И ние! – викаха всички бойци.

– Обявява се тържествено тогава – каза все същият воин – че геро-
ят, комуто принадлежи трофеят – той посочи скалпа на убития паней –
ще бъде вожд на племето вакои!

– Обявяваме тържествено! – извикаха всички бойци от кръга с ръка
на сърцето.

– Достатъчно! – каза говорителят. – А сега, кой е вождът на вакои-
те? Нека се яви веднага пред нас!

Последва грубо мълчание. Всички обръщаха и оглеждаха лицата в
кръга, всички сърца туптяха от вълнение да приветствуват новия вожд.

Без да знае каква чест му се готви, Карлос стоеше малко настрана и
наблюдаваше с интерес оживлението на мургавите си приятели. Не бе
разбрал нищо от поставения въпрос. Но един от близкостоящите, който
знаеше испански, му обясни какво питат и тъкмо когато ловецът щеше
да признае скромно делото си, един от бойците в кръга се провикна:

– Защо ще се съмняваме още? Ако скромността свързва езика на ге-
роя, нека оръжието му проговори. Виждате, че стрелата е още в тялото
на врага! Тя ще издаде може би собственика си, защото е белязана!

– Вярно! – възкликна първият боец. – Да видим стрелата!

Той пристъпи напред, измъкна стрелата от тялото на мъртвия паней
и я вдигна високо.

Щом зърнаха зъбеца на стрелата, всички извикаха от учудване. Зъ-
бецът беше железен! ни един вакой нямаше такива стрели.

Всички погледи се обърнаха начаса към Карлос с учудване и възхи-
щение. Разбраха, че смъртоносната стрела е излетяла от неговия лък;
убеждението им се затвърди още повече, защото този, който бе забеля-
зал, че третият паней е пронизан от куршум, обяви това на
всeosлушание.

Ясно беше, че е така. Бледоликият бе отмъстил за вожда им.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

Разбрал вече какво си изясняват индианците, Карлос пристъпи напред и разказа скромно с помощта на преводач как бе загинал вождът и какво участие бе взел сам той в схватката.

Одобрителен глъч се издигна от кръга на бойците, а по-буйните младежи се втурнаха към ловеца, стискаха му ръката и изказваха благодарността си. Повечето бойци разбираха, че нему дължат спасението си. И наистина неговият изстрел през нощта ги бе предупредил и бе попречил на панеите да ги изненадат в лагера; ако не бе той, денят сигурно би свършил другояче. А така, благодарение на пушечния сигнал, самите паней бяха изненадани и в това именно беше тайната на тяхното кърваво поражение и бягство.

Когато се разбра, че извън тази услуга ловецът на бизони се бе сражавал на тяхна страна и бе убил неколцина от враговете, сърцата на вакоите се изпълниха с благодарност. А щом узнаха, че бледоликият воин е отмъстил за любимия им вожд, благодарността на вакоите се превърна във възторг и няколко минути се чуваше само бурният му израз.

Когато възбудата стихна, старият воин, който изглеждаше общопризнат и много почитан говорител на племето, се приготви пак да заговори. Този път речта му бе отправена само към Карлос.

– Бели воине – каза той, – аз говорих с храбрите бойци на нашето племе. Всички смятат, че ти дължат дълбока благодарност, която не може да се изрази само с думи. Обясниха ти смисъла на нашите разисквания. Ние обявихме тържествено тук, че човекът, отмъстил за студеното тяло, което лежи пред нас, е наш бъдещ вожд. Не мислехме тогава, че този храбър воин е нашият бял брат. Сега вече знаем. Но бихме ли изменили за това на обета, на дадената дума? Не! Не може и да помислим такова нещо; и сега повтаряме със същата тържественост нашата клетва.

Повтаряме я! – екна целият кръг на бойците и всеки сложи тържествено ръка на сърцето си.

– Бели воине – продължи говорителят, – обещанието ни е свещено. Предложената чест е най-голямата, която можем да окажем. Този сан е бил носен винаги само от истински воители на племето вакои; никога слаб потомък на най-любимия вожд не е властвувал над храбрите ни бойци. Ние не се страхуваме, като ти оказваме тази чест, и ще се радваме, ако я приемеш. Чужденецо! Ние ще се гордеем, че имаме един бял вожд, щом

той е боец като тебе! Познаваме те по-добре, отколкото мислиш. Чували сме за тебе от съюзниците си команчи; чували сме за Карлос, ловеца на бизони. Ние знаем, че ти си храбър воин. Знаем също, че не си нищо в собствената си страна, всред собствения си народ. Прости ни свободата, с която говорим – нали казваме самата истина! Ние презираме твоя народ от тирани и роби. Всичко това и още много неща за тебе ни е казано от нашите братя команчите. Така че ние знаем кой си; познавахме те, когато дойде между нас, радвахме се, че те виждаме, и търгувахме с теб като с приятел.

Сега те смятаме за брат и казваме: Ако няма връзки, които да те теглят към твоето неблагодарно племе, можем да ти предложим друго, което не ще бъде неблагодарно. Остани при нас, бъди наш вожд.

Когато говорителят привърши, последните му думи се понесоха като ехо от уста на уста и обиколиха целия кръг; после настъпи пълна тишина.

Карлос бе така изненадан, че известно време не можа да отговори. Изненадан бе не само от необикновеното предложение, направено по такъв необикновен начин, но и от това, че говорителят познава толкова добре неговия живот. Той бе търгувал доста много с команчите и беше в приятелски отношения с това племе; някои от тях дори навестяваха в мирно време селището Сан Илдефонсе. Все пак изглеждаше наистина странно, че тези диваци са забелязали обстоятелството – което беше неоспоримо, – че ловецът на бизони е почти изгнаник всред собствения си народ. Но сега нямаше време да размишлява за тия странни неща, защото бойците чакаха отговора му.

Той почти не знаеше какво да отговори. За безнадежден парий като него предложението изглеждаше привлекателно. В собствената си страна той бе почти роб, а тук ще бъде властелин, общопризнат господар.

Макар и диваци по име, вакоите бяха бойки, сърцати, мъжествени и човечни. Делата им показваха това. Сестра му и майка му ще споделят съдбата му, но Каталина? О! Само тази мисъл бе достатъчна, за да реши; нямаше какво да размишлява.

– Благородни воини! – отговори той. – Почувствавах с цялото си сърце честта, с която предлагате да ме удостоите. Бих желал да изкажа с думи колко съм ви признателен, но не мога. Затова ще говоря малко и откровено. Вярно е, че в собствената си страна не съм на почит – аз съм между най-бедните. Но има една връзка, която ме задържа там: една сърдечна връзка, която ме призовава да се върна. Вакои, аз свърших!

– Стига! – каза старият воин. – Стига, доблестни чужденецо; не нам

се пада да разпитваме за подбудите на твоите постъпки. Дори ако не си наш вожд, ще си останеш наш приятел. Имаме още една – макар и твърде незначителна възможност – да ти покажем благодарността си: ти пострада от нашите неприятели, изгуби имуществото си, но то е намерено и пак ще бъде твое. Освен това каним те да останеш няколко дни при нас, да приемеш суровото ни гостоприемство. Ще останеш ли?

Поканата бе незабавно повторена от всички и също тъй бързо приета.

Около седмица след това едно атахо от петдесетина мулета, натоварени с бизонови кожи и тасахо се изкачи тежко по източния ръб на Ляно Естакадо и тръгна в северозападна посока из пустинното плато. Ариерото, яхнал една *mulera*¹¹³, беше метис. Подир мулетата вървяха три волски коли, карани от тъмнокожи пеони; тяхното скърцане изплаши дори койотите, които дебнеха из акациевите храсти. Смел ездач на хубав чер кон яздеше начело на кервана и се извърещаше често да погледне със задоволство великолепното атахо. Ездачът беше Карлос.

Вакоите се показаха много щедри. Кервана мулета и тежките товари те бяха подарили на човека, отмъстил за вожда им, Но това не беше всичко. Във вътрешния джоб на жакета си ловецът на бизони носеше една *bolsa*¹¹⁴, пълна с нещо много ценно, подарък от вакоите, които обещаха да му дадат някой ден още. Какво имаше в кесията? Монети? Парри? Скъпоценности? Не. Тя съдържаше само прах; жълт, лъскав прах. Злато.

113. *Mulera* – муле със звънче, водач на атахото. Другите мулета вървят по звука на звънчето. Най-често води някоя ослица.

114. *Bolsa* (исп.) – кесия. Б. пр.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

На втория ден след фиестата в присидия имаше интимна вечеря. Бяха поканени само няколко ергени приятели на коменданта – *Les beaux esprits*¹¹⁵ на селището, включително елегантния Ечевария. Между тях беше и кюрето заедно с двамата падрета от мисията, които се наслаждаваха на пиршеството достойно за „братя от сивия орден“.¹¹⁶

На гостите бяха поднесли вече многобройните ястия на мексиканските гошавки – *pucheros*¹¹⁷ *guisados*¹¹⁸ и нескончаеми яхнии от пиперки и вечерята бе стигнала до стадия, когато покривката на масата вече е прибрана и виното почва обилно да се лее. На масата имаше канарио, херес, педро де хименес, мадейра и бордеос в най-различни бутилки, а за любителите на по-силни питиета имаше бутилка кехлибарен каталин и други с мараскино. Избата на коменданта беше добре снабдена. Той беше не само военен управител, но и както вече се загатна, събираше акцизите. Затова получаваше често дребни „подаръци“, между другото по някоя кошница шампанско или десетина бутилки бордо.

Гостите му бяха вече доста посърбнали. Кюрето бе захвърлил светостта си и бе станал мирянин като другите; падретата бяха забравили власениците и броениците си, а старият падре Хоакин забавляваше сътрапезниците си с пиперливи „приключения“ от живота си преди да стане монах. Ечевария разказа парижки анекдоти и някои свои „успехи“ между гризетките.

Испанските офицери, като домакини говореха по-малко, но комендантът – суетен като някой новопроизведен лейтенант – загатваше от време на време за безбройните си успехи сред красивите севилянки. Комендантът бе служил доста време в града на портокалите и прелестта на андалузките жени беше за него неизчерпаем източник на възхищение.

Робладо предпочиташе хаванските хубавици и говори надълго за закръглената плътска красота на кварталеронките, а лейтенантът призна, че има слабост към малките нозе на жените от Гуадалахара – не от Испания, а от богатата мексиканска област Гуадалахара. Той пък бе

115. *Les beaux esprits* (фр.) – превзета интелигенция. Б. пр.

116. *Братя от сивия орден* – мексикански монаси – Б. пр.

117. *Puchero* – е ястие от много продукти.

118. *Guisado* – яхния с кълцано месо; зависи от вида на месото.

служил там.

Грубият и непристоен разговор на тази деликатна тема не преставаше. Присъствието на тримата духовници не беше пречка. Напротив, падретата и кюрето изтъкваха със същото безсрамие своите любовни връзки, защото бяха не по-малко развратни от сътрапезниците си. И най-незначителната въздържаност, проявена при обикновени обстоятелства, бе изчезнала след първите няколко чаши вино; и ни един от монасите не се смущаваше от другите, които също не изпитваха никаква почит към тях. Престорената святост и отречение бяха предназначени за простите поблани и още по-простите пеони в селището. На трапезата светите отци се държаха така от време на време само на шега – за да разкажат по-изразително и пикантно някое приключение. Всред разговора, който бе станал общ и доста безреден, бе споменато едно име, което предизвика кратко смълчаване. Беше името на Карлос, ловеца на бизони.

При споменаването на това име няколко лица промениха изражението си. Робладо се намръщи. Лицето на Вискара изрази смесени чувства, а за падретата и кюрето то имаше сякаш лоша слава.

Споменал го бе красавецът Ечевариа.

– Кълна се в кавалерската си чест, че не помня да съм виждал такова нахалство дори в републикански Париж. Някакъв си продавач на кожи и пастърма, колач на бизони, дръзнал да се домогва. *Parbleu!*¹¹⁹

Макар че говореше на испански, Ечевариа ругаеше винаги на френски. Смяташе го за по-изискано.

– Ужасно... Нетърпимо нахалство! – се провикнаха няколко души.

– А госпожицата не изглеждаше май много недоволна – забеляза един по-откровен младеж, седнал към края на трапезата.

Много гласове обаче изказаха несъгласие с това мнение. Най-силно гърмеше гласът на Робладо.

– Дон Рамон Диас – каза той, като се обърна към младежа – сигурно не сте могли да видите добре. Аз бях до тази дама и зная, че тя бе отвратена (Робладо знаеше, разбира се, че това е лъжа), а баща ѝ ...

– О, баща ѝ – да! – извика със смях дон Рамон. – Всеки можеше да види колко е разгневен; и с право. Ха, ха!

– За кого става дума? – запита някой.

– За един великолепен ездач – отвърна дон Рамон. – И комендантът ще признае, че е така – добави този сътрапезник, който не си съдържаше

119. *Parbleu* (фр.) – дявол ла го вземе! Б. пр.

много езика, и се усмихна съучастнически на коменданта. Но комендантът се намръщи.

– Но доста пари загубихте май, а? – обърна се към него кюрето.

– Облогът не беше с него – отвърна комендантът, – а с она простак, който, изглежда, му е приятел. Лошото е там, когато се обзалагаш с тия хора от простолудието, че няма възможност за *revanche*¹²⁰, защото в обикновени дни не се срещаме с тях.

– Но какъв е тоя човек? – пак запита някой.

– Какъв ли? Някакъв си ловец на бизони.

– Така, но кой е и какъв е? *Guero*¹²¹ е, а това е нещо необикновено за местен жител. Да не е креол? Може да е и бискаец.

– Нито едното, нито другото. Казват, че бил американец.

– Американец ли?

– Не напълно; баща му бил американец; но падрето може да ни разкаже повече за него.

Свещеникът, към когото се обърнаха, разказа доста неща за Карлос. Бащата бил американец – някакъв чуждак, дошъл преди време, кой знае как и защо, за да се засели в долината. Такива случаи били редки в Ню Мексико. Но най-чудното било, че този американец бил придружен от една американка – майката на Карлос – същата старица, която бе привлякла общото внимание на празника Сан Хуан. Всички усилия на падретата да ги вкарат в правата вяра останали напразни. Старият трапер¹²² – такъв бил бащата – си умрял като безбожен еретик и всички в селището вярвали, че вдовицата му разговаря с дявола. Черквата се възмущавала от това и падретата щели отдавна да изгонят това светлокосо семейство, ако не бил бившият комендант – предшественикът на Вискара, – който попречил на добрите намерения на ревностните божи служители.

– Да, господа! – каза падрето, като погледна към Вискара. – Такива еретици са опасни граждани. Те правят революция и обществени смутове. Когато е тука, русокосият се събира само с хора, които заслужават най-усърдно следене; виждали са ги със съмнителни тагни, от каквито се състои и прислугата му.

– Аха! С тях значи! – извикаха неколцина. – Опасна личност – ще трябва да се попроследи.

Разговорът мина след това към сестрата на ловеца; лицето на Вискара менеше постоянно цвета си, докато другите хвалеха хубостта ѝ.

120. *Revanche* (фр.) – отплата. Б. пр.

121. *Guero* (исп.) – светлолик човек с руси или червеникави коси.

122. *Трапер* – ловец на дивеч, заради кожите му. Б. пр.

Този негодник се интересуваше от това, много повече, отколкото гостите му предполагаха, и бе дори скроил план за действие, а хората му се бяха заели вече с изпълнението на жестокото му намерение.

Разговорът мина най-естествено от сестрата на ловеца към другите местни красавици и към жените изобщо; всички подновиха пак предишните истории, но все по-пиперливи благодарение на виното, което продължаваха да пият.

Най-после някои бяха съвсем *borracho*¹²³, а тъй като нощта бе напреднала, гостите си тръгнаха; някои от тях трябваше да бъдат изпроводени до в къщи. Кюрето и падретата, пияни „като лордове“ – което не им се случваше за пръв път, се прибраха, придружени всеки от по един войник.

123. *Borracho* (исп.) – пияни.

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

Останалите сами в стаята, комендантът и приятелят му Робладо запалиха нови пури, наляха си вино и продължиха разговора.

– Ти значи наистина мислиш, Робладо, че она е бил насърчаван. И аз мисля така; защото иначе той не би се осмелил да постъпи по този начин.

– Напълно сигурен съм. Убеден съм, че снощи са се срещнали, и то насаме. Когато наближих тяхната къща, видях пред реката човек, който бе опрял лице до решетката, сякаш приказваше с някого отвътре. Помислих, че е някой приятел на дон Амбросио.

Като дойдох по-близо, човекът – загърнат в манга – се дръпна назад и се метна на коня си. Представи си каква бе изненадата ми, когато познах вчерашния черен жребец на ловеца на бизони!

Когато-влязох и запитах за домакините, разбрах от слугите, че господарят им бил на мината, сеньоритата се била вече прибрала и нямало да приема никого тази вечер!

– Така бях кипнал, дявол да го вземе, че не знаех какво да приказвам. Невероятна работа; а все пак, както е вярно, че съм офицер, така е вярно и това, че тоя приятел е в тайна връзка с нея.

– Изглежда наистина невероятно. Какво смяташ да правиш, Робладо?

– О, погрижих се вече! За в бъдеще тя ще е под по-строг надзор, понамеках малко на дон Амбросио. Вие знаете тайната ми, господин полковник. Магнитът, който ме привлича, е мината. Но безобразно глупаво и смешно е да имам за съперник оногова. Ха, ха ха!

Робладо се позасмя неестествено.

– Знаете ли какво – каза той, като му хрумна нещо ново, – падрето не обича червенокосото семейство. Това личи от тазвечерните му загатвания. С помощта на черквата можем да се отървем без много шум от негова милост. Падретата имат право да го изгонят от селището, стига да установят, че е еретик. Нали?

– Да – отговори студено Вискара, като отпи от виното си. – Но ако изгонят него, драги мой, ще пропъдят и друг някой. С тръна ще иде и розата¹²⁴. Разбираш ли ме?

– Напълно.

124. Името *Росита* е умалително от *Роса* (исп.) – Роза. Б. р.

– А това аз, разбира се, не желая – поне засега. След някое време може да бъдем доволни да се отървем от розата, тръните и хроста с корените му заедно. Ха, ха, ха!

– Между впрочем, господин полковник – запита капитанът, – напредват ли? Бяхте ли у тях?

– Не, драги Робладо, няхах време. Нали знаеш – далеко е; а чакам и да се махне оттук оня. По-удобно е да я ухаждам в негово отсъствие.

– Да се махне ли? Какво имате предвид?

– Ловецът на бизони заминава скоро за прериите, може би за няколко месеца, да реже бизонско месо, да лъже индианците и така нататък.

– Охо! Не е лошо!

– Както виждаш, скъпи другарю, насилието е съвсем излишно. Само търпение – има време за всичко. Докато се върне нашият храбър бизонски ловец, ние ще си уредим работиците. Ти ще си собственик на богати мини, а аз...

На вратата се чу леко потропване и гласът на сержант Гомес, който питаше може ли да види коменданта.

– Влез, сержанте – извика полковникът. В стаята влезе неприятният вахмистър; по вида му личеше, че току-що се връща от езда.

– Е, сержанте? – каза Вискара, когато войникът се приближи. – Казвай! Капитан Робладо може да чуе това, което ще кажеш.

– Живеят, господин полковник в последната къща накрай долината, на Цели десет мили отук. Само трима са: майката, сестрата и братът, както ги видяхте на фиестата. Има трима-четирима прислужници тагни, които го придружават на лов. Цялото му имущество е от няколко мулета, волове и коли. С тях пътува. И сега се готви за път. До три-четири дни най-късно ще тръгне. Отивал далече, както разбрах, по някакъв нов път, през Ляно Естакадо.

– През Ляно Естакадо, ли?

– Така ми казаха.

– Да кажеш нещо друго, сержанте?

– Другото, господин полковник, е това, че момичето си има изгора – младежът, който се обзаложи с вас на фиестата.

– Ще го вземат дяволите! – извика Вискара и лицето му потъмня. – Разбира се, че е той! Така и предполагах. А къде живее?

– Недалеко от тях. Има си ранчо и казват, че бил богат, колкото може да бъде един ранчero.

– Налей си чаша каталан, сержанте.

Вахмистърът протегна ръка, взе бутилката, наля си една чаша,

поклони се почитателно на двамата офицери и гаврътна на един дъх ракията. След това, като видя, че е излишен, отдаде чест и излезе.

– Както виждаш, драги, твоята работа се нарежда.

– И вашата също – отговори Робладо.

– Не съвсем.

– Защо?

– Не ми харесва много тая история с ранчерото. Тоя приятел, има пари, не му липсва и дързост, та може да имам разправии. Човек не може да го извика на дуел – особено човек с моя чин. А за разлика от ловеца, той е от местните хора и те ще бъдат на негова страна, та ще е доста неприятно да си в разправия с него. Но защо ли съм се загрижил? Винаги съм успявал, ще успея и сега. Лека нощ, драги! – *Buenas noches*¹²⁵ – отвърна Робладо; и двамата станаха едновременно от трапезата и се прибраха в спалните си.

125. *Buenas noches* (исп.) – Лека нощ. Б. пр.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

Ранчите и асиендите заемаха десетина мили покрай реката, по-надолу от Сан Илдефонсо. Близо до града те бяха по-нагъсто, но надолу бяха по-малко и на по-бедни хора. Страхът от „индианските бойци“ принуждаваше имотните да се установяват не много далеко от пресидия. А бедността принуждаваше други, въпреки опасността, да се заселват към покрайнините. И тъй като селището не беше нападано от няколко години, известен брой дребни фермери и скотовъдци се бяха заселили дори и на осем и десет мили под града. А на половин миля зад тях се виждаше една самотна къща – последна в долния край на долината. Тя беше като че въвн от отбраняваната зона; патрулите от гарнизона не обикаляха никога това толкова отдалечено място. Собственикът се осланяше очевидно на съдбата или на благосклонността на апаките – индианци, които често нападаха селището, – защото къщата беше съвсем незащитена.

Възможно беше и забутаното, усамотено място да спомагаше за сигурността и.

Къщата беше настрана от пътя, както и от реката, в сянката на отвесните канари, построена почти до самата васала.

Беше бедно ранчо – като всички в долината и почти навред в Мексико, – иззидано от големи кирпичени блокове, оформени в калъпи и изсушени на слънце. По-хубавите сгради от тоя род са с белосани фасади – защото най-близо се намира гипс. Някои по-изискани постройки имат и прозорци, които на пръв поглед изглеждат остъклени. И действително те имат нещо като стъкло, но лъскавите като стъкло прозорци са всъщност тънки пластинки от поменатия гипс, който се използва за тази цел в много области на Ню Мексико.

Ранчото, за което става дума, не беше белосано, нито имаше прозорци. То беше прилепено до скалата и кафявите му кирпичени стени почти не се различаваха по цвят от нея; а за прозорци служеха два тъмни отвора, преградени с няколко дървени пръчки.

Но светлината, която влизаше през тях, само допълваше светлината, нахлуваща през винаги отворената врата.

Къщата почти не се виждаше от пътя в долината. Пътникът не би я забелязал никога, а можеше да я пропусне дори зорко индианско око. Прикриваше я една необикновена ограда – необикновена за очи, които

не са свикнали с растителността на тази далечна страна. Оградата беше от високи кактуси, които растяха в редица като клони, шест инча дебели и от шест до десет фута високи. Израсли бяха един до друг като колове на стокана¹²⁶, толкова наблизко, че погледът едва проникваше през пролуките, премрежени от гъсти бодли.

В съответното годишно време върховете на тези растителни колонии се покриваха с хубави восьчнobleди цветове; когато прецъфтяваха, те отстъпваха мястото си на ярки и вкусни плодове. Малкото ранчо можеше да се види едва след като се мине през отвора на тази ограда; но въпреки грубите му стени, благоуханната цветна градинка наоколо показваше, че тук има грижлива ръка.

Зад кактусовата ограда, почти до скалата, имаше невысока кирпичена стена. Тук беше коралът за добитъка; в единия му край имаше нещо като малък навес или обор. В корала се виждаха понякога пет-шест мулета и цяла дузина волове, а в обора – великолепен кон за езда. Но сега и двете помещения бяха празни – добитъкът не беше тук. Кон и мулета, и волове бяха заедно със собственика си далече някъде из прериите. Собственикът беше Карлос, ловецът на бизони. Този дом беше негов, на старата му майка и на хубавата му сестра. Тук живееха те още от детските му години.

Но нямаха нищо общо с хората от долината или от града; не бяха нито испанци, нито индианци. Отличаваха се и от двете раси толкова, колкото и самите те се различаваха помежду си. Падретото беше прав: тия хора бяха американци. Бащата и майката се бяха заселили отдавна в долината; никой не знаеше отгде са дошли – знаеше се само, че са пристигнали през прериите откъм изток; бяха еретици, но падретага не бяха успели да ги включат в лоното на черквата си, нито пък да ги прокудят или накажат, и то само благодарение намесата на военния комендант; и най-последно знаеше се, че простолудие то в селището гледало и двамата със суеверен страх. Напоследък това чувство бе минало само към майката на Карлос и взе нов облик: почнаха да я смятат за *hechicera*, за вещица, и се кръстеха набожно, щом я зърнеха. Това се случваше впрочем не много често, защото тя се явяваше твърде рядко между хората. Бе отишла на фиестата за Сан Хуан само по настояване на Карлос, който искаше да достави малко удоволствие на любимите си майка и сестра.

Техният усамотен живот се дължеше донегде на американския им произход. От много време вече между испано-мексиканци и англо-

126. *Стокана* (исп.) – ограда от дебели, побити един до друг колове. Б. пр.

американци съществуваше омраза, насаждана от властите и разпалвана от духовенството. Над мексиканската граница се бе надвесила вече сянката на бъдещите исторически събития; завземането на Флорида и на Луизиана бе очевидно само стъпка по пътя на американското разширение. Тези въпроси се разбираха напълно само от по-интелигентните; но цялото население бе надъхано с пакостните страсти на расова ненавист.

Семейството на ловеца на бизони беше също жертва на този предразсъдък, затова живееше съвсем отделно от другите жители на долината. То поддържаше връзки с туземното индианско население – с бедните тагни, които почти не познаваха тези противоамерикански настроения.

Ако влезем в ранчото на Карлос, ще видим русокосата Росита, седнала на розозка да тъче ребоси. Станът ѝ е направен от няколко грубо издялани дървета. Той е толкова прост, че не заслужава да се нарича машина. И все пак дългите синкави нишки, обтегнати успоредно и трепващи от Допира на гъбкавите пръсти на Росита скоро ще се превърнат в хубав шал, който ще закрива главата на някоя гиздава поблана от градчето. Никой в долината не тъче по-хубави ребоси от сестрата на ловеца на бизони. Ако той надминава всички младежи в ездаческото изкуство, тя е ненадмината в полезния занаят, с който се препитава.

Ранчото има само две стаи, значи една повече, отколкото имат други. В това се проявяваше англосаксонската духовна изтънченост. Семейството на ловеца на бизони не бе възприело още индианския бит.

Кухнята е по-голямото и същевременно по-весело помещение, защото се осветява през отворената врата. Вътре се вижда малко огнище, наподобяващо жертвеник, пет-шест глинени гърнета, прилични на старинни вази, няколко кратунени чаши и копанки, каменна плоча за тортили, наклонена на една страна върху късите си крака, няколко възглавници за сядане, бизонови кожи, използвани за същата цел, чувал царевично брашно, няколко китки сушени билки и нанизы от червени и зелени пиперки. Никакви икони; това е единствената къща в долината, гдето погледът е лишен от удоволствието да види такова нещо. Ясно е, че семейството на ловеца е от еретици.

Но това, което ще привлече вниманието ви още с влизането, е старицата, седнала до огъня да пуши лула с пунче. Странна е тази старица, странен е бил сигурно и животът ѝ. Но никой не го знае. Нейните остри тънки черти, буйната бяла коса, суровият блясък на очите – всичко ѝ придава чудноватост. Познавачът би разбрал веднага, че се намира пред едно необикновено същество. Чудно ли е тогава, че простолюдието я смята за магьосница?

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

Росита бе коленичила на пода и прекарваше малката ръч на совалка през памучната основа. Тя пееше – а пееше прекрасно – ту някаква весела песенчица на американските горяни, която бе научила от майка си, ту някакъв старинен испански романс – може би „Трубадур“, – чудесна мелодия и много подходяща за модерната песен „Не люби“. „Трубадур“ беше любима песен на Росита, а когато тя си акомпанираше с бандолона, звучащ като китара, слушателят биваше възхитен.

Тя пееше сега, за да се залисва и разсейва мъката си, и сребърният гласец звънтеше сладостно и ясно, макар и без акомпанимент.

Майката бе оставила лулата с пунче и работеше усърдно като Росита. Предеше прежда за ребоси. И станът беше прост по направа, но вретеното, с което майката предеше, беше още по-просто; наричаше се *huso* или *malacate* и беше обикновено вретено с пумпал. А с това първобитно средство старицата изтегляше и предеше такива гладки нишки, каквито излизаха и от предачна машина.

– Милият Карлос! Едно, две, три четири, пет, шест – направила съм шест резки – днес е точно шестият му ден. Досега вече трябва да е отвъд Ляно, майко. Дано му е провървяло и дано се е разбрал с индианците.

– Не бой се, детето ми – моето юначе е с бащината си пушка и умее да се оправя. Никога не се бой за Карлос

– Но, майко, той тръгна в нова посока. Ами ако попадне всред враждебно племе?

– Не бой се, ниня¹²⁷! По-лоши врагове от индианците има Карлос ... по-лоши и по-близо насам ... Ония страхливи роби! Мразят ни и гачупините, и креолите – все испански кучета! Мразят ни, защото сме саксонци.

– О, майко! Не приказвай така! Не всички ни са врагове. Имаме и приятели!

Росита мислеше за дон Хуан.

– Малцина ... малцина ... И те са далеко от нас! Но какво ме е грижа, когато юначето ми е тук? Той ни стига. С нежно, ала юначно сърце... с яка ръка ... Кой е като моя Карлос? И обича старата си майка – чудачката, както я наричат ония дрипълвци. Обича той още старата си майка. Ха, ха, ха! Защо ѝ са тогава приятели? Ха, ха, ха!

127. *Ниня* (исп.) – дете. Б. пр.

Тя завърши думите си с тържествуващ смях, от който личеше колко се радва, че има такъв син!

– А каква карга¹²⁸, майко! Никога досега не е имал такава карга! Чудя се отгде е взел Карлос толкова пари!

Росита не знаеше с положителност отгде, но отгатваше донегде кой се е проявил като приятел на брат й.

– *Au de mi* – продължи тя. – Той ще забогатее много, ако намери добър пазар за чудесната си стока – ще се върне с цели стада мулета. Как копнея да се върне по-скоро! Едно ... две ... три ... шест ... Да, само шест резки има на дървото. Ох, ще ми се да е пълно с резки и от двете страни!

Докато говореше, Росита бе втренчила поглед в малка пръчица от кедрово дърво, окачена на стената; на пръчицата личаха шест малки резки. Тя беше нейният часовник и календар, гдето щеше да отбелязва до завръщането на брат си всеки изминат ден, за да знае колко време е минало от заминаването му.

Като погледа една-две минути кедровата пръчица и се помъчи да изкара шестте резки седем, тя се отказа от намерението си и продължи да тъче.

Старицата остави вретеното, за да вдигне похлупака на пръстеното гърне, което къкреше на мангала. От гърнето лъхна приятна пара, защото там се вареше, ситно нарязано тасахо, подправено с кромид и чиле Колорадо.

– Ниня, гнездото се свари – каза тя, като извади на дървената лъжица парченца от гозбата и ги опита, – да обядваме.

– Добре, майко – каза Росита, като стана. – Ей сега ще направя тортилите.

Тортилите се ядат само докато са топли – тоест, те са вкусни само докато са топли или току-що снети от комала¹²⁹. Затова трябва да се пекат непосредствено преди започване на яденето или докато то продължава.

Росита отмести гърнето и сложи на жаравата комала. Донесе друго гърне, гдето имаше вече сварена царевица, и го остави до метатите, тоест до камъка за месене на тортилите; после взе продълговатата каменна точилка и смачка с нея на тесто част от варената царевица. След това отмести камъка и точилката, взе с хубавите си розови пръсти колкото

128. *Карга* (исп.) – товар.

129. *Comal* – дебела или тънка тепсия, която се нагрява и служи за печене.

трябва тесто за една тортилка, измеси го най-напред на топка, после го разплеска между дланите си, докато стана тънко като вафла. Оставаше само да го метне върху горещия комал, да го остави там само за миг, да го обърне и на следния миг да го поднесе, готово за ядене.

Всичко това изискваше голяма сръчност, но Росита го извърши с умение, от което личеше, че е опитна тортиларка.

Като натрупа достатъчно тортили на чинията, Росита прекрати работата си; майката бе насипала вече гисадото и двете започнаха да се хранят; ядяха без нож, вилица или лъжица; топлите тортили можеха да се нагъват всякак и заместваха тия културни придобивки, които се смятат съвършено излишни в мексиканските ферми.

Тъкмо бяха привършили скромния си обед, когато до слуха им достигна някакъв необикновен шум.

– Ха! Какво е това? – извика Росита, като скочи и се ослуша.

Звукът проехтя повторно през отворените врати и прозорци.

– Сигурна съм, че е тръба – каза девойката. – Трябва да са войници?

Тя изтича най-напред до вратата, после до кактусовия плет и надникна през пролуките на зелените колони.

Наистина бяха войници. Взвод конни копиеносци, които се движеха по двама в редица из долината, и то не много далеко оттук. Блестящото им въоръжение и знаменцата на копията им придаваха весел и приятен изглед. Когато Росита ги забеляза, те тъкмо се бяха строили и спрели с лице към ранчото на по-малко от сто фута зад плета. Явно беше, че целта им е именно нейният дом.

Какво биха могли да търсят тука войници? Това бе първата мисъл на Росита. Войска минаваше често нагоре-надолу по долината, но никога не се приближаваше до ранчото, което – както вече знаем – беше далеко от главния път. По каква работа бяха тръгнали войниците, за да се отклонят от обичайния си път?

Такива въпроси си задаваше Росита; после изтича в къщи да попита майка си. Но и тя не можа да й отговори; тогава девойката се върна край плета и пак надникна през него.

В това време един военен – от хубавото му облекло личеше, че е офицер – се отдели от другите и препусна към къщата. След няколко мига наближи, спря коня си до плета и погледна над кактусите.

Росита можа да види само окичената с пера шапка и лицето, което позна веднага. Беше същият офицер, който я оглеждаше така безочливо на празника Сан Хуан. Комендант Вискара.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ВТОРА

От своето място офицерът виждаше много добре девойката, застанала в цветната градинка. Тя се бе отдръпнала до вратата и щеше да влезе в къщи, но се обърна да извика Сиболо, едрото куче вълк, което лаеше ожесточено и заплашително по госта.

Кучето се покори и се прибра с недоволно ръмжене в къщи. Явно беше, че му се иска да позахапе краката на коня.

– Благодаря, прекрасна сеньорита – каза офицерът. – Много сте любезна, че ме запазихте от това свирепо зверче. Бих искал то да е единствената опасност, която ме заплашва в този дом.

– От какво има да се страхувате, сеньор? – запита изненадано Росита.

– От очите ви, сладко девойче: по-опасни от острите зъби на кучето ви, те ме нараниха вече.

– Кавалере – отговори Росита, като се изчерви и отвърна глава, – не сте дошли сигурно да се шегувате с една бедна девойка. Смя ли да запитам по каква работа сте тук?

– По никаква работа, мила Росита; само за да ви видя ... Не, не си отивайте! Имам и работа... Жаден съм и спрях да пийна нещо. Няма да ми откажете една чаша вода, нали, прекрасна сеньорита?

Последните думи, казани набързо и на пресекулки, целяха да не позволят на девойката да прекрати разговора, като се прибере в къщи, както възнамеряваше. Вискара не беше жаден, нито му се пиеше вода; но гостоприемството задължаваше девойката да донесе исканата чаша, а това можеше да помогне на намеренията му.

Без да отговори на ласкателните думи, тя влезе в къщи и след малко изнесе кратунка с вода. Като стигна до мястото гдето плетът бе прекъснат, за да се влиза в двора, тя подаде на офицера кратунката и зачака той да ѝ я върне. За да придаде правдоподобност на искането си, Вискара изпи насила няколко глътки, плисна останалата вода и подаде кратунката. Девойката простря ръка да я вземе, но той продължаваше да държи здраво съда, като я гледаше упорито и безочливо.

– Мила сеньорита – каза той, – мога ли да целуна хубавата ръчица, която бе така любезна към мене?

– Върнете ми съдинката, моля!

– Не, няма да я върна, докато не си платя питието. Ще приемете ли?

Той спусна една златна унция в кратунката.

– Не, сеньор, не мога да приема заплащане за нещо, което съм сторила по задължение. Няма да взема жълтицата – добави твърдо тя.

– Та вие вече грабнахте сърцето ми, мила Росита! Защо да не вземете и това?

– Не ви разбирам, сеньор; приберете си парите, моля, и ми дайте съдинката.

– Няма да ви я дам, ако не я вземете заедно с това, което е в нея.

– Тогава може да я задържите, сеньор – отговори тя, като се обърна, за да си отиде. – аз отивам да си гледам работата.

– Още не, сеньорита! – извика Вискара. – Трябва да ви поискам още една услуга – да си запаля пурата. Ето, вземете съдинката! Виждате ли, парите не са вече в нея! Ще ми простите ли, че ви ги предложих?

Вискара видя, че я бе оскърбил, и с това извинение се стремеше да я успокои. Тя взе кратунката от ръцете му, после влезе в къщи, за да му донесе искания огън за пурата.

След малко се показа с няколко въгленчета на едно мангалче.

Когато дойде до входа, тя видя с изненада, че офицерът е слязъл от коня си и го връзва за един кол.

А докато му поднасяше мангалчето, той каза: – Уморих се от езда-та; – смея ли да помоля, сеньорита, за позволение да почина няколко минути на сянка?

Макар и ядосана от това искане, девойката можеше да отговори само утвърдително; и още в следния миг комендантът влезе в ранчото, като дрънкаше с шпорите и сабята си.

Росита го последва, без да продума; без да продума; го посрещна и майката, която си седеше в ъгъла и не удостои дори с поглед влизането му. Кучето се завъртя около него със сърдито ръмжене, но младата му господарка го пропъди и животното легна пак на рогазката, като гледаше натрапника със свирепо святкащи очи.

След като влезе, Вискара се почувствува някак неловко. Видя, че не е желан гост. Росита не каза нито дума за добре дошел; никакво приветствие от старицата или от кучето. Доказателствата за противното бяха безспорни и важният офицер почувствува, че е натрапник.

Но Вискара не бе свикнал да зачита чувствата на такива хора. Той обръщаше съвсем малко внимание на това – което им е приятно или неприятно, особено ако в случая се засягаха неговите удоволствия; затова, след като запали пурата си, той седна на една банкета така безгрижно, като че бе у дома си, и запуши мълчаливо.

В това време Росита изтегли стана си, коленичи до него и продължи да работи, като че в къщата нямаше чужд човек.

– О, я гледай! – извика офицерът, като се престори, че е заинтересуван от работата ѝ. – Колко добре е измислено! Често съм искал да видя такова нещо. Ребосо е, нали? Така ги тъкат значи? Можете ли да изкарате по едно на ден, сеньорита?

– Да, сеньор – беше краткият отговор.

– А конците са памучни, нали?

– Да, сеньор.

– Много красиво е направено наистина. Сама ли го подредихте така?

– Да, сеньор.

– Иска се голямо умение. Много бих искал да науча как се прокарват нишките.

При тия думи той стана от пейката, приближи се до стана и клекна край него.

– Много особено и добре измислено наистина. А как мислите, прекрасна Росита, ще можете ли да ме научите?

Старицата, която седеше досега заглеждана в земята, трепна, като чу, че гостът произнася името на дъщеря ѝ, и вдигна очи да го огледа.

– Говоря най-сериозно – продължи той. – Мислите ли, че ще можете да ме научите на това полезно изкуство?

– Не, сеньор – бе лаконичният отговор.

– О, сигурно не съм толкова тъп! Мисля, че ще мога да се науча ... Изглежда, че трябва само да се хване така ей това нещо... – при тия думи той се наведе и сложи ръка на совалката, така че докосна пръстите на девойката – после да се промъкне ей така между нишките, нали? ...

В този миг, повлечен сякаш от безумните си страсти, той като че се самозабрави и като се обърна към поруменялата Росита, продължи полугласно:

– Сладка Росита! Аз те обичам!... Една целувка, красавице! Една целувка! – и преди тя да успее да се измъкне от ръцете му, които я бяха вече обгърнали, офицерът впи устни в нейните.

Девойката изпищя; друг, по-силен и див писък ѝ отвърна от къта. Старицата скочи от мястото си, изтича и се нахвърли като тигрица върху офицера. Дългите костеливи ръце се протегнаха и стиснаха още в следния миг гърлото му.

– Махай се, вещице! Махай се! – викаше той, като се мъчеше да избяга. – Махай се, ти казвам! Инак ще скъся проклетия ти живот със

сабята си! Махай се! Махай се, ти казвам!

Но старицата продължаваше да го стиска и да пищи, като късаше яростно яката, еполетите му и каквото й попадне.

Много по-остри от нейните нокти бяха зъбите на едрото куче вълк, което скочи почти едновременно с нея от мястото си, захапа офицера за нозете и го накара да изреве, колкото му глас държи.

– Хей, вие отвън! Сержант Гомес! Ох, измяна! Помощ, помощ!

– Ах ти гачупинско куче! – пищеше старицата. – Испанско куче! Можеш да викаш страхливите си помагачи! Ох, да беше тук юначното ми синче или мъж ми да беше жив! Ако бяха тук, ти нямаше да излезеш жив през прага на тоя дом, който си дошел да скверниш! Махай се! Върви при твоите поблани ... при твоите *miargaritas*¹³⁰! Махай се... да те няма!

– Дявол да ви вземе! Прогонете това куче! Хей, Гомес! С пищовите! Застреляйте го! По-скоро! По-скоро!

Отбранявайки се със сабята си, храбрият комендант успя да стигне най-после до коня.

Нозете му бяха съвсем издрани, но с помощта на сержанта той успя все пак да се качи на седлото.

Сержантът стреля и с двата пищова срещу кучето, но не го улучи; като разбра, че има работа с многоброен враг, животното изтича вътре.

Кучето не се чуваше, но когато седна на коня, комендантът чу подигравателен смях в ранчото. В ясният нежен звук той позна гласа на красивата девойка!

Безкрайно оскърбен, той би могъл да обсади къщата с взвода си и да убие кучето, ако не се страхуваше, че войниците може да научат причината за злополучното му отстъпление. А такова унижение той не искаше да изпита.

За това се върна при войниците си, изкомандува да тръгнат и конният взвод пое към града.

Известно време Вискара яздеше разгневен и огорчен начело на взвода; после даде някакви нареждания на сержанта и препусна сам напред.

Появата на конник в синя манга, запътен към ранчото – в чието лице Вискара позна младия ранчоро дон Хуан, – не можеше да укроти гнева му. Той не се спря и не заговори, само хвърли зложелателен поглед към конника и продължи да препуска.

130. *Margarita* – буквално бисер; лек

Не намали ход, докато не дръпна юздите на коня в сагуана¹³¹ на пресидия.

Запъхтеният кон заплати за горчивите размисли, които измъчваха душата на господаря му.

131. *Zaguan* (исп.) – пътека от входа към вътрешния двор в мексиканските къщи.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА

Първата грижа на Росита, когато външният шум стихна, бе да се промъкне напред и да надзърне през кактусовия плет. Чула бе пак тръбата и искаше да се увери дали нападателите са си отишли.

Тя забеляза с радост, че войската се е отдалечила и се изнизва към горния край на долината.

Тогава изтича в къщи и съобщи новината на майка си, която пак седеше и пушеше спокойно лулата си с пунче.

– Жалки негодници! – извика майката. – Знаех, че ще си отидат. Уплашиха се от една старица и от едно куче. А да беше тук юначният ми Карлос! Щеше да покаже на тоя горд гачупино, че не сме толкова безпомощни! Ехе! Щеше да го научи Карлос!

– Не мисли вече за тях, майчице; не вярвам да се върнат. Уплашихте ги вие – ти и Сиболо. Чудесно се държа той! Но трябва да видя – добави тя, като огледа набързо стаята – дали не е ранен Сиболо! Сиболо! Ела, мили. Ела, приготвила съм ти нещо. О, храброто куче!

Щом чу познатия глас, кучето излезе от скривалището си и заскача, като въртеше опашка и гледаше с умиление господарката си.

Девојката се наведе, пхна ръка в рунтавата му козина и започна да опипва тялото и нозете му, като се страхуваше всеки миг, че ще открие кървава следа от куршум. За щастие сержантът не бе се прицелил точно. Сиболо не беше нито ранен, нито дори одраскан; изглеждаше съвсем здрав и бодър и подскачаше около младата си господарка.

Той беше прекрасно животно, от ония великолепно овчарски кучета в Ню Мексико, които – макар и от полувълча порода – защищават успешно цяло стадо овце от нападение на вълци или дори на още по-див звяр, какъвто е мечката. Те са най-добрите овчарски кучета по света, а Сиболо беше най-прекрасен представител на породата си. Като се увери, че не е пострадал, господарката му стъпи на банкетата и протегна ръка към някакъв особен предмет, закачен на стената. Предметът приличаше донегде на наниз от недобре приготвени наденици; но не бяха наденици, при все че бяха нещо много хубаво за Сиболо, чиито светнали очи и радостно скимтене показваха, че знае какво е. Да, Сиболо нямаше да научи сега какво е наниз от тасахо. Сушеното бизоново месо беше негово отдавнашно, многократно опитвано любимо ядене; това пролича още в следния миг, когато той захапа месото и започна усърдно да го яде. Все

още неспокойна, хубавата Росита надникна през какгусовия плет, за да се увери, че няма никой наблизо. Но този път имаше – само че от този човек тя не се изплаши. Напротив. Приближаването на младежа със сияната манга и богато нагизден кон оказа съвсем различно въздействие и сърчицето на Росита затуптя доверчиво.

Младият конник беше ранчерът дон Хуан. Той яздеше право към входа и щом видя русокосата, извика с откровен приятелски глас:

– Buenos días, Rosita (Добър ден, Росита)! Отговорът бе също така приятелски и откровен – обикновено отвръщане на поздрава:

– Buenos días, Don Juan! (Добър ден, дон Хуан!)

– Как е днес майка ви?

– Muchas gracias (Много благодаря), дон Хуан! Както всякога. Ха, ха, ха! Ха, ха, ха!

– Ха! – извика дон Хуан. – Защо се смеете, Росита?

– Ха, ха, ха! Не видяхте ли чудесните войници!

– Видях ги. Срегнах взвода, като слизах насам; препускаха нагоре из долината, а комендантът яздеше далеко пред тях, сякаш го гонеха апахи. И наистина помислих, че са срещнали индиански бойци – защото така яздят обикновено след свиждане с ония юнаци.

– Ха, ха, ха! – продължаваше да се смее русокосото девойче. – А не забелязахте ли нещо по-особено по офицера?

– Забелязах, струва ми се; изглеждаше да е препускал из храсталаци; но толкова бърже префуча, че едва можах да го зърна. А неговият поглед бе съвсем недружелюбен. Сигурно си спомня загубените златни унци на Сан Хуан. Ха, ха! Но защо се смеете, мила Росита? Да не са били тук войниците? Да не се е случило нещо?

Росита разказа за посещението на коменданта; как се отбил да запали лула и да изпие чаша вода; как влязъл в къщи и бил нападнат от Сиболо, поради което побързал да се върне при коня си и да напусне къщата. Но тя премълча най-важната подробност. Не спомена за оскърбителните предложения на Вискара, нито за целувката. Страхуваше се от последиците на такова съобщение. Знаеше, че дон Хуан има буен, сприхав нрав. Не би могъл да изслуша спокойно такива неща; би си създал неприятности заради нея; тези съображения я караха да премълчи причината, довела до разправията. Затова предаде само най-забавното от случката, като се смееше от все сърце.

При все че научи само толкова, дон Хуан беше наклонен да погледне по-сериозно на станалото. Посещението от Вискара ... чаша вода ... запалване на пура ... влизане в ранчото... все необичайни, но

съвсем не смешни случки, помисли дон Хуан. След това идва изхвърлянето на кучето ... унизителното изгонване от къщи... и то пред собствените му войници!... Вискара, сомнителният Вискара ... най-висшият военен на селището... герой от стотици несъстояли се битки с индианците... да бъде победен от куче! Наистина, мислеше дон Хуан, това съвсем не е смешно. Вискара Ще си отмъсти или поне ще се опита да го стори.

Случката пробуди и други неприятни мисли у младия ранчero. Какво бе довело коменданта в ранчото? Как бе открил това убежище, това усамотено кътче, което беше за дон Хуан средище на вселената? Кой го бе насочил насам? Какво бе отклонило взвода от главния път гдето се движи обикновено?

Такива въпроси си задаваше дон Хуан. Да разпитва Росита би значело да издаде чувство, което предпочиташе да крие – ревнивостта си.

А той изпитваше наистина ревност. Тя му е поднесла, разбира се, чашата вода... Тя му е запалила пурата... Може би го е поканила в къщи! И сега дори изглеждаше развеселена, а не разгневена от направеното ѝ посещение.

Мислите на дон Хуан станаха изведнъж още по-горчиви и той не се присъедини към смеха на любимата си.

Когато след малко тя го покани да влезе, в чувствата му настъпи обрат и той си възвърна предишното настроение. Слезе от коня и последва Росита през градината към къщи.

Девојката седна до стана и продължи работата си. а на младия ранчero позволи да коленичи на рогозката до нея и да разговаря колкото иска. Тя не му правеше бележка, когато ѝ помагаше да оправя преждата или да отбие някоя замотана нишка; тогава пръстите им се докосваха и оставаха допрени по-продължително, отколкото беше необходимо за оправяне на възела.

Но никой не забелязваше това – майката на Росита бе унесена в следобедната си почивка, а Сиболо дори ако виждаше нещо нередно, не споменаваше никому нищо; само въртеше опашка и гледаше доброжелателно дон Хуан, сякаш одобряваше напълно държането му.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Когато Вискара се прибра в разкошното-си жилище, първата му грижа бе да поиска вино. Донесоха му го и той започна да пие жадно, с гневна упоритост.

Мислеше да задуши по този начин мъката си; и за известно време успя.

Виното носи облекчение, но то е временно. Можете да опиеете и упоите ревността си, но няма да я задържите в това състояние. Тя ще изтрезнее скоро... По-скоро от самия вас. И всичкото вино по света не ще може да я удави напълно.

Сърцето на Вискара бе изпълнено с различни страсти. Там имаше любов, каквато може да изпита един разпътник; имаше ревност; гняв от грубите обноски към него; наранено самолюбие, защото мислеше, че златните галони и красивите пера го правят покорител на женските сърца; а на всичко отгоре и горчиво разочарование.

Последното чувство се засилваше и поради това, че той не виждаше как би могъл да поднови ухаждането си. Да опита повторно посещение би Значело да се изложи на същото, а може би и на по-лошото огорчение.

Ясно беше, че девойката не иска и да го знае въпреки красивата униформа и високия му чин. Видя, че тя никак не прилича на другите девойки, с които бе имал работа – не прилича на тъмнокожите doncellas от долината, повечето от тях, а може би и всички, щяха да вземат унцията му, без да продумат или да се изчервят!

Ясно беше, че не може да отиде вече в ранчото. Где би могъл тогава да я срещне ... да я види? Знаеше с положителност, че тя рядко идва в града, а на забавление само когато брат ѝ е тук. Как и кога би могъл тогава да я види? Нямахме никаква надежда да поправи първата си погрешна стъпка ... да, никаква възможност, все едно, че девойката, за която копнееше, е затворена зад стените на някой манастир! Безнадежден случай, наистина! Така размишляваше той.

Макар и да изрече тия думи, той не вярваше, че е наистина така. Нямахме намерение да отстъпи толкова леко... Той... донжуанът Вискара, да не сполучи да покори някаква бедна ранчера! Не бе пропадал досега и нямахме да пропадне! Суетността му беше достатъчна да го тласне напред, но той имаше и друг подтик за властното си увлечение – защото

то бе станало наистина властно. Срещнатата съгровитива... мъчнотиите в това начинание го подтикваха към по-голяма дейност и усърдие.

Освен това съществуваше и ревнивост – нов шип за засегнатата му гордост.

Той ревнуваше от дон Хуан. Забелязал го бе на празненството. Зърнал го бе заедно с ловеца на бизони и сестра му. Видял ги бе да разговарят, да пият, да се забавляват заедно. Той ревнуваше тогава; но твърде малко, защото очакваше бърза и лека победа. Онази ревнивост беше съвсем слаба в сравнение с чувството, което го измъчваше сега ... сега, когато не бе успял ... когато бе видял почти в същото време съперника си на път към ранчото... посрещнат с радост без съмнение... за да научи веднага станалото ... да се присъедини към подигравателния й смях ... да ... По дяволите! Непоносима мисъл!

При все това комендантът и не помисляше да изостави намерението си. Има начини да го осъществи ... ако не почтени, то скверни... Стига само да може да ги намисли. Потребна му бе в случая някоя по-спокойна глава. Где ли е Робладо?

– Сержанте! Кажете на капитан Робладо, че искам да говоря с него.

Капитан Робладо беше именно човекът, който можеше да му помогне за такава работа. По отношение на жените и двамата бяха еднакво безпътни; но похватите на Вискара бяха по-лекомислени, по-оперетни. Неговата сила беше в прелъстяването. Той подражаваше в любовта на Don Giovanni¹³² и грабваше сърцата един вид законно; а Робладо си служеше с всички средства, отвеждащи най-пряко до целта – дори с насилие, ако е необходимо и по-сигурно. В сравнение с Вискара Робладо беше по-противен безпътник.

След като бе пропаднал със своя похват, комендантът беше решен да опита всеки друг, подсказан от капитана; а тъй като последният знаеше всички „любовни хитрини“, познати на цивилизованите и на дивациите, все щеше да подсказва нещо.

По една случайност сам Робладо се нуждаеше в това време от съвет по горе-долу същия въпрос. Той бе поискал ръката на Каталина и дон Амбросио се бе съгласил, но за всеобща изненада сеньоритата не се покори. Не каза, че не е съгласна да се омъжи за капитан Робладо. Това би било прекалена дързост и би довело може би до грубо прилагане на бащината власт. Но бе помолила дон Амбросио да почакаят ... Не била още готова да се омъжи. А Робладо не можеше и да мисли за чакане. Той

132. *Don Giovanni* – Дон Жуан. Б. пр.

бързаше да забогатее, но дон Амбросио се бе вслушал в молбата на дъщеря си. На това се дължеше загрижеността на капитана.

Влиянието на коменданта пред дон Амбросио би могло да отмени може би решението му и да ускори желанието за брак. Затова Робладо жадуваше да обвърже началника си с някаква услуга.

Щом Робладо влезе, комендантът му обясни случая, като разказа най-подробно станалото.

– Не сте постъпили правилно, господин полковник. Това ме учудва, като зная умението и опитността ви. Нахвърлили сте се като орел върху гълъбица и сте изплашили птичките в недостъпните им гнезда. Не би трябвало изобщо да отивате в ранчото.

– А как щях да я видя?

– У вас или пък другаде, ако можете да наредите.

– Невъзможно – тя не би се съгласила никога да дойде.

– Не, разбира се, ако я поканите Направо, зная, че няма да дойде.

– А как тогава?

– Ха, ха, ха! – засмя се Робладо. – Нима сте толкова невинен, та не сте чували за това, което се казва сводница?

– О, наистина! Но – честно слово! – никога не ми е трябвало такова нещо!

– Да, при вашите изтънчени похвати такова нещо ви е било излишно, но сега може да го използвате. То е нещо много изгодно, спестява време и грижи, а намалява и възможностите за неуспех. И сега не е късно. Бих ви препоръчал да го опитате. Ако и то не успее, остава още една стрела на лъка ви.

Не ще следваме по-нататък разговора на тези негодници. Достатъчно ще е да кажем, че той се състоеше в подробно разглеждане на обратителния план, който те обмислиха при чаша вино и подготвиха за окончателно изпълнение.

Той бе изпълнен най-после, но краят му бе съвсем различен от очаквания. „Дамата“, която бе избрана за посредница, влезе скоро във връзка с Росита, но нейният успех бе по-съмнителен от този на самия Вискара; всъщност би трябвало да кажа по-несъмнен, защото не оставаше никакво съмнение за резултата.

Щом научи намеренията ѝ, Росита ги съобщи на майка си и издраскването на коменданта бе нищо в сравнение с полученото от пратеницата му. Посредницата трябваше да моли за пощада, преди да се отърве от страшния Сиболо.

Тя би потърсила съдебно възмездие, ако занаятът ѝ не я

принуждаваше да преглътне обидата и да премълчи.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЕТА

– Е, Робладо – запита комендантът, – каква е другата стрела на лъка ми?

– Не можете ли да отгатнете, господин полковник?

– Не напълно – отговори Вискара, макар и да знаеше, че може. „Другата стрела“ беше от някое време в ума му. Той бе помислил за нея в деня на първото си поражение, докато гневът му го подтикваше към мъст. А и оттогава насам бе мислил за нея – често, много често. Въпросът му беше съвършено излишен, защото знаеше много добре, че отговорът на Робладо ще бъде „насилие“.

И бе наистина такъв.

– Но как?

– Вземете няколко души от хората си, идете нощем и я отвлечете. Това е толкова просто! Така би трябвало да постъпите още отначало с такава прелестна светица. Не се бойте от последиците. Те не ги преживяват много жестоко. Зная, че и други са опитвали това средство. Тя ще се примири, преди да се върне ловецът, уверявам ви.

– А ако не се помири?

– От какво има да се боите?

– От мълвата, Робладо, от мълвата!

– Ех, господин полковник, много сте плах в случая. Погрешно постъпвахте досега, но това не значи, че няма да успеете в бъдеще. Само че работата трябва да стане нощем. Тук имате стаи, дето никой не може да влиза – някои и без прозорци; стига да ви потрябват. Кой ще се сети! Вземете ония от хората си, на които можете да се доверите. Не ви трябва и един взвод дори, а пет-шест войници ще вържат пет-шест езика. Все едно, че ще откраднете риза. Всъщност ще откраднете само ризка. Ха, ха, ха! – и негодникът се разсмя на просташкото сравнение и още по-просташката шега. Към смеха се присъедини и полковникът.

Той все още се колебаеше да прибегне до това крайно средство. Но не от някакви благородни чувства. При все че не беше толкова груб негодяй, колкото другаря си, той се въздържаше не от някакво изтънчено чувство. Свикнал бе през целия си живот да гледа с безсърдечно равнодушие чувствата на тия, на които бе направил зло; и сегашното му колебание не се дължеше на никакъв размисъл за бъдещото щастие или страдание на девойката. Не, движеха го съвършено различни подбуди.

Робладо бе казал истината, когато го обвини, че е плах. Вискара наистина беше страхлив. И само страхът го възпираше.

Той не се страхуваше, че за тази постъпка някой ще му отмъсти с побой. Беше толкова могъщ, а близките на предполагаемата му жертва толкова незначителни, та нямаше от какво да се страхува в това отношение. Можеше без особена мъчнотия да налага смъртно наказание – и на най-невинните, – като му придаде законна окраска. Нищо по-лесно от това, да набеди някого в предателство, да го затвори и погуби – особено сега, когато бунтът на индианците и креолската революция заплашваха испанската власт в Америка.

От друго се страхуваше Вискара – от мълвата. Едно явно отвличане не би могло да се запази задълго в тайна. Щеше да се разкрие, а щом се разкрие, такава забавна случка щеше бързо да се разчуе. Целият град щеше да я разправя, а имаше и друга, по-неприятна вероятност. Би могла да се разчуе и във от селището, да стигне до по-високо място, например до ушите на вицекраля! От това се боеше комендантът.

И то не защото дворът на вицекраля беше по това време образец на нравственост. Той би бил твърде снизходителен към всякаква тирания или разврат, вършени безшумно; но от политичност едва ли би простил такова открито отвличане. Предпазливостта на Вискара беше всъщност основателна. Той не можеше да повярва, че случката ще се запази в тайна. Някой от използваните негодји можеше да стане после издайник. Те са наистина негови войници и той би могъл да ги накаже както иска, но каква полза от това? Все едно да заключи конюшната след открадването на жребца!

А дори ако войниците не го издадат, можеше ли да се надява, че работата ще остане скрита? Преди всичко девойката има гневлив брат. Той не е тук. наистина; но тук е ревнивият любовник; а и братът може да се върне след време. Самото отвличане ще бъде приписано именно нему, на Вискара. Посещението му, опитът на посредницата и отвличането на девойката ще бъдат свързани и приписани само нему, а братът – и то какъв брат! – и любовникът – и то какъв любовник! – нямаше да премълчат подозренията си. Той можеше да вземе да се отърве от двамата, но тези мерки трябваше да бъдат насилствени, следователно опасни.

Така мислеше Вискара и така започна да спори с Робладо. Той не искаше да бъде разубеден – защото желаше от все сърце да се постигне целта, – но искаше само общо да обмислят и да намерят по-безопасни средства за осъществяването ѝ.

И наистина намериха по-безопасен начин. Измисли го Робладо, похитър и по-смел от двамата. Като тропна неочаквано с чашата си по масата, той се провикна:

– *Vamos*¹³³, Вискара! Ей богу, измислих!

– *Bueno! Bravo!*¹³⁴

– След двадесет и четири часа ще можете да се радвате на изгората си, ако желаете, а при това и най-изпитаните клюкари в селището няма да узнаят нищо; и не ще има от какво да се страхувате. Ех, какво чудесно хрумване!... Тъкмо каквато трябва, *amigo!*

– Не ме измъчвай, *samarada!* Планът, планът!

– Почакайте да пийна една глътка! Ожаднях, само като помислих за тая чудесна хитрост!

– Пий тогава! – извика Вискара, като наля вино с израз на радостно очакване.

Робладо изпразни на един дъх чашата, после се наведе към коменданта и му разказа тихо и поверително това, което бе намислил. Разказът, изглежда, задоволи слушателя, защото след като го изслуша, той извика: „*Браво!*“ – и скочи като човек, получил радостна вест.

Той започна да се разхожда възбудено, после се изсмя гръмко и извика:

– *Saramba!* Приятелю! Ти си голям тактик! И великият Конде¹³⁵ дори не би проявил такава стратегия! *Santissima virgen!* Майсторски измислено! Обещавам ти, *samarada*, че ще се изпълни в най-скоро време!

– Защо ще отлагате? Защо да не се изпълни веднага?

– Вярно – да почнем веднага да се готвим за забавния карнавал!

133. *Vamos* (исп.) – хайде! Б.

134. *Bueno! Bravo!* (исп.) – добре! Bravo! Б. мр.

135. *Конде* – княз Луи де Конде, велик френски пълководец от XVII в. Б. пр.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА

Но ето че се появиха обстоятелства, които щяха сякаш да попречат на коменданта и неговия капитан да изпълнят намерението си. Така поне можеше да се предположи. Не бе изминало и едно денонощие от описания разговор, когато слух за индианско нашествие стигна до града и се пръсна из всички къщи в долината. Според този слух, една дружина индиански бойци – не се знаеше апахи ли, юти ли, или команчи – се явила близо до селището в пълна бойна украса и облекло!

Това беше, разбира се, указание за враждебни намерения и трябваше да се очаква нападение на някоя част от селището. Първият слух бе последван от друг, много по-съществен – че индианците нападнали някои овчари по платото, недалече от самия град. Овчарите избягали, но кучетата им били убити и голям брой овце откарани към планинските укрепени лагери на крадците.

Съобщението този път беше по-определено. Индианците били юти; принадлежали към онзи клон от племето, който ловувал източно от Пекос, и сигурно бяха решили да предприемат този поход за грабеж, преди да се върнат в страната си, при изворите на Дол Норте. Овчарите ги видели много ясно и познали бойната им украса.

Твърде вероятно беше наистина тези индианци да са от племето юта. Те бяха направили напоследък набег до селищата в прекрасната долина на Таос. Чули са за благоденствието на Сан Илдефонсо и са решили да нахълтат и тук. Освен това както апахите, така и команчите бяха в мирни отношения със селището и от няколко години се ограничаваха да опустошават само областите Коахуила и Чиуауа. Никакво предизвикателство не бе им дало повод да подновят враждебните действия, а пък и самите те не бяха дали признаци на подобно намерение.

През нощта след открадването на овцете бе извършена по-значителна кражба, и то в самото селище. Откаран бе голям брой добитък от едно скотовъдно стопанство в долния край на долината. Изплашените ковбои бяха видели грабежа, но бяха предпочели да избягат и да се скрият в сградите на фермата.

Досега не бе извършено никакво убийство, защото не бе оказана съпротива на грабителите. Не бяха нападнати и жилища. Индианците бяха може би някаква малобройна банда, но не се знаеше след колко време може да се увеличат на брой и да извършат по-големи пакости.

Жителите на долината и на града бяха разтревожени. Навсякъде владееше уплаха. Обитателите на пръснатите ранча напусаха нощно време домовете си и се приютяваха за по-сигурно в града или в големи-те асиенди, които се затваряха щом се мръкне, а редовно сменяни стра-жи бяха по асотеите¹³⁶ им до зори. Уплахата на жителите беше голяма – още по-голяма поради обстоятелството, че от дълго време живееха в добри отношения с индианските бойци, та нападение от тяхна страна беше нещо ново, съвсем неочаквано.

И не е чудно, че бяха разтревожени. Имаше защо. Те знаеха, че при такива неприятелски нашествия дивият враг действа крайно безчовеч-но – убива мъжете, а щади само младите жени, които отвлича в тежко робство. Това беше много добре известно, защото и сега хиляди техни сънароднички бяха в ръцете на дивите индианци, отделени завинаги от своите семейства и приятели! Не е чудно тогава, че в селището владее-ше страх и трепет!

Командантът изглеждаше особено бдителен. Той обиколи начело на войската си съседните равнини, стигна и до подножието на планини-те. Патрули от войниците му сновяха по цяла нощ из долината. Населе-нието бе посъветвано да си стои в къщи и да барикадира вратите в слу-чай на нападение. Всички се възхищаваха от усърдието и дейността на военните защитници.

Командантът печелеше всеки ден нови възторзи. Това беше първата действителна възможност да прояви „храбростта“ си, защото, откакто бе дошъл, не бе имало опасност от индианско нападение. По времето на предшественика му бе имало няколко; хората помнеха, че в такива слу-чай, вместо да търсят диваците, войниците се затваряха в казармите, до-като неприятелят напусне долината заедно с всичкия добитък, който е успял да събере! Каква разлика с новия командант! Какъв храбър офи-цер беше полковник Вискара!

Тревогата трая няколко дни. Още не бе извършено никакво убийст-во, нито бе отвлечена някоя жена; а понеже действаха само нощем, индианците бяха сигурно малобройни – някаква малка разбойническа шайка. Иначе отдавна биха се явили дръзко посред бял ден, за да вършат по-големи грабежи. През тия дни майката и сестрата на ловеца на бизони живееха без каквато и да е закрила в самотното си ранчо, а може би се страхуваха от индианците по-малко от което и да е друго се-мейство из долината. Това се дължеше на няколко причини. Преди

136. ???

всичко на това, че бяха проучени да омаловажават опасностите, които ужасяваха по-страхливите съседи. После – бедната им хижа надали би привлякла алчните индианци, чиято очевидна цел беше грабежът. Малко по-нагоре по долината имаше много по-богати ранча. Така че индианците едва ли щяха да ги закачат.

Но спокойната им увереност имаше и друго, много по-здравосъобразно основание, което беше донегде семейна тайна. Като търгуваше с всички съседни племена, Карлос се познаваше с индианците и беше в приятелски отношения с почти всички вождове. Една от причините на това приятелство бе, че Карлос беше американец. Чувствата на индианците към американците по това време и дълго след това бяха такива, че всички американски търговци или трапери можеха да пътуват на малки групи из земите на апахите и команчите, без да бъдат обезпокоявани, докато и най-големите мексикански кертани биваха нападани и ограбвани! Жестоката враждебност на тия племена към саксонците настъпи много по-късно; и то предизвикана от голям брой варварски постъпки, извършени от самите бели.

В отношенията си с индианските бойци ловецът на бизони не забравяше никога малкото си ранчо; той съветваше винаги майка си и сестра си да не се страхуват от индианците в негово отсъствие и ги уверяваше, че те няма да ги безпокоят.

Единственото племе, с което Карлос не беше в приятелски отношения, бяха хикарилите – малобройна бедна ласмина, която живееше в планините на североизток от Санта Фе. Те бяха клон от апахите, но живееха отделно и нямаха почти нищо общо с прочутите разбойници от южните краища – мезкалерите и вълкоядците.¹³⁷

По тия причини следователно малката Росита и майка ѝ, макар и ненапълно спокойни, се страхуваха от слуховете много по-малко, отколкото съседите им.

Дон Хуан идваше от време на време в ранчото и ги съветваше да се приберат в неговия дом – голяма и солидна сграда, защитавана от самия него и от многобройните му пеони. Но майката ма Росита се смееше на страховете на дон Хуан; а самата Росита отказваше, разбира се, от деликатност да приеме поканата.

Беше трета нощ, откакто се бе разчуло за индианците. Майката и дъщерята бяха оставили вретеното и стана и се готвеха да легнат на

137. *Мезкалери и вълкояди*. Те живеели като команчите на малки родови задруги. Мезкалери – които ядат койоти.

примитивните си постели върху измазания с глина под, когато видяха, че Сиболо скочи от рогозката си и изтича със свирепо ръмжене към вратата.

Ръмженето се превърна в лай – ожесточен лай, от който личеше, че навън има човек. Вратата беше затворена с резе; но старичката тръгна без да пита кой е, да отвори вратата.

Едва се бе показала, когато в ушите ѝ писна дивашки индиански вик, а един удар с тежка сопа я повали на прага. Въпреки че кучето яростно нападаше, няколко диваци, отвратително нашарени и накичени с пера, нахълтаха със страхотни крясъци в къщата, като размахваха оръжието си; почти веднага те изнесоха вън от ранчото девойката, която пищеше от ужас. И я вързаха на гърба на едно муле.

Индианците взеха и някои вещи, които им се сториха – някак поценни, после подпалиха ранчото и побързаха да се махнат.

Росита видя пламъците, докато седеше вързана на мулето. Видяла бе майка си, простряна на прага; извлекли я бяха всъщност почти през това наглед безжизнено тяло; а покривът беше вече в пламъци.

– Горката ми майчица! – мълвеше в ужас девойката. – О, боже! О, боже! Какво ще стане с горката ми майчица!

Почти едновременно с това нападение или малко по-късно индианците се появиха и пред къщата на ранчерото дон Хуан, но след като покряскаха и изпратиха няколко стрели по асотеата и вратата, те си отидоха.

Дон Хуан се изплаши за приятелите си в малкото ранчо. Щом индианците се отдалечиха от жилището му, той се измъкна и закрилян от тъмнината, тръгна натам.

Твърде скоро пламъците на горящата сграда светнаха пред него и смразиха кръвта в жилите му.

Той не спря. Не беше на кон, но бе въоръжен и се втурна безумно напред, решен да защити Росита или да умре!

След няколко минути беше пред вратата на ранчото; там за най-голям свой ужас намери припадналата старица, с разкривени, призрачни черти, озарени от пламтящия покрив. Огънят не бе стигнал още до нея, но само след няколко мига тя щеше да бъде погълната от пламъците.

Дон Хуан я извлече в градината, после се защура отчаяно около сградата, като викаше Росита.

Никой не му отговори. Само пращането на огъня ... въздишките на нощния вятър... стоновете на планинската кукумявка и воят на койоти-те отговориха на тревожния му зов.

Изгубил всяка надежда, той се върна към простряното тяло и коленичи да го разгледа. За негова изненада старицата беше още жива, а след като намокри устните ѝ с вода, тя започна да идва на себе си. Беше само зашеметена от тежкия удар.

Най-последно дон Хуан я взе на ръце, пое по добре познатата пътечка и се върна в своя дом с товара си и натезало сърце.

На другата сутрин случката се разчу из цялото селище и засили ужаса на жителите. Комендантът обиколи демонстративно града с доста голяма войскава част и след много шумни и безполезни приказки тръгна към посоката, в която предполагаша, че са се оттеглили индианците.

Войниците се върнаха доста преди мръкване с обичайния доклад: *Los barbaros no pubimos alcauzar.*

Казаха, че вървели по пътеката до Пекос, която диваците били прегазили, за да продължат към Ляно Естакадо.

Тази новина донесе известно облекчение, защото се предполагаше, че щом разбойниците са тръгнали в тази посока, грабежите им ще престанат. Отишли бяха навярно да се присъединят към останалата част от племето, която беше някъде из ония места.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И СЕДМА

На връщане от преследването Вискара и веселите му копиеносци минаха рано привечер по горния край на долината.

Не бе минал и час, когато друга, изпращена и уморена от пътуването конна дружина мина по същия път към селището. Всъщност това мъчно можеше да се нарече конна дружина, защото беше атахо от товарни мулета и няколко волски коли. На кон беше само един човек; по облеклото и държането му личеше, че е собственик на атахото.

Въпреки умората от дългото пътуване, въпреки праха, които покриваше коня и ездача, не беше мъчно да се разпознае кой е той. Беше Карлос, ловецът на бизони!

Дотук бе стигнал вече той по пътя си към къщи. Още пет мили по прашната пътека и ще спре пред вратата на своето скромно ранчо. А неговата стара майка и любимата му сестра ще се хвърлят в обятията му и той нежно ще ги прегърне!

Каква изненада! Те очакваха да се върне след седмици... след много седмици.

И друга изненада им носеше той! Чудесната си сполука! Великолепните мулада и карго, които бяха всъщност цяло богатство! Росита щеше да има нова рокля – и то не груба вълнена нагуа, а копринена, от истинска чуждестранна коприна и манта, и чудесни атлазени пантофки... На следващите празници щеше да бъде с прекрасни чорапи, достойна за приятеля му дон Хуан. А старата им майка ще пие чай, кафе или шоколад – каквото предпочита – вместо досегашното атоле.

Ранчото беше просто и старо – ще го събори и ще построи по-хубаво на негово място... Не, ще го остави за конюшня на коня, а до него ще построи новото. Продажбата на муладата ще му даде възможност да купи още земя и да я подреди.

Какво би му попречило да стане ранчero, да има собствена ферма и пасбище? Много по-почтено занятие, което ще го издигне до по-високо обществено положение в селището. Нищо не му пречи... Така ще постъпи, но най-напред трябва да отиде още веднъж до платото... да посети пак приятелите си вакои, които му обещаха... Ха! Това обещание беше крайгълният камък на всичките му надежди!

Копринената рокля за Росита, деликатесите за старата му майка, новата къща, фермата – всичко това беше приятен блян за Карлос; но

той се унасяше в много по-приятен блян, който затъмняваше всички други, а надеждата за осъществяването му беше едно посещение у вакоите.

Карлос мислеше, че бедността е единствената преграда, която го разделя с Каталина. Той знаеше, че баща ѝ, строго погледнато, не е от класата на богатшите. Вярно е, че сега беше гисо; но само преди няколко години той бе беден гачупино – като самия Карлос. Всъщност някога бяха близки съседи и в ония отдавнашни дни дон Амбросио смяташе Карлос за подходящо другарче на малката Каталина.

Какво би могъл да има тогава против ловеца на бизони, ако той се изравни с него по богатство? Сигурно нищо – мислеше Карлос. – Ако мога да му докажа, че и аз съм гисо, той ще се съгласи да се ожени за Каталина. Защо не? Моята кръв – според майка ми – не е по-лоша от тази на кой да е идалго. А ако вакоите казват истината, още едно пътуване, и Карлос, ловецът на бизони, ще разполага с толкова злато, колкото и собственикът на мини дон Амбросио.

Такива мисли се въртяха из главата му през цялото пътуване към къщи. Всеки ден ... всеки час той строеше своите въздушни кули; всеки час купуваше копринена рокля на Росита, чай, кафе и шоколад на майка си ... Всеки час строеше ново ранчо, купуваше ферма, показваше торби със златен прах и искаше Каталина от баща ѝ. *Chateaux en Espagne*¹³⁸.

[??? *Mania* (исп.) – наметка. Б. пр.]

Колкото повече приближаваше дома си, толкова по-ясни и по-близки изглеждаха тези видения; и лицето на ловеца сияеше от радост. А каква ужасна промяна щеше да настъпи скоро в него. Той помисли на няколко пъти да пришпори коня си и да препусне напред, да се зарадва по-скоро на горешото посрещане на майката и сестрата; но после променяше решението си.

– Не – шепнеша си той. – ще остана при атахото; така ще почувствувам по-силно победата си. Всички ще се движим в строй и ще спрем точно пред ранчото. Ще помислят, че с мене идва някой чужд човек, на когото са мулетата. Като им кажа, че са мои, те ще помислят, че като индианец съм направил набег до южните области заедно с юначните си наемници. Ха, ха, ха! – И Карлос се засмя при тази мисъл.

– Горкичката Росита! – продължаваше той. – Този път тя ще се омъжи за дон Хуан! Ще дам вече съгласието си! И по-добре ще е! Той е

138. *Chateaux en Espagne* (фр.) – замъци в Испания; тоест въображаеми, несъществуващи неща. Б. пр.

смел, ще може да я закриля, когато съм из прериите, при все че ми предстои само едно пътуване нататък. Още едно пътуване и вместо Карлос, ловеца на бизони, ще се именувам дон Карлос ... Ха, ха, ха!

Той се засмя пак на изгледите да стане рико и да бъде наричан „дон Карлос“ ...

„Чудно – мислеше той, – не срещнах никого; не виждам жива душа нито нагоре, нито надолу по пътя. А пък не е късно – слънцето е още над канарата. Где ли са хората? По пътя личат пресни следи от конски копита! Ха, тук са идвали войници! Току-що са отминали нагоре! Но това не може да бъде причина да няма хора! Не виждам дори някой скитник! Ако не бяха тия следи, щях да помисля, че е била дадена тревога за индианско нападение; но аз зная много добре, че ако апахите са тръгнали да воюват, моят комендант и неговата пияна пасмина никога не биха дръзнали да се отдалечат толкова много от присидия.“

– Има нещо необичайно наистина! Не мога да го разбера

Може би всички са отишли в града за някаква фиеста. Антонио! Слушай, момко, ти знаеш всички празници! Има ли днес някакъв празник?

– Не, господарю!

– А где са хората?

– Не мога да зная, господарю. Чудно, че не виждаме никого.

– Това мислех и аз. Не предполагаш ли, че наблизко са идвали диви индианци?

– Не, господарю... Mira! Те и следите от лансеро¹³⁹ са само отпреди един час. А гдето са те, там няма индианци!

И гласът, и изражението на Антонио показаха на господаря му истинския смисъл на неговите думи, които можеха да се разберат погрешно. Той не искаше да каже, че присъствието на копиеносците би попречило на индианците да заемат местността, а тъкмо обратното. Антонио не искаше да каже: „Има ли копиеносци – няма индианци“, а „Има ли индианци – няма копиеносци“.

Карлос го разбра; и понеже си обясняваше по същия начин следите, започна да се смее.

Още не се виждаха никакви хора, а това не му се хареса. Той не бе помислил досега, че може да се е случило някакво нещастие с близките му, но пътеката изглеждаше много безлюдна и като че не го посрещаше с радост.

139. *Lanceros* (исп.) – конни копиеносци. Б. пр.

Колкото повече приближаваше, толкова повече някаква непреодолима скръб се промъкваше в съзнанието му и го обзе напълно, тъй че той не можеше вече да се освободи от нея.

Не бе минал още покрай никакво жилище. Нямаше жилища преди неговото ранчо, което, както вече казахме, беше в най-долния край на долината. Но хората пасяха стадата си много по-надалеко и по това време обикновено подкарваха добитъка към къщи. А сега нямаше нито добитък, нито пастири.

Ливадите от двете страни, гдето обикновено пасеше добитъкът, бяха пусти. Какво значеше това?

Докато гледаше тия неща, обзе го неопределено чувство на безпокойство и тревога; това чувство се засили, когато стигна до завоя към собственото си ранчо.

Най-после тръгна по отклонението от главния път и като отмина горичките от вечнозелени дъбове, зърна къщата си. Той дръпна почти несъзнателно поводите така, че конят се изправи на задните си крака. Карлос загледа от седлото с широко отворени очи!

Ранчото не се виждаше – поради кактусовия плет, който се издигаше пред него, – но в пролуките между върховете на кактусите личеше някаква особена черна линия, а над асотеата се разстиляше тънък слой дим.

– Господи! Какво значи това! – извика сподавено той и без да си отговори, пришпори коня си така, че животното се втурна като стрела.

Щом измина разстоянието, което го отделяше от ранчото, ловецът скочи от седлото и се втурна през входа, оставен в кактусовия плет.

Скоро пристигна и атахото. Антонио побърза да влезе; вътре, между горещите, почернели от пушека стени, полуседнал-полулегнал на банкетата, беше господарят му, отпуснал глава на гърдите си, впил неспокойно ръце в дългите си къдрави коси.

Стъпките на Антонио го накараха да вдигне глава – само за миг.

– О, боже! Майка ми ... Сестра ми! – докато повтаряше тия думи, той отпусна пак глава, а широките му гърди се издигаха и хлътваха от мъчителни въздишки. Мъката му беше непоносима; защото някакъв таен усет му подсказваше ужасната истина.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ОСМА

Карлос постоя няколко минути като зашеметен, без да направи усилие да стане.

Една приятелска ръка, сложена на рамото му, го накара да погледне нагоре. Към него се бе навел ранчерото дон Хуан.

Лицето на дон Хуан беше измъчено като неговото. То не даваше никаква надежда. И от устните на Карлос почти несъзнателно се плъзнаха думите:

– Майка ми? Сестра ми?

– Майка ти е у дома – отговори дон Хуан.

– А Росита?

Дон Хуан не отговори... По страните му се стичаха сълзи.

– Слушай, човече! – каза Карлос, като видя, че другият се нуждае от утеха повече от него. – Престани и ми кажи и най-лошото! Мъртва ли е?

– Не... не... не ... Надявам се, че не е мъртва.

– Отвлечена?

– Уви, да!

– От кого?

– От индианците.

– Сигурен ли си, че са били индианци? Когато Карлос задаваше този въпрос, очите му блеснаха многозначително.

– Съвсем сигурен. Видях ги ... Майка ти ...

– Майка ми ли? Какво става с нея?

– Сега е в безопасност. Когато отворила вратата, диваците я поваляли с един удар в безсъзнание и тя не видяла нищо повече.

– А Росита?

– Никой не е видял; но сигурно е била отвлечена от индианците.

– Сигурен ли си, че са били индианци, дон Хуан?

– Сигурен съм. Те нападнаха почти едновременно и моята къща.

По-рано бяха откраднали добитъка ми, затова един от моите хора беше на стража. Той ги видял, като идвали към нас; и още преди да наближат съвсем, ние се затворихме и се приготвихме за отбрана. Щом разбраха това, индианците си отидоха. Понеже се страхувах за твоите хора, аз се промъкнах веднага дотук. Когато дойдох, покривът гореше, а майка ти лежеше в безсъзнание на прага. Росита бе изчезнала. Madre de Dios!

Изчезнала бе!

Младият рамчero заплака отново.

– Дон Хуан! – каза твърдо Карлос. – Ти си бил приятел... брат... за мене и за моите близки. Зная, че страдаш толкова, колкото страдам и аз. Но да няма сълзи! Погледни – моите пресъхнаха! Аз вече не плача – може би няма и да мигна, докато не намеря Росита или не отмъстя за нея. Да се заловим ли за работа? Разкажи ми всичко, което се знае за тия индианци ... и то по-скоро, дон Хуан! Чакам с нетърпение да чуя всичко!

Ранчерото разказа както слуховете, които се носеха през последните три-четири дни, така и действителните случки; идването на индианците на платото; срещата им с овчарите, отвлечането на овцете; появата им в долината и отвлечането на неговия добитък; след това разказа и останалите подробности, известни вече на Карлос.

Осведоми го и за активността на войската; как тръгнаха тази сутрин по следите на разбойниците; как сам той поиска да ги придружи с някои от своите хора и как комендантът отхвърлил искането му.

– Отхвърли ли го? – извика Карлос.

– Да – отговори Дон Хуан, – каза, че само ще пречим на войниците! Но истинската причина е, според мене, че аз съм му неприятен; той не ме гледа с добро око от фиестата насам.

– Добре, а после?

– Войниците се върнаха едва преди един час; казаха, че са вървели по следите на индианците до Пекос, отгдето ония минали право към Ляно Естакадо, а тъй като избягали из прериите, безполезно било да ги преследват по-нататък. Така казаха. Хората – продължи дон Хуан – са толкова доволни, че диваците са си отишли, та не биха се занимавали вече с тях. Опитах се да събера дружина да ги гоним, но никой не поиска да тръгне. Колкото и да изглежда безнадеждно, мислех да започна преследване само с моите хора; но, слава богу, ти се върна!

– О, дано не бъде само много късно! Но няма да е... Казваш, че са били тук към полунощ, нали? Нямахше нито дъжд, нито силен вятър... Всичко е свежо като роса. И ако някоя хрътка ... А где е Сиболо?

– Кучето е у дома. Загубило се бе тази сутрин; мислехме, че е убито или откарано, но по пладне моите хора го намериха тук в ранчото, накаляно и окървавено; ранено е било с копие; предполагаме, че индианците са искали да го вземат, но то е избягало от тях по пътя.

– Странно... О, горката Росита! Горката загубена сестрица! ... Где ли е сега!... Где? ... Где? ... Дали ще я видя пак някога! О, боже! О, боже! – и Карлос потъна отново в отчаянието си.

После скочи изведнъж със стиснати пестници и светнали очи и извика:

– Колкото необятни да са прериите и колкото бледи да са следите на тия проклетни разбойници, остър е погледът на Карлос ловеца! Ще те намеря... ще те намеря... дори ако ми струва живота! Не се бой, Росита, не се бой, сестрице! Идвам да те избавя! Ако си пострадала, тежко, тежко на племето, което е сторило това! – той продължи, като се обърна към дон Хуан; – Късно е вече... нищо не можем да направим тази нощ. Дон Хуан... приятелю ... братко!... Заведи ме при нея ... при майка ми.

Езикът на скръбта е изпълнен със сурога поезия, затова и думите на ловеца бяха поетични, но тези поетични изблици бяха кратки и той се върна отново към тежкото действително положение. Всяко обстоятелство, което би могло да му помогне в предстоящото преследване, бе трезво разгледано и подредено. Погрижи се за оръжието и екипировката си, за коня, за всичко, за да бъде готов, щом се съмне. Щяха да го придружават и неговите хора, и прислугата на дон Хуан; за всички бяха приготвени коне.

Пригответе и товарни мулета, за да носят храната и всичко необходимо за дълго пътуване – защото Карлос нямаше намерение да се завърне, преди да извърши делото, за което бе дал клетва – избавление или мъст. Преследването не можеше да се възпрепятства от дребни причини. Той нямаше да се завърне и да заяви, че „не е сполучил“. Решен бе да преследва разбойниците до най-далечните краища на прерията... да ги гони до укрепения им стан, гдето и да е той.

Дон Хуан му беше предан телом и духом, защото и целта, и мъката им бяха едни и същи.

Те имаха двадесет пеони, все верни тагни, които обичаха господарите си и макар да не бяха бойци по звание, бяха станали такива от съчувствие и усърдие.

Ако можеха да настигнат навреме разбойниците, не можеше да има съмнение в крайния успех. От известните досега обстоятелства беше ясно, че те са само някаква слаба шайка. Иначе не биха напуснали долината с толкова незначителна плячка. Ако можеха да ги настигнат, докато не са се прибрали при племето си, работата щеше да е лесна. Щяха да ги принудят да върнат и заграбеното, и пленницата, а може би и да заплащат скъпо за извършените пакости. Така че времето беше едно много важно условие и преследвачите решиха да тръгнат, щом започне да се развиделява.

Карлос не спа никак, а дон Хуан се унасяше в кратка, неспокойна

дрямка. И двамата седяха облечени – Карлос до леглото на майка си, която не бе се оправила още напълно от удара и като че бълнуваше насън.

Ловецът на бизони беше мълчалив и дълбоко замислен. Мислите му бяха заети с планове и предположения – предположения от кое индианско племе са били разбойниците. Не са били апахи или команчи. На връщане бяха срещнали групи и от двете племена. Държали се бяха приятелски и не бяха споменали за някакво нападение на Сан Илдефонсо.

Освен това апахите и команчите не се движеха на такива малки групи. Карлос би желал да са те. Защото, щом узнаят, че пленницата е негова сестра, щяха да я върнат. Но тези племена нямаха нищо общо със станалото. Кои са били тогава? Ютите ли? Жителите на долината смятали, че са те, както казва дон Хуан. И в такъв случай имаше пак някаква надежда – Карлос бе търгувал с един клон от това могъщо и войнствено племе. Беше в приятелски отношения и с някои техни вождове, при все че те бяха заминали сега да воюват още по на север.

След това помисли пак за хикаоилите. Те бяха страхливи, груби и негови смъртни врагове. Щяха да го скалпират, щом го зърнат. Ако сестра му е тяхна пленница, съдбата ѝ ще е наистина тежка; самата мисъл за това караше ловеца да потреперва и да свива несъзнателно и яростно пестници.

Съмваше се. Пеоните бяха на крак. вѝоръжени. Конете и мулетата бяха оседлани на двора, дон Хуан съобщи, че всичко е готово. Карлос бе застанал до леглото на майка си, за да се сбогува с нея. Тя му даде знак да се приближи още повече. Беше много слаба, защото бе загубила доста кръв, и гласът ѝ беше съвсем тих.

– Сине – каза тя, когато Карлос се наведе към нея, – знаеш ли какви индианци тръгваш да гониш?

– Не, майко – отговори Карлос, – но се страхувам, че са нашите врагове хикарилите.

– А имат ли хикарилите бради и носят ли пръстени?

– Не, майко, но защо питаш. Нали знаеш, че нямат бради! Горката мама! – обърна се той към дон Хуан. – Ужасният удар ѝ е взел ума!

– Върви тогава! – продължи тя, без да обърне внимание на забележката, прошепната от Карлос. – Върви! Следите може да те отвеждат до... – и тя прошепна края в самото му ухо.

– Какво, майко? – трепна той, като при някакво странно съобщение. – Така ли мислиш?

– Имам известни подозрения ... само подозрения... Но върви!... Следите ще те отвеждат... Върви по тях и се увери!

– Не се съмнявай, майко: ще се уверя!

– Едно обещание, преди да тръгнеш: не бъди безразсъден; бъди благоразумен!

– Не бой се, майко. Ще бъда.

– Ако излезе така ...

– Ако излезе така, майко, скоро ще ме видиш пак... Господ да те благослови! Кръвта ми кипи... Не мога да стоя!... Бог да те благослови, майко!... Сбогом!...

Още в следващия миг редицата конници, предвождана от дон Хуан и Карлос, излязоха през широката порта и поеха пътя, който извеждаше въвн от долината.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА

Не бе се развиделило още, когато дружинката напусна къщата; но не бяха подрали. Карлос знаеше, че по пътя, следван от копиеносците, можеха да вървят и на тъмно; а когато стигнат до мястото, отгдето войниците бяха поели обратно към града, щеше да е достатъчно светло.

На пет мили от къщата на дон Хуан пътят се раздвояваше – единият водеше на юг, отгдето Карлос се бе върнал предната вечер, другият – вляво – водеше почти право към Пекос, гдето имаше брод; както показваха следите от конските копита, войниците бяха поели именно левия път.

Беше вече светло. Биха могли да минат пътеката в галоп, защото им беше добре позната. Но очите на ловеца оглеждаха не пътеката, а местността от двете ѝ страни и това двойно оглеждане го караше да язди побавно.

И от двете страни имаше следи от минал добитък. Те бяха сигурно от отвлечения добитък на дон Хуан – общо около петдесетина глави. Ловецът каза, че трябва да са минали оттук навярно преди два дни. Това съответствуваше на времето, когато бяха отвлечени.

Преследвачите излязоха скоро от долината и тръгнаха из платото, през което протича Пекос. Яздеха право към реката и бяха на около две мили от брега ѝ, когато Сиболо, който тичаше пред дружината, възви изведнъж вляво и хукна в тази посока! Острият поглед на Карлос забеляза нови следи, по които тичаше кучето и които се отделяха от следите на войниците, като отиваха право на север.

И Карлос, и дон Хуан се изненадаха от обстоятелството, че Сиболо пое тази нова посока, защото по нея нямаше нито път, нито дори пътека, а само следи от копита на животни, минали неотдавна оттук!

Дали Сиболо бе вече минавал насам? Карлос слезе и прегледа следите.

– Четири коня и едно муле! – каза той, като се обърна към дон Хуан. – Двата, коня са имали подкови само на предните нозе; другите два и мулето не са били подковани. Всички са имали ездачи... Мулето е водело... Може би с товар. Не! – добави той, след като огледа отново следите. – Не е било товарно муле!

На ловеца не трябваша и пет минути, за да стигне до тези заключения. Как стигна до тях, бе тайна за повечето му другари – почти за

всички с изключение на метиса Антонио. А при това всяка подробност беше вярна.

Карлос продължи да оглежда още няколко мига новите следи.

– Времето съответствува – каза той, като говореше пак на дон Хуан. – Минали са вчера сутринта, преди да се изпари росата. Сигурен ли си, че са напуснали къщата ти преди полунощ?

– Съвсем сигурен – отговори ранчерото. – Към полунощ аз се върнах с майка ти от ранчото. Напълно сигурен съм, че беше така.

– Още един въпрос, дон Хуан: колко бяха индианците, които се появиха пред къщата ти – малцина или мнозина?

– Не бяха много, струва ми се. Отначало можеха да се чуят гласове на двама-трима; но дърветата ни пречеха да ги видим. От следите може да се предположи, че шайката е била малобройна. Възможно е да е била същата, която е подпалила ранчото. После е дошла към моята къща. Имала е достатъчно време за това.

– Имам основание да мисля, че са били същите хора – каза Карлос, все още наведен към следите от копитата – и може би са минали оттук.

– Така ли мислиш? – запита дон Хуан.

– Да, погледни го! Не е ли странно!

Ловецът посочи кучето, което се бе върнало при тях, като скимтеше и проявяваше явно нетърпение да тръгне по новооткритата пътека!

– Странно наистина! – отговори дон Хуан. – То трябва да е минало вече оттук!

– Може би – отговори Карлос. – Но работата няма да се провали, ако се забавим един час. Да видим най-напред докъде са стигнали ония храбри войници. Искам да узная това, преди да изоставим главния път. Напред, и то по-бързо!

Всички пришпориха конете си в лек галоп, предвождани както и досега от ловеца на бизони. Той продължаваше да оглежда местността от двете страни, за да види дали някакви следи не се отделят от пътя, по който се движеха.

Тук-таме се виждаха отдавнашни пресечки на пътя. По тях не се забелязваха пресни конски следи и той не забави ход, за да ги разгледа.

След двадесетминутно препускане дружината спря до брега на Пекос, пред самия брод. Явно беше, че и войниците бяха спрели тук и се бяха върнали, без да преминат реката.

– Но преди два дни – каза ловецът – са преминали отвъд добитък и ездачи. – Следите личаха още в калта.

Карлос мина с коня си през брода, за да разгледа и отсрещната

страна. Още от пръв поглед видя, че никакви войници не са минавали реката; минали бяха само петдесетина глави добитък.

След като продължително и грижливо разглежда не само разкаляния бряг, но и платото, той даде знак на дон Хуан и на другите да минат реката и да се присъединят към него.

Когато дон Хуан пристигна, ловецът му каза многозначително:

– Amigo, имаш чудесни изгледи да си върнеш добитъка.

– Защо мислиш така?

– Защото тези, които са го откарали, на брой четирима, са били на сам преди не повече от двадесет и четири часа, следователно животните не са много далеко оттук.

– Но отгдето знаеш това?

– О, то е съвсем ясно – отговори спокойно ловецът. – Хората, откарали твоя добитък, са били на същите коне, които са оставили следите оттатък.

Карлос посочи пътеката, която се бе спрял да разгледа, и продължи:

– Много е вероятно да намерим стадото из склоновете на оная планина.

При тия думи той посочи няколко назъбени хребета, които се издаваха от ръба на Ляно Естакадо към платото. Изглеждаха на десетина мили от брода.

– Ще караме ли нататък? – запита дон Хуан.

Ловецът на бизони не отговори веднага. Явно беше, че не е решил още и продължава да обмисля в каква посока да тръгнат.

– Да – отговори най-после той с тържествен и решителен глас. – По-добре ще е да сме сигурни. Въпреки ужасните си подозрения може да греша. Може да греши и тя. Двете следи може все пак да се слоят.

Последните думи той каза само за себе си; макар че ги чу, дон Хуан не разбра смисъла им. Тъкмо когато щеше да помоли другаря си да му ги обясни, ловецът, събрал всичките си сили, пришпори коня си, извика на другите да го следват и препусна по следите на откарания добитък.

След десетина мили, изминати за по-малко от час, дружината навлезе в широк дол – част от равнината, която се вдаваше като дълбок залив в планинската част на високата степ. Когато навлизаха там, пред погледа им се разкри необикновено зрелище. Дъното на дола бе почерняло от лешояди. Стотици бяха накацали по скалите или се рееха във въздуха; стотици други прелитаха над равнината и пляскаха криле, сякаш се радваха на нещо. Долу се виждаха койот, по-едър вълк и сива мечка, които се движеха насам-натам, и се караха – при все че беше

излишно да се карат, защото храна имаше предостатъчно за всички. На земята лежаха петдесетина трупа; когато ги приближиха, дон Хуан и каубоите му познаха труповите на откараните животни.

– Казах ти, че ще са тук, дон Хуан – заговори Карлос със задушаван от вълнение глас. – Но не очаквах такова нещо. Такъв дълбокомислен план! Добитъкът би могъл да се върне! А така... О, отвратителен негодник! Майка ми е права ... той е, той е!

– Кой, Карлос? Кого имаш предвид? – запита дон Хуан, като се чудеше на странните, несвързани думи.

– Не ме питай сега, дон Хуан! Скоро ще ти кажа всичко скоро, не сега; главата ми е пламнала... сърцето ми гори; по-късно, по-късно! Тайната е разкрита. Сега зная всичко. Подозирах още отначало; видях го на фиестата; видях злия му разбойнически поглед, втрещен в нея. О, тиранино! Ще изтръгна сърцето ти! Хайде, дон Хуан! Антонио... другари! Подир мене по пътеката! Лесно се върви по нея! И зная где ще ни изведе тя... Много добре зная.

Напред!

Като заби шпори в хълбоците на коня, ловецът препусна обратно към брода на реката.

Изненаданата дружина заедно с дон Хуан, учуден като другите, пришпори конете и препусна след ловеца.

Не спряха пред брода. Карлос се втурна с коня си във водата и другите последваха примера му. Не спряха и когато стигнаха до пътеката, която водеше на север. Кучето хукна по нея, като лаеше от време на време; а дружината го следваше по петите.

Не бяха изминали така и една миля, когато кучето зави внезапно под прав ъгъл и пое към града.

Дон Хуан и останалите се изненадаха, но ловецът на бизони не се изненада от това. Той очакваше това. Лицето му не изразяваше изненада, а нещо много по-различно, много по-страшно за гледане!

Очите му бяха дълбоко хлътнали и святкаха с мрачен блясък, сякаш в тях пламтеше пожар. Той бе стиснал здраво зъби, устните му бяха бледи и свити, като че обмисляше или бе вече взел някакво отчаяно решение. Едва поглеждаше към следите; не се нуждаеше вече от тях. Защото знаеше къде отиват.

Пътеката пресичаше едно кално поточе. Кучето мина запъхтяно през него и червената глина се полепи по рунтавата му козина. Глината, полепнала по нея по-рано, беше същата!

Дон Хуан забеляза това и го изтъкна.

– Било е вече насам! – каза той.

– Зная – отговори Карлос. – Всичко зная... всичко. Няма вече нищо тайнствено. Търпение, amigo! Ще узнаеш всичко, но сега ме остави да помисля. Нямам време за нищо друго.

Пътеката водеше все още към града. Не слизаше към долината, а минаваше през един скат към платото и след това вървеше почти успоредно с канарите.

– Господарю – каза Антонио, като се изравни с Карлос. – Тези следи не са от индиански коне; освен ако са били откраднати от индианци. Двата коня са военни. Много добре виждам. И при това са офицерски коне – от подковите личи.

Ловецът не прояви никакво учудване при това съобщение, нито отговори. Изглеждаше потънал в мислите си.

Антонио помисли, че господарят му не го е чул или разбрал, и повтори казаното.

– Драги Антонио – каза ловецът, като се обърна към помощника си, – да не мислиш, че съм спял или тъп?

Думите не бяха изречени гневно. Антонио разбра смисъла им и се върна при другарите си.

Преследвачите продължаваха – ту в галоп, ту по-бавно, защото животните им бяха вече изморени. Продължаваха те – все по същата пътека и все направо към града!

Най-после стигнаха до едно място, гдето пътят от платото се спускаше в лъкатушна пътечка към долината. Същата пътечка, по която бе минал Карлос, за да извърши подвига си в деня на фиестата. Преди да започнат да слизат, Карлос заповяда на дружината да спре и отиде с дон Хуан до самия ръб на издадената скала – до мястото, гдето бе показал своето ездаческо изкуство – скалата *Nina perdida*.¹⁴⁰

И двамата спряха един до друг, щом наближиха до ръба. Оттук се виждаха изцяло долината и градът.

– Виждаш ли ония сгради? – запита ловецът на бизони, като посочи усамотената група здания, които се издигаха между тях и града.

– Пресидия ли?

– Пресидия.

– Да ... Защо?

– Тя е там.

140. *Nina perdida* (исп.) – изгубеното дете. Б. пр.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

В същото време един човек се разхождаше насам-нататък по асотеата. Не беше от стражата, при все че на два противоположни ъгли на сградата можеха да се видят двама часови с карабини – главите и плещите им се подаваха едва-едва над зъбчатите стени на бойните кули.

Този, който се разхождаше, беше офицер, а тази част от асотеата, гдето се намираще, беше покрив на офицерските жилища и бе отделена от останалата част със стена, достигаща до парапета на кулата. Освен това тук беше свещено място, недостъпно в обикновени дни за войнишките нозе. То беше „горната палуба“ на пресидия.

Офицерът беше в официална униформа, при все че не бе служебно време и място; но от пръв поглед към вида и кройката на униформата му всеки би се уверил, че има пред себе си елегантен военен, който обича да се явява навсякъде и всякога нагизден. Изглеждаше, че той харесва своите златни нашивки и яркоцветно сукно, както паунът красивите си пера. От време на време прекъсваше разходката си, поглеждаше лачените ботуши и стойката на нозете си или втрещаваше поглед в скъпоценностите, отрупали тънките му бели пръсти.

Не беше нито красавец, нито герой; но това не му пречеше да си въобразява, че е и едното, и другото – съчетание от Марс и Аполон.

А беше просто полковник от испанската армия и комендант на пресидия; защото човекът, който се разхождаше на асотеата, беше самият Вискара.

Макар и доволен от външността си, личеше, че не е доволен от нещо друго. По лицето му имаше сянка, която не можеше да се разсее дори от вида на лачените ботуши и млечнобелите ръце. Някаква неприятна мисъл потискаше съзнанието му, като го караше да трепва неволно от време на време и да СЕ оглежда неспокойно.

– Ех, това беше само сън! – си казваше той. – Защо да мисля за него? Беше само сън!

Той бе навел глава, докато изричаше тия думи, а когато я вдигна пак случаят отведе погледа му към Nina perbiba. Не, не беше случаят; защото Nina perbiba. беше част от съня му, а очите само следваха мисълта.

Щом погледна скалата, той трепна, като че бе зърнал някакъв страхотен призрак, и побърза да се залови за парапета. Лицето му побледня внезапно, устата се отвори, гърдите се издигаха в ускорено, тежко

дишане.

Какво бе предизвикало тия признаци на дълбоко вълнение? Дали видът на конника, застанал до самия край на скалата, на фона на бледото небе? Но с какво би могла тази поява да ужаси коменданта – защото той беше наистина ужасен? Чуйте го!

– Господи, господи! Той е! Очертанията на коня ... самият той ... точно както изглеждаше ... Той е! Страх ме е да го погледна! Не мога... – и офицерът отвърна за миг лице, като го скри в ръцете си.

Но само за миг; след това погледна пак нагоре. Не любопитство, а силата на страха привлече отново погледа му нататък. Конникът бе изчезнал. Ни кон, ни човек, нищо не прекъсваше очертанието на скалите!

– Сигурно пак съм сънувал! – промълви той, като продължаваше да трепери от страх. – Сигурно пак съм сънувал. Там нямаше никой ... А най-малко ... Как би могъл ... Та той е на стотина мили оттук! Самоизмама! Ха, ха, ха! Какво става с мене? Снощният ужасен сън замая ума ми. *SarattJba!* Няма да мисля вече за него.

При тия думи той започна да се разхожда по-бързо, като смяташе, че по този начин ще може да се отърве от неприятните си размишления. При всяко обръщане обаче погледът му търсеше скалата и се плъзгаше с явна уплаха към ръба ѝ. Но не видя вече призрачния конник и започна пак да се успокоява.

По каменните стъпала на ескалерата¹⁴¹ се чуха стъпки. Някой се качваше към покрива.

В следния миг се показаха плещите и главата на един мъж: и капитан Робладо излезе на асотеата.

Поздравът, разменен с Вискара, показва, че това е първата им среща днес. И двамата бяха станали всъщност неотдавна; но за такива важни личности не беше много късно. Робладо току-що бе закусил и идваше на асотеата да изпуши една хаванска пура.

– Ха, ха, ха! – разсмя се той, докато палеше пурата си. – Какъв смешен карнавал беше! Ей богу! Едва можах да се измия от боята; а гласът ми не ще може цяла седмица да се оправи от кръсъците! Никоя девойка не е била ухажвана и спечелена по такъв романтичен, необикновен начин! Нападение над овчари... отвлечане и разгонване на овце, гдето им видят очите... отвлечане и избиване на добитък, като в кланица ... повале на старица ... изгаряне на ранчо ... три дни поход напред и назад ... предрешаване като индианци... рев до прегракване... И цялата

141. *Escalera* (исп.) – стълба. Б. пр.

суматоха за някаква селска девойка – дъщеря на всеизвестна вещица! Ха, ха, ха! Прилича на глава от източен епос – за Аладин например, – само че девойката не е освободена с магия или от някой странствуващ рицар. Ха, ха, ха!

Думите на Робладо разкриват това, което е вече може би отгатнато – че неотдавнашните нашествия на „индианците“ бяха извършени от самия него и Вискара, за да прикрият отвличането на сестрата на ловеца. Индианците, които бяха откарали овцете и добитъка ... нападнали асиендата на дон Хуан ... подпалили ранчото и отвлекли Росита... бяха полковник Вискара, неговият офицер капитан Робладо, сержантът Гомес и един войник на име Хосе – друг любим довереник на коменданта.

Бяха само четиримата, защото сметнаха, че са достатъчно за отвратителното дело; а мълвата и страхът ги направиха предпазливи. Освен това колкото по-малко хора знаеха тайната, толкова по-добре. Това се дължеше на благоразумието или хитростта на Робладо.

Те бяха взели също така хитро предпазните мерки. Играта бе изиграна от начало до край с обмисляне и изпълнение, достойни за по-добра цел. Най-напред бяха нападнати овчарите по платото, за да се повярва, че наблизко има враждебни индианци. Пресидият изпрати разезди на разузнаване и все за заблуждение издаде възвания към жителите да бъдат нащрек. Последвалото внезапно нападение върху добитъка беше ясно доказателство, че в долината са идвали индианци. С този грабеж отвратителните кукери успяха да убият „с един куршум два заека“; защото независимо от главния си план задоволиха и дребнавата си жажда за мъст към младия ранчero.

Избиването на добитъка му в дола имаше двойна цел. Първо – изпитваха задоволство от загубата, която му причиняват; а главната им подбуда беше да не могат животните да се върнат към селището. Ако се върнеха, след като са били отвлечени от индианци, работата щеше да изглежда подозрителна. Сега нападателите се надяваха, че вълците и лешоядите ще свършат работата си, преди някой да открие клането, а костите ще дадат повод само за предположения. Това беше много вероятно, защото едва ли някой би се осмелил да тръгне по тия краища, докато траеше страхът от индиански нападения. В тази посока нямаше никакво селище или път освен индианските пътеки.

Дори когато предприеха крайната стъпка и отвлякоха жертвата си, те не я откараха направо в пресидия; защото и тя дори трябваше да бъде заблудена. Завързаха я на муле, водено от един от разбойниците, и й позволиха да гледа накъде вървят, докато стигнаха до мястото, отгдето

следите им се връщаха обратно към града. Тогава закриха очите ѝ с кожен пояс и в това състояние я вкараха в пресидия – без да е разбрала какво разстояние са изминали и че най-после я оставят да почине.

Всяко действие в тази сатанинска драма бе замислено с хитрост и изпълнено с точност, които правеха чест на ума на капитан Робладо, ако не и на сърцето му. Той беше главният деец в цялата история.

Вискара изпитваше отначало известни колебания – не от добросъвестност, а защото смяташе работата неизпълнима и се страхуваше да не бъде разкрита. Това можеше наистина сериозно да му навреди. Разкриването на такава недостойна постъпка би се разпространило като горски пожар из цялата местност и би било гибел за него.

Но красноречието на Робладо и собствените му долни намерения надвиха скоро слабата съпротива на началника; а щом започна делото, Вискара изпита особено удоволствие да го поведе докрай. Смешното възвание, преувеличените разкази за индианци, уплахата на гражданите, похвалите им за неговото енергично и храбро държане – всичко това беше приятно развлечение в скуката на казармения живот; докато трая няколкодневното посещение на индианците, комендантът и неговият капитан имаха винаги повод за веселие и смях.

Те бяха уредили толкова изкусно цялата работа, че на утрото след последния набег на разбойниците – отвлечането на Росита – в селището нямаше човек – освен самите тях и двамата им помощници, – който да подозира, че делото не е извършено от враждебни индианци!

Не, имаше някой, който подозираше... само подозираше ... Това беше майката на Росита. И девойката дори вярваше, че е в ръцете на индианци... Ако изобщо вярваше нещо!

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА

– Ха, ха, ха! Първокласна шега, честна дума! – продължаваше със смях Робладо, като изпускаше кълба дим от пурата. – Единственото нещо, което ме е развеселило, откак дойдохме в това глупаво място; и в гранична застава дори човек може да се позабавлява, ако знае как. Ха, ха, ха! Не беше малко труд в края на краищата. Но я ми кажете, драги коменданте – защото досега вече сигурно знаете, – между нас казано, струваше ли си труда?

– Съжалявам, че си дадохме тоя труд – отговори сериозно другият.

Робладо го погледна и едва сега забеляза мрачното му изражение. Залисан с пурата си, не бе го видял по-рано.

– Ха! – възкликна той. – Какво става, господин полковник? Изражението ви не е на човек, прекарал последните дванадесет часа така приятно, както трябва да сте ги прекарали вие! Нещо не върви ли?

– Нищо не върви.

– Какво моля? Сигурно сте били вече с нея?

– Само за миг; но това стигаше.

– Обяснете, господин полковник!

– Тя е луда.

– Луда ли?

– Бясна. Приказките ѝ ме уплашиха. Побързах да се махна, като я оставих на грижите на Хосе, който я пази. Непоносимо бе да слушам чудноватото ѝ дрънкане. Уверявам те, приятелю, то ми отне всяко желание да остана.

– О – каза Робладо, – нищо! Тя ще се оправи след ден-два. Сега още смята, че е в ръцете на диваци, които ще я убият и скалпират. Добре ще е да я разубедите, щом се опомни. Не виждам нещо лошо в това, да научи где е. В края на краищата все ще трябва да и кажете, а колкото по-рано, толкова по-добре – ще имате повече време да я накарате да се примири. След като я затворихте там, гдето никой няма да я види и чуе, имате време за всичко. Никой не подозира ... Никой не може да подозре! Всички разправят само: индианци, ха, ха, ха! А казват, че любовникът и, дон Хуан, искал да събере дружина да ги гони. Да, ха, ха! Няма да го направи – няма достатъчно влияние между хората и никой не иска да знае нито добитъка му, нито дъщерята на някаква си вещица! Ако беше за друга, и работата щеше да е друга може би. Но сега няма опасност от

разкриване. Дори сам ловецът на бизони да се върне ...

– Робладо! – прекъсна го глухо и тревожно комендантът.

– Е? – запита капитанът, като гледаше учудено Вискара.

– Сънувах ... ужасен сън; и той именно ..., а не бълнуването на де-войката ... ме смушава сега. *Diablos!*¹⁴² Ужасен сън!

– Вие, господин комендант... Вие, храбър офицер, да позволите един глупав сън да ви смути! Добре, кажете, какъв е този сън? Аз умея да тълкувам сънища. Уверявам ви, че ще бъдете доволен от разгадаването му.

– Много прост сън. Сънувах, че се намирам на скалата La Nina. И то сам с Карлос ловеца. Той като че знаеше всичко и ме бе завел там, за да ме накаже... Да отмъсти за нея. Нямах сили да се съпротивявам и той ме отведе до ръба на скалата. Струва ми се, че се вкопчихме и се поборихме известно време; най-после, когато се отървах от него, бях бутнат в пропастта! Почувствувах, че падам ... падам! А горе виждах ловеца на бизони, сестра му, застанала до него, и най-накрая отвратителната вещица – майка му, която се смееше с висок, безумен смях и пляскаше дългите си костеливи ръце! Чувствувах, че падам... падам... а все не стигам до земята; и това ужасно чувство продължи дълго, дълго... докато се събудих от ужасния сън. И тогава дори не можех да повярвам, че съм сънувал, толкова ясно беше останалото впечатление. О, приятелю, това беше ужасен сън!

– И все пак само сън; а какво означава?

– Чакай, Робладо: не съм ти казал всичко. Преди час... не, преди четвърт час... докато мислех за съня, погледнах случайно към скалата и там, на самия ѝ край, фигурата на един конник се бе очертала ясно на фона на небето... А конникът имаше образа на ловеца! Забелязах коня и стойката на конника, които много добре помня. Не можех да повярвам на очите. Отвърнах ги за миг... само за миг; когато погледнах пак, той бе изчезнал. Толкова бързо се е изгубил, та бях наклонен да мисля, че е било само въображение ... че не е имало никакъв конник... и измамата се е дължала на съня ми.

– Много е възможно – каза Робладо с желание да успокои приятеля си, – много е възможно... и съвсем естествено. Преди всичко от мястото, гдето сме, до върха на скалата La Nina има не по-малко от пет хиляди лакти по птичи полет: а при такова разстояние да различите Карлос ловеца от кой да е друг войник, е съвършено невъзможно. На второ

142. *Diablos* (исп.) – Дяволи? Дявол да го вземе! Б. пр.

място, Карлос ловецът е понастоящем на пет хиляди мили отгук и излага на опасност скъпоценната си кожа за един товар вонящи кожи и няколко бали сушено биволско месо. Да се надяваме, че някой от неговите меднокожи приятели ще смъкне сламената му коса, от която толкова много се възхищават някои наши поблани. А сънят ви, господин комендант, е най-естествен. Чудно би било, ако не бяхте сънувал такъв сън. Споменът за ездаческото изкуство на ловеца, проявено на същата скала, историята със сестра му, както и подозрението, че сеньор Карлос не ще бъде много любезен с вас, ако научи всичко и ако успее да ви улови – всички тези последователни мисли са изплували изведнъж объркано в някакъв сън. Ами старицата ... все за нея мисля, откакто я съборих на прага. Кой би могъл да забрави такава гледка, каквато представляваше тя тогава? Ха, ха, ха!

Грубият негодяй се изсмя не защото си припомни нещо смешно, а защото искаше да представи пред коменданта цялата работа като нещо забавно и незначително.

– До какво се свежда всъщност всичко това? – продължи той. – До някакъв сън! Прост, обикновен сън! Хайде, драги приятелю, прогонете го веднага от ума си!

– Не мога, Робладо. Той ме преследва неотлъчно като сянката ми. Като някакво предчувствие. По-добре да бях оставил тази селянка в кирпичената ѝ хижа. Ей богу! Предпочитам дори да е вече там! и аз да дойда на себе си, докато не се отърва от нея. Струва ми се, че сега мразя тази бърлива глупачка толкова, колкото по-рано я обичах.

– Хайде, хайде, човече! Скоро ще промените мислите си ... Скоро пак ще я обикнете...

– Не, Робладо... не. Отвратен съм ... Не мога да кажа защо, но съм отвратен. Дай боже да се отърва от нея!

– О, това е много лесно! И то без някой да пострада. Може да си отиде така, както е дошла. Ще има само нов карнавал и никой няма да разбере. Ако говорите наистина сериозно...

– Робладо! извика комендантът, като сграбчи ръката на капитана. – Никога в живота си не съм говорил по-сериозно... Казвай как можем да я върнем, без да се вдигне шум около случката. Казвай бързо, защото не мога вече да понасям това ужасно чувство.

– Добре тогава – започна Робладо, – ще трябва да се предрешим пак като индианци ... ще трябва ...

Той млъкна внезапно. Вискара издаде кратък, остър стон. Очите му сякаш да изхвъркнат. Устните му побеляха, по челото му изби пот.

Какво значеше това? Вискара бе застанал на външния край на асотеата, отдето се виждаше пътят към вратата на пресидия. Той гледаше през парапета и сочеше нещо с протегнатата ръка.

Робладо беше много по-назад, към средата на асотеата. Той скочи напред и погледна в показаната посока. По пътя препускаше конник, потънал в пот и прах. Бе достатъчно близо и Робладо можа да различи чертите му. Беше Карлос, ловецът на бизони!

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ВТОРА

Думите на ловеца, когато бяха на скалата, пронизаха дон Хуан като куршум. До това време простодушният ранчero все си мислеше, че преследват индианци. Не бе го разубедило дори странното обстоятелство, че следите се връщаха към долината. Предполагаше, че индианците са направили по-късно друг грабеж по тия места и че ще чуят нещо за тях, щом се спуснат зад скалите.

Когато Карлос посочи пресидия и каза: „Тя е там!“, Дон Хуан посрещна вестта отначало с изненада, а после с недоверие.

Но след още една дума на ловеца и след минутно размисляне, недоверието йзчезна. Ужасната истина блесна в съзнанието му, защото и той помнеше поведението на Вискара в деня на фиестата. Пред дон Хуан изникна посещението в ранчото и други някои обстоятелства, които подкрепиха убеждението, че Карлос казва истината.

Няколко мига влюбеният почти не можеше да изрази мислите си, толкова мъчителни бяха те. По-мъчителни от всеки друг път! По-малко бе страдал, дори когато вярваше, че любимата му е в ръцете на дивите индианци. Тогава имаше някаква надежда, че по силата на странните правила за отношенията към пленничките тя би могла да избегне застрашаващата я участ, докато успеят да я освободят. Но сега ... след толкова време ... при нрава на Вискара ... О, господи! Ужасна мисъл! Само като му мина през ума, младежът залитна на седлото.

Той се отдръпна няколко стъпки, скочи от коня и се олюля, замаян от горчивата си мъка.

Карлос остана на скалата, загледан към пресидия. Като че обмисляше някакъв план. Виждаше часовете по бойните кули, войниците, които се движеха покрай стените в тъмносините си и червени униформи. Чуваше дори зова на кавалерийската тръба, когато ясният и отзвук затрептя по скалите. Виждаше някакъв мъж – офицер, който се разхождаше насам-нататък по асотеата. Можа да забележи, че този офицер се спря и го загледа.

В този именно миг Вискара бе зърнал конника на ръба на издадената канара – гледка, която го бе така дълбоко ужасила и не беше никаква измама.

– Дали не е онзи негодник! – помисли Карлос, като погледна офицера. – Той е по всяка вероятност. Ах, да можеше да го стигне пушката

ми! Търпение!... Търпение! Ще си отмъстя!

Като прошепна тези думи, той одръпна коня от края на скалата и отиде при другаря си.

Започнаха да се съвещават как ще е най-добре да постъпят. Повикаха и Антонио, с когото Карлос сподели убеждението си, че сестра му е затворена в присидия. Антонио бе отгатнал вече това. Слугата беше на фиестата заедно с господаря си и зоркият му поглед бе видял много неща този ден. И той бе забелязал държанието на Вискара; и много време преди да спрат, бе успял да изясни необяснимите неща, които отличаваша последното индианско нападение. Антонио бе разбрал всичко – господарят му можеше да си спести труда да му обяснява.

Не губиха напрасно нито време, нито приказки. Сърцата на брата и любовника горяха от нетърпение. Тяхната любима бе може би в опасност в този миг... Може би се бореше със своя жалък похитител! Навременното им пристигане може би ще я спаси!

Тези съображения надделяха над всички други планове; всъщност нямаше никакъв план за възприемане. Да останат скрити ... да се промъкнат до мястото... да чакат удобен случай ... Какъв удобен случай? Може да минат дни в безплодно чакане. Дни ли! ... Часовете дори могат да бъдат съдбоносни! Не трябваше да се губи нито миг, а да пристъпят веднага към действие.

Но какво действие? Не можеха да измислят нищо... нищо друго освен пряко нападение. Нима един мъж не ще дръзне да потърси своята сестра? Да поиска връщането и?

Но мисълта за отказ... мисълта за извъртанятия ... Увереността, че ще получат само това, ужасяваше и двамата.

А как другояче да постъпят? Биха могли да разгласят отвратителното дело; и това може да им помогне. Ще спечелят съчувствие ... може би и нещо повече. Макар и роби, хората може би ще обкръжат присидия и ще се развикат; пленницата ще може по някакъв начин да бъде освободена. Така размишляваше той набързо.

– Ако не я освободим – каза Карлос, като стисна зъби, – ще отмъстим за нея. Той няма да остане жив, ако я е опозорил, та ако ще да ме обесят! Заклевам се!

– Повтарям клетвата! – извика дон Хуан, като стисна дръжката на меча си.

– Господари! Скъпи господари! – каза Антонио. – и двамата знаете, че не съм страхливец. Ще ви помогна с ръцете и с живота си; но работата е страшна. Да бъдем предпазливи, иначе ще пропадем. Да бъдем

благоразумни!

– Вярно е, че трябва да сме благоразумни. Обещах вече това на майка си. Но как, другари, как? В какво се състои благоразумието – да чакаме и да гледаме ли, докато тя... О!

И тримата мълчаха известно време. Никой не можеше да измисли приложим план за действие. Положението беше наистина извънредно трудно. Пред тях беше присидият. А зад неговите стени – може би в някоя тъмна килия, – ловецът знаеше, че е затворена сестра му, но при такива особени обстоятелства, щото освобождаването ѝ щеше да е необикновено мъчна работа. Преди всичко негодникът, в чиято власт се намираще Росита, щеше безспорно да отрече, че тя е тук. Да я освободи, би значило да признае вината си. Какви доказателства би могъл да представи Карлос? Войниците от гарнизона сигурно не знаеха станалото – с изключение на двама-трима нечестивци, които са помагали. Ако би започнал да твърди такова нещо из града, ловецът щеше да стане за смях, щяха да го арестуват и накажат. Дори да представи доказателства, имаше ли власт, която би му помогнала да получи правосъдие? Градът се управляваше от военните, а незначителните граждански власти щяха да бъдат наклонни да заемат становище по-скоро против него, отколкото в негова защита. Отникъде не можеше да очаква справедливост.

Всички доказателства на обвинението му почиваха върху обстоятелства, които нямаше да бъдат нито разбрани, нито взети под внимание от хората, на които би се оплакал. Следите за връщането към града щяха да бъдат лесно обяснени от Вискара – ако изобщо би си дал труд да ги обясни – и обвинението на Карлос щеше да се сметне за въображение на луд човек. Никой нямаше да повярва. Самата гадност на делото го правеше невероятно.

Карлос и другарите му съзнаваха всичко това. Те не се надяваха на помощ отникъде. Нямаше власт, която би могла да им даде подкрепа или удовлетворение. Най-после; като прекара доста време в мълчание и размисъл, ловецът на бизони заговори. Г ласът му беше променен. Изглежда, бе намислил някакъв план, който даваше известна надежда.

– Другари – каза той, – мисля, че трябва да пристъпим към открито искане, и то веднага. Не мога да преживея още час, без да направя опит за освобождението ѝ... Още час – при това, от което се страхувам... Не! Трябва да бъде още сега! Намислих някакъв план... Може би не особено благоразумен ... но нямаме време за размишления. Чуйте го.

– Казвай!

– Безполезно е да се явим с всичките си сили пред врага; на

пресидия. Зад стените му има няколкостотин войни и нашите двадесетина тагни, макар и храбри като лъвове, няма да ни бъдат от полза при такава неравна борба. Аз ще отида сам.

– Сам ли?

– Надявам се на случая да мога да поговоря с него. Ако сполуча, не ми трябва нищо друго. Той е тъмничар, когато тъмничарят спи, затворникът може да бъде освободен. И той ще заспи!

Последните думи бяха казани многозначително, а в същото време ловецът улови почти несъзнателно дръжката на големия нож, втъкнат в колана му.

– Ще заспи – повтори той, – и то много скоро, ако съдбата ми помогне. За останалото не искам и да зная; толкова съм отчаян. Ако тя е опозорена, няма защо да живея, но поне ще отмъстя.

– А как ще се видиш с него? – запита дон Хуан. – Той няма да се съгласи на това. Няма ли да е по-добре да се предрешиш? Така ще бъде по-вероятно да го видиш.

– Не, не е лесно да се предреша с тази светла коса и кожа. Освен това предрешаването ще отнеме много време. Вярвайте ми, че няма да бъде безразсъден. Имам план, чрез който се надявам да стигна до него ... Най-малко – да го видя. Ако не сполуча, не смятам да вдигам шум засега. Никой от ония негодници не ще разбере истинската ми цел. По-късно мога да постъпя, както казваш, но сега не мога да чакам. Трябва да се заловя за работата. Мисля, че той именно се разхожда сега по асотеата и затова не мога да чакам, дон Хуан. Ако е той ...

– А ние какво ще правим? – попита дон Хуан. – Не можем ли да помогнем с нещо?

– Може би при бягството ми. Да вървим, аз ще ви настаня. По-бързо, минутите са дни за нас. Главата ми е пламнала. Да вървим!

Като каза това, ловецът на бизони се метна на седлото и хукна по лъкатушната пътека, която водеше надолу към долината.

От мястото, гдето стигаше в долината, пътечката продължаваше около една миля по посока на пресидия все между ниски дръвчета и шубраци, които образуваха непроходим гъсталак.

През него имаше все пак няколко пътеки за добитък, отгдето можеше да се мине, те бяха добре известни на метиса Антонио, който бе живял по-рано из тия места. По някои от тези пътечки дружина ездачи би могла да стигне на половин миля от пресидия, без да бъде забелязана от часовете по крепостните стени. Така че на Антонио бе Възложено да преведе дружината през това място; те стигнаха в определеното време

до края на гъсталака, гдето всички слязоха по нареждане на Карлос и се скриха заедно с конете между храстите.

– Сега – каза ловецът, обръщайки се към дон Хуан, – стойте тук. Ако избягам, ще препусна право насам. Ако загубя коня си, пак ще дойда, макар и пеш. Такова кратко разстояние мога да пробягам като сърна; няма да ме настигнат. Като се върна, ще ви кажа как ще постъпим.

– Гледай, дон Хуан! продължи той, като сграбчи ранчерото за ръкава и го завлече към края на храсталака. – Той е! Ей, богу, той е!

Карлос посочи към асотеата на пресидия, гдето над очертанието на парапета се виждаха раменете и главата на един мъж.

– Комендантът е! – каза дон Хуан; и той го бе познал.

– Стига! Нямам време за повече приказки – извика ловецът на бизонни. – Сега или никога! Ако се върна, ще узнаете какво ще правите. Ако не се върна, бил съм заловен или убит Но стойте тук. Стойте до късно през нощта; все ще мога да избягам може би. Затворите им не са много яки; освен това имам и злато. Може да ми помогне. Толкова! Adios, верни приятели. Adios!

Като стисна ръката на ранчерото, Карлос се метна на седлото и замина.

Не тръгна по посока на пресидия, защото това би го издало много скоро. Но една пътечка между храстите щеше да го изведе на главния път пред входа на пресидия; и той пое смело по нея. Антонио го съпроводи до края на горичката, после се върна при другите.

Щом излезе на шосето, Карлос пусна коня в галоп и се озова дръзко пред главния вход на пресидия. Сиболо го следеше, като вървеше, почти по петите на коня.

– Света дево! Той е! – извика Робладо, смяян и разтревожен. – Той е!

– Знаех си, знаех си! – пищеше Вискара. – Видях го на скалата: не беше никакво видение!

– Откъде може да се е довялкъл? Ей богу, откъде тоя приятел ...

– Робладо, трябва да сляза! Трябва да се прибера. Няма да го дочакам. Не мога.

– Напротив, господин полковник. По добре да поговорим с него. Той вече ви е видял и познал. така ще излезе, че го отбягвате, може да се събудят подозрения. Той идва да иска помощ за преследване на индианците, това е целта му, уверявам ви!

– Така ли мислиш? – запита Вискара, като успя да си възвърне отчасти самообладанието при това предположение.

– Несъмнено! Каква друга ще е? Той не може да подозира истината. Как би могъл да я подозира, ако не е магьосник като майка си? Останете, гдето сте. и да чуем какво има да ни каже. Можете да поговорите с него от асотеата, разбира се, а той да стои долу. Ако прояви пак нахалство, каквото е проявявал вече и към двама ни, ще го арестуваме и ще го оставим няколко часа в калабосото. Надявам се, че този приятел ще ни даде повод за това, защото не съм, забравил още безочливостта му на фиестата.

– Имаш право, Робладо; ще остана да го изслушам. Така ще е по-добре, мисля, и ще се отстрани всяко подозрение. Макар че, както казваш, той може и нищо да не подозира.

– А ако му окажете подкрепата, която ще ви поиска, може окончателно да го заблудите и дори да го направите свой приятел ... Ха, ха, ха!

Мисълта беше приемлива и се понрави на Вискара. Той реши веднага да действа по предлагания начин.

Този разговор бе воден набързо и трая само няколко минути – от както зърнаха приближаващия конник, докато той спря пред стената. През последните двеста метра конникът бе яздил бавно и с почитително изражение – сякаш се страхуваше да не покаже дързост, ако наближи седалището на властта с каквато и да е самохвална проява на ездаческо изкуство. Прекрасните му черти носеха отпечатъка на скръб, но нищо не издаваше чувството, което преобладаваше в този миг в сърцето му. Когато наближи, той свали сомбрерото си за почитителен поздрав към двамата офицери, чиито глави и рамене едва се виждаха над парапета; а като дойде на десетина стъпки от стената, дръпна юздите на коня и пак свали шапка, като зачака да му заговорят.

– Какво има? – запита Робладо.

– Caballeros! Искам да говоря с коменданта!

Това бе казано с тона на човек, – който ще иска някаква услуга. То вдъхна доверие на Вискара, както и на дръзкия негодник, който – макар че твърдеше противното – имаше все пак някакви тайни съмнения за целта на ловеца. И сега обаче стана ясно, че първото му предположение е било вярно; Карлос идваше да им иска подкрепа.

– Аз съм – отговори Вискара, който не бе се съвзел напълно от уплахата си. – Аз съм комендантът. Какво има да съобщиш, човече?

– Искам една услуга, ваше превъзходителство – и ловецът на бизони пак се поклонил смирено.

– Нали ви казах – пошепна Робладо на началника си. – Всичко е наред, господин полковник.

– Добре, приятелю – отвърна Вискара с обичайното си високомерно и покровителствено държане. – Да чуя. Ако не е нещо неразумно ...

– Услугата, която ще искам, ваше превъзходителство, е много голяма, но, надявам се не е неблагоприятна. Уверен съм, че ако няма да попреди на вашите многобройни задължения, не ще ми я откажете, защото грижите ир трудът, които вече сте си дали по същия случай, са всеизвестни. – Нали ви казах – прошепна пак Робладо.

– Говори, човече! – каза насърчително Вискара. – Мога да говоря, след като чуя искането ти.

– Искането е следното, ваше превъзходителство. Аз съм само един беден ловец на бизони.

– Ти си Карлос, ловецът на бизони. Познавам те.

– Да, ваше превъзходителство ... Виждахме се ... на празника Сан Хуан.

– Да, да. Спомням си твоето великолепно ездаческо изкуство.

– Много любезно е от страна на ваше превъзходителство да го нарече така. Но то не ме ползува сега. Намирам се в много тежко положение.

– Какво се е случило? Казвай, човече!

– И Вискара, и Робладо отгатваха какво ще иска ловецът на бизони. Но искаха да го чуят войниците, които се навъртаха около вратата, затова и двамата говореха високо, за да стори същото и молителят.

Не от желание да им направи това удоволствие; а по собствени съображения Карлос наистина отговори на висок глас. И той искаше войниците, особено часовите пред входа да чуят какво говори с офицерите.

– Ето, ваше превъзходителство – отговори той, – аз живея в едно бедно ранчо накрай селището заедно със старата си майка и сестра си. По-миналата нощ то е било нападнато от индианска шайка ... Майка ми е била оставена почти мъртва ... Ранчото било запалено, а сестра ми отвлечена!

– Чух това, приятелю... Нещо повече, сам излязох да преследвам диваците.

– Зная, ваше превъзходителство. Аз бях из прериите и се върнах едва миналата нощ. Чух че ваше превъзходителство е тръгнал веднага да преследва диваците, и съм ви много благодарен.

– Няма защо, аз просто изпълних дълга си. Съжалявам за станалото и ви съчувствавам, но разбойниците са се измъкнали и засега поне няма надежда, да можем да ги накажем. При друг случай може би ... когато гарнизонът бъде засилен... ще направим набег до техния лагер и тогава

ще може да освободим сестра ви.

Вискара бе дотолкова заблуден от държането на ловеча, щото увереността и самообладанието му се върнаха напълно и всеки, който знаеше за случката само толкова, колкото можеше да подразбере от разговора, би му повярвал. Той се преструваше прекрасно и в държането, и в говора си. Но от зоркото око на Карлос – който знаеше всичко – не убягнаха нито лекото потрепване на устните... нито неспокойният поглед... нито случайното и временно колебание на гласа на Вискара. Карлос го бе заблудил, но Вискара не можа да заблуди Карлос.

– Каква услуга щяхте да ми искате? – попита той след като изказа готовността си да послужи.

– Ето каква, ваше превъзходителство; позволете още веднъж на войниците си да тръгнат по следите на разбойниците било под ваше командване – което най-много бих желал, – било под командата на някой от вашите доблестни офицери. – Робладо се почувствува поласкан. – Аз ще ги придружа като водач. Всяко кътче на двеста мили оттук ми е познато така, както ми е позната долината; макар да е нескромно, уверявам ваше превъзходителство, че мога да открия следите на индианците из прериите с едно какво да е куче. Ако ваше превъзходителство се съгласи да изпрати войниците, обещавам ви, че аз ще ги заведа до стана на разбойниците. Мога да открия следите им, гдето и да водят.

– Наистина ли? – каза Вискара, като размени многозначителен поглед с Робладо. И двамата явно се чувствуваха неловко.

– Да, ваше превъзходителство, гдето и да водят.

– Невъзможно – каза Робладо; минали са вече два дни оттогава. Освен това ние ги гонихме отвъд Пекос и не се съмняваме, че е невъзможно вече да бъдат настигнати. Съвсем безполезно е да се прави такъв опит.

– Caballeros – обърна се Карлос и към двамата, – уверявам ви, че бих могъл да ги намеря. Те не са толкова далеко.

И комендантът, и капитанът трепнаха и явно побледнях. Ловецът на бизони се престори, че не е забелязал това.

– Глупости, приятелю... – заекна Робладо, – те са ... най-малко... на няколкостотин мили оттук... по Ляно Естакадо ... или към ... към планините.

– Извинете, господин капитан, че не съм на вашето мнение, но аз мисля, че познавам тези индианци ... Зная към кое племе принадлежат.

– Към кое племе? – запитаха едновременно и двамата офицери с еднакво нетърпение и леко потрепване в гласа. – Към кое племе? ... Не

са ли били юти?

– Не – отговори ловецът на бизони, като наблюдаваше продължаващото смущение на двамата.

– А какви са тогава?

– Мисля – отговори Карлос, – че не са били юти; по-вероятно е да са били моите заклетии врагове хикарилите.

– Твърде е възможно! – съгласиха се едновременно и двамата, очевидно успокоени от това изказване.

– Твърде е възможно – повтори Робладо. – Както ни ги описаха хората, които са ги видели, предположихме, че са юти. Но може да сме сгрешили. Хората бяха толкова изплашени, че можаха да ни кажат много малко нещо. Освен това индианците са се явявали само нощем.

– Защо мислите, че са хикарили? – попита комендантът, като започна да диша спокойно.

– Отчасти защото са били малобройни – отговори Карлос. – Ако бяха юти ...

– Но те не са били толкова малобройни! Овчарите казват, че били голяма шайка. Откарали са огромно количество добитък. Трябва да са били значителна сила, иначе не биха се осмелили да слезат в долината – това е положително.

– Аз съм убеден, ваше превъзходителство, че не са били многобройни. Една малка дружина от вашите храбри войници ще успее да върне и тях, и плячката им.

При тия думи разтакаващите се лансеро поизправиха дребните си снаги, за да изглеждат по-високи.

– Ако са хикарили – продължи Карлос, – няма защо да вървя по следите им. Те не живеят към Ляно. Тръгнали са нататък, само за да ви заблудят при преследването. Зная где се намират те сега – в планините са.

– Ха! Нима мислите, че са в планините?

– Уверен съм; няма и петдесет мили оттук. Ако ваше превъзходителство се съгласи да изпрати само една дружина, мога да я отведа право при тях, и го без да вървя по следите, които извеждат от долината, и които, според мене, са лъжливи.

Комендантът и Робладо се отдръпнаха от парапета и поговориха няколко мига съвсем тихо.

– Добре ще бъде – прошепна Робладо; – всъщност тъкмо това ви трябва. Козовете като че падат сами в ръцете ви. Ще изпратите дружина по искане на този приятел, който няма никакво значение тук! Ще

направите услуга и нему, и на себе си едновременно! Уверявам ви, че ще е много добре!

– И той да бъде водач ли?

– Да бъде! Толкова по-добре – така всички ще останат доволни. Той няма да намери своите хикарили ... – Ха, ха, ха!... То се знае; но нека си опита щастието, глупакът!

– А да предположим, приятелю, че попадне на нашите следи?... На добитъка?

– Той няма да върви в тази посока; освен това, ако тръгне нататък, ние не сме длъжни да вървим по следите, които ще избира; но той каза, че няма да води нататък... че не възнамерява да върви по следите. Знаел някакъв лагер на хикарилите в планината... Много е възможно; а да ги подгоним, ще е все пак прослава. Няколко скалпа ще бъдат хубава украса за вратата ни; там не се е виждало такова нещо, откакто сме дошли тук! Какво ще кажете? Касае се само за петдесетина мили езда!

– Нямам нищо против – работата изглежда да е наред; но сам аз няма да отида. Не ми се иска да бъда с тоз приятел нито там, нито гдето и да е. Предполагам, че разбираш.

Командантът погледна многозначително другаря си.

– О, разбира се, разбира се – отговори Робладо.

– Дружината може да поведеш ти; а ако не си склонен да го сториш, изпрати Гарсиа или сержанта.

– Аз ще отида – каза Робладо. – Така ще е по-сигурно. Ако ловецът се опита да тръгне по някои следи, ще мога да го отклоня или да откажа да вървя по тях ... Да, по-добре ще е да отида аз. Ей, богу, иска ми се да се счепкам с тези индианци. И надявам се да донеса някоя „коса“, както казват те. Ха, ха, ха!

– Кога ще тръгнете?

– Още сега. Колкото по-скоро, толкова по-добре. Така е най-добре за всички участници и ще докажем готовността и родолюбието си. Ха, ха, ха!

– Най-добре дайте нареждане, на сержанта да пригответи хората, докато аз зарадвам нашия ловец.

Робладо побърза да слезе от асотеата и още в следния миг тръбата засвири „сбор“.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА

Докато траеше този разговор, ловецът седеше неподвижно на коня си там, гдето бе спрял още отначало. Двамата офицери не се виждаха вече, защото се бяха отдръпнали по-навътре на асотеата и високият парапет ги закриваше. Но Карлос предполагаше каква е целта на временното им оттегляне и чакаше търпеливо.

Войниците, които се въртяха около входа и разглеждаха и него, и коня му, бяха вече четиридесетина души; но щом тръбата засвири познатия зов, те се прибраха към конюшните и пред вратата остана само часовойт. Понеже бяха чули разговора и войниците, и той, отгатнаха защо се свири сбор. Карлос беше уверен, че искането му ще бъде изпълнено, при все че комендантът не бе му казал още нищо.

До този момент ловецът на бизони не бе обмислил определен план за действие. И как би могъл да го стори, когато толкова много неща зависеха от случая? Само една мисъл беше ясна и определена в съзнанието му – да остане насаме с Вискара. Дори и за миг да е, пак стига!

Той чувствуваше, че всяка молба ще бъде напразна, ще е само губене на време и може да завърши със собственото му поражение и смърт. За отмъщението стига и един нож; понеже мисълта за нещастieto на сестра му не го напускаше, той гореше от жажда за мъст. Почти не помисляше за това, което ще стане после. За бягството се уповаваше на случая и на собствените си ненадминати сили.

Така че до този момент той не бе обмислил определен план за действие. Току-що му бе минало през ума, че комендантът може да поведе лично дружината. В такъв случаи нямаше да предприема нищо още в началото. Ще има отлични възможности като водач – не само да унищожи врага си, но и да избяга. Щом излязат в прериите, няма защо да се страхува от десет пъти повече войници. Верният му жребец щеше да го отнесе, гдето те не ще могат да го настигнат.

Войниците тръгнаха. Той разбра по тръбата. Ще тръгне ли с тях и Вискара? Този въпрос занимаваше сега мислите му, докато седеше неподвижно на коня и поглеждаше тревожно към парапета.

Омразното лице се появи пак над стената – за да съобщи това, което беше, според коменданта, приятна вест за жалкия молител. И той я съобщи с високомерната важност на човек, който проявява благоволение.

Лицето на ловеца светна от радост – не поради съобщението, както мислеше Вискара, но защото забеляза, че комендантът беше, както изглежда, сам на асотеята. Лицето на Робладо не се виждаше над стената.

– Ваше превъзходителство проявява особена милост, като оказва това благоволение на толкова незначителна личност като мене. Не зная как да ви благодаря.

– Никакви благодарности... никакви благодарности ... Един офицер на негово католическо величество не се нуждае от благодарност за това, че е изпълнил дълга си.

При тези думи комендантът помахна ръка с гордо достойнство, сякаш възнамеряваше да си отиде. Карлос попречи на намерението му, като запита:

– Дали ще имам честта да служа за водач на ваше превъзходителство?

– Не, аз няма да отида на този поход; ще го ръководи моят най-добър офицер, капитан Робладо. Той се приготви вече. Ще трябва да го почакате... – и като каза това, Вискара се отдръпна бързо от стената и продължи да се разхожда по асотеята. Несъмнено че му е неудобно да е насаме с ловеца на бизони и с удоволствие прекратява разговора. Излишно е да се питаме защо бе благоволил да даде тези обяснения; но те бяха именно това, което ловецът искаше да знае.

Карлос видя, че е настъпил удобният миг... Не трябваше да се губи нито секунда и той реши незабавно да действа. Досега беше на седлото си. Прикладът на пушката опираше о стремето, а цевта ѝ стигаше до рамото му, затова никой не бе я забелязал. Високите ботуши на нозете му и сарапето, метнато на раменете, я закриваха напълно. Не можеше да се забележи и острият ловджийски нож, втъкнат в лявата страна на колана му, защото го закриваше долният край на сарапето. Пушката и ножът бяха единствените му оръжия.

По време на краткия разговор между коменданта и Робладо ловецът не бе си губил времето, макар и да изглеждаше на пръв поглед така. Той бе разгледал внимателно стените. Видял бе, че от главния вход към асотеята водеше каменна стълба. Тя беше предназначена за войниците, ако се наложи да излязат на покрива; Но Карлос знаеше, че има и друга стълба, по която се качват офицерите; при все че не бе влизал никога в пресидия, предположи правилно, че тя се намира в съседния край на сградата. Забелязал бе също, че на входа има само един часови, че каменната банкета отвътре на входа, използвана от охраната за сядане, беше по това време незаета. Войникът беше или в сградата, или някъде

из войнишките помещения. Дисциплината в казармата беше действително извънредно слаба. Вискара бе много взискателен към своята външност, но не и към войниците си. Беше толкова зает със собствените си удоволствия, че не му оставаше време да се грижи за нищо друго.

Наблюдателният ловец забеляза всичко това, докато Вискара се върна да съобщи, че възнамерява да изпрати войска. Комендантът едва бе изчезнал от погледа му, когато ловецът се бе вече приготвил.

Като слезе безшумно от коня, Карлос го остави там, гдето бе спрял. Не го върза за ограда или стълб, само закачи юздата за предния край на седлото. Той знаеше, че добре обученият кон ще го чака.

Пушката беше все под сарапето, при все че прикладът ѝ, долепен до бедрото му, се подаваше сега под долния край на дрехата. В този си вид той тръгна към вратата.

Смушаваше го само едно съмнение – ще го пусне ли часовият? Ако не го пусне, часовият ще трябва да загине!

Решението бе взето веднага; докато приближаваше вратата, ловецът на бизони стисна под сарапето дръжката на ловджийския си нож.

И се опита да влезе. За негово щастие – както и за щастieto на часовия – опитът сполучи. Войникът – ленив и нехаен – бе чул неотдавнашния разговор и не подозираше намеренията на ловеца. Противопостави се малко, но Карлос отговори веднага, че трябва да поговори с коменданта, който го повикал на асотеата. Това задоволи донейде войника – макар и неохотно, той го пусна да мине.

Щом влезе, Карлос изтича по стълбите и се промъкна като котка с крадливи безшумни стъпки. Мокасините му не правеха никакъв шум, тъй че, когато се изкачи на покрива, комендантът – макар и само на шест фута от стълбата – не бе го усетил.

Ето го... самия Вискара... тиранина ... грабителя... похитителя на сестрината му невинност и чест... Ето го на шест фута от брата отмъстител... на шест фута от цевта на заредената му пушка, без да знае ужасното си положение! Лицето му беше обърнато в противоположна посока... и той не виждаше своята гибел.

Ловецът го погледна за миг, после огледа стените, за да се увери, че няма никой горе. Знаеше, че на кулите има двама часови. Те не се виждаха – бяха на външните стени и не се забелязваха от мястото на Карлос. Нямаше никой друг. Само врагът му. Той го погледна отново.

Би могъл да го простреля в гърба и такава мисъл мина през ума му, но веднага изчезна. Карлос бе дошъл да отнеме живота на този човек, но не по такъв начин. И благоразумието дори подсказваше друг, по-добър

план. Ножът щеше да свърши работата по-безшумно и даваше по-сигурна възможност за бягство.

С това намерение той положи леко приклада на пушката си на пода и облегна цевта на парапета. Желязото опря о камъка със слабо звънтене. Колкото и да бе леко, то стигна до слуха на коменданта, който се обърна изведнъж и трепна, като видя неканения гост.

Отначало той се разгневи, но гневът се превърна бързо в тревога при вида на ловеца, чието изражение се бе съвсем променило през това кратко време.

– Как дръзвате да се промъквате, господине? Как дръзвате ...

– По-тихо, господин полковник! По-тихо... може да ви чуят!

Сдържаният, дрезгав глас и твърдият, повелителен тон изплашиха страхливия негодник, към когото бяха отправени тези думи. Той видя, че лицето и държането на човека, застанал пред него, изразяват непреодолима, отчаяна решителност, която казваше ясно: „Ако не се подчиниш, ти си мъртъв!“

Това изражение се подкрепяше и засилваше от блестящото острие на дългия нож, който ловецът на бизони здраво стискаше.

Вискара пребледня от страх при тези явни доказателства. Той разбра намеренията на Карлос. Искането на военна помощ беше само хитрост, за да се приближи към него. Ловецът бе открил следите, знаеше вината му и братът бе дошъл сега да иска да се поправи злото или да отмъсти! Ужасът на съня се върна заедно с ужаса на страшната действителност, пред която-бе изправен. Вискара почти не знаеше какво да каже; едва можеше да говори. Огледа се безумно с надежда да види някаква подкрепа. Не се виждаше нито лице, нито сянка – нищо освен сивите стени и смръзеното лице на страшния противник. Би извикал за помощ, но лицето и гневното държане предупреждаваха, че такъв вик би бил последният, издаден от него. Най-после проговори задъхано:

– Какво искате?

– Искам сестра си!

– Сестра си?

– Да, сестра си.

– Не зная, Карлос. Тя не е тук ... Аз ...

– Лъжеш! Тя е тук! В тази сграда. Виждаш ли; кучето вие долу пред вратата. Защо?

Карлос посочи към една врата в долния край на сградата, гдето в това време Сиболо скимтеше и се въртеше с явно желание да влезе! Един войник се мъчеше да го прогони.

Вискара погледна неволно в тази посока. Видя кучето, но не посмя да му извика. Острата стомана блестеше пред очите му. Ловецът повтори въпроса.

– Защо?

– Не... не ... зная ...

– Пак лъжеш! Тя е влязла през онази врата! Где е сега? Казвай по-скоро!

– Заявявам, че не зная. Вярвай ми!

– Лъжлив негодяй! – Тя е тук! Аз проследих целия ти път ... Хитростите не ти помогнаха! Отречи още веднъж ... и пронизвам сърцето ти Тя е тук. Но где точно? Где... Питам аз?

– О, не ме убивай! Ще кажа всичко. Тя ... тя ... е тук. Кълна се, че не съм й сторил нищо; кълна се, че не съм ...

– Хайде, негоднико! Застани ей тук – до стената! По-бързо!

Ловецът посочи едно място, отгдето се виждаше част от patio-то, т. е. от двора. Заповедта му бе незабавно изпълнена, защото страхливият комендант знаеше, че в противен случай го чака сигурна смърт.

– Дай заповед сега да я изведат! Знаеш кому си я поверил. Дръж се хладнокръвно и спокойно, чуваш ли! При каквото и да е знак с дума или движение, към твоите подчинени ножът ще пониже ребратата! Хайде

– О, господи!... Господи!... Това ще ме погуби! Всички ще узнаят ... Гибел!... Гибел!... Моля ти се, имай милост... Имай търпение! Ще ти я върна ... кълна се... още тази нощ!

– Още сега, негоднико! По-скоро... И викай тези, които знаят ... Да я изведат! По-скоро ... Цял пламтя Още миг и...

– О, боже!... Ти ще ме убиеш ... Един миг ... Почакай! Ха!

Последният възглас се отличаваше от другите. Бе ликуващ, победен вик.

Комендантът гледаше към стълбата, отгдето бе дошъл Карлос, а ловецът гледаше в противоположна посока. Затова едва когато вдигнатата му десница бе уловена и извита назад от друга силна ръка, той забеляза, че на покрива имаше още един човек. Той успя да изтръгне ръката си, като същевременно се обърна и се озова пред един военен, когото позна веднага: беше лейтенант Гарсиа.

– Не разговарям с вас – извика му ловецът. – Стойте настрана!

Без да продума, офицерът извади пистолет и го вдигна, за да се прицели. Карлос се втурна към него.

Чу се гърмеж: димът обгърна за миг Гарсиа и ловеца на бизони. Чу се, че единият се строполи тежко на плочите, а следния миг другият

изскочи явно невредим из облака.

Изскочил бе ловецът, от стиснатия в ръката му нож още капеше кръв.

Той изтича към мястото, гдето бе оставил коменданта, но последният бе изчезнал. Беше на другия край на асотеата и тичаше към стълбата за офицерските жилища.

Карлос разбра веднага, че не ще може да го настигне, преди да стигне стълбата; а да го преследва долу, би било безумие, защото изстрелът бе предупредил всички.

Той преживя един миг на отчаяние... но само един кратък миг, защото още в следната минута светла мисъл озари ума му... Спомни си за пушката. Може би ще успее да повали коменданта с нея.

Грабна оръжието, изскочи от задимения кръг и вдигна пушката до рамото си.

Вискара бе стигнал до стълбата и вече се смъкваше в отвора ѝ, напомнящ яма. Над стената се виждаха само главата и раменете му, когато някаква подсъзнателна мисъл го накара да се спре и да се обърне назад. След като бе стигнал дотам, отдето можеше да получи подкрепа, страхливецът бе преодолял отчасти страха си и погледна назад от любопитство – да види Дали борбата между Гарсиа и ловеца на бизони е свършила. Смяташе да се спре само за миг, но тъкмо когато се обърна, пушката гръмна и куршумът го търколи До долния край на стълбището!

Ловецът на бизони видя, че изстрелът бе улучил... Видя освен това, че Гарсиа е мъртъв... чу дивите викове за мъст, които идваха отдолу, и разбра, че ако не успее да се спаси с бягство, ще бъде обкръжен и пронизан от стотина копия.

Първата му мисъл бе да слезе по стълбата, отдето бе дошъл. Другият път водеше към двора, вече препълнен с войници.

Той прескочи трупа на Гарсиа и изтича към стълбата.

Но оттам идваха множество въоръжени мъже. Пътят за бягство беше пресечен.

Той прескочи пак мъртвеца, изтича по асотеата, прескочи външния парапет и погледна надолу.

Скокът, който трябваше да направи, беше ужасен, но нямаше никаква Друга надежда за спасение. Няколко копиеносци се бяха качили вече на покрива и се втурнаха С насочени напред щикове. Чу се изщракване на карабини, край ушите му свирнаха няколко куршума. Нямаше време за колебание. Той зърна доблестния си жребец, извил гордо глава и захапал юздата. „Жив е още, слава богу!“

Насърчен от тази гледка, Карлос скоочи отгоре и стъпи невредим на земята.

Остро изсвирване докара веднага коня му; в следния миг ловецът на бизони се бе метнал вече на седлото и препускаше из полето.

Подире му свистяха куршуми и препускаха ездачи, докато те излязат из вратите на казармата, Карлос стигна до края на гъсталака и изчезна зад зелената завеса на Дивия листак.

Един взвод копиеносци, предвождани от Робладо и Гомес препускаше подир него. Когато приближиха гъсталака за най-голяма тяхна изненада между храстите се показаха двадесетина глави и ги посрещнаха с див боен вик.

– Индиански бойци! – Диваци! – извикаха копиеносците и се спряха, а някои дори се върнаха веднага уплашено назад. Заповядано бе на всички да спрат и преследвачите чакаха да пристигнат подкрепления. Излезе целият гарнизон, гъсталакът бе обграден и най-последно претърсен. Но не бяха намерени никакви индианци, при все че следите от животните им се виждаха по всички посоки из гъсталака.

След няколкочасово лутане Робладо и войниците му се върнаха в пресидия.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Гарсиа беше мъртъв, но Вискара не, при все че когато го вдигнаха от мястото, гдето бе паднал, приличаше на човек, който няма да живее дълго, и се държеше като човек, който се страхува от смъртта. Лицето му беше окървавено, на едната му буза имаше изгаряне от куршум. Но все пак беше жив – стенещ и шепнещ. Не можеше да става дума за разбрано говорене, защото няколко зъба бяха отнесени от куршума.

Раната беше засегнала само лицето. Нямаше никаква опасност за живота му, но местният лекар, млад човек, не владееше достатъчно добре занаята си, за да може да успокои ранения, и Вискара прекара няколко часа, без да знае участието си.

Гарнизонният лекар бе починал неотдавна и мястото му беше още незаето.

До вечерта в присидия владееше възбуда – а не по-малка беше и възбудата в града. Цялото селище бе развълнувано от смайващата новина, която обзе долината надлъж и нашир като прериен пожар.

Тя се разпространи в два различни слуха. Единият бе, че селището е обкръжено от индианци, предвождани от Карлос, ловеца на бизони; че трябва да са били многобройни, щом са нападнали открито самата крепост, но били отблъснати от храбрите войници след отчаяно сражение, в което паднали мнозина убити и от двете страни; че били убити всички офицери, включително и комендантът; че трябваше да се очаква ново нападение през настъпващата нощ, най-вероятно срещу града. Това беше първият слух.

Другият слух беше, че индианските роби се разбунтували; че ги предвождал Карлос, ловецът на бизони; че извършили несполучливо нападение против присидия, при което – както се твърдеше и в първия слух – били отблъснати от храбрите войници с големи загуби и за двете страни, включително коменданта и офицерите му; че това било само първото избухване на един голям заговор, обединяващ всички тагни в заселището, и че нападението ще бъде несъмнено повторено през нощта.

За хората, които разсъждаваха, и двата слуха бяха неразбираеми. Защо индианските бойци ще нападнат присидия, преди да нападнат много по-беззащитния град и многото богати асиенди? И отгденакъде Карлос, ловецът на бизони, ще е техен вожд? Защо пък именно той,

който бе току-що пострадал от диваците? Из цялото селище се знаеше, че отвлечената девойка е негова сестра. Така че предположението за индианско нападение под негово предводителство изглеждаше съвсем невероятно.

Идваше ред след това на заговора и бунта. Но ето че робите индианци си работеха спокойно из нивите, числящите се към мисията се занимаваха с обичайните си занятия. Вестите от нивите гласяха, че и там няма никакви признаци за заговор! Бунт на тагните под водачеството на ловеца на бизони изглеждаше по-правдоподобна от двете новини; защото всички знаеха, че тагните не са доволни от участието си – но засега нямаше никакви изгледи за бунт от тяхна страна. Всички бяха заети с обичайните си занимания. Кои бяха тогава бунтовниците? Така че и двата слуха изглеждаха крайно невероятни.

Почти половината население на града се събра скоро около пресидия и след като се казаха най-странни приказки, най-после се разбра какво е станало.

Но действителността беше необяснима и смайваща като самите слухове. Защо ловецът на бизони ще напада офицерите от гарнизона? Какви индианци са го придружавали? Бойци ли, или „mansos“ – диваци ли, или бунтовници?

Най-чудното беше, че самите войници, участвували във въображаемата битка, не можеха да отговорят на тези въпроси. Едни казваха едно, други – съвсем друго. Мнозина бяха чули разговора между Карлос и офицерите, но този разговор, макар и напълно естествен сам по себе си, правеше цялата история още по-сложна и необяснима, когато я свържеха с последвалите случки. Войниците не можеха да дадат никакви обяснения и хората се прибраха по домовете си, за да гадаят и разискват сами станалото. Ширеха се различни предположения. Някои мислеха, че ловецът на бизони е Дошъл с добронамереното желание да получи помощ против индианците – че придружаващите го са били само няколко тагни, събрани от него, за да му помогнат при преследването, – но комендантът, след като обещал отначало да го подкрепи, впоследствие отказал и това предизвикало странното държане на ловеца!

Едно друго предположение намери повече поддръжка от това. То беше, че предопределена жертва на ловеца е бил капитан Робладо; че Карлос е бил подбуждан в случая от ревнивост? защото, държането му в деня на фиестата беше всеизвестно и много осмивано... че като не успял да намери Робладо, се скарал с коменданта и така нататък.

Колкото и невероятно да беше това предположение то имаше много

подръжници, защото хората не знаеха истинските подбуди за поведението на ловеца. Тези подбуди бяха известни само на четирима души в пресидия и на трима души навън. Повечето хора не ги и подозираха дори.

Всички бяха съгласни в едно – в осъждането на Карлос ловеца. И бесилката беше малко за него; всички му предричаха жестока отплата, щом го заловят. Неблагодарността му се преувеличаваше. Само преди един ден същите тия офицери бяха тръгнали заедно с войниците си за негово добро! Този човек трябва да е луд! Сигурно майка му го е омагьосала.

Да убие лейтенант Гарсиа!... Всеобщия любимец! Това беше вярно. Гарсиа бе обичан от всички в селището, и то не толкова поради някакви особени добродетели, а като противоположност на началниците си. Той беше любезен, безобиден човек и бе спечелил общата почит.

Тази нощ ловецът на бизони нямаше нито един приятел в Сан Илдефонсо. Не, грешим. Имаше един. Едно сърце туптеше за него с любов, както винаги – сърцето на Каталина; но и тя не знаеше подбудите за необяснимото му държане.

Каквито и да бяха тези подбуди, тя знаеше, че те могат да бъдат само справедливи. Какво ѝ важаха клеветите... – насмешките, с които го обсипваха? Какво ѝ важеше, че е ... отнел живота на свой ближен? Той не е могъл да извърши всичко това без важна причина... без някое ужасно предизвикателство. Така вярваше тя. Познаваше толкова добре благородството му, че не би могла да мисли другояче. Той беше господар на сърцето ѝ и не можеше да извърши нищо лошо! Тази вест измъчваше и разбиваше сърцето ѝ. Тя предричаше раздяла за дълго... завинаги може би. Той не би дръзнал да се яви вече в града ... нито дори в заселището! – Ще бъде изтикан в дивите прерии... подгонен като вълк или див бизон... може би заловен и убит! Горчиви бяха нейните мисли. Кога ли ще го види пак? Никога може би!

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ПЕТА

През това време Вискара лежеше и стенеше в леглото си – не толкова от болка, колкото от уплаха, защото не бе се отървал още от страха, че ще умре. Ако не беше така, яростта му щеше да е безпределна; но това буйно чувство бе съдържано и затъмнено сега от страховете, които сновяха из съзнанието му.

И да беше сигурен, че ще оздравее, пак Щеше да се страхува. Въображението му се бе поболяло от съня и последвалата го действителност. Дори когато беше заобиколен от войниците си, той се боеше от ловеца на бизони, който изглеждаше способен да извърши „всичко и да избяга от последиците.“ Срещу тази отмъстителна ръка Вискара не се чувствуваше сигурен и тук, в стаята си, със стражата пред вратата!

Сега повече от всеки друг път желяеше да се отърве от причината ... повече от всякога гореше от нетърпение да я види освободена; но мислеше, че това е вече много неудобно и мъчно. Вероятно се е разчуло защо ловецът е направил такова отчаяно покушение срещу живота му; мълвата ще се разпространява и ще стигне до висшите среди – такава новина не може да се отмине; ще се наложи разследване, което може да стане негова гибел, ако не успее да заличи предварително всякакви подозрителни следи.

Така размисляше той, докато се надяваше, че ще оздравее, а когато се усъмни в това, още повече се разтревожи от последиците.

Робладо бе намекнал за някаква възможност да се уреди всичко. И Вискара очакваше с нетърпение появата му. Войнственият капитан още се разтакаше из гъсталака; но Гомес се бе върнал с вестта, че капитанът е на път да се откаже от преследването и да се върне в пресидия. Случките през този ден бяха донегде приятни за Робладо; един добър наблюдател на поведението му би разбрал това. Единственото нещо в цялата разправа, което му беше наистина неприятно, беше раната на коменданта..., че не е смъртоносна. По-опитен от хирурга, Робладо разбира веднага това. Приятелството между двамата се дължеше само на общата им поквара ... нещо като връзка между престъпници, която е трайна, докато никой от двамата няма интерес да я прекъсне. Но това приятелство не пречеше на Робладо да съжалява от все сърце, че куршумът не е засегнал приятеля му малко по-горе или малко по-долу... в сяпото око или в гърлото! Това съжаление се дължеше не на злоба или

зложелателство към коменданта, а просто на желание за лична облага. Робладо мечтаеше отдавна за повишение. Той не беше толкова скромнен, та да не се надява, че може един ден да заповяда в присидия. Смъртта на Вискара би му дала веднага това място; но Вискара нямаше да умре сега и това убеждение затъмняваше донегде радостта на Робладо.

А той наистина изпитваше радост. Те бяха врагове с Гарсиа. Между тях имаше отдавна завист и зложелателство; така че смъртта на лейтенанта не огорчаваше капитана. Но радостта на Робладо се дължеше отчасти и на друга последица от днешната драма – която го засягаше повече от всичко останало.... която беше най-близо до сърцето и надеждите му.

Колкото и безсмислени да изглеждаха домогванията на ловеца към Каталина, Робладо бе научил напоследък доста работи, които го караха да ревнува и дори му създаваха истинско безпокойство. Странно създание беше тази Каталина де Крусес ... дала бе доказателство за рядък характер ... това същество, което не може да бъде купено и продадено като стока. Тя бе дала неотдавна урок и на баща си, и на Робладо. Научила ги бе каква е. Тупнала бе о земята с малкото си краче и бе заплашила с манастир ... със смърт... ако започнат много да настояват! Не бе отказала да се омъжи за Робладо... тоест не бе казала такова нещо; но бе настояла да отговори, когато намери за добре; и дон Амбросио бе принуден да отстъпи по този въпрос.

При тези обстоятелства нейният кандидат беше неспокоен. Не толкова от ревнивост – при все че я обичаше по своему и се дразнеше от мисълта за този съперник, – а защото се боеше от характера ѝ и се страхуваше, че прекрастното богатство може да му се изплъзне. Такава жена е способна на най-безумни решения. Тя може да отиде в манастир или в прериите със своя жалък ловец на бизони. Такова събитие не е нито невъзможно, нито невероятно за живота на жена с подобен нрав. И в двата случая тя не може да вземе със себе си своето богатство, но каква полза? То няма да остане и на Робладо!

След постъпката си ловецът не можеше вече да му пречи; нямаше опасност той да бъде съперник. Неговият живот беше провален. Не само че няма да се вижда с нея, но не ще дръзне и да се покаже в заселището. Постоянна стража ще бди да не го допусне и Робладо дори си обещаваха рядкото удоволствие да гони лично противника си и да бъде едновременно негов победител и палач. Такива мисли минаваха през ума на капитана и го караха да се чувствава доволен от събитията през изминалия ден. След като прекръстоса гъсталака и вървя по следите на

предполагаемите индианци до платото, той се върна с хората си в пресидия, за да се приготви за по-продължително преследване.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ШЕСТА

Пристигането на Робладо беше успокоение за Вискара, който лежеше и бърбореше нетърпеливо.

Заговориха, разбира се, за неотдавнашните случки и Робладо направи доклад за преследването.

– А наистина ли мислиш – запита комендантът, – че онзи приятел има чета индианци?

– Не! – отговори Робладо. – Така мислех отначало – тоест войниците мислеха така и ме заблудиха с докладите си. Сега съм убеден, че не са индиански бойци, а някои от приятелите му тагни; защото изглежда падрето е прав. Ловецът има подозрителни връзки. Това би било само по себе си достатъчно основание да го арестуваме отдавна; но сега вече не се нуждаем от основания. Той е в наша власт, щом успеем да го заловим.

– Как предлагаш да постъпим?

– О, аз не се съмнявам, че ще ни кара дълго да го гоним.

Трябва да направим всичко възможно да открием следите му. Върнах се, за да снабдя войниците с припаси за един дълъг поход. Разбойниците са напуснали долината при горния проход и са отишли може би в планините. Така мисли Гомес. Ще трябва да ги проследим и да се постараме да ги настигнем. Може да изпратим нарочни куриери до другите селища с поръчение да заловят ловеца на бизони, ако се появи около тях. Но не вярвам да направи такъв опит.

– Защо?

– Защо ли? Защото, изглежда, старата вещица е още жива. И защото той ще се навърта насам, докато има някаква надежда да освободи сестра си.

– Ха! Прав си! Така ще постъпи! Няма да ме остави, докато тя ...

– Толкова по-добре; ще имаме по-добра възможност да го заловим; при все че това, повярвайте, господин полковник, не ще бъде лесна работа. Този приятел ще бъде нащрек като вълк и с великолепия си кон може да избяга от цяла дружина. Ще трябва да го уловим с някаква хитрост.

– Не можеш ли да измислиш нещо?

– Намислил съм.

– Какво?

– О, то е твърде просто ... Преди всичко поради причините, които вече изтъкнах, този приятел ще се навърта около селището. От време на време, не много често, може да навестява старата вещица. Но другата би била по-сигурна примамка.

– Нея ли имаш предвид? – Вискара посочи към стената, гдето беше затворена Росита.

– Да. Разправят, че обичал безумно сестра си. Ако я оставим някъде, гдето би могъл да я посети, уверявам ви, че той ще отиде там и тогава ще можем лесно да го хванем в клопката.

– Някъде ... Но къде? – запита нетърпеливо Вискара.

– Ами негде в съседство със собствения им дом. Те ще си намерят сами жилище. Ако се съгласите да я пуснете за малко, ще можете лесно да си я върнете ... Особено след като сме се разправили с него!

– Съгласен, Робладо! Тъкмо това е най-голямото ми желание. Душата ми няма да се успокои, докато тя е тук. И двамата се намираме в опасност, ако почне да се шири такава мътва. Ако стигне до ушите на някого си, загубени сме ... Нали разбираш?

– Да, има нещо вярно в това, което казвате. Смъртта на Гарсиа трябва да се съобщи и ще се направи разследване за причините ѝ. Ще трябва да приготвим най-приемливо обяснение за нея. Не трябва да има ни следа от подозрение... никакви слухове! Добре ще бъде да се отървем засега от нея. Но как?... Ето това ме смущава... Как да го сторим, че да не ни заподозрат повече? Ако я изпратим у дома ѝ, как ще трябва да се обясни това? То не може да бъде дело на индианци! Ти каза, че си намислил нещо! Така ми се струва. Но кажете ми най-напред, господин полковник, какво разбирате под думите „Тя е луда?“ – Именно, че е луда; така казва и Хосе. Шепнела чудновати несвързани приказки... Не разбирала какво ѝ се говори. Казвам ти, Робладо, това ме ужасява.

– Уверен ли сте, че не разбира, какво ѝ се говори?

– Уверен съм.

– Толкова по-добре. Тогава няма да си спомня где е, нито где е била. Сега вече планът ми е готов... Нищо по-лесно от това, да се отървем от нея. Тя Ще се върне и ще разправи – ако въобще може да разправя нещо, че е била в ръцете на индианците! Стига ли ви това?

– Но как ще се нареди?

– Не е никак мъчно, господин полковник. Слушайте! Тази вечер или утре призори Гомес и Хосе, предрешени като индианци, както и порано, могат да я отведат до някое място, което аз ще им посоча. Да речем, в планините. Няма значение далеко ли е, или близо. Тя може да е

вързана и ще изглежда, че им е пленница. Толкова по-добре, ако дойде достатъчно на себе си, за да разбере сама това. А аз, тръгнал с войниците си да гоня ловеца, ще срещна случайно тези индианци. Може да дадем и няколко изстрела, но от такова разстояние, че да не ги засегнем. Те ще избягат, като оставят пленницата, която ние ще приберем и ще докараме в града, гдето ще я освободим. Ха, ха, ха! Как ви се струва планът ми, господин полковник?

– Превъзходен! – отговори Вискара, явно успокоен от изгледите за изпълнението му.

– Да, той може да заблуди и самия сатана! Не само че няма да ни подозират, но ще спечелим и благодарност. Успешна разправа с диваците!... Освобождаване на пленницата! ... Предаването ѝ на нейните близки!... А при това тя е сестра на човека, който се е опитал да ви убие! Уверявам ви, господин полковник, че самият ловец на бизони ще бъде заблуден – стига това да е удовлетворение за вас! Тя ще се закълне – ако думите ѝ имат някакво значение, – че през всичкото време е била в ръцете на диваците! Ще заблуди дори и собствения си брат!

Планът е отличен. Трябва да бъде проведен още тази нощ. Още тази нощ, разбира се. Щом войниците си легнат, Гомес може да тръгне с нея. Аз ще трябва да се откажа от намерението си да започна още днес преследването; всъщност смятам това за безполезно. Единствената възможност да го уловим е да приготвим клопката, в която сестра му да бъде примамка; а това ще можем да уредим едва след довеждането ѝ. Не се тревожете вече за тази работа. Утре след закуска ще ви докладвам: Ожесточена схватка с хикарилите или ютите... няколко убити индианци... пленницата освободена ... храбро държане на войските... предлагам ефрейтора за повишение... и така нататък. Ха, ха, ха!

Комендантът се присъедини към смеха му, което не би сторил може би, ако Робладо не бе го уверил, че раната му не е никак опасна и ще заздравее за две седмици.

Робладо го увери в това, като нарече доктора глупак и го обсипа с други оскърбителни епитети. Така че освобождаването от страха за смъртта и от Другата мисъл, която го измъчваше, възвърна на Вискара настроението, на което не бе се радвал през последните двадесет и четири часа; сега той започна да се опива напълно от друго страстно чувство – как ще отмъсти на ловеца.

Същата вечер след проверка и след прибиране на войниците в помещението им малка конна група излезе от вратите на пресидия и тръгна по пътека, която водеше към планините. Групата се състоеше от

трима души. Един от тримата, качен на муле и добре загърнат, приличаше на жена. Другите двама, в чудновато облекло и необикновена украса с бои и пера, можеха да минат за индиански воини. Но не бяха индианци. Бяха испански войници, предрешени като индианци. Бяха сержант Гомес и войникът Хосе, които водеха сестрата на ловеца.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И СЕДМА

Когато Карлос стигна до края на гъсталака, преследвачите му едва бяха напуснали стените на пресидя. Никой не би тръгнал, разбира се, да го гони пеша, а за войниците бе необходимо време да приготвят оръжието и конете си. Така че той не се страхуваше вече от преследване и намери за излишно да поема обиколни пътеки. Той беше съвсем сигурен в жребца си и вярваше, че животното може да избяга пред самите очи на преследвачите, затова не беше необходимо да се крие в гъсталака.

Докато отиваше към останалите в засада свои другари, той не мислеше за себе си, а за дон Хуан и другите. Припомни си изведнаж опасното им положение. Те как ще избягат?

Още преди да мине и половината от открития път, тази мисъл го смушаваше повече от опасността за самия него и той дори намисли план: да тръгне направо към La Nina, като изостави съвсем гъсталака. По този начин ще увлече драгуните в същата посока и дон Хуан ще може да се измъкне свободно заедно с тагните.

Карлос би изпълнил този план, ако вярваше в благоразумието на дон Хуан; но той се страхуваше да постъпи така, защото дон Хуан беше малко спривав и не особено благоразумен. Като види, че Карлос бяга, той би могъл да сметне за свой дълг, както се бяха уговорили, да се появи с хората Си на края на гъсталака – тъкмо това, което Карлос искаше сега да предотврати. Затова ловецът на бизони препусна право към засадата, гдето дон Хуан и хората му чакаха на седлата.

– Слава богу, че си здрав и читав! – извика дон Хуан. – Но ония тичат подир тебе. Оттатък идва цяла тълпа.

– Да – отговори Карлос, като погледна назад, – но добре съм ги изпреварил.

– Как ще е най-добре да постъпим? – запита дон Хуан. – Да се пръснем из гъсталака ли, или да останем заедно? Скоро ще ни настигнат.

Карлос се поколеба за миг, преди да отговори. Имаше три възможности за действие, всяка от които даваше изглед за спасяване. Първо – да се пръснат из гъсталака, както бе предложил дон Хуан; второ – да се измъкнат веднага заедно, без да се показват, като поемат задната пътека, през която бяха дошли; и трето – да се покажат на преследвачите и пак да се оттеглят през задната пътека. Нито за миг не помислиха, разбира

се, за сражение. Това би било безполезно и дори безсмислено при дадените условия.

Свикнал да решава бързо, ловецът разгледа за миг и трите плана. Първият бе отхвърлен без никакво обсъждане. Да се пръснат из гъсталака, значеше да се обрекат на сигурно залавяне. Гората беше съвсем малка, не повече от две мили в ширина, при все че беше два пъти по-дълга. Войниците бяха достатъчно многобройни, за да я обкръжат и щяха да го сторят. Щяха да я претърсят от край до край. Непременно щяха да заловят поне половината от хората му; и при все че те не бяха сторили нищо досега, щяха да ги свържат със случката в пресидия и да ги накажат строго, ако не ги застрелят на самото място.

Карлос би възприел плана да направят опит да се измъкнат от гъсталака, без да се покажат, ако не се страхуваше че ще ги настигнат, преди да се стъмни. Тагните бяха на мулета и при това вече поизморени, а повечето войници имаха яки и бързи коне. Ако не беше така, Карлос би могъл да се надява, че ще се измъкнат незабелязано и по този начин нито дон Хуан, нито хората му биха били заподозрени като съучастници в случката. Това беше важно съображение за бъдещето; но този план бе немислим. Възприеха третия. Колебанието на ловеца не трая и наполовина от времето, което ви бе необходимо, за да го прочетете. Едва ли минаха и десет секунди, преди да отговори не само на дон Хуан, но на всички, и то така високо, че всеки да го чуе. Отговорът беше във форма на заповед:

– Всички напред през гъсталака! Покажете се недалеко от изхода му! Само главите, раменете и лъковете! Надайте бойния си вик! После назад, докато се изгубите от погледа им! Пръснете се наляво и надясно! След мене!

Още докато даваше тези бързи нареждания. Карлос се втурна напред из храстите и скоро се показа пред тях. Тагните, пазени в единия край от дон Хуан, а в другия от Антонио, се показаха почти едновременно в начупената линия пред горичката и като размахваха лъковете над главите си, нададоха пронизителен боен вик, сякаш бяха дружина индианци.

Само едно опитно око, и то от близко разстояние, би могло да разбере, че не са. Повечето бяха гологлави, с дълги, развяващи се коси; всъщност те се различаваха външно много малко от братята си из прериите. Всички бяха с лъкове – оръжие, което се носи и досега от покорените индианци, когато воюват; а бойните им викове не се различаваха никак от тези на други племена наричани „бойци“ или „диваци“.

Мнозина от тези хора бяха съвсем новаци в изкуството да водят мирен живот.

И последицата от тази постъпка беше точно такава, каквато ловецът на бизони очакваше. Войниците, пръснати на малки групички, някои стигнали вече на триста стъпки от Гъсталака, дръпнаха изненадано поводите на конете си. У Някои се забеляза желание да препуснат назад, но те се спряха, като видяха, че голяма дружина техни другари излиза от пресидия.

Всички бяха изненадани. Мислеха, че в горичката има твърде голям брой диви индианци. Това убеждение бе засилено от събитията през последните дни, когато – както предполагаша – бяха ходили да търсят диваците. А ето че сега тези диваци бяха дошли да ги гонят! Затова войниците се спряха на откритата поляна и останаха да дочакат Другарите си.

Карлос бе предвидил тази последица от хитростта си. Той нареди на другарите си да се оттеглят безшумно под прикритието на храстите и цялата дружина се върна до мястото, где то бе стояла в засада.

След това Антонио тръгна по пътеката и ги изведе от гъсталака; но не оттам, от дето бяха стигнали до Ла Ниня, а по път, който водеше до платото чрез друг проход между скалите. От едно място в този проход пред тях се откри в далечината гледка към горичката и цялата поляна зад нея. При все че бяха на цели три мили от първоначалното си място, те видяха, че храбрите войници са още на поляната пред горичката. Не бяха дръзнали да навлязат в опасния храсталак, като смятаха, че е пълен със свирепи диваци!

Като стигна до платото, Карлос посочи с ръка почти право на север. Целта му беше да достигнат до един дол на десетина мили оттук, като пресекат платото, и те наистина сполучиха да сторят това, без да бъдат обезпокоени от някакъв преследвач.

Този дол стигаше на изток чак до долината на Пекос. През сезона на дъждовете по него протичаше река, но сега той беше съвсем сух. Дъното му бе покрито с дребни камъчета, по които конските копита едва ли можеха да оставят някаква следа, защото само разместваха камъчетата, без да оставят по тях „знаци“, които биха могли да се „разчетат“ с успех. Старите и новите следи бяха тук съвършено еднакви.

Спуснаха се в този дол, изминаха пет-шест мили и спряха. Карлос заповяда да спрат, за да разгледат подробно плана на бъдещите си действия, който го занимаваше през последните един-два часа.

От цялата дружина досега се беше изложил само той. За него

нямаше да е от полза да се изложат и другите – напротив. Нито-дон Хуан, нито Антонио се бяха показали гъсталака, а останалите мургави лица, надникнали само за миг между трънаците, не можеха да бъдат разпознати от изплашените войници. Ако следователно дон Хуан и пеоните му се върнеха незабелязано по домовете си, за тях работата се уреждаше.

А това беше възможно. Още отначало Карлос бе поръчал да пазят в тайна похода. Тръгнали бяха рано, преди да са излезли хората, и никой не бе ги видял. Всъщност никой в долината не знаеше, че ловецът на бизони се е върнал, докато не бе се разчуло станалото в присидия. Мулетата му бяха натоварени безшумно и прибрани от негов човек недалече от ранчото. Ако следователно войниците не отидат нататък на следния ден, дон Хуан и хората му ще могат да се върнат през нощта и да продължат обичайните си занимания, без да пробудят каквото и да е подозрение. Робладо сигурно ще отиде там утре сутринта, но надали по-рано. Естествено бе да се предположи, че той ще тръгне най-напред по пътя, който Карлос и хората му бяха поели, а този път беше почти в противоположна посока от дома на дон Хуан. Да ги следи по всички лъкатушми, ще му отнеме най-малко един ден. Но и тогава преследвачите нямаше да се сетят къде са отишли, защото, след като спрат, Карлос имаше намерение да възприеме един план, който щеше положително да заблуди войниците.

Решено бе най-после дон Хуан и неговите хора да се завърнат у дома си... – Пеоните на Карлос да се върнат също в ранчото; да поправят на следния ден покрива му – защото само той бе изгорял – и да си стоят там, като че не се е случвало нищо. Не можеха да ги държат отговорни заради деянията на господаря им.

Що се отнася до самия ловец на бизони, местонахождението му щеше да се знае само от един-двама най-изпитани приятели. Той знаеше где може да намери убежище. И откритите прерии, и планините можеха еднакво да му бъдат дом. Не се нуждаеше от покрив. Звездното небе беше за него толкова приятно, колкото и позлатеният потон на някой дворец.

На та гни те бе заповядано да мълчат. Не ги обвързваха с клетва: тагните не са бърбиви; освен това те знаеха, че собствената им безопасност, а може би и животът им зависят от това мълчание.

Всички въпроси бяха уредени, но дружината остана почти до залез слънце на мястото, гдето бе спряла. Тогава се качиха на конете и продължиха надолу по дола. Като изминаха около миля, един от хората се

покатери по урвата и тръгна из прерията в южна посока. Така щеше да стигне обратно в долината през един проход близо до долния край на селището. Докато стигне този проход, щеше да се мръкне и той надали щеше да срещне някого по пътя, след като „дивите“ индианци си бяха отишли! След малко втори тагно излезе от дола и тръгна почти успоредно с първия. После трети, след това четвърти, пети, докато долът бе напуснат от всички с изключение на дон Хуан, Антонио и самия ловец на бизони. На тагните бе дадено нареждане да се приберат по различни пътища, а най-подготвените бяха изпратени по обиколни пътеки. Никой войник от пресидия не би могъл да открие такива следи!

Като стигнаха до края на дола Карлос и другарите му свиха вдясно и навлязоха отново в долината на Сан Илдефонсо откъм долния ѝ край. Бе вече съвсем тъмно, но те знаеха много добре пътя и към полунощ стигнаха до къщата на младия ранчero.

Трябваше да се направи разузнаване, преди да се осмелят да доближат. То бе извършено и разбраха, че всичко е наред, че никакви войници не са се появявали досега.

Карлос прегърна пак майка си, разказа ѝ набързо станалото, даде някои наставления на дън Хуан, метна се на коня си и замина.

Придружаваше го Антонио, който водеше едно товарно муле с припаси. Излязоха от долния край на долината и поеха към Ляно Естакадо.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ОСМА

На другия ден ново произшествие изненада жителите: на Сан Илдефонсо, доста възбудени вече от много необичайни случки.

Към обед взвод копиеносци мина през града по посока на пресидия. Връщаха се от преследването на „убиеца“ – така наричаха Карлос. Никаква следа от него; войниците попаднали из планинските разклонения на голяма дружина индиански бойци и водили страхотна битка с тях! В тази битка били ранени голям брой индианци, но те успели както винаги, да отнесат мъртвите си – затова войниците се връщаха без скалпове! Докарали бяха обаче много по-сигурен трофей от тази победа – една девойка от селището, която бяха отнели от диваците и която капитан Робладо, храбрият водач на похода, предполагал да е отвличената преди няколко дни от едно ранчо в долния край на Долината!

Капитанът спря на площада заедно с няколко дуидо които пазеха освободената пленница. Останалите войници продължиха към пресидия.

Робладо реши да спре в града и да заобиколи оттук защото пътят му минаваше от другаде – по три причини. Първо, да предаде пленницата на гражданските власти.

Второ, всички да видят предаването и да разберат от това живо доказателство, че е бил извършен голям подвиг; и трето, да се поперчи пред един балкон.

Капитанът постигна тези три цели, но последната не точно така, както би желал. При все че тръбата свиреше непрекъснато, за да възвести приближаването на войниците... при все че освободената пленница бе поставена на лично място в строя... и при все че конят на Робладо, смущаван от острите шпори, се извиваше в най-прекрасните пози – всичко бе напразно: Каталина не се показа на балкона! Нейното лице не се виждаше между лицата на служащите и слугите; и ликуващото изражение на победоносния водач се смени с мрачно разочарование, щом отмина балкона. След няколко минути той слезе от коня пред Каса де Кабилдо, гдето предаде девойката на алкалда и другите градски власти. Това тържество бе придружено от гръмка реч, в която освобождаването на пленницата бе предадено с поразителни подробности; изказано бе съчувствие към близките на девойката, които и да са те; говорителят завърши словото си, като изказа мнение, че нещастната пленница е сигурно

девойката, за която се знаеше, че била отвлечена преди няколко дни.

Всичко това беше много правдоподобно и приемливо; и след като повери пленницата в ръцете на алкалда, Робладо се качи на коня си и тръгна всред буря от похвали от страна на властите и възторжени „Viva!“ от страна на населението.

„Господ да ви възнагради, капитане!“ Тази благословия достигаше до слуха му, докато си пробиваше път през тълпата.

Някой наблюдателен физиономист би открил в този миг в крайчеца на окоето му едно доста странно изражение – смесица от насмешливост и силно желание да се размее. Храбрият капитан наистина едва се сдържаше да не се измее пред своите почитатели; въздържаше го само желанието да запази шегата в тайна, докато ще може да ѝ се наслади заедно с коменданта, при когото бързаше да отиде.

А ние да се върнем при пленницата.

Тълпата се притискаше около нея, всеки искаше да задоволи любопитството си. Колкото и да е странно, но това чувство надделяваше. Съчувствието, което би могло да се очаква в такъв случай, беше много по-слабо. Малцина прошепнаха „Pobrecita!“¹⁴³ – нежният израз на мексиканското състрадание; това бяха главно бедните мургави туземки. Добре облечени търговци, все едно дали бяха пришелци, или креоли, мъже или жени, поглеждаха равнодушно или само с болезнено любопитство.

Това равнодушие към страданието не е никак обичайно за жителите на Ню Мексико – имам предвид главно жените в тази страна, защото мъжете са твърде груби.

Това държане би било следователно необяснимо, ако не се знае едно обстоятелство, което беше основно в случая. Всички знаеха коя е тази девойка ... Знаеха, че е сестра на ловеца на бизони, Карлос... на Карлос убица! Това именно им пречеше да проявяват най-добри чувства.

Възмущението на хората против Карлос беше много силно. „Убиец“, „разбойник“, „неблагодарник“ – бяха имената, които му прикачваха. Негодяй! Да убие кроткия лейтенант! Любимеца на града! И за какво? За някаква жалка свада или от ревност! Добър повод наистина! Това не беше никакъв повод изобщо, а просто кръвожадност от страна на този демон, на този светлокос еретик. Неблагодарен негодяй ... Да се опита да отнеме живота и на доблестния комендант, който бе направил всичко възможно, за да отърве сестра му от дивите индианци!

И най-после бе успял! Само като се помисли! Ето я, здрава и читава

143. *Pobrecita* (исп.) – горкичката. Б. пр.

в къщи благодарение на същия този комендант, който изпрати своя капитан и войниците си да я освободят, на същия човек, когото брат ѝ се бе опитал да убие! Демон! Убиец! Разбойник! Всички ще се радват, ако го видят на бесилото! Никой „истински католик“ не би постъпил като него ... Никой! Само грешният еретик ... кръвожадният американец! О, как ще го накажат, щом го заловят!

Такива бяха чувствата на простолудиято с изключение може би на бедните роби – *indios mansos* – и на неколцина креоли, които не одобряваха постъпката на Карлос, но бяха революционно настроени и мразеха от все сърце испанското управление.

При такова отношение към ловеца на бизони не е чудно, че се проявяваше толкова малко съчувствие към нещастната му сестра.

Никой не се съмняваше, че девойката е неговата сестра, при все че малцина от присъстващите я познаваха. До деня на фиестата нейният брат, така прочут сега, беше твърде малко известен на жителите на града, гдето се явяваше много рядко, а тя още по-малко и малцина от присъстващите я бяха виждали по-рано. Но несъмнено беше, че е негова сестра. Златистите коси, бялата кожа, румените страни – нещо твърде обикновено в други части на света – бяха рядкост в Ню Мексико. Обявата, разлепена по стените, гласеше, че те са отличителни белези на убиеца. Девойката не можеше да е друга освен негова сестра. А имаше и хора, които я бяха видели на фиестата, гдето красотата ѝ бе предизвикала и възхищение, и завист.

Тя беше прекрасна, както винаги, при все че страните ѝ не бяха така румени, а очите и имаха особено несвястно изражение. Тя или съвсем не отговаряше на задаваните ѝ въпроси, или казваше в ответ нещо неразбираемо. Седеше мълчаливо, но няколко пъти изхлипа странни, неразбираеми изрази, в които се повтаряха думите „индианци“ и „диваци“.

– *Esta loca*¹⁴⁴ – промълви някой на съседа си. – Мисли, че е още при диваците.

Може би имаше право. Във всеки случай не беше между приятели.

Алкалдът запита дали между присъстващите има някой – роднина или приятел, – комуто би могъл да я предаде.

Напред пристъпи една току-що пристигнала девойка – поблана. Тя познавала нещастницата. Щяла да се погрижи за нея и да я заведе у дома си.

Побланата беше придружена от една метиска, навярно нейна майка.

144. *Esta loca* (исп.) – луда е! Б. пр.

Двете отведоха освободената пленница, а тълпата скоро се разпръсна и се върна към различните си занимания.

Девојката и двете жени, които я водеха, свиха по една тясна уличка, водеща към предградието, гдето живееха най-бедните хора. Като ми наха уличката, те излязоха на полето; след това поеа една самотна пътека през гъсталака и след няколкостотин метра стигнаха до малко кирпичено ранчо, гдето влязоха. След няколко минути пред вратата спря кола, карана от един пеон.

Уловила за ръка девојката, побланата излезе от къщи и двете се качиха в колата.

Щом седнаха на сламата, нахвърляна за тази цел в колата, коларят подкара воловете и тръгнаха. Като измина пътеката в гъсталака, колата пое главния път, който водеше към по-долните селища в долината.

Докато пътуваха, побланата гледаше приятелски другарката си и ѝ помогна да си нареди място за сядане, за да я предпази, колкото е възможно повече, от друсането на колата. Отнасяше се към нея със съчувствие и утеха, но по нищо не личеше, че я е познала или че са се познавали някога. Явно беше, че девојката не е виждала никога Росита.

Бяха се отдалечили на около една миля от града и продължаваха да се движат по самотния път, когато видяха, че зад тях препуска някакъв ездач, и то с такава бързина, че да може да ги настигне за няколко минути. Той яздеше прекрасен мустанг, който

Когато наближи колата, ездачът извика на коларя да спре; тогава се разбра, че ездачът е жена – това пролича от мекия плътен глас. Нещо повече – ездачът беше млада дама от висшето общество, както личеше от меките бузи, копринената коса и нежните черти. Отдалеко бе съвсем естествено да я вземат за мъж. Плещите ѝ бяха наметнати с обикновено сарапе; широкополо сомбреро скриваше почти напълно лъскавите черни коси; освен това тя яздеше по общоприетия обичай в тази страна – като мъж.

– Как, вие ли сте, синьорита? – запита изненадано побланата с почителен поклон.

– Ха, ха! Та не ме ли позна, Хосефа?

– Не, синьорита; как да ви позная, като сте тъй предрешена?

– Предрешена ли? Та това е обикновено облекло!

– Така е, синьорита, но не и за дама като вас.

– Трябва наистина да съм предрешена, защото срещнах доста познати, които не ме поздравиха. Ха, ха!

– Горкичката! Уви! Уви! – продължи тя, като промени внезапно

тона си и погледна с нежно съчувствие другарката на Хосефа. – Колко ли е страдала! Горкото мило девойче! Страхувам се, че това, което ми казаха, е вярно. Света дево! Колко прилича ...

Тя не довърши. Забравила бе присъствието на Хосефа и пеона и изказваше гласно мислите си. Незавършеното изречение се бе изплъзнало неволно от устните и.

Опомнила се внезапно, тя погледна остро и двамата. Пеонът се занимаваше с воловете, но лицето на побланата изразяваше любопитство.

– На кого, синьорита? – запита невинно тя.

– На един мой познат. Не е важно на кого, Хосефа – при тези думи дамата сложи пръст на устните и погледна многозначително към пеона.

Хосефа, която знаеше тайната ѝ и отгатна за кого става дума, замълча. След миг дамата приближи мустанга си до колата откъм Хосефа, наведе се към нея и ѝ прошепна:

– Остани долу до сутринта. Не ще можеш да се върнеш до довечера. Остани! Може би ще чуеш нещо. Ела рано – не у нас. Стани навреме за утрешната служба. Ще ме намериш в църквата. Може би ще успееш да видиш Антонио. Ако го видиш, предай му това нещо – един елмаз на златна халка блесна в пръстите ѝ, след това изчезна в стиснатата шепа на побланата. – Кажй му за кого е... но не бива да знае кой го праща. Ето и пари за разходите ви, както и за нея; ти пък ги дай на майка ѝ, ако ги приемат. – При тези думи тя пусна една кесия в скута на Хосефа. – Донеси ми вест! О, донеси ми вест, мила Хосефа! Добър път!

Последното пожелание бе изречено набързо; още докато го произнасяше, тя смуши красивия мустанг и препусна обратно към града.

Нямаше защо да се съмнява, че Хосефа ще изпълни поръчението да „остане долу до сутринта“, защото това пътуване беше еднакво важно и за побланата. Хубавичката Хосефа беше изгора на метиса Антонио; така че и да го види, и да не го види, нямаше да бърза да се върне още тази нощ. Ако го види, щеше да остане с радост; ако не – щеше да остане с надежда да го види.

При пълна кесия с пени, от които само една шеста щеше да стигне за всички разходи, и при изгледите да срещне Антонио, тежката каруца се преобрази изведнъж за нея в прекрасна каляска с пружини и кадифени седалки, за каквито Хосефа беше само слушала, без да ги е виждала някога.

Добросърдечната девойка оправи пак сламата за седане, сложи главата на Росита на скута си, покри я със своето ребосо, за да я предпази от вечерната роса, и каза на пеона да подкара колата. Той извика

гръмко: „Хайде, хеей!“, смуши воловете с остена и ги подкара пак по прашния път.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТА

Посещаването на утринната черковна служба е моден обичай. За мексиканските сеньори – особено за живущите в големите и малките градове. Още щом се зазори, можете да ги видите, че излизат от широките порти на домовете си и завързват по улиците към черквата, гдето камбаната звъни вече оглушително. Те са забулени до неузнаваемост – богатите – с копринени шалове и Дантели, по-бедните – със светложълтеникави ребоси; под тези наметки всички носят по едно малко подвързано молитвениче.

Да влезем след тях в светия храм и да видим какво става.

Ако закъснеем и застанем до вратата, ще видим няколкокостотин приведени гърбове на коленичили богомолци.

Тези гърбове не си приличат никак – както и лицата. Те са с най-разнообразни форми, размери, цветове, от всички стъпала на обществената стълба. Ще видите гърбове на жени, загърнати в шалове, някои отпуснали модната наметка на плещите си, други забулили с нея и главите си, при което гърбовете са съвсем различни наглед. Ще видите гърбовете на хубавички поблани с красиво метнати ребоси и гърбовете на майките им, чиито ребоси са лошо нагласени и не особено чисти. Ще видите гърба на търговец, едва закрит от късо сукнено сако, гърба на агуадор¹⁴⁵, покрит с изгъркано кожено палто; гърба на гуапо¹⁴⁶, наметнат със сукнена пелерина, или на леперо, загърнат с дрипаво сарапе; ще видите широки и слаби гърбове; прави и изкривени; ще имате сигурно случай да видите и една-две гърбици – особено ако черквата е в голям град. Но гдето и да влезете в мексиканската иглесия¹⁴⁷ по време на богослужение, мога да ви обещаая, че ще видите голямо разнообразие от гърбове. Не подредени обаче. Напротив, гърбът на високопоставена дама с шал може да бъде между две мазни ребоси, а окъсаният и изпоцапан гръб на леперото може да се издига до лъскавото сукно на контето. Не отговарям за подреждането на гърбовете; обещавам само, че ще бъдат многобройни и разнообразни. Единственото лице, което ще видите по това време, е бръснатият образ на някой затлъстял свещеник в богослужбени лени одежди, които сигурно са били някога бели и чисти, но сега

145. *Aguador* (исп.) – водоносец. Б. пр.

146. *Guapo* (исп.) – конте. Б. пр.

147. *Iglesia* (исп.) – църква. Б. пр.

изглеждат като че са били хвърлени за пране и по погрешка извадени от коша, преди да стигнат до пералнята. Този човек със същото неблагоприятно изражение, каквото има и най-поквареният негов пасом, се суети насам-нататък по малката си сцена; ту с жезъл в ръка, ту с бронзова кадилница, отгдето дими тамян, или с някаква восъчна кукла – статуя на светец; и в сред тези занимания ще го чуете, че мърмори неясни и погрешно изричани латински слова. Ако сте гледали спектаклите на мистър Робин или „Великия вълшебник“, не може да не си ги припомните в такъв миг.

Звънът на малкото звънче, което ще чуете след това, оказва магическо въздействие върху гърбовете. За известно време ще ги видите в чудноватото положение – не прави, както трябва да са гърбовете на хората, а приведени и изкривени. През това време може да зърнете и някое лице – само в профил – и ако то е красиво, ще забравите гърба. Но тогава тази личност не е вече гръб в същинския смисъл на думата и вие не ще бъдете поразен от набожността на профила, ако сте били вече поразен от хубостта му. Може да забележите, че той намига или поглежда лукаво, а ако сте особено наблюдателен, може да забележите и друг, по-груб профил, който отговаря на това намигане или на лукавия поглед. Това става докато гърбовете са извити за почивка. За вас би било необяснима тайна, анатомическа загадка как става това; но то може да се обясни и е твърде просто за тези, които го знаят. Застанали досега на колене, те се поизвиват на един хълбок, и то така изкусно, закрити от шаповете, наметки, ребоси и фусти, че смайването ви не е никак чудно.

Малкото звънче оправя скоро гърбовете. За богомолците то е равнозначно на заповедта „мирно!“¹⁴⁸, дадена на строена войска; щом се чуе първият звън, гърбовете се изправят и се издигат изведнъж на няколко инча от по-раншното си положение. Така изправени и сковани, те стоят, докато свещеникът мърмори отново Ave Maria¹⁴⁸ или Pater noster¹⁴⁹ и продължава нови пантомими. След това гърбовете пак се смаяват, профилите се появяват, както и по-рано – разменят кимания, намигвания и лукави погледи, докато звънчето прозвъни отново. Тогава започва третото действие на представлението, после четвъртото и така нататък, докато богослужението завърши.

Това смешно набожно коленичено можете да видите всяка сутрин в мексиканските църкви много преди закуска. В него участвуват и мъже,

148. Ave Maria (лат.) – радвай се, Мария (Молитва). Б. пр.

149. Pater noster (лат.) – отче наш Б. пр.

и жени; но представителите на нежния пол са далече по-многобройни и много от тях са видни сеньори от селището.

Човек е наклонен да се запита какви подбуди измъкват толкова много хора от леглата им, за да треперят в ранния час по улиците и в студената църква. Вярата ли? Суеверието ли? Покаянието? Или благочестието? Без съмнение много от тези глупави създания вярват, че постъпката им е приятна богу; че тези почти несъзнателно повтаряни коленичения и молитви ще ги сподобят с благодатта му. Но твърде вероятно е, че повечето постоянни посетители на тези утринни молитви са подбуждани от съвсем различни чувства. В страна, где то мъжете са ревниви, ще видите, че жените са особено съобразителни и хитри, а ранният утринен час е за тях „златен случай“. Много ревнив пазач трябва да е наистина този, чиято бдителност би го измъкнала от леглото в такъв студен час.

Изчакайте края на представлението до изхода на църквата. Там има голям съд със светена вода. Всеки потапя на излизане пръстите си и се поръсва с нея. Ще видите как някоя малка ръка, обсипана със скъпоценни накити, потапя крайчеца на пръстите си в тоя съд, а в следния миг изкусно предава любовно писъмце на загърнат в наметало кавалер. Може да видите някоя богата синьора, прикрита в сарапе, да тръгне от църквата в посока, обратна на тази, от която е дошла. Ако сте достатъчно любопитен да я проследите – което би било твърде невъзпитано от ваша страна, – може да присъствувате на не позволената среща под дърветата в градската градина или в някой усамотен квартал.

Утрото в мексиканските градове е изпълнено с приключения, както и нощта.

Църковната камбана в Сан Илдефонсо бе току-що зазвънила за утрината, когато някаква женска фигура се измъкна из вратата на една от най-големите къщи в града и тръгна към черквата. Едва се бе зазорило, фигурата беше добре загърната, но високият ръст, достойната, изискана осанка и гордата пъргава походка показваха, че е дама от най-висшите среди. Когато стигна до входа на църквата, тя се спря за миг и се огледа. Лицето ѝ не се виждаше, защото бе скрито от гънките на плътното прибраната наметка, но стойката и честото обръщане на главата показваха, че тя разглежда тези, които приближаваха като сенки в сивата дрезгавина, доведени от зова на камбаната. Очевидно беше, че чака някого, а от нетърпеливия поглед към всеки новодошъл на площада личеше, че присъствието на очаквания е много желано.

И последните богомолци дойдоха и влязоха в църквата; безполезно

би било да чака повече; като се обърна с движение, в което, се долавяше разочарование, дамата се плъзна през входа и изчезна в църквата.

В следния миг тя бе вече коленичила пред олтара, като повтаряше молитвите и прехвърляше зърната на броеницата си.

Но тя не бе последната богомолка, влязла в църквата; малко по-късно влезе друга. Почти в същия миг, когато дамата прекрочваше прага, една кола стигна до площада и се спря в най-отдалечения му край, от каретата скочи девойка, прекоси пъргаво площада към църквата и влезе вътре. Облеклото и – яркочервена фуста, извезана блузка и ребосо – показваше, че тя е от по-бедното градско население. Беше поблана.

Щом влезе в църквата, още преди да коленичи, тя огледа изпитателно редиците гърбове. Погледът ѝ се спря на един гръб с наметка; гръба на дамата, за която току-що говорихме. Това като че зарадва побланата, която се плъзна нататък и коленичи така, че лакътят ѝ почти опря до този на дамата.

Всичко бе извършено така безшумно, че дамата не забеляза новата си съседка, докато лекото побутване на лакътя ѝ не я накара да трепне и да се обърне. Лицето ѝ светна от задоволство, при все че устните ѝ продължаваха да повтарят молитвата, като че не бе се случило нищо.

След малко бе даден знак за почивка; тогава двете коленичили фигури – сеньоритата и побланата – се отпуснаха една към друга така, че ръцете им се допряха. След миг и двете ръце се показаха – изпод ребосото една напукана мургава лапичка, изпод наметката – изящно протегнати бели пръсти със скъпи накити.

Те се докоснаха като че по взаимна уговорка и при все че това докосване трая само половин секунда, внимателният наблюдател би могъл да забележи малката навита хартийка, която мина от едната ръка към другата – от мургавите в белите пръсти. Само особено внимателен наблюдател би могъл да забележи това действие, защото то бе извършено така изкусно, че ни един от коленичилите наоколо, отпред или отзад, не забеляза нищо нередно.

Двете ръце се скриха пак под наметките; звънчето звънна, сеньоритата и побланата се изправиха и започнаха най-набожно да повтарят молитвите.

Когато службата свърши, докато се ръсеха със светена вода пред изхода, те размениха набързо няколко думи, но излязоха поотделно от църквата и тръгнаха в различни посоки. Побланата пресече площада и изчезна в една тясна уличка. Сеньоритата се върна гордо в големия дом, отдето бе дошла, сияеща от радостно предчувствие.

Щом влезе в къщи, тя отиде право в стаята си, разтвори сгънатата хартийка и зачете:

„Скъпа Каталина. Вие ме ощастливихте! Само преди един час аз бях най-нещастният човек. Загубих сестра си, страхувах се, че съм загубил и вашето уважение, но и двете ми са възвърнати. Сестра ми е до мене, а елмазът, който блести на пръста ми, доказва, че и клеветата не е могла да ми отнеме вашето приятелство... Вашата любов. Вие не ме смятате за убиец. Аз наистина не съм. Аз съм отмъстител, но не убиец. Ще узнаете всичко – ужасния разговор, на който бяхме жертва аз и моите близки. Той е почти невероятен – толкова е отвратителен! Истинската жертва съм аз. Не мога да се покажа вече в селището! Ще ме гонят като вълк, ще се отнесат с мене като с вълк, ако ме уловят. Но не ме е грижа за това, докато зная, че вие не сте в числото на моите врагове.

Ако не сте вие, бих отишъл много по-далеко отгук, но не мога да ви оставя. По-скоро ще излагам всеки час на опасност живота си, отколкото да се махна от мястото, гдето живеете вие – единственото същество, което вечно ще обичам.

Сто пъти целувах елмаза. Сладкият залог не ще се отдели от мене, докато съм жив.

Моите врагове са по петите ми като копои, но аз не се страхувам от тях. Храбрият ми жребец е винаги с мене, а с него мога да презирам страхливите си преследвачи; но ще трябва да се опитам да посетя веднъж града. Трябва да ви видя веднъж, любима, има да ви кажа неща, които не мога да доверя на хартията. Не отказвайте да ме видите и аз ще дойда на някогашното място за среща. Утре вечер – в полунощ. Не отказвайте. Скъпа моя любов, имам да обясня много неща, които мога да кажа само лично. Ще научите, че не съм убиец... че все още заслужавам да съм ваш любим.

Благодаря... благодаря за добрината ви към клетото ми наранено птиче. Уповавам се богу, че тя скоро ще се оправя. Скъпа моя, adiere.“

Като прочете писмото, прекрасната синьорита го притисна до устните си и пламенно го целуна.

– „Достоен да бъдеш мой любим!“ – промълви тя. – Не, достоен си да бъдеш любим на кралица. Храбрият, благороден Карлос! Тя целуна

пак хартията, скри я в пазвата си и се измъкна тихо от стаята си.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТА

Желанието за мъст се засилваше у Вискара с всеки изминат час. Радостта, която изпита, когато се освободи от страха, че ще умре, беше краткотрайна. Краткотрайна бе и радостта, която последва освобождаването му от тревогата, създадена от пленницата. Мисълта, която го измъчваше сега, беше от съвсем друго естество. Поразена бе самата същност на неговото битие – външността му. Той беше обезобразен за цял живот!

Когато му поднесоха огледалото, сърцето му пламна като въглен. Колкото и да беше страхлив, почти веднага съжали, че не е бил убит на място.

Избити му бяха няколко зъба. Те можеха да се заместят, но обезобразената буза не можеше да се замени. Част от нея бе отнесена от „драсването“ на куршума. Отвратителният белег на това място нямаше никогата да изчезне.

Видът му беше ужасен. Ужасни бяха и мислите му. Той простена открито, като видя образа, с който ловецът на бизони го бе надарил, и се закле да отмъсти. Смърт и мъчения, стига да успее да залови Карлос – смърт за него и за близките му.

Понякога дори съжаляваше, че е пуснал сестрата. Защо трябваше да се грижи за последниците? Защо не си отмъсти на нея? Той не я обичаше вече. Нейният презрителен смях още звънтеше в сърцето му. Тя беше причината за всичките му страдания – и то страдания, които щяха да свършат само когато свърши и животът му... Тя беше причината за скръб и горест до последния му ден! Защо не отне живота ѝ? Това би било сладостно отмъщение против брата. Би било почти пълно удовлетворение.

Той се въртеше в леглото, измъчван от тия размисли, като издаваше от време на време страдалчески стонове и ужасни проклетия.

Карлос трябваше да бъде заловен. Не трябваше да се шадят усилия за изпълнението на това дело. И то заловен жив, ако е възможно. Вискара щеше да определи наказанието. Смърт, разбира се, но не бърза смърт. Учители ще му бъдат прерийни диваци. Ловецът на бизони ще умре като пленен индианец – изгорен на клада. Вискара се закле, че ще бъде така.

След ловеца – майка му. Всички я смятаха за магьосница. Щяха да

я наказат, както са наказвали често магьосниците. В този случай той няма да действа сам. Знае че падретата ще одобрят постъпката. Те бяха много склонни към такива фанатични жестокости.

Оставаше сестрата – съвсем сама, без да има кой да се грижи за нея. Тя щеше да бъде изцяло в негова власт – ще може да постъпи с нея, както си иска, без да има кой да се противопостави на волята му. Тази воля беше не любов, а мъст.

Такива ужасни решения минаваха през ума на жалкия негодник.

И Робладо жадуваше еднакво смъртта на ловеца. И неговото самолюбие бе засегнато, защото той бе вече уверен, че Каталина е дълбоко увлечена по този човек, а може би е и в близки ... в любовни отношения с него, основани на взаимно чувство и разбиране. Робладо я бе посетил след трагичната случка в присидия. Забелязал бе явна промяна в държането ѝ. Той мислеше, че ще победи чрез злонните обиди, които се трупаха върху убиеца; но при все че не продума нищо в негова защита – защото, разбира се, не можеше да постъпи така – Каталина не прояви ни най-малко възмущение от делото му. Оскърбителните епитети, с които Робладо го обсипваше заедно с обидите, които баща ѝ не скъпеше, като че я огорчаваха. Ясно беше, че би го защитила, ако смееше да го стори!

Робладо бе забелязал всичко това при утринното си посещение.

Но бе научил още повече, защото бе подкупил човек да следи постъпките ѝ. Една от прислужниците на Каталина. на име Виченца, която имаше някакво основание да не обича господарката си, беше неискрена към нея и бе станала отдавна доверено лице на офицера. Малко злато, малко ласкателства и любовта на един войник – който бе по една случайност Хосе – привлякоха Виченца. Робладо я бе спечелил и получаваше чрез Хосе известия за Каталина, която не подозираше нищо. Това следене бе уредено отскоро, но бе дало вече плодове. Така Робладо бе узнал, че неговата любима го ненавижда и обича друго; и Виченца дори не знаеше кой е този друг. Но Робладо можеше лесно да отгатне.

Не е чудно тогава, че той желаше залавянето и смъртта на Карлос, ловеца на бизони. Желаше ги така, както ги желаше и самият Вискара.

И двамата полагаха всички усилия да осъществят това желание. Разузнавателни разезди бяха изпратени вече в различни направления. По градските стени бе разлепено възвание – обща творба на коменданта и капитана, – с което се предлагаше висока награда за главата на ловеца, а още по-голяма за самия ловец, ако бъде заловен жив!

За да покажат усърдието и верността си, и гражданите издадоха за същата цел възвание, в което оповестиха, че са събрали голяма сума –

истинско богатство за щастливеца, който би заловил Карлос. Това съобщение бе подписано от всички първенци на града и името на дон Амбросио беше на едно от първите места, заговори се дори да съберат доброволци, за да подкрепят войниците при преследването на еретика убиец или по-точно да спечелят златната награда.

При такава награда за главата му истинска загадка беше как Карлос е още жив.

Робладо седеше в жилището си, като обмисляше загрижено плановете за залавянето. Изпратил бе вече към долния край на долината най-доверени съгледвачи, които трябваше да се навъртат денонощно из околностите. Всяка вест за поява на ловеца или хора, с които той е бил във връзка по-рано, трябваше да се предаде незабавно на капитана срещу добро заплащане. Под наблюдение бе поставен и домът на младия ранчero дон Хуан; при все че и Вискара, и Робладо бяха решили да предприемат особени мерки против него, уговориха да го оставят засега необезпокояван, защото това улесняваше другите им планове. Използуваните съгледвачи не бяха войници, а граждани и бедни ранчери. Появата на войници към онзи край щеше да попречи на намерението им. Войниците бяха готови за действие, но Вискара и капитанът смятаха, че постоянното им присъствие нататък само ще изплаши птичката и ще попречи на завръщането ѝ в гнездото. Това беше напълно правилно.

Както вече казахме, Робладо седеше в жилището си, за да довърши подготовката. Едно почукване на вратата го накара да вдигне глава от някакви книжа. Бяха съобщения от съгледвачите, изпратени до него и до коменданта и току-що пристигнали в приседия. Отнасяха се до започнатото дело.

– Кой е? – запита той, преди да разреши влизането.

– Аз, господин капитан – отговори остър, писклив глас.

– О, ти ли си! Влез тогава.

Вратата се отвори и влезе дребно, мургаво човече, прилично на невестулка. То имаше дебнеща, провлечена походка и изглеждаше незначително въпреки войнишките дрехи, сабята и шпорите. Имаше звънлив глас и поздрави раболепно офицера си. Беше напълно подходящо за съмнителни поръчения, давани от хора като Вискара и Робладо; за такива цели им бе служил неведнъж. Беше войникът Хосе.

– Е-е, какво има да кажеш! Видя ли Виченца?

– Видях я, господин капитан. Миналата нощ я срещнах във от къщи.

– Нещо ново?

– Не зная дали ще е новост за господин капитана, но тя ми каза, че оная била изпратена вчера в къщи от сеньоритата.

– Оная ли?

– Да, господин капитан, русата.

– Аха! Продължавай!

– Нали знаете, когато я оставихме на алкалда, той предложи да я вземе някой. Тогава една девойка каза, че били познати; имаше и някаква жена, майка на девойката. Предадохме им я без много приказки и двете я отведоха в една къща в гьсталака под града. Но тя не останала там.

– Тя не е там. Научих, че отишла другаде. Но не зная никакви подробности. Как е заминала?

– Ами, господин капитан, наскоро след това като слезли в къщата на ония жени, там пристигнала една кола, карана от някакъв тагно; и дъщерята, оная, гдето я казват Хосефа, се качила в колата, а с нея се качила и девойката; и двете заминали някъде надолу. А преди това нито Хосефа, нито майка и са виждали някога другата сеньора; как мислите, господин капитан, кой е изпратил и тях, и колата?

– Кой е, според Виченца?

– Сеньоритата, господин капитан.

– Ха! – извика изведнъж Робладо. – Сигурна ли е Виченца?

– Още има, господин капитан. Почти по същото време, когато заминала колата, или малко по-късно, сеньоритата излязла от къщи на кон, загърната в просто сарапе, със сомбреро на главата като някоя ранчера; и в тия дрехи, с които дама като нея сигурно е искала да се прикрие, тръгнала до задната пътека. Но Виченца мисли, че щом е отминала къщите, тя е свила към долния път и е настигнала колата. Бавила се дълго, имала е време значи да я настигне.

Това съобщение като че направи дълбоко впечатление на слушателя. По мургавото му чело пробягна сянка, в очите светна нова мисъл или намерение. Той помълча известно време, унесен в размишления. Най-после запита:

– Това ли са всичките ти новини, Хосе?

– Това са, господин капитан.

– Може да има и други от същия източник. Срещни се пак с Виченца тази вечер. Кажи ѝ да следи внимателно. Ако успее да открие, че си пишат, ще бъде добре възнаградена, а и ти няма да бъдеш забравен. Разберете нещо повече за оная жена и за дъщеря ѝ. Научете кой тагно ги е закарал. И колкото може по-бързо! Върви, Хосе!

Любимецът на капитана благодари с пискливия си глас, поздрави също тъй пискливо и се измъкна тихо от стаята.

Щом остана сам, Робладо скочи и започна да се разхожда неспокойно из стаята, като изказваше гласно мислите си.

– Ей богу! Не се сетих за такова нещо! Не допусках, че си пишат. Дяволите! Каква жена! Тя сигурно знае вече всичко, ако не сме успели да го заблудим! Трябва да следя и насам. Кой знае дали това няма да е клопката, в която ще го хванем? Любовта е по-силна примамка и от братската обич. Ха, сеньорита! Ако това стане, ще имам срещу вас залог, който вие надали очаквате, и ще се разберем без глупавия ви баща!

Като се повъртя известно време, унесен в сменящи се мечти за отмъщение и победа, той напусна стаята си и тръгна към тая на коменданта, за да му съобщи току-що получените известия.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВА

Къщата на дон Амбросио де Крусес не беше градско жилище. Беше в предградията – намираше се в покрайнините на селището, на седем-осемстотин метра от площада. Беше настрана от другите сгради, доста отдалечена от тях и не беше нито вила, нито хижа.

В Мексико няма такива сгради, нито подобни тям. Архитектурата в тази страна е в съвсем еднообразен стил – еднаква от крайния север до крайния юг на хиляди мили ширина; по-малките къщи – бедняшките ранчи – се различават съобразно трите вида климат, зависещ от височината над морското равнище; горещ, умерен и студен. В топлиите крайбрежни области и в някои по-ниски долини във вътрешността ранчото е лека постройка от тръстика и колове, покрита с палмови листа. По високите долини или плата – гдето, забележете, живее по-голямата част от населението, ранчото е построено по общо правило от кирпич. В гористите склонове на по-високите планини то е дървена сграда, дървена хижа с широки надвиснали стрехи и дъсчен покрив, съвършено различна от дървената хижа на американските горяни, много по-спретната и живописна от нея.

Това за ранчите; при тях има все пак известно различие в стила. Не е така с къщите на богатите. Те са напълно еднакви по протежение на тридесет градуса географска ширина – от единия до другия край на Мексико; а може да Добавим и из цяла Испанска Америка. Ако се забележи тук-там някакво хрумване в строежа, при разпитване ще установите, че собственикът е чужденец – англичанин, притежател на мини, шотландец – фабрикант, или германец – търговец.

Тези бележки важат само за полските сгради. В селцата се наблюдава същият стил с много леки изменения; но в големите градове, при все че някои черти се запазват, има известно приближаване към архитектурата на европейските и главно, разбира се, на испанските градове.

Домът на дон Амбросио се различаваше твърде малко от общия вид на полските богати къщи. Имаше същия външен изглед на затвор, крепост, манастир или изправителен дом – каквото ви харесва; но този изглед бе значително прояснен от особената мазилка на стените в широки, редуващи се отвесни ивици червено, бяло и жълто. Това подреждане на светли багри е съвсем ориенталско и развеселява гнетящата външност на мексиканските сгради. Тази мода е всеобщо възприета в някои части

на страната. В очертанията няма никакви особености. Ако застанете на улицата срещу сградата, ще видите дълга стена с широка врата почти по средата и с три-четири безредно оставени прозорци. Те са препречени с отвесни железни пръчки. Ни един прозорец няма рамка или стъкло. Входът се затваря с тежка дървена врата, здраво заключена и залостена с желязо. Фасадата има само един етаж, но от нея започва парапет на половин човешки ръст над покрива, така че сградата изглежда по-висока. Понеже покривът е плосък, отдолу не се забелязва, че там има парапет. Погледнете ъглите в двата му края – те не се стесняват нагоре, такава нещо е непознато за описваните от нас къщи. Ще видите само нова стена, висока колкото парапета, която отива назад; а като стигнете до другия ѝ край, ще видите още една, която затваря четириъгълника.

Всъщност вие не сте видели истинската фасада на дон Амбросиевия дом, ако под фасада се разбира най-красивата страна на сградата. Мексиканецът обръща много малко внимание на външния вид на жилището си. Само от двора, от патиото, може да видите фасадата, гдето собственикът е проявил вкуса си, и която е често пъти и величествена, и изящна.

Да минем през главния вход и да влезем в двора. Когато почукаме или позвъним, вратарят ни пуска през една вратичка, която е част от вече описания главен вход. Минаваме през засводена пътека, сагуана, която пресича сградата в цялата ѝ ширина, и излизаме на двора. Оттук виждаме истинската фасада на къщата.

Самият двор е постлан с цветни тухли в шахматен ред. В средата има водоскок и хубаво украсено корито. Наоколо ще видите няколко добре подкастрени дървета в големи саксии, за да не развалят с корените си настилката. Около този двор са входовете на отделните помещения; някои от тях имат прозорци със стъкла и красиви завеси. Трите страни на този вътрешен двор се заемат от салона, трапезарията и спалните, а кухнята, килерът, хамбарът, конюшната и навесът за колата заемат останалата част от двора.

Остава да се спомене още една важна част от този дом – асотеата или покривът. Там се отива по еокалера с каменни стъпала. Покривът е плосък и як, изграден от цимент, който не пропуска дъжд. Заобиколен е от всички страни с парапет, толкова висок, че не закрива гледката към околността, а същевременно запазва обитателите от натрапчивите погледи на минавачите. Когато слънцето залезе или е в облак, асотеата е много приятно място за разходка; а за да бъде още по-приятна, асотеата на дон Амбросио бе подредена като цветна градина. Около парапета

бяха наредени разкошни гледжосани саксии с редки цветя; зелените клони и ярките цветчета, които се подаваха над парапета, бяха прекрасна гледка за този, който гледа оградата отвън.

Но това не беше единствената градина в дома на богатия собственик на мини. Зад къщата се простираше друга, продълговата, заградена от двете страни с високи кирпичени стени, които стигаха до реката. Покрай самата река нямаше зид, защото тя беше достатъчно широка и дълбока, за да служи за ограда. Градината беше просторна, с овощни дървета в най-долния край, приятно подредена с пътечки, лехи и храсти от различни видове. При все че беше само един богат *parvenu*¹⁵⁰, дон Амбросио можеше да мине за човек с изискан вкус пред всеки, който видеше тази градина – още повече като се знае, че такива приятни убежища са рядкост в страната. Но тези сенчести дървета чиито храсти дължаха съществуването си на друг ум. Те бяха хрумвания на прекрасната му дъщеря, която Прекарваше голяма част от времето си под техните сенки.

За дон Амбросио една голяма земна кухня с кварцова каменоломна и една богата мраморна жила сред нея беше много по-приятна от всякакви цветя. А купчина сребро, на пръчки би било много по-интересно за погледа му от цяла местност, покрита с черни лалета и сини гергини.

Но не и за прекрасната му дъщеря. Нейният вкус беше и благороден, и изтънчен. Стремежът към богатство и гордостта на богатите не задаяха никога душата ѝ. Тя би се отказала с готовност от прословутото си наследство, за да споделя скромното ранчо на любимия си.

150. *Parvenu* (фр.) – случайно издигнал се човек Б пр.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРА

Слънцето клонеше към заник. Златистото кълбо бързаше да целуне снежните върхове на Сиера Бланка, която преграждаше западния кръгзор. Бялата наметка, скрила плещите на планината, отразяваше прекрасни розови отблясъци, които се сгъстяваха из падините в алени и модри багри, още по-прекрасни над тъмната линия на горите в подножието на Сиера.

Беше рядък, сияен залез. В небето на запад се трупаха тежки, оцветени облаци, гдето злато, пурпур, си се сливаха в блестящо великолепие, а погледът на зрителя съзираше очертания на странни образи, напомнящи светли, прелестни създания от някакъв друг мир. Гледка, която беше наслада за окото, радост за натъженото сърце и ново щастие за щастливца.

Тя не отминаваше незабелязана. Съзерцаваха я прекрасни очи; само че в погледа им имаше скръб, несъответстваща на прекрасната картина.

Но изражението им не се дължеше на нея. При все че тези очи я съзерцаваха, мислите, отразявани в тях, идваха от съвсем различен източник. Сърцето беше погълнато от съвършено друга цел.

Тези очи бяха на прекрасна девойка, или по-точно на млада, още неомъжена жена. Тя стоеше на асотеата на богат дом, загледана привидно към величествения залез, а унесена всъщност в не така приятни мисли. И лъчистото небесно сияние дори, отразено на лицето ѝ, не можеше да разсее сянката, която се промъкваше по него. Черният облак в душата ѝ надделяваше над небесната светлина. Тъга помрачаваше сърцето ѝ, както и светлото лице.

А то бе красиво, красива бе и прекрасната снага – стройна, величествена, с нежна прелест и меки очертания. Тази дама беше Каталина де Крусес.

Тя беше сама на асотеата, заобиколена само от растенията и цветята. Наведена над ниския парапет, иззидан към задния двор, тя съзерцаваше залязващото слънце – защото дворът беше на запад.

Каталина вдигаше от време на време поглед към небето и към слънцето; но по-често търсеше сенчестата горичка от диви мелил до края на оградата, гдето сребристите води на реката блестяха между тънките стволове. Погледът и спираше от време на време на това място с

особено оживление. Не е чудно, че мястото привличаше погледа ѝ. Там бе чула тя първите любовни обети, първата целувка бе осветила този кът и мисълта ѝ го бе възвисила от земните низини към небесата. Не е чудно, че за нея то беше най-прекрасният земен кът. В най-прославените градини по света – в самата райска градина дори – тя не можеше да си представи по-приятно място, по-сенчесто кътче от малката беседка, приготвена от самата нея между клоните на дивите мелим.

Но защо ги гледаше със скръб? В тази беседка още тази вечер тя очакваше да види човека... единствения човек, който придаваше святост на това място. Защо беше тъжна тогава? При такова очакване лицето ѝ трябваше да сияе от радост.

Тя просияваше наистина от време на време, когато тази мисъл минаваше през ума ѝ, но друга някаква мисъл помрачаваше челото и придаваше на лицето ѝ израз на тъга и на плахост. Каква беше тази мисъл?

Дамата държеше с ръка бамдола. Тя се отпусна на една пейка и засвири старинна испанска песен, но не издържа това усилие. Мисълта ѝ отлетя някъде далеко от песента, пръстите ѝ се отпуснаха от струните.

Тя остави бандолата, стана и започна да се разхожда по асотеата. Походката ѝ беше неспокойна. От време на време тя се опираше и навеждаше поглед, сякаш се замисляше дълбоко за нещо далечно. После тръгваше отново и пак се спираше както преди малко. Повтори това няколко пъти, без да изрече нито дума, нито възклицание.

Веднъж обиколи цялата асотеа, като огледа внимателно растенията и саксиите от двете страни, сякаш търсеше нещо, но каквото и да бе то, не го намери, защото нищо не спря погледа ѝ.

Тя се върна пак и взе отново бандолата. Обаче щом докосна струните, остави инструмента и стана, обладана сякаш от внезапно решение.

– И през ум не ми минава ... може да съм го изпуснала в градината – прошепна тя, като се плъзна към една малка ескалера, която водеше за вътрешния двор.

Оттам почваше широка пътека към градината; тя я прекоси и тръгна по покритите с пясък пътечки, като се навеждаше ту на една, ту на друга страна и надничаше зад всяко растение и храст, които биха могли да скрият търсената вещ.

Тя разгледа всяко кътче от градината, спря се повечко в беседката между медиите – като че това място ѝ беше по-приятно от всяко друго – и най-после се върна с все същото тревожно изражение, от което личеше, че не е успяла да открие това, което бе загубила.

Дамата се върна на асотеата ... и пак взе бандолата; но след

няколко акорда я остави, стана отново и си заговори:

– Sagramba! Чудно Нещо!... Нито в стаята ми... нито в салона ... нито в трапезарията, нито на асотеата ... нито в градината!... Где може да е? О, Dios¹⁵¹ Ако е попаднало в ръцете на татко! Много е ясно ... Непременно ще го разбере... О, Dios! Ако е попаднало в чужди ръце! В ръцете на враговете му... Казано е, тази нощ... Не се казва мястото, наистина, но времето е упоменато... Мястото ще се открие лесно. О, да знаех как да вляза във връзка с него! Но не зная и той ще дойде, уви! Нищо не мога да сторя! Да се надяваме, че не го е взел някой враг. Но где може да е тогава? Madre de Dios, где е?

Всичко това беше изречено с глас, от който личеше, че говорещата е загрижена от загубата на някоя много важна вещ. Тази вещ беше писмцето, донесено от Хосефа и написано от Карлос, ловеца на бизони, който съобщаваше, че ще дойде същата нощ. Не е чудно, че Каталина беше обезпокоена от тази загуба. Писмцето не само я излагаше, но предаваше на явна гибел живота на любимия ѝ. Това именно помрачаваше лицето ѝ, това я караше да обикаля така неспокойно асотеата и градината.

– Трябва да попитам Виченца – продължи тя. – Не ми е приятно да го сторя, защото напоследък загубих доверие в нея. Нещо е променило тази девойка. Едно време беше пряма и почтена, но сега е станала неискрена и лицемерна. Два пъти я улових, че ме лъже. Какво значи това?

Тя помълча за миг, сякаш обмисляше нещо.

– И все пак ще трябва да я попитам. Може да е намерила хартийката и като я е сметнала непотребна, да я е хвърлила в огъня. За щастие тя не знае да чете, но има връзки с други хора, които знаят! Ха! Забравих онзи войник – изгората ѝ! Ако е намерила писмцето и му го е показала? Dios de mi alma!

Предположението изглеждаше много мъчително, защото сърцето на дамата затуптя по-силно, а дишането ѝ стана по-бързо и приветливо.

– Това би било ужасно – продължи тя, – би било най-лошото, което може да се случи! Този войник не ми се харесва ... изглежда подъл и лукав; чувах, че бил негодяй, и все че е любимец на коменданта. Не дай боже да му е попаднало писмото! Не бива да губя време! Трябва да повикам Виченца и да я разпитам. е

Тя отиде до парапета към вътрешния двор.

– Виченца! Виченца!

151. О, Dios (исп.) – о, господи! Б. пр.

– Да, сеньорита – отговори един глас откъм къщата.

– Ела горе! Ела горе!

– Да, сеньорита.

– По-скоро! По-скоро!

Една девойка в къса яркоцветна нагуа и бяла блузка без ръкави, излезе навън и тръгна по стълбата, която водеше към покрива.

Тя беше – полуиндианка, полуиспанка, както личеше от мургавата ѝ кожа. Не беше грозна, но в изражението ѝ имаше нещо, което изключваше каквато и да е добродетел, почтеност или приветливост. Това изражение беше смесица от злоба и лукавство. Държането ѝ беше също предизвикателно и нахално като на човек, извършил всеизвестно престъпление и станал поради това безогледно дързък. Това държане бе започнало неотдавна и господарката ѝ го бе забелязала заедно с другите промени.

– Какво желаете, господарке?

– Загубила съм една хартийка, Винченца. Сгъната беше надлъж, не като писмо, ей така.

Тя подаде на девойката една хартийка, сгъната като изгубената.

– Виждала ли си такова нещо?

– Не, сеньорита – беше незабавният, готов отговор.

– Да си я измела или да си я хвърлила в огъня? Тя изглеждаше съвсем незначителна и всъщност не е много важна, но на нея имаше някакви модели, които исках да прерисувам. Мислиш ли, че е унищожена.

– Не зная, сеньорита; зная само, че аз не съм я унищожила, нито съм я измела, нито съм я хвърлила в огъня. Не бих направила такова нещо с никаква хартия, защото не зная да чета и се боя да не унищожа нещо важно.

И да беше, и да не беше вярна втората част на казаното, метиската знаеше, че първата част беше съвсем вярна. Тя не бе унищожила хартиятката – не бе я мито измела, нито изгорила.

Тя отговори с невинно простодушие и лек отънък на гняв, сякаш не ѝ бе много приятно, че я подозира в небрежност.

От отговора на господарката не пролича дали е забелязала този гняв; тя показа само, че е доволна.

– Няма значение – каза тя – свободна си, Винченца.

Девойката си тръгна с намусено изражение. Когато главата ѝ се изравни с горния край на стълбата, тя се обърна към господарката си, която беше гърбом към нея, и я изгледа с презрително свити устни и сатаминска усмивка. Те доказваха, че Винченца знае за изгубената хартийка

много повече, отколкото бе признала преди малко.

Каталина гледаше пак залязващото слънце След няколко мига то ще изчезне зад снежния хребет на планината. Още няколко часа ... и ще настъпи блаженият миг!

Робладо седеше както и по-рано в своята казарма. Както и по-рано, на вратата се почука леко. Той извика, както и по-рано:

– Кой е?

И чу отговор:

– Аз!

Позна, както и по-рано, гласа и заповяда на дошлия да влезе. Както и преди, беше войникът Хосе, който се приближи към офицера с работен поздрав и поклон.

– Е, Хосе, какво ново?

– Само това – отговори войникът, като подаде една сгъната надлъж хартийка.

– Какво е това? – запита Робладо и добави веднага: – От кого?

– Господин капитанът ще разбере по-добре от мене, защото аз не зная да чета, но хартийката е взета от сеньоригата и прилича на писмо. Сеньоритата го е получила от някого, когато е била на черква вчера сутринта; така мисли Виченца, защото е видяла да го чете, щом се върнала от утринна. Виченца мисли, че онази девойка Хосефа го е донесла от горния край на долината, но господин капитанът ще разбере по-добре.

Робладо не изслуша и половината от приказките му, защото поглъщаше жадно съдържанието на писмото. Щом го дочете, той скочи от стола като убуден и започна да се разхожда възбудено из стаята.

– По-скоро, по-скоро, Хосе! – извика той. – Изпрати Гомес тука! Не казвай никому нищо! Бъди готов... и ти ще ми трябваш! Веднага изпрати Гомес! Тръгвай!

Войникът поздрави не така раболепно, защото бързаше, и изхвъркна от стаята

Робладо продължи:

– Господи! Каква слуха! Може ли да ме се хване глупакът, щом примамката е любовта? Още тази вечер ... Към полунощ! Ще имам време да Се подготвя! Да знаех само мястото! Но не е казано где ще бъдат!

Той препрочете писмото.

– Сарајо! Не е казано! Там е злото! Какво да се прави? Не мога да се лутам наслуки в тъмнината. Ха! Сетих се, ще трябва да следим н е я! ... Да я следим до самото място! Виченца ще свърши тази работа, а ние ще чакаме някъде в засада. И девойката ще ни заведе до мястото и ще

трябва Да имаме време да ги обкръжим. Но срещата им ще трае достатъчно, за да имаме време да ги обградим. Ще ги заловим в най-блажениия миг. Дявол да го вземе! Само като помисли човек... Това жалко псе ... колач на бизони ... да ми се изпречва на пътя! Но търпение, Робладо, търпение... Тази нощ... тази нощ ...

На вратата се почука. Влезе сержант Гомес.

– Гомес, пригответи двадесет души! Избрани момчета, чуваш, ли? Да сте готови до единайсет часа! Имаш достатъчно време, но внимавай да сте готови, щом ви повикам. Нито дума някому отвън. Ще заповядаш на момчетата да оседляят и да не разправят нищо. Напълнете и карабините; ще има работа! По-нататък ще изучите каива е Хайде! Пригответе се!

Без да продума, сержантът излезе да изпълни заповедта.

– По дяволите слуката! Да знаех мястото или поне приблизително где може да бъде! Дали ще е около къщата? Или в градината? Може би навън – нейде из полето? Не е невъзможно. Той едва ли ще се осмели да дойде толкова близо до града, защото някой би могъл да познае било самия него, било коня му. Да пукне този кон! Но не, конят ще ми трябва! Ах, да можех да открия това място преди срещата! Тогава работата ще е сигурна! Но нищо не се споменава за мястото. ... Да, казано е само някогашното място. Дявол да ги вземе! Те са се срещали и по-рано... често... често ... А-ах!

Той изстена мъчително и продължи да се разхожда като обезумял.

Дали да кажа сега на Вискара? – продължи той. – Или да почакам, докато свърша работата? Ще почакам Ще му поднеса новината като предястие за вечерята. Може да успее да украся трапезата с ушите на ловеца. Хахаха.

С този сатанински смях негодникът откачи сабята и закопча коланата на кръста си. После взе и два големи пищова, погледна шпорите си и излезе от стаята.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТА

До полунощ имаше още един час. Имаше луна, но тя беше още толкова близо до кръгозора, че скалите, които ограждаха южния край на долината, хвърляха дълги сенки над полето.

Успоредно с тези скали, почти до подножието им, един конник се движеше от долния край на селището по нанагорницето на долината. Предпазливият ход ма коня неспокойните погледи на ездача показваха, че той се движи със страх и иска да остане незабелязан. Явно беше, че затова именно не се отдалечава от сянката на скалите; щом стигнеше до някое място, гдето скалите бяха по-полегати и не хвърляха сянка, той се спираше за малко, оглеждаше грижливо местността и я прекосяваше набързо. Желанието да се скрие беше едничката причина да пътува под самите скали, защото малко по-далече от тях можеше да се намери много по-добър път.

Като измина няколко мили по този начин, конникът дойде най-после срещу града, който беше все пак на три мили от скалите. Оттук започваше път, който свързваше града с един проход между канарите вляво.

Конникът спря и погледа пътя, като че се двоумеше по него ли да тръгне, или не. Решението му бе отрицателно и той тродължи да язди още една миля в сянката на скалите. След това спря пак и огледа местността вдясно. Една тясна пътека водеше като че към града или някъде по-нагоре от него. След кратко оглеждане конникът сякаш разбра, че това е именно търсената пътека, и тръгна по нея, като се отдели от сянката на скалите и излезе на светло. Този конник, осветен от лунните лъчи, беше младеж с прекрасна осанка, облечен като ранчero и яхнал великолепен жребец, чиято гладка черна козина лъщеше на сребрилата светлина. Лесно можеше да се познае кой е. Бялото лице и светлите къдри, които се подаваха под края на сомбрерото, не можеха да се забравят в тази страна на мургави хора. Беше Карлос, ловецът на бизони. Можеше да се забележи също, че едро куче вълк върви по петите ма коня. Беше Сиболо. Колкото повече конникът приближаваше града, толкова повече предпазливостта му изглеждаше да се увеличава. Местността пред нето, за негово щастие беше осяяна с групи дървета; а тук-там имаше и гъсти храсталаци, през които минаваше пътеката. Кучето навлизаше в тях пред него, но без шум и лай; а когато излизаше пак на открито,

конникът спираше и оглеждаше мястото до следващия храсталак, преди да се опита да го премине.

По този начин той стигна най-после на няколкостотин ярда от града и можа да види градските стени и купола на църквата, който блестеше между върховете на дърветата. Някакъв зид, от който погледът му не се отделяше, беше по-близо от останалите огради. Той позна очертанятия му, беше парапетът в къщата на дон Амбросио, към която конникът се приближаваше изотзад.

Той се спря в малка горичка, последната в равнината. Отсега нататък до самия дом на дон Амбросио местността беше открита и равна – до брега на описаната вече река, която протичаше зад градината. Местността беше ливада, собственост на дон Амбросио, използвана за паша на конете му. Те отиваха дотам по един груб мост на реката зад градинските стени. Но друг мост свързваше самата градина с ливадата. Той беше по-леко и красиво построен само за пешеходци. Беше направен всъщност само за прекрасната дъщеря на дон Амбросио, която излизаше оттук да се разхожда из ливадата. По средата на този мост имаше врата, която се заключваше, за да не се допускат нежелани гости в градината. От моста до горичката, гдето беше спрял Карлос, нямаше повече от триста ярда и само тъмнината пречеше на конника да го види. Но все пак, тъй като луната още грееше, той можа да забележи ясно високите стълбове и светлите крила на вратата, които блестяха на лунната светлина. Реката не се виждаше – на това място бреговете ѝ бяха високи, – а самата градина бе защитена от горичка памукови дървета и мелии, които растяха в долния ѝ край.

Като стигна в храсталака, Карлос слезе от коня, отведе го в най-тъмния кът между дърветата и го остави там. Не го завърза за дърво, а само закачи юздата на предния край на седлото, за да не се влачи по земята. Отдавна бе приучил прекрасното животно да стои, гдето го оставят, без да е вързано.

После тръгна към края на храсталака и застана там, втренчил поглед в моста и горичката зад него. Той вършеше всичко това не за пръв път, но никога вълнението му не бе било така силно и особено както сега.

Подготвил се бе за очакваната среща – решил бе да говори с откровеност, каквато не бе си позволил от скромност ни веднъж досега... Решил бе да направи предложение и неговото отхвърляне или приемане щеше да реши бъдещата му съдба. Сърцето му туптеше така, че в ушите му кънтеше всеки негов удар.

В града владееше пълна тишина. Всички жители си бяха легнали. Никаква светлина не прозираше от прозорец или врата. Всички бяха здраво затворени и залостени. По улиците не се виждаше никой освен пет-шест души от нощната стража на селището. Загърнати в тъмните си плащове, те седяха полузаспали на пейките пред къщите, като стискаха в ръка своите алебарди, а фенерите бяха оставени до нозете им.

Пълна тишина владееше и около дома на дон Амбросио. Голямата порта на сагуана беше затворена и залостена, вратарят се бе затворил в своята стаичка, което показваше, че всички обитатели на къщата са се прибрали. Ако тишината е равнозначна на сън, всички бяха заспали; но един лъч светлина, който се промъкваше между копринените завеси на стъклена врата и осветяваше смътно настилката във вътрешния двор, показваше, че поне един човек в този дом е буден. Светлината идваше от стаята на Каталина.

Нощната тишина бе нарушена внезапно от силен звън Часовникът на енорийската църква възвести полунощ.

Още не бе отекнал последният звън, когато светлината в стаята като че угасна изведнъж – защото престана да се вижда и между завесите.

Малко по-късно стъклената врата се отвори безшумно отвътре; една забулена женска фигура излезе оттам и се плъзна крадешком с лъка-тушни движения по неосветената част на вътрешния двор. Изящната стройна снага не можеше да се прикрие от широката наметка, с която бе загърната; гъвкавостта на походката личеше въпреки съдържаното прокрадане. Беше самата сеньорита.

Като измина вътрешния двор, тя тръгна по широката пътека към градината. Тук се спря пред тежката врата, която затваряше достъпа откъм къщата. Само за миг. Изпод наметката се показа ключ и тежката ключалка се покори – макар и не лесно – на женствената силна ръка. Но не безшумно. Ръждясалото желязо скръцна в ключалката и накара девойката да трепне и да потрепери. Тя дори се върна малко по пътеката, за да се увери, че никой не е чул шума; застанала пред тъмната врата, тя огледа двора. Не се ли затвори някаква врата зад нея, когато се бе върнала? Така ѝ се бе сторило. Разтревожена от този шум, тя постоя известно време, като разглеждаше различните врати, които водеха от къщата към задния двор. Затворени бяха всички, включително и нейната; защото тя я бе затворила на излизане. Смутена отначало от този въображаем шум, но вече полууспокоена, тя се върна към вратата.

Отвори я предпазливо, мина другата част на пътеката излезе на открито. Като вървеше все в сянката на дръвчетата и храстите, тя стигна до

горичката в дъното на градината. Тук се поспря за миг, понадникна между стволите на дърветата, огледа откритата полянка към горичката, гдето бе спрял Карлос.

Не се виждаше нищо освен очертанията на самата горичка; скритият в сянката мъж в тъмно облекло не можеше да се познае от такова разстояние.

Тя постоя малко, после се плъзна между дърветата и в следния миг беше вече в средната, най-висока част на моста срещу малката вратичка. Тук пак се спря, извади изпод наметката си бяла батистена кърпичка, вдигна я високо и я размаха.

Наоколо беше пълно със светулки, които святаха пред тъмния фон на гъсталака; но те не й попречиха да съзре по-ярко светване, като пламване на кибритена клечка, което се появи между тях. То беше отговор на нейния сигнал!

Тя прибра кърпичката, извади малък ключ и го пъхна в ключалката. Това стана за миг, после отвори вратата, отдръпна се в сянката на горичката и зачака.

И в мрака дори очите ѝ светнаха с пламенна любов, когато зърнаха сянката на мъжа, който тръгна пеша откъм хрусталака към моста. Той беше за нея най-скъпият човек в Света; и тя чакаше приближаването му с пламнали страни и сърце, изпълнено с радостен трепет.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Затварянето на някаква врата, когато се бе върнала по пътеката, не беше плод на въображението ѝ. В същия миг действително се бе затворила врата – към спалните на прислужниците. Ако бе избързала, Каталина би могла да забележи една сянка, която изтича през вътрешния двор и влезе през скръщналата врата. Но тя бе закъсняла. Вратата беше вече затворена и всичко бе утихнало. „Може само да ми се е счуло така“ – помисли Каталина

Не бе ѝ се счуло. Щом семейството се прибра да почива, вратата на Каталина бе поставена под наблюдение. Едно око следеше през всичкото време светлинната ивица между завесите на стъклената врата – окото на Виченца.

Рано привечер девойката поиска разрешение да излезе за малко. Позволиха ѝ. Тя отсъствава около един час. Придружена от войника Хо-се, отиде да се срещне с Робладо. На тази среща уговориха всичко.

Виченца трябваше да наблюдава господарката си в къщи и да я проследи до мястото на срещата. Като разбере где е то, трябваше да се върне колкото може по-бързо при Робладо, който определи где ще я чака, за да отведе него и войниците при влюбените. Това беше, според Робладо, най-сигурният план за действие, той бе взел съответните мерки.

Спалнята на Виченца беше срещу спалнята на Каталина, а вратите на двете стаи бяха точно една срещу друга. Девойката видя през ключалката, че светлината угасва и сеньоритата се промъква през вътрешния двор. Тя я дочака да тръгне по пътеката към градината, после отвори тихо своята врата и се плъзна подир нея.

Когато сеньоритата беше вече успяла да отключи голямата градинска порта, метиската надничаше зад стената в началото на пътеката; щом чу, че господарката се връща – предупредена от стъпките ѝ, – подлата съгледвачка се стрелна обратно в стаята си и затвори вратата.

Мина известно време, преди да се осмели да излезе пак, защото ключалката не можеше да ѝ помогне сега. Все пак тя не отделяше окото си от нея и като видя, че господарката ѝ не се връща в стаята си, предположи, че трябва да е продължила към градината. Виченца отвори пак тихо вратата, измъкна се навън, отиде на пръсти до пътеката и надникна. Не беше вече тъмно. Вратата беше отворена. Луната грееше и

осветяваше целия път. Ясно беше, че сеньоритата е излязла оттам и е вече в градината.

Дали е в градината? Метиската си припомни мостчето; тя знаеше, че господарката ѝ има ключ от неговата вратичка и я използва често и денем, и нощем. Може да е минала мостчето и да е излязла на поляната. Тогава Виченца може би не ще успее да открие в каква посока е тръгнала и ще провали целия план!

Докато тези мисли минаха набързо през ума и, девойката изтича по пътеката, после се сниши и тръгна колкото е възможно по-бързо по малката пътека към моста.

Като не Видя никого между овощните дървета и лехите с цветя, тя започна да се отчайва; но гъстата горичка в дъното на градината я насърчи, то беше подходящо място за среща, дори превъзходно за такава цел, както опитната метиска много добре знаеше.

Приближаването до тази горичка беше трудно. Между нея и цветните лехи имаше открита зелена морава. Всеки можеше да забележи от горичката кой отива нататък, особено в такава лунна нощ. Метиската разбра това, спря се и започна да обмисля как да се приближи.

Скоро откри една възможност. Откъм едната страна на моравата високата кирпичена стена хвърляше сянка, широка няколко фута. През тази сянка би било възможно да се стигне незабелязано до горичката. Девойката реши да опита.

Водена от вродената хитрост на расата си, тя легна по корем и стигна пълзешком до края на горичката, точно зад беседката. Там се спря, вдигна глава, надникна през листата, закриващи беседката, и видя; това, което желаше.

В това време Каталина беше на мостчето, което беше по-високо от мястото на метиската, така че тя можеше да съзре фигурата на господарката си, очертана върху небесната синева. Видя я, че размахва бяла кърпичка. Отгатна, че това трябва да е знак... Зърна и светването в отговор на този знак. После видя как господарката ѝ отключи и отвори вратичката.

Хитрата съгледвачка беше вече уверена, че мястото на срещата е самата горичка; и би могла да си тръгне с това съобщение; но Робладо ѝ бе заповядал да не си тръгва, докато не види самата среща и се увери напълно за мястото ѝ. Затова тя остана, гдето беше, и зачака по-нататъшните действия на влюбените.

Като забележа сигнала, Карлос светна с някакъв прах, приготвен от по-рано. Той не забави отговора си на добре познатия знак. Само миг, за

да отиде до коня, някакъв шепот, който животното разбра отлично, и ловецът напусна гъсталака; Сиболо тръгна по петите му.

Като стигна до моста, Карлос се наведе, каза тихо няколко думи на кучето и продължи пътя си. Сиболо не го последва, а легна на брега на реката.

В следния миг влюбените бяха заедно.

От мястото, гдето се бе свила, метиската видя срещата. Луната осветяваше лицата им – бялата кожа и русите къдри на Карлос се виждаха много ясно. Девојката познаваше ловеца на бизони. Той беше.

Видяла бе всичко, което беше потребно на Робладо. Срещата ставаше в горичката. Оставаше само да се върне при офицера и да му съобщи това.

Тъкмо когато се готвеше да пропълзи назад и се бе вече полунадигнала, за най-голямо нейно смущение влюбените тръгнаха през горичката към беседката, зад която тя се бе свила. Ако станеше или направеше опит да се отдалечи, един от двамата непременно щеше да я види.

Нямаше друг изход, освен да остане, гдето е – поне докато ѝ се представи по-добра възможност да се махне, – и с това намерение тя клекна отново в сянката на беседката.

След миг влюбените влязоха и седнаха на пейките в малката беседка.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЕТА

И двамата бяха толкова развълнувани, че за известно време никой не продума. Първа заговори Каталина.

– А сестра ви? – запита тя.

– По-добре е. Ранчото е вече поправено. Те се върнаха там и познатата обстановка като че извърши чудо. Тя дойде веднага на себе си и твърде нарядко изпада пак в унес. Надявам се, че ще се оправи съвсем.

– Радвам се. Горкото девойче! Много трябва да е изстрадало в ръцете на грубите диваци!

– Груби диваци! Правилно ги нарекохте, Каталина, при все че не знаете за кого говорите.

– За кого? – повтори учудено сеньоритата. Сега и тя дори споделяше общоприетото мнение, че сестрата на Карлос е била пленница на индианците.

– Това е донякъде една от причините да поискам тази среща. Не бих могъл да живея, ако не ви обясня неотдавнашното си поведение, което може да ви се е сторило загадъчно. Но то ще се изясни. Изслушайте ме, Каталина!

Карлос и разкри ужасния заговор, като разказа подробно Всички случки за най-голяма изненада на прекрасната си другарка.

– О, дяволи, дяволи! – извика тя. – Кой би могъл да допусне такава жестокост? Кой би могъл да предположи, че на света има такива негодници? Ако всичко това ми бе казано от друго, а не от вас, скъпи Карлос, не бих повярвала, че може да има такава подлост. Знаех, че и двамата са лоши хора; чувала съм не един разказ за подлостта им; но това злодеяние надхвърля границите на въображението! Света Богородице! Какви хора! Какви чудовища! Невероятно.

– Знаете сега колко е справедливо да ме наричат убиец!

– О, скъпи Карлос, не мислете за това! Никога и през ум не ми е минало такава нещo. Знаех, че сте имали някаква справедлива и почтена причина. Не се бойте! Хората все пак ще научат всичко.

– Хората! – прекъсна я Карлос с презрителна усмивка, За мене няма хора. Аз нямам отечество. Дори за тези между които съм израснал, аз си останах чужденец... и парий. А сега съм нещо по-лошо – обявен въвн от закона, за главата ми е обещана огромна награда. Всъщност никога досега не съм помислял, че мога да имам толкова висока цена – Той се

засмя, но веселостта му бе съвсем краткотрайна. И продължи: – За мен няма други хора освен вас, Каталина... А и вас ще имам само в сърцето си. Трябва да ви оставя и да замина далеко от тук, защото тук ме очаква смърт... нещо по-лошо дори. Затова трябва да се махна. Трябва да се върна при народа, от който изхождат моите родители – при отдавна забравените си роднини. Там ще намеря може би ново отечество и нови приятели. Но щастие без вас не мога да намеря никога!

Каталина мълчеше, свела към земята насълзените си очи. Тя потрепера при мисълта, която мина през ума и. Страхуваше се да я изрече. Но не беше време за проява на неискрена скромност, на неуместна свенливост; а те не бяха и нейни отличителни черти. Само от една дума зависеше щастieto на нейния живот и това на нейния любим. Никаква женска стеснителност! Мисълта трябва да се накаже!

Тя се обърна към своя любим, взе ръката му в своята, наведе се към него така, че устните ѝ се приближиха до неговите и като го погледна в лицето, каза с нежен, но твърд глас:

– Искате ли да дойда с вас, Карлос?

Той я прегърна, устните им се докоснаха.

– О, господи! – извика той. – Нима е възможно? Правилно ли чух? Това именно исках да предложа, скъпа Каталина, но не посях. Страхувах се да направя такова предложение, толкова безумно ми се струваше то. Как! Да напуснете всичко заради мене? О, скъпа, скъпа! моя! Кажете ми, че това именно е смисълът на думите ви! Кажете, че ще дойдете с мене!

– Ще дойда! – беше краткият, твърд отговор.

– О, боже, колко съм щастлив! Цяла седмица ужасни страдания и ето ме отново щастлив! Само преди една седмица, Каталина, бях също щастлив. Случи ми се необикновено приключение, което обещаваше богатство. Бях изпълнен с надежда ... с надежда да ви спечеля; не вас, скъпа моя, а баща ви; да го спечеля със злато. Вижте! – той протегна ръка, пълна с лъскава руда. – Това е злато; открих една златна мина и се надявах с нея да съпернича по богатство на баща ви, като спечеля по този начин съгласието му. Уви! Тази надежда изчезна, но вашите думи ми дариха: ново щастие. Не мислете за богатството, което изпускате. Аз зная, че не мислите за него, скъпа Каталина. Ще ви дам ново, равно на него. Но може би много по-голямо. Зная къде може да се намери тази скъпоценна смет и ще ви разправа! всичко, когато имаме повече време. Тази нощ ...

Каталина му направи знак да млъкне. Острият и слух бе доловил

някакъв звук, който й се бе сторил странен. Беше само тихо изшумоляване на листата зад беседката, може би от лек ветрец; но никакъв полъх не се долавяше във въздуха. Шумоленето се дължеше на друга причина. Каква беше тя?

Почти веднага и двамата излязоха и разгледаха храстите, отгдето бяха дочули шума, но нищо не се виждаше. Огледаха се наоколо. Погледнаха нагоре към градината – не се съзираше нищо, което би могло да предизвика това шумолене. Сега беше много по-тъмно, отколкото при влизането им в беседката. Луната залязваше и сребрилата светлина бе посивяла; но беше все пак достатъчно светло, за да може да се различи по-едра вещ на няколко ярда разстояние. Каталина не се заблуждаваше; сигурна беше, че е чула изшумоляване. Дали е било кучето? Карлос отиде до моста. Не е било кучето – то си лежеше още там, Гдето го бе оставил; невъзможно беше да е то! Какво тогава? Някой гушер? Може би някоя опасна змия?

Във всеки случай те не влязоха вече в беседката, а останаха отвън. Каталина се страхуваше, защото си спомни загубването на писъмцето и скръцването на вратата; и побърза да съобщи на другаря си и двете случки.

Отначало Карлос не обърна особено внимание на шумоленето, което му се стори съвсем естествено – причинено от хвъркването на някое изплашено от тях птиче или от пропълзяването на змия или гушер, но съобщението на Каталина му направи съвсем друго впечатление. Свикнал с индианските хитрувания, той съобразяваше бързо и разбра веднага, че шумоленето може да се окаже опасно, затова реши да разгледа по-внимателно местността.

Отиде пак зад беседката, коленичи и огледа внимателно тревата и храстите. В следния миг вдигна глава, като извика с изненада:

– Ей богу, Каталина, имате право! Тук несъмнено е имало някой! Някой е бил легнал точно на това място. Но где ли е отишъл? Господи! Та тук е седяла жена! Ето где се е влякла фустата й!

– Виченца! – извика Каталина. – Не може да е друга... Моята прислужница Виченца! *Dios de mi alma!* Тя е чула всичко!

– Сигурно е била Виченца. Тя ви е наблюдавала и проследила още от къщи. Какво може да я подбудило към такава постъпка?

– *Au de mi!* Господ знае! Държането й беше много странно напоследък. Колко неприятно! Скъпи Карлос! – съжалението в гласа й се смени с тревога. – Не бива да останете тук. Кой знае какво може да направи тя! Може би ще повика баща ми! А може би и нещо по-лошо... *Santissima*

Virgen! Не дай боже!

Каталина съобщи сега набързо за близостта на Виченца с войника Хосе, както и други подробности за девойката, и настоя пред любимия си да си отиде незабавно.

– Ще си отида тогава – каза той. – Не се боя от тях; много е тъмно, та не ще могат да ме улучат с карабините си, а сабите им няма да ме стигнат, докато жребецът ми чака само да го повикам. Но по-добре ще е да си отида, защото тук сигурно се крои нещо. Само от любопитство не се постъпва така, както е постъпила тази девойка. Затова трябва да си тръгна веднага.

Така реши Карлос. Но много нещо още имаше да се доисказват; да се изрекат нови любовни обети, да се определи час за следващата среща... може би последна, преди да предприемат решителната стъпка – бягството през необятните прерии.

Неведнъж Карлос стъпи на моста и неведнъж се върна за още една сладка приказка... за още една целувка на раздяла.

И последните adios бяха най-послед казани И влюбените се разделиха; Каталина се върна към къщи, а Карлос тръгна към моста с намерение да мине оттатък, когато внезапно изръмжаване на Сиболо, го накара да се спре и да се ослуша.

Кучето изръмжа, този път по-свирепо, и залая настойчиво, от което господарят му разбра, че наблизо има някаква опасност!

Първата му мисъл бе да се втурне по моста и да изтича при жребеца си. И ако бе постъпил така, щеше да има време да избяга; но желанието да предупреди Каталина да избърза към къщи, го накара да се върне към горичката. Тя бе стигнала вече до откритата морава и я прекосяваше, когато лаят на кучето я накара да се спре, в следния миг се появи и Карлос. Още не бе и продумал, когато зад кирпичените стени на градината се чу тропот от конски Копита – и от двете страни язدهа конници; безредният тропот показваше, че едни спират отвън, а други се строят около оградата. Почти в същия миг нещо затрополя по дъските на големия мост; после кучето се втурна със свиреп лай; и най-сетне между стволовете на дърветата се мярнаха тъмните, фигури на конници, минали на отвъдния бряг на реката. Градината беше обкръжена.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ШЕСТА

Доста време след влизането на влюбените в беседката метиската стоя клекнала и подслушваше Разговора, от който не пропусна нито дума. Задържаше я обаче не интересът към този разговор, а страхът, че ще я открият, ако се опита да се измъкне. Този страх беше основателен, докато имаше луна, защото откритото пространство, през което девойката трябваше да мине, се виждаше ясно от беседката. Едва когато луната залезе, тя видя, че може да се измъкне незабелязано; и като избра един миг, когато влюбените гледаха в друга посока, пропъгълзя няколко ярда, изправи се и избяга леко в тъмнината.

Странното е, че шумоленето, което сенъоритата чу, не бе предизвикано от девойката, докато се измъкваше иззад беседката. То бе причинено от една вейка, която тя бе навела зад някакъв клон, за да се прикрие по-добре; пуснатата вейка бе прошумяла. Затова именно влюбените не видяха нищо, при все че излязоха веднага от беседката. В това време съгледвачката вече не можеше нито да се види, нито да се чуе. Минала бе по широката пътека, още преди вейката да прошуми.

Тя не спря нито за миг. Не се върна в стаята си, а мина през вътрешния двор право към сагуана и го прекоси крадешком, сякаш се страхуваше да не събуди вратаря.

Като стигна до вратата, извади един ключ от джоба си. Не беше ключът на главния вход, а друг, по-малък, за страничната врата, която беше до голямата порта.

Снабдила се бе с този ключ привечер, за да си отвори с него.

Като го пхна в ключалката, тя го завъртя внимателно, за да не издаде никакъв шум. Вдигна резето със същата – предпазливост; после отвори вратата и пристъпи тихо навън. След това хукна с все сили по пътя към някакви дървета извън града, недалече от къщата на дон Амбросио.

Там именно Робладо бе оставил войниците в засада. Завел ги бе доста късно, по обиколни пътеки, така че никой да не ги види, когато влизат в горичката, и да не може да попречи на изпълнението на плановете му. Там той очакваше пристигането на съгледвачката.

Девойката скоро стигна до това място и за няколко минути разказа подробно на офицера всичко, което бе видяла. Нямахме време да разкаже какво бе чула; само каза на Робладо защо се е забавила и той видя, че няма и минута за губене. Срещата можеше да свърши преди неговото

пристигане и жертвата можеше пак да му се изплъзне.

Ако имаше повече време, Робладо би постъпил другояче. Би изпратил няколко души към един брод по-надолу, за да се приближат към края на градината направо от ливадата; би употребил, освен това повече време и внимание за обкръжаването.

Но видя, че може да закъснее, ако възприеме този сигурен начин на действие. Наложил му се друг, по-бърз, и той даде веднага заповед на придружаващите то войници. Те бяха разделени на две части, нееднакви по брой. Всяка щеше да обгради една стена на градината; от по-многобройната трябваше да се отделят за целта само няколко души, а останалите щяха да препуснат до по-големия мост, за да заградят долния край на градината. Тази група се предвождаше от самия Робладо и нейната задача изглеждала най-важна. На водача ѝ беше добре известно, че стените на градината не могат да се прескачат без стълба, така че ако го зароят в градината, ловецът на бизони ще се опита да избяга само през моста в дъното ѝ. А ако се опита да мине през пътеката към къщата и да излезе през главния вход, щеше да бъде пресрещнат от Гомес и няколко души войници, които Виченца щеше да заведе през вътрешния двор по пътеката към градината.

Планът беше доста добре замислен. Робладо познаваше добре местата. Често бе минавал през тази градина, така че стените и пътеките към тях му бяха добре известни. Ако успееше да я обкръжи, преди ловецът на бизони да забележи приближаването му, той беше сигурен, че ще улови жертвата си, която щеше да бъде или убита, или пленена.

Пет минути след пристигането на съгледвачката той бе дал вече всички заповеди на хората си, а след още пет минути те напуснаха горичката, минаха малката пътечка, която ги отделяше от къщата, и започнаха да обкръжават градината. В този миг именно Сиболо нададе първото си тревожно ръмжене.

– Бягайте... Бягайте!... – извика Каталина, като видя, че любимият ѝ приближава. – О, не мислете за мене! Те не ще дръзнат да ми отнемат живота! аз не съм извършила никакво престъпление. О, Карлос, оставете ме! Бягайте! Madre de Dios! Те идват насам!

Докато говореше, няколко тъмни фигури влязоха откъм пътеката в градината. Ножниците им се удряха о храстите, между които те се промъкваха. Бяха драгуни, слезли от конете си! Неколцина останаха при входа на градината, а другите изтичаха напред.

Карлос бе помислил за миг да избяга в тази посока. Минало му бе през ума, че ако може да влезе в къщата и да се качи на асотеата, ще

може да скочи от там, гдето е май-удобно, и под закрилата на тъмнината да стигне до някой отдалечен край на ливадата. Но това намерение изчезна, когато видя, че изходът е зает от войници. Тогава погледна към стените. Те бяха толкова високи, че не можеше да ги прескочи. Войниците щяха да го нападнат, докато се опита да го стори. Нямаше друг изход, освен да си преправи път през моста. Сега видя каква грешка бе направил, като се върна. Каталина, или поне животът ѝ не беше в опасност. Всъщност за нея би било най-опасно, ако той остане тук. Трябваше да мине още в началото моста. Сега беше разделен от коня си. Знаеше, че може да го извика, но така само би довел благородното животно по-близо до своите врагове, които можеха и да го заловят. А това би било равностойно да вземат собствения му живот. Не, не биваше да вика коня си. И не му се обади. А какво ще трябва да прави? Да остане при Каталина, за да бъде обкръжен и пленен, а може би и посечен като куче? Да изложи на гибел и нейния живот? Не. Ще трябва да направи отчаяно усилие да се измъкне от обръча, да стигне, ако е възможно, до откритата равнина ... и тогава...

Мислите му не отидоха по-далеко. Той извика: – Сбогом, скъпа! Трябва да ви оставя! Не се отчайвайте! Ако умра, ще отнеса любовта ви в небесата. Сбогом, сбогом!

Тези думи бяха изречени бързо, както изискваше моментът, и Карлос изтича назад така внезапно, че не можа да чуе отговора.

Едва бе отминал, когато сенъоритата коленичи, скръсти ръце, вдигна очи към небето и започна да се моли за него.

Пет-шест скока отведоха Карлос в сянката на горичката. Видя враговете си на отвъдния бряг и от гласовете им можа да разбере, че са много. Те говореха високо и си даваха взаимни нареждания. Над всички гласове можа да различи гласа на Робладо. Капитанът казваше на някой от войниците Да слязат от конете си и да го последват към моста. Сам той бе слязъл от коня си с намерение да мине моста.

Карлос не виждаше друг изход, освен да изтича през моста и да си пробие път през тълпата. По този начин би могъл да стигне до откритата поляна и да си проправи път с бой, докато конят му се приближи. Щом се качи на седлото, щеше да се надсмее на опитите им да го уловят. Това беше отчаяно решение ... опасно преминаване между две неприятелски редици ... почти сигурна смърт... Но още по-сигурна смърт го чакаше, ако остане, гдето се намираще сега... Нямаше време за колебание; Няколко души бяха вече слезли от конете си и тръгнаха към моста. Той трябваше да го мине, преди да са стигнали дотам; а един бе стъпил вече

на дъските. Трябваше да го отблъсне назад.

Стиснал готовия за стрелба пистолет, Карлос се втурна към вратата. Другият бе стигнал до нея от отвъдната ѝ страна. Озоваха се един срещу друг от двете страни на затворената врата. Карлос видя, че противникът му е самият Робладо.

Те не размениха нито дума. Робладо бе също със зареден пистолет и гръмна пръв, но не улучи. Той забеляза това и понеже се страхуваше от изстрела на противника си, се измъкна с несигурни стъпки към брега, като викна на войниците да стрелят с пушките си.

Докато успеят да изпълнят заповедта, изстрелът на ловеца проехтя във въздуха и Робладо се претърколи с гръмко проклетие до самата вода, Карлос отвори стремително вратата, готов да хукне напред, когато забеляза всред дима и тъмнината Няколко вдигнати карабини, които се прицелваха в него. Внезапно му мина през ум друга мисъл и той промени намерението си да мине моста. Трябваше да изпревари дръпването на спусъка на пушките, но и това кратко време дори стигна за неговото намерение. Карабините светнаха и гръмнаха почти в залп, а когато димът се разпръсна, Карлос не се виждаше вече на моста. В градината ли се бе върнал? Не... Пет-шест души бяха пресекли вече пътя му в тази посока.

– Убит е! – извикаха няколко гласа. – Сагајо! Паднал е в реката! Мира!

Всички очи се обърнаха към реката. Плясъкът на кръгообразните вълни доказваха, че там наистина е паднало някакво тяло, но освен тези вълни не се виждаше нищо друго.

– Удавил се е! Отишъл е на дъното! – извика Някой.

– Вижте дали не е отплувал нататък! – посъветва един глас и няколко души изтичаха покрай бреговете, като наблюдаваха повърхността на водата.

– Невъзможно! Няма никакви вълни.

– Не може да е минал оттук – каза някой, застанал малко по-надолу от моста. – Аз наблюдавах водата.

– И аз – обади се друг от по-горния край. Не е минал покрай мене.

– Тогава е мъртъв и е потънал.

– Сагајо! Да го извадим тогава!

Започнаха да се готвят за изпълнението на този план, когато Робладо, който се бе изправил вече и бе открил, че е ранен само в ръката, им заповяда да се откажат от това намерение.

– И нагоре, и надолу! – прогърмя той. – Пръснете се и в двете

посоки иначе пак може да ни убегне! Тръгвайте!

Войниците изпълниха заповедта, но тези, които тръгнаха надолу по течението, се спряха смаяни. Видяха някаква приведена човешка фигура, която пълзеше по брега на стотина ярда по-надолу от тях. В следния миг тя се изправи и хукна със светкавична бързина през поляната към гъсталака!

– Гледайте! – извикаха няколко гласа. – Ето го хей там!

Той е, дявол да го вземе!

Всред последвалия гърмеж на пушките се чу остро изсвирване и докато някой от конниците успее да попречи, един кон изхвъркна из горичката и пресрещна тичащия още на поляната! Човекът се метна с шеметна бързина на седлото, изсмя се гръмко и презрително, препусна и изчезна веднага в тъмнината!

Повечето драгуни скочиха на конете си и се втурнаха след него, но след кратко препускане из равнината се отказаха от преследването и се върнаха един по един при ранения си началник.

Да кажем, че Робладо бе побеснял, значи да дадем съвсем слабо определение на състоянието, в което се намираше. Но все пак му оставаше една пленница, на която можеше да излее яростта и огорчението си.

Каталина бе заловена в градината – докато се молеше за благополучното бягство на своя любим. Остана да я пази Хосе, а другите хукнаха да помагат при залавянето на Карлос; познавайки добре ловеща на бизони, Хосе, който не беше особено храбър, не прояви желание да участва в това залавяне.

Каталина чу изстрелите и виковете, доказателство за страшната битка. Чу и остро изсвирване, и презрителния смях, който прозвуча гръмко всред трясъка. Чу как виковете на преследвачите заглъхват в далечината.

И сърцето ѝ трепна радостно, защото разбра, че нейният любим е свободен.

Тогава – едва тогава! – тя помисли за себе си. Помисли за бягство. Знаеше какви груби подигравки ще да слуша от нахалния водач на тия нечестивци. Какво би могла да стори, за да избегне тази среща? Трябваше да се разправя само с един човек – с Хосе. Тя знаеше Колко е жалък. Дали златото би го съблазнило? Реши да опита.

Опита. И сполучи. Не можеше да се устои на предложената сума. Негодникът знаеше, че не ще има тежко наказание, загдето е допуснал да избяга една пленница, която може всеки миг да бъде отново заловена. За такава голяма сума заслужаваше да си навлече недоволството ма

капитана. А пък и капитанът имаше причини, да не се отнася прекалено строго с него. Сумата бе платена и на сеньоритата бе позволено да си отиде.

Трябваше да затвори вратата и да я заключи отвътре, като че се бе спасила с бягство; това нареждане, дадено от Хосе, бе изпълнено най-точно.

Когато мина моста, Робладо бе посрещнат от войника, който му каза задъхано и със заекване, че хубавата пленница си отишла в къщи. Измъкнала се и извикала. Ако била обикновена пленница, щял да стреля по нея; но не можал да я настигне навреме и тя минала през вратата, затворила я и я заключила още преди той да успее да я наближи.

Робладо се поколеба за миг дали да превземе къщата с пристъп. Яростта му го подтикваше да го стори. Но той размисли все пак, че такава постъпка може да се стори яростно смешна и няма да подобри много положението му; освен това болката в ранената ръка го заставяше да се оттегли от полесражението.

Той мина пак по моста, качи се на коня си с помощта на войниците, свика храбрата си дружина и се върна в пресидия, като остави събудения град да гадае за причината на тази тревога.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И СЕДМА

На сутринта градът беше пълен със слухове. Отначало предположиха, че е имало индианско нападение, отблъснати както винаги от войниците. Какви храбри защитници имаше населението!

След, някое време се пръсна слух, че стрелбата се дължала на залавянето на убиеца Карлос... В престрелката бил убит и капитан Робладо. После се оказа, че Карлос не бил заловен, а гонен и без малко щял да бъде заловен; между него и Робладо се завързал двубой и Робладо го ранил, но Карлос избягал в тъмнината, като се гмурнал в реката и отплувал надолу по течението. В тази схватка обявеният въвн от закона ранил капитана в ръката и така попречил на офицера да го плени.

Този слух идваше направо от пресидия. Той беше отчасти верен. Нараняването на Карлос от Робладо беше прибавка към истината, с цел да ѝ се придаде малко eclat¹⁵², защото по-късно се узна, че ловецът на бизони бе избягал дори без драскотина.

Хората се чудеха защо разбойникът се е осмелил да се приближи до града, като знае, че е определена награда за главата му. Трябва да то е привлякла насам някаква непреодолима подбуда. И тя се узна скоро. Цялата случка се разясни. Тогава възмущението стана наистина безгранично. Каталина беше отдавна всепризната хубавица на селището, затова и завистливите жени, ѝ ревнивите мъже бяха еднакво безмилостни към нея. Постъпката ѝ бе украсена с най-черни измислици. Тя беше по-лоша и от лош брак. „Обществото“ бе ужасено от това, че Каталина се е принизила да поддържа близост с някакъв леперо; а самите леперо, фанатично вярващи, я осъждаха, че се е сближила с убиец, който беше и нещо по-лошо – еретик.

Възбудата, предизвикана от тази нова случка, беше наистина голяма – същинска паника. Главата ма ловеца увеличи стойността си като цена. Висшите сановници и първенците се събраха в Каса де Кабилдо. Съставено бе ново възвание. Обещаха по-голяма сума за залавянето на Карлос. Значението на този документ бе засилено с Предупреждението, че ще бъде строго наказан всеки, който даде храна или закрила на търсени. Ако бъде заловен под покрива на гражданин, който доброволно му е дал убежище, имотът на такъв човек ще бъде конфискуван независимо от останалото наказание, което ще му се наложи.

152. *Eclat* (фр.) – Бляскавост, мътва (Бел В.В.)

Църквата не остана бездейна. Падретата обявиха, че отлъчване от църквата и гняв божи ще сполетят тези, които биха се опитали да спасят убицеца от правосъдието!

Ето в какви ужасни условия беше обявеният извън закона! За щастие той можеше да живее без покрив над главата си. Можеше да живее там, гдето други биха умрели от глад и гдето не можеха да го проследят – в обширните прерии или скалистите планински урви. Ако намирането на храна и подслон зависеха от съгражданите му в селището, отдавна би бил издаден и предаден! Но ловецът на бизони беше в това отношение независим като прерийните диваци. Той можеше да спи по зелената мошава и по голите скали, можеше да намери храна дори в неплодната шир на Ляно Естакадо, можеше да даде там отпор ма цяла армия преследвачи.

Дон Амбросио не присъства на съвещанието. Огорчението и яростта го задържаха в къщи. Между него и дъщеря му се бе разразила бурна разправа. Оттогава бе наредено строго да я следят... да бъде всъщност затворница в бащиния си дом ... да я накарат да се опомни чрез това принудително покаяние.

Невъзможно е да опишем чувствата на Робладо и на коменданта. Тези господа бяха почти обезумели от огорчение. Разочарованието, унижението, телесната и душевна мъка бяха засилили до лудост яростта им и те обмисляха по цял ден заедно хитрости и планове за залавянето на врага, лишен от защитата на закона.

Робладо се грижеше не по-малко от коменданта за успеха на тия замисли.

И двамата имаха основания да ненавиждат Карлос, затова го мразеха от все сърце.

Робладо се ядосваше главно от това, че не може – и едва ли няколко седмици щеше да може – да вземе участие в преследването и битките. Макар и не дълбока, раната го принуждаваше да държи за известно време ранената си ръка вързана за рамото, така че и дума не можеше да става за езда. Стратегическите планове, изработени от двамата и от самия него, трябваше да се изпълняват от хора незаинтересовани от залавянето на разбойника. Ако от щаба на дивизията в Санта Фе не бяха изпратили четирима Лейтенанти, гарнизонът щеше да остане без офицери. те лейтенантите Янес и Ортига – не бяха хора, които биха могли да заловят ловеца на бизони. Бяха доста храбри – особено Ортига, – но и двамата бяха пристигнали от Испания и нищо не разбираха от ловуване и воюване. Войниците искаха да заловят разбойника действувал с голямо

усърдие. Обещаната голяма награда засилваше още повече желанието им да го заловят и тръгваха с готовност на всеки нов разезд. Но едва ли щяха да хванат ловеца на бизони, ако не бяха повечко души заедно. Никой от тях – в това число и прочутият сержант Гомес – не би се осмелил да се яви сам или само с още един човек в обсега на пушката му, а още по-малко да се приближи, за да го улови. Тъй като едни бяха изпитали лично смелостта му, а други я знаеха по преувеличени чужди разкази, впечатлението в целия гарнизон беше такова, че ловецът на бизони би обърнал в бягство значителен военен отряд само като се покаже! Но независимо от умението, силата и храбростта, проявени действително от него, независимо от преувеличаването на тези качества от хорското въображение... и войниците, и населението бяха обзети от странното убеждение, че ловецът на бизони се намира под закрилата на майка си... под закрилата на дявола ... тоест, че е омагьосан и следователно непобедим! Някои твърдяха, че не може да го уязви нито куршум, нито щик, нито сабя. Войниците, изпразнили срещу него карабините си на моста, бяха напълно убедени, че е така. Всеки от тях беше готов да се закълне, че са улучили ловеца на бизони и би трябвало да го убият, ако не е бил под свръхестествена закрила!

Между войниците и из селището сновяха чудновати разкази. Навсякъде бяха срещали ловеца на бизони на лъскавия чер жребец, който споделяше славата на господаря си. Виждали го да препуска по края на скалите, толкова близо до ръба им, че би могъл да хвърли угарката си в долината. Други го виждали нощно време из безлюдните пътеки на гьсталака; според тях, лицето и ръцете му били червени и светели като запалени въглени! Говедари го бяха виждали на платото... на скалата Ла Ниня ... на много места из долината; но никой не бе дръзнал да се приближи и да заговори с него. Всички бягаха от него, отбягваха да го срещнат. Твърдеше се, че го видели да минава по мостчето за градината на дон Амбросио и това предизвика нов изблик на възмущение срещу набожната Каталина. Но клюкарите бяха горчиво разочаровани, когато научиха, че това мостче вече не съществува, защото дон Амбросио го бе махнал още на другия ден след постъпката на дъщеря си.

Никъде по света суеверието не е така силно, както сред невежото простолудие на заселищата в Ню Мексико. То може да се смята всъщност за съставна част на тяхната вяра, като разпространиха религията на Рим всред слънцепоклонниците – обожатели на бога Кетцалкоата, падретата от мисията възприеха за своя изгода редица суеверия. Би било странно, ако паството им не бе запазило и други, колкото и безсмислени

да са те. Така че жителите на Ню Мексико вярват толкова в магии и врачувания, колкото и в самото божество.

Не е чудно тогава, че смятаха Карлос, ловеца на бизони, за другар на дявола. Ездаческото му изкуство и това, че успяваше да се измъкне под носа на враговете бяха наистина нещо чудно и романтично дори ако се погледнат с обикновен и здрав разум. А жителите на Сан Илдефонсо отдавна вече не ги гледаха така. За тях умението му да повали бика ... да дръпне петела... ездаческото му изкуство до ръба на скалата... необикновеното изплъзваме от куршуми и копия се дължаха не на самия него, а, на дявола. Всичко се дължеше на дявола!

Малко странно беше, че обявеният въвн от закона се явява напоследък толкова често на тия, които нямаха желание да го видят, а онези, които искаха да го зърнат или говорят с него, не постигаха нито едното, нито другото. Лейтенантите Янес и Ортита с войниците си бяха на разезди от сутрин до вечер и от мръкване до зори. Многобройните съгледвачи, пръснати навред, гдето можеше да се появи Карлос, не можеха да го зърнат! Днес казваха, че бил тук утре – на друг край; но, като проследяха тези слухове до първоизточника им, обикновено се оказваше, че са сметнали за ловеца някой ранчero с чер кон; по този начин войниците бяха разкарвани насам-нататък, заблуждавани от неверни донесения, докато и хора, и коне капнеха от безплодното преследване. Но то бе все пак единственото занимание на войниците, защото комендантът не възнамеряваше да се откаже от гонитбата, дори ако му остане само един войник за търсене на следите.

Едно място се наблюдаваше най-внимателно и денем, и нощем от преоблечени войници и нарочно наети съгледвачи. Това място беше ранчото на самия ловец на бизони. Преоблечените войници и съгледвачи бяха поставени наоколо така, че да могат да виждат всичко, което става извън стените, без да бъдат забелязани. Те заемаха през деня едни места, а нощем други; наблюдението беше по този начин непрекъснато, като скритите часови се сменяха едни други. Ако ловецът на бизони се появи, съгледвачите не бяха длъжни да го нападнат. Трябваше само да съобщят на някое наблизо, скрито войсково отделение, което осигуряваше достатъчни сили за целта.

Майката и сестрата на ловеца се бяха върнали в ранчото. Пеоните го покриха и поправиха – което беше лесно, защото огънят не бе засегнал стените. И то стана пак някогашното удобно жилище.

Никой не закачаше майката и дъщерята – предполагаше се, че те подозират непрекъснатото наблюдение на къщата. Но тази

благосклонност беше преднамерена. Всяко тяхно движение се наблюдаваше най-внимателно. Те не можеха да напуснат ранчото, без да бъдат проследени, а самото им излизане се съобщаваше веднага на началника от скритите войници. Заповедта беше много строга и изпълнението ѝ влечеше тежко наказание.

Причините за тези мерки бяха съвсем прости. И Вискара и Робладо вярваха или допускаха, че Карлос може да напусне окончателно селището – защо не?, – като вземе със себе си майка си и сестра си. Защо не наистина? Тук той не можеше да се чувства вече у дома си, а лесно би намерил друг дом отвъд Великата прерия. Времето нямаше да премахне заплахата, която висеше над него. Извършеното тук злодеяние той би могъл да заплати само с живота си. Напълно естествено беше следователно двамата офицери да подозират, че той възнамерява да се засели другаде.

Но, разсъждаваха те, докато държим като заложници майката и сестрата, той няма да ги изостави. Ще продължава да скита около селището, и ако не днес, то утре тази лисица ще бъде заловена и убита.

Така разсъждаваха комендантът и неговият капитан и затова нарежданията за наблюдаване на ранчото бяха толкова строги. Неговите обитатели бяха всъщност пленници, при все че – както предполагаша Вискара и Робладо – те не подозираха това.

Въпреки всички добре обмислени планове... въпреки всички съгледвачи, разузнавачи и войници ... въпреки обещанията за награда и заплахите за наказание дните минаваха, а Карлос си беше все на свобода.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ОСМА

Доста време Карлос не се чу, ни видя и за него научаваха нещо само по хорски приказки, които се оказваха винаги неверни. И комендантът, и неговият *confrere*¹⁵³ почнаха да се безпокоят. Страхуваха се да не би той наистина да е напуснал селището и да се е преселил другаде, а от това те най-много се бояха. И двамата имаха основание да желаят той да се махне от селището. Нищо не би им доставило по-голямо удоволствие въпреки последните събития. Но чувствата им се бяха променили и нито предполагаемият прелъстител, нито зестрогонецът желяеха сега работите да вземат тъкмо такъв край. Жаждата за мът бе почти унищожила жалката любов на единия и алчността на другия. Съчувствието, което и двамата получаваха поради нещастieto си, непрестанно изостряше тази жажда, за мът. Нямаше опасност тя да заглъхне в гърдите им. Само едно огледало дори би било достатъчно да я поддържа цял живот в, сърцето на Вискара. Двамата Бяха заедно на асотеата в пресидия, гдето разискваха този въпрос и преценяваха дали е възможно последното предложение.

– Той обича безкрайно много сестра си – каза комендантът, – както майка си, макар да е вещица! Но все пак, драги Робладо, човек обича собствения си живот повече от всичко друго. Той знае много добре, че да стои тук, значи ако не днес, то утре да попадне в ръцете им; знае и какво го чака в такъв случаи. Признавам, че няколко пъти успя да се изплъзне много изкусно, но някога може и да не сполучи. Веднъж стомна за вода ... Той е хитър негодия и сигурно знае тази поговорка ... затова започвам да страхувам, че се е махнал ... поне за известно време. Може да се върне пак някога; но как, дявол да го вземе, можем да поддържаме непрекъснато това следене? То може да измори и самия сатана! Ще почне да досажда, както обсадата на Гранада бе дотегнала на добрия крал Фердинанд и на войнствената му съпруга с несменяната риза!¹⁵⁴ *Dios!* На мене вече ми дотегна!

– По-скоро ще проваля живота си – отговори Робладо, – отколкото да оставя тоя приятел да ни се изплъзне.

– И аз... и аз също, капитане. Не се страхувай; нямам ни най-малко

153. *Confrere* (фр.) – събрат. Б. пр.

154. *Несменяната риза* – кралица Изабела Испанска – (1451–1504) се зарекла да не сменя ризата си, докато обсадената Гранада не се предаде на испанците. Б. пр.

намерение да изоставя сегашната бдителност. Не... погледни това лице!

Докато Вискара мислеше за обезобразеното си лице, мъчителното мръщение го загрози още повече.

– И все пак – продължи първоначалната си мисъл комендантът – не би било естествено да ги изостави дори за кратко време след всичко, което стана, и след като се изложи на такава опасност, за да я освободи, нали?

– Не – отговори замислено другият. – Не. Чудя се само защо не е заминал заедно с тях още същата вечер, когато тя се върна в къщи – защото, според писмото, и той е бил с нея! Вярно е, че е потребно време да се приготиш за пътуване из прериите. Той не би отишъл никога в някое от нашите заселища – такова нещо не е вероятно, – а за пътуване понадалеко се изискват приготовления – поне за жените; самият той, според мене, се чувства в пустинята у дома си, като някоя антилопа или прериен вълк! Но все пак с малко усилие би могъл да избяга още тогава, като ги вземе със себе си. Постъпихме несправедливо, като не изпратихме войниците през оная нощ. Не се страхувах, че може да се махне отук; иначе щях да ги изпратя.

– Какво?... Не се страхуваше ли? Нима това не беше крайно вероятно?

– Ни най-малко – отговори Робладо

– Не мога да те разбера, драги капитане. Защо да стои!

– Защото в тази долина има магнит, който го привлича по-силно от майката и сестрата. И аз знаех това.

– О, сега те разбирам!

– Да – продължи Робладо, като скръдна със зъби, и заговори огорчено:

– Онази скъпоценна звезда на любовта, която все пак ще стане моя жена ... Ха, ха, ха! Той надали би се махнал отук, без да се срещне с нея. И се среща. Господ знае дали са уговорили това да е последната им среща, но аз наредих с помощта на дон Амбросио да бъде последна. *Carai!*¹⁵⁵ Предполагам, че тя не ще може вече да прави среднощни разходки. Не ... той не е заминал. Не мога да повярвам това. поради две причини. Първо, заради нея. Бил ли сте влюбен някога, господин комендант? Но истински влюбен? Ха, ха, ха!

– Ха, ха, ха! Мисля, че ми се случи веднъж!

– Тогава знаете, че когато един мъж е наистина влюбен, защото аз

155. *Carai!* (исп.) – мн. ч. от *carajo* – испанска ругатня, Б. пр.

мога да кажа, че съм изпитал тази глупост! – когато един мъж е наистина влюбен, няма достатъчно здраво Въже, което да го измъкне от мястото, гдето е неговата любима. Не, аз мисля, че този приятел, колкото и да е жалък, не само обича, но боготвори моята бъдеща съпруга... Ха, ха! ... и съм уверен, че никаква опасност, дори и страхът от бесилото, не ще го прогони от селището, докато той има надежда за нова тайна *tete a tete*¹⁵⁶ с нея; а като знае, че тя ще отиде с готовност на такава среща, сигурно не е загубил още надежда.

– Второто ми основание да вярвам, че още скита насам, е същото, което изтъкнахте и вие. Той надали ще остави майка си и сестра си сами след станалото. Ние не го заблудихме; при все, че слава богу ... или дяволу! хвърлихме прах в очите на всички! Той знае всичко, както твърди Виченца, и затова не вярвам, че като знае всичко, би ги оставил за по-дълго време. Моето убеждение е, че този приятел е хитър като койот, вижда клопката, която му гласим, знае каква е примамката и доколкото му е възможно, няма да се остави да го заловим. Той не е много далеко и чрез проклетите си пеони редовно и постоянно е във връзка с жените.

– Какво може да сторим?

– Мислил съм по това.

– Ако забраним ма пеоните да ходят нагоре-надолу, непременно ще разберат, че има пригответена клопка.

– Точно така, господин комендант. Това не става.

– Обмислял ли си някакъв друг план?

– Отчасти да.

– Да го чуем!

– Ето какъв е. Някои пеони ходят редовно при онзи приятел в легионето му. Уверен съм в това. Следим ги наистина, но само денем, а тогава те ходят по обикновените си работи. Един от тях обаче ходи някъде нощем; но всички опити да го проследим бяха напразни. Той се шмугва по пътеките из гъсталака, под носа на всичките ми съгледвачи. Затова съм уверен, че ходи при ловеца на бизони.

– Изглежда много вероятно.

– Ех, ако можехме да намерим някой да го проследи или да открие следите му; а това е много мъчно, защото в целия гарнизон нямаме ни един добър познавач на следи.

– В долината има и други ловци на бизони, както и обикновени ловци. Защо да не повикаме някого от тях?

156. *Tete a tete* (фр.) – среща насаме. Б. пр.

– Можем, наистина ... Както разправят, никой не е особено добре разположен към разбойника ... Но се страхувам, че ни един от тях не е подходящ, искам да кажа, че никой няма едновременно достатъчно умение и смелост, необходими за целта... Защото и двете са необходими. Те ненавиждат много оня приятел, но и много се боят от него. Има един, за когото съм чувал ... когото познавам донегде всъщност ... и който е тъкмо човек, какъвто ни трябва. Той не би се побоял да се срещне не само с ловеца на бизони, но и със самия сатана! А в познаването на разни индиански хитрости е по-прочут между хората си и от Карлос.

– Кой е този човек?

– Трябва да кажа, че са двама, защото се движат винаги заедно. Единият е мулат, някогашен роб у американците. Сега е беглец и ненавижда всичко, което му напомня бившите господари. Казваха ми, че между другото ненавижда здраво нашия ловец на бизони. Това се дължи отчасти и на съперничество в ловната слава. Толкова по-добре за нас. Неразделният другар на мулата е човек от сродно племе – някакъв самбо от крайбрежието около Матаморас или Там пико. Никой не знае какъв вятър го е довел насам, но това, е станало доста отдавна: от дълго време са неразделни с мулата; заедно живеят, заедно ловуват, защитават се един друг. И двамата са яки мъже, колкото силни, толкова и хитри; но мулатът е във всяко отношение – включително разбойничеството – учител на другия. И двамата не се спират пред нищо. Тъкмо хора за машата цел.

– Щом е така, защо да не ги вземем веднага?

– Мъчнотията е, че засега не са тук. Отишли са някъде на лов. Те са храненици на черквата; падретата ги пращат от време на време за еленово месо и друг дивеч. А изглежда, че напоследък стомасите на машините отци постници са, харесали много бизоновите езици, приготвени по някакъв особен начин, който изисква животното да бъде наскоро убито. За този деликатес падретата са изпратили ловците към бизоновите пасбища.

– Знаеш ли кога са заминали?

– Преди няколко седмици. Доста време преди завръщането на нашия ловец на бизони.

– Възможно е да се върнат скоро, нали?

– Мисля, че е вероятно, но ще трябва да отида още сега в мисията, да попитам.

– Иди! Добре ще е, ако можем да ги вземем. Двама души като тия, които ми поиска, ще струват цяла наша команда. Не губи време!

– Няма да губя нито минута – отговори Робладо и из вика, като се наведе над парапета: – Хей, Хосе! Коня ми веднага!

След малко един войник дойде да съобщи, че конят е оседлан и готов. Тъкмо когато Робладо щеше да слиза по стълбата, на горния ѝ край се показа голяма, ниско остригана глава с малък обръснат кръг на темето; беше главата на падре Хоакин; в следния миг сам той се появи на асотеата, кротък и засмян.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ДЕВЕТА

Монахът беше същият, който бе присъствувал на вечерята у Вискара. Беше по-възрастният от двамата ръководители на мисията и във всяко отношение неин управител. Той се казваше падре Хоакин, а по-младият беше падре Хорхе. Вторият беше скорошна притурка в мисията, докато падре Хоакин беше неин ръководител почти от основаването, ѝ. Така че той беше отдавнашен жител и познаваше житието и нрава на всеки обитател от долината. По една или друга причина той изпитваше необузdana ненавист към семейството на ловеца на бизони, която бе изразил и на вечерята – при все че не бе посочил никаква причина за тази враждебност. Едва ли беше за това, че ги смята за еретици; защото макар и да осъждаше гръмко всички, които са във от лоното на църквата, в сърцето си падре Хоакин малко се грижеше за такива неща. Усърдието му към вярата беше чисто лицемерие и светска хитрост. Нямаше в селището порочна проява, в която падре Хоакин да не е на първо място. Беше изкусен играч на моите, готов и да измами, ако му се удаде случай... общопризнат арбитър при борба на петли, винаги готов да заложи някоя и друга унция в такъв случай. В добавка на тези постижения падрето можеше да се похвали и с други. Когато е пийнал – а това не беше нещо необичайно, – той имаше навик да разказва за любовните си връзки и приключения от младини, че и от по-късна дата. При все че новопокръстените в мисията бяха уж все туземни тъмнокожи тагни, между тях имаше цяла тълпа метиси и метиски, наричани собринос и собринас¹⁵⁷ на падре Хоакин.

Вие непременно ще помислите, че преувеличавам: ще си въобразите, че никой благоговееен отец не може да има такова поведение и все пак да е почитан от хората, между които живее. И аз бих мислил така, ако не бях видял и чул лично живота на свещениците в Мексико. Безнравствеността на падре Хоакин не можеше да се сметне изключение в неговото съсловие. Напротив, тя е нещо обикновено, за да не кажем всеобщо.

Така че това враждебно отношение на монаха към семейството на бедния ловец на бизони не можеше да се дължи на верско усърдие. Не. То беше някаква стара вражда към покойния баща... Някаква неприятност, която падрето бе изпитал от него още по времето на по-раншния

157. *Sobrinos u sobrinas* (исп.) – племенници и племенички. Б. пр.

комендант.

Падре Хоакин вървеше по асотеата важно и суетливо, от което личеше, че носи някаква новина; а тържествуващата му усмивка показваше, че, според него, новината ще е много интересна за тези, на които я носи.

– Добър ден, отче!... Добър ден, ваше преподобие! – поздравиха го едновременно комендантът и Робладо.

– Добър ден, господа – отговори падрето.

– Радвам се, че ви виждам, отче свети – каза Робладо. – спестявате ми една езда. Тъкмо тръгнах за мисията да посетя ваше преподобие.

– А ако бяхте дошли, капитане, щях да ви предложа едно истинско лакомство за обед. Получихме бизоновите езици.

– О, така ли? – извикаха едновременно Вискара и Робладо, и то с такъв интерес, че падрето малко се изненада.

– Ах, вие, лакоми *Ladrones*¹⁵⁸! Виждам какво ви се иска! Искате да ви изпратя малко от тях. Но няма да получите нито един резен... ако не ми дадете нещичко да измия този прах от гърлото си. Страшно съм жаден тази сутрин.

– Ха, ха, ха! – изсмяха се офицерите. – А какво да бъде то, отче?

– Хм! Чакайте да си помисля... Ех, нека е чашка бордо – от това, което получихте наскоро.

Червеното вино бе поръчано и донесено; падрето глътна една чашка и премляска като човек, който е разбрал и оценил доброто качество на виното.

– Първо качество, първо качество! – извика той, като вдигна очи към небето, сякаш всяко добро нещо трябваше да идва оттам и да отива нататък.

– Значи, падре – каза нетърпеливият Робладо, – вие получихте вече вашите бизонове езици? Върнаха ли се и ловците?

– Върнаха се. И тъкмо тяхното връщане ме носи насам.

– Чудесно! Та и аз щях да дойда по този въпрос в мисията.

– Да се обзалажим на една унция, че и двамата мислим за една и съща работа! – каза предизвикателно падрето.

– Не се обзалагам, отче, вие всякога печелите.

– Хайде, хайде! Вие ще дадете на драго сърце една унция за моите новини.

– Какви новини? ... Какви новини? – запиташа нетърпеливо в един

158. *Ladrones* (исп.) – крадци. Разбойници. Б. пр.

глас и двамата офицери.

– Още една чашка бордо, иначе ще се задавя. Прахът по това шосе е по-лош от чистилището! Ах, ето спасението!

Падрето глътна пак голяма чашка червено вино и мляска както и по-рано.

– А сега новините, драги падре!

– Значи, кавалери, нашите ловци се върнаха.

– После?

– Какво после? Донесоха ни новини!

– Какви?

– За нашия приятел, ловеца на бизони.

– За Карлос ли?

– За него.

– Какви новини. Видели ли са го?

– Не, не са видели него, а следите му. Открили са леговището му и знаят где се намира той сега.

– Чудесно! – извикаха Вискара и Робладо.

– Могат да го намерят във всяко време.

– Отлично!

– И така, кавалери, това е новината, която ви нося. Използвайте я, ако можете.

– Драги падре – отговори Вискара, – вашата глава е по-мъдра от нашите. Вие знаете положението. Нашите войници не могат да убият този негодник. Как бихте ни посъветвали да постъпим?

Падрето се почувствува поласкан от това доверие.

– Amigos – каза той, като улови и двамата едновременно, – аз мислих вече по това; и според мене, вие можете да свършите работата без ни един войник. Доверете се на тия двама ловци... доколкото е необходимо... Снабдете ги с всичко потребно за целта ... изпратете ги да го гонят; и ако те не уловят оня еретически разбойник, значи, че аз, падре Хоакин, не разбирам от хора.

– Слушайте, падре – каза Робладо, – та и ние бяхме намислили същото нещо... За тая работа щях да дойда при вас.

– Добре сте намислили, кавалери. Според мене, това е най-добрият път.

– Но дали вашите ловци ще се съгласят на тая работа? Те са свободни хора и може да не им се иска да се заемат с такова опасно начинание.

– Опасно ли? – повтори падрето. – Обещавам ви, че опасността няма да ги възпре. Те са смели като лъвове и пъргави като тигри. Няма

защо да се страхувате, че опасността ще ги уплаши.

– Значи мислите, че ще бъдат наклонни да свършат тая работа?

– Те са наклонни. Аз ги подготвих вече. И те си имат някакви основания да не обичат много ловеца на бизони; така че, кавалери, в случая не ще има нужда от особено убеждаване. Предполагам, че ще тръгнат с готовност, защото са чели възванието и ако се не лъжа, в главите им се върти мисълта за чудесното обещание, което се съдържа в него. Ако успеете да ги убедите, че ще получат добро възнаграждение, за по-малко от три дни ще ви донесат ушите, скалпа или целия труп на ловеца на бизони – каквото предпочитате. Уверен съм, че ще го уловят.

– Дали ще трябва да изпратим и войници с тях? Ловецът на бизони може да не е сам. Имаме основание да допускаме, че с него има някакъв метис... негова дясна ръка ... А с такъв помощник те стават вече опасни за вашите ловци.

– Едва ли. Те са големи дяволи. Но по този въпрос може да се посъветвате със самите тях. Те ще знаят по-добре от нас дали се нуждаят от подкрепа. Това е тяхна работа, кавалери. Нека я решат сами.

– Да изпратим ли да ги доведат? Или вие ще ни ги пратите? – запита Робладо.

– Не мислите ли, че ще е по-добре един от вас да отиде при тях? Въпросът трябва да се уреди тайно. Ако се вестят насам и се срещнат с някого от вас, хората ще се усъмнят каква работа имате с тях и може случайно да му обадят. А ако стигне до ушите му, че тия приятели ще го гонят, изгледите да го заловят ще намалеят твърде много.

– Имате право, отче – каза Робладо. – Но как можем да влезем тайно във връзка с тия хора?

– Нищо по-лесно, капитане. Идете в къщата им – би трябвало да кажа в хижата им, защото те живеят в някаква колиба до скалите. Мястото е съвсем настрана от пътя. дали някой ще ви види, когато отивате там. Може да минете през една пътечка в гъсталака; но... аз ще ви пратя водач, който знае мястото и ще ви заведе. Предполагам, че тия хора ви чакат вече – аз им загатнах да си стоят в къщи, защото може да потрябват. Сигурно ще ги намерите сега у дома им.

– Кога можете да изпратите водача?

– Той е тук... тази работа ще свърши моят прислужник. Оставих го в двора ... няма да губите време.

– Да, Робладо – добави комендантът, конят ти е готов ... най-добре ще е да тръгнеш веднага...

– Тръгвам тогава падре!

– Естебан! Хей, Естебан! – викна падрето, като се наведе над стената.

– Тук съм, сеньор. – отговори един глас.

– Качи се по-скоро! Още в следния миг едно индианче се яви на асотеата и се приближи към падрето почтително със свалена шапка.

– Ще заведеш капитана през пътекката в гъсталака до хижата на ловците.

– Да, сеньор.

– И няма да казваш никому, че си го завел.

– Не, сеньор.

– Ако кажеш някому, ще опиташ бича.

Робладо слезе по стълбата, последван от момчето; помогнаха му да се качи на коня и той излезе от пресидия.

По покана на Вискара падрето изпразни още една чаша бордо, после каза, че в мисията го чака обед с току-що донесените лакомства, сбогува се и си тръгна към къщи.

Вискара остана сам на асотеата. Ако някой би го наблюдавал в това време, би видял, че лицето му придобива странно, неспокойно изражение, щом погледне случайно към Ла Ниня.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТА

Робладо влезе в гъсталака; младият Естебан вървеше бързо само на няколко стъпки пред коня. Минаха около половин миля по пътя от града към един от проходите. После тръгнаха по тясна пътечка, използвана наредко от други хора освен от ловци или говедари, които търсят добитъка си. След две-три мили езда тази пътечка ги отведе до подножието на скалите, гдето се намираше целта на пътуването – жилището на двамата ловци.

Беше обикновена колиба – няколко кола поддържаха полегатия и покрив, достигащ с много слаб наклон до самите скали. Коловете бяха стволоче на някакъв вид юка, която растеше в голямо изобилие наоколо, а покривът от твърдите листа на същото дръвце, натрупани плътно. Имаше и нещо като врата, направена от дъски, издялани от по-дебели, стволоче на юката и прикрепени с яки ремъци от дебела бизонова кожа. Имаше и един отвор, който служеше за прозорец, с капак от също такива дъски прикрепен по същия начин. Стените бяха изплетени от лозови пръчки и по-тънки клончета, грубо измазани с кал. Гладката скала беше използвана за задна стена, за да се спести труд при строежа, ѝ коминът – обикновен отвор на покрива – отвеждаше дима по такъв начин, че една черна ивица от сажди показваше посоката му по скалата, Вратата беше, близо до скалата, а прозорецът беше откъм лицето на хижата. Оттам обитателите можеха да видят всеки, който се приближава към жилището им по пътеката. Това се случваше обаче рядко, защото двамата дивни ловци имаха твърде малко познати и жилището им беше много отдалечено от често посещаваните пътища. Всъщност обикновеният път покрай скалите беше на няколкостотин ярда от хижата, но тя се намираше в една падина, врязана в скалите, а освен това беше закрита от едната страна от гъсталака, а от другата – от скалите. Зад къщата, тоест до задната ѝ стена, имаше малък корал, грубо ограден с отломки от скалите. Там имаше три мършави изгърбени мулета и два не по-хубави мустанга. До корала имаше някаква нива или място, което е било някога нива, но сега беше изоставено и обрасло с трева и бурени. Все пак известна част изглеждаше обработена – тук-там по някое гнездо с нехайно засята и лошо прекопана царевица, а между стъблата ѝ се влачеха ластари на пъпешии и кратуни. Беше истинска новопоселническа плантация.

Около вратата лежаха пет-шест кучета вълча-порода, а две-три

товарни седла бяха оставени на земята, под надвисналата скала. На един хоризонтален прът бяха метнати две веhti, износени и изпокъсани седла за езда, а до няколко наниза със сушено месо и червени пиперки висяха две юзди. В къщата се виждаха две не особено чисти индианки, които месеха прост хляб и варяха тасахо. До скалата, между два камъка, гореше огън, по пода бяха пръснати глинени гърнета и паници от катуна...

Стените бяха украсени с лъкове, паласки и животински кожи, а в двата ъгъла на стаята – защото имаше само една стая – бяха изградени с камъни и кал два одъра, които служеха за легло. В един ъгъл имаше две испански копия, една пушка и една испанска ескопета; над тях бяха окачени рогове за барут, паласки, меч и други снаряжения, необходими за един ловец в Скалистите планини. Имаше и мрежи, както и други прибори за риболов и лов на дребен дивеч; те бяха главната покъщнина на хижата. Това би видял Робладо, ако би влязъл в колибата; но той не влезе, защото хората, които търсеше, бяха случайно навън – мулатът, легнал на земята, а самбото в една люлка, закачена на две дървета според обичая в родината му – крайбрежието на *Tierra caliente*¹⁵⁹.

Външността на тези хора, неприятна почти за всеки друг човек, задоволи Робладо. Бяха тъкмо такива, каквито му трябваха. Виждал бе и двамата по-рано, но никога не бе ги оглеждал внимателно; и докато гледаше дръзките мургави лица и изгорелите от слънцето жилести ръце, той си помисли: „Само такива хора могат да се справят с ловеца на бизони“. Те изглеждаха страхотна двойка. Всеки от тях – ако се съдеше по външността им – би могъл, без да се страхува, да нападне един противник като ловеца на бизони, защото всеки беше по-едър и по-як от него.

Мулатът беше по-висок от другия. Надминаваше го и по сила, смелост и хитрост. В цялата страна не бихте могли да намерите по-неприятно лице от неговото, освен лицето на самбото. Само то му беше ликаприлика.

Лицето на мулата беше тъмножълто, с рядка брада по бузите и около устата. Устните му бяха като на негър – дебели и синьочервеникави, а зад тях се виждаха два реда големи, вълчи зъби. Очите бяха хлътнали, бялото им изпъстрено с жълтеникави петна. Засенчваха ги дебели черни вежди, далеко една от друга, разделени от дебел сплескан нос с широко разтворени ноздри, прилични на подутини от двете му страни. Големи уши се подаваха под гъста, къдрава и рошава грива, която приличаше и

159. *Tierra caliente* (исп.) – южни земи. Б. пр.

на коса. и на вълна. Около нея беше завързана като тюрбан пъстра мадраска кърпа, отдавна забравила какво е сапун; сплъстена коса се спускаше изпод нея по челото и засилваше дивото, свирепо изражение на лицето. То говореше за жестокост, неукротима смелост, хитрост и пълно отсъствие на каквото и да е човешко чувство.

Облеклото на този човек се различаваше твърде малко от това на всеки прериен ловец. Беше направено от кожи и шаяк. Само прическата му беше по-особена. Тя беше отдавнашен спомен от Южните щати и живота на негрите там.

Изражението на самбото беше така свирепо, както и това на неговия confere. Но имаше друг цвят. Беше черно-червеникаво – съчетание от двете раси, от които произхождаше.

Имаше дебелите устни и сплесканото чело на негър, индианският произход личеше в косите, спуснати на дълги плитки по врата и плещите. Изглеждаше много по-незначителен от своя другар мулата. Облеклото му беше такова, каквото носят в неговото племе – широки панталони от груба памучна тъкан и елек от същата материя, пояс и грубо сарапе. Почти цялата горна половина на тялото му беше разголена, а дебелите медночервени ръце бяха съвсем голи.

Робладо дойде тъкмо навреме, за да присъствува на края на едно спречкване, което ще ни изясни нрава на самбото.

Той беше полуседнал-полулегнал в люлката си и се наслаждаваше на една ръчно увита пура, а от време на време изплющаваше срещу мухите със своя бич от сурова кожа. После извика на една от жените – за сега негова съпруга:

– Имня, искам да ям! Готово ли е гнездото?

– Не е още – отговори един глас от колибата.

– Донеси ми тогава една тортила и червени пиперки.

– Нали знаеш, guegido, че в къщи няма червени пиперки? – отговори същият глас.

– Ниня, ела тук! Искам да те видя! Жената излезе и се приближи с явно недоверие към люлката.

Самбото си стоеше съвсем спокойно, докато тя се приближи колкото трябваше, тогава вдигна изведнъж бича, който бе скрил зад гърба си, и я плесна с все сила по плещите и гърба. Само една тънка блузка предпазваше кожата от ударите, които се сипеха яростно и често, докато пострадалата най-после се осмели да избяга.

– Е, Ниня, миличка, като поискам друг път тортила и червени пиперки, ще ги намериш, нали, душичке?

Дивакът се отпусна пак в люлката и се разсмя диво, разсмя се и мулатът, който би постъпил по същия начин с прекрасната си половина при подобно предизвикателство.

Тъкмо в тоя миг Робладо дръпна юздата, на коня пред хижата.

И двамата скочиха да го посрещнат, и двамата го поздравиха най-почтително. Те знаеха кой е. Мулатът, като по-важна личност, взе по-голямо участие в разговора, а самбото остана по-назад.

Разговорът се водеше тихо, за да не го чуят жените и младият Естебан. Все пак той приключи с това, че ловците се наеха, както бе предположил падрето, да проследят Карлос, ловеца на бизони, и да го уловят жив или мъртъв. Ако го убият, щяха да получат голяма награда; ако го заловят жив още по-голяма – почти двойна.

Що се отнася до военна подкрепа, нито мулатът, нито самбото искаха такова нещо. Напротив. Нямаха никакво желание великолепната награда да се намали чрез подялба. Тя щеше да е цяло състояние за всеки от тях и тази блестяща възможност изостряше желанието им да сполучат.

Като свърши по този начин задачата си, офицерът се върна в пресидия. А преследвачите на Карлос се заловиха веднага да се приготвят за поход.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВА

След половин час мулатът и самбото – имената им бяха съответно Мануел и Пепе – бяха готови за път. Приготвянията им не заеха и половината от това време; четвърт час бе посветен на гисадото, после всеки изпуши по една цигара, докато конете изядат пет-шест кочана прясна царевица, която им хвърлиха.

Като изпушиха цигарите си, ловците се метнаха на седлата и тръгнаха.

Мулатът беше въоръжен с дълга американска ловна пушка и също такъв нож, наречен по-късно, „бовм“, от здрава, дебела стомана със заострен край, остър и от двете страни на няколко инча от върха – ужасно оръжие за ръкопашен бой. Донесъл беше тези оръжия от долината на Мисисипи, гдето се бе научил да борави с тях.

Самбото имаше една ескопета, закрепена с ремък малко полегато отстрана на седлото, едно мачете на бедрото и лък с колчан стрели на гърба. В известни случаи, например при лов на дивеч, когато трябва да се нанесе безгласен удар, лъковете се предпочитат пред огнестрелното оръжие. Стрелата може да се пусне по-бързо от куршума, а ако първият удар не улучи, по-малко вероятно е жертвата да забележи присъствието на врага.

Освен тези оръжия и двамата имаха по един пищов, затъкнат в пояса, и ласо, навито и закачено на върха на седлото.

Всеки носеше отзад провизиите си – няколко резена тасахо и студени тортили, вързани в парче еленова кожа. Двойна катуна за вода, няколко паласки и торби допълваха снаряжението им. Две едри, мършави кучета, свирепи и диви като господарите си, клинкаха по петите на конете. Едното беше от местна вълча порода, другото – испанско ловджийско куче.

– Накъде, Манл? Направо за Пекос ли?

– Не, момко, трябва да се покатерим, да поизбиколим. Ако ни видят из долината... някой може да се сети накъде сме тръгнали ... Ще прати да му кажат, че отиваме. А разбере ли той – няма лесно да забогатеем ... Не... Да минем нагоре по старата пътека ... да пресечем сухия дол... и оттам на Пекос. По-дълъг път, ама по-опечена работа, момко Пеп.

– Caramba! – извика Пепе. – Тежко катерене ще падне! Моето животинче е капнало от гонене на бизони... Надали ще се изкачи.

След кратка езда из храсталака и покрай скалите те стигнаха до едно място, гдето някаква урва водеше към платото. Минаването по тази урва беше мъчно, защото беше много стръмна. Всеки друг кон освен планинските мустанги би отказал да мине, но мустангите се катерят като котки. И кучетата дори пропълзяват с мъка по това нанагорнище. Въпреки почти отвесния наклон ловците слязоха от конете, запълзяха нагоре, влачейки след себе си животните, и скоро излязоха на платото.

Като си поотдъхнаха и те, и животните, двамата ловци се качиха на седлата и тръгнаха бързо през платото право на север.

– Слушай, момко Пеп – промълви мулатът, – дали няма да срещнем някой овчар, тръгнал за антилопи; чуваш ли?

– Аха, Манл! Разбирам!

Това бяха единствените думи, които размениха в продължение на десет мили път. Движеха се един след друг – мулатът напред, самбото след него – кучетата най-отзад. И те вървяха едно след друго – испанското преди местното.

Като изминаха десет мили, стигнаха до коритото на пресъхналата река, която пресичаше пътя им. Същата, покрай която Карлос и дружината му бяха минали, когато бягаха след случката в пресидия. Ловците тръгнаха по нея и поеа – както бе сторил Карлос – надолу, за да стигнат до устието ѝ при бреговете на Пекос. Тук имаше гора, гдето те слязоха и завързаха конете си за две дървета. При все че се бяха върнали неотдавна от дълъг път и бяха минали в бърз ход повече от тридесет мили, животните не изглеждаха изморени. Макар и мършави, те бяха яки, жилави и силни като всички коне от тази порода и всеки от тях би могъл да измине още сто мили, без да грохне.

Господарите им знаеха добре това, иначе не биха тръгнали на тоя лов тъй уверени в успеха.

Може да препусне с черния кон – обади се мулатът, като погледна мустангите. – Ама скоро ще го пипнем пак, а момко Пеп?

– Chinga¹⁶⁰! Ще го пипнем!

– Две кранти изпотяват един жребец, а, момко Пеп?

– Chingara! Ще го поизпотят, Манл.

– Ама на мен не ми се поти ... Ще караме леката, а, момко Пеп?

– Вярно, Манл.

– Ловецът на бизони трябва да е в пещерата ... седи си там. Где по-добро място? Няма да го уловят заспал... Войниците не ходят по-далеч

160. *Chinga, chingara*. Испанска жена от простолюдието.

от прохода... в долината си е по-лесно... А ловецът ходи насам-натам под носа на съгледвачите. Няма где другаде да водят следите... Само в пещерата. И конят е там, и всичко. А кога излиза? Там е работата, момко Пеп.

– Вярно! Да знаем кога влиза ... и кога излиза ...

– Е, да знаем това – работата е лесна. Лесно ще му турим клопка, момко Пеп.

– Денем трябва да си е там.

– Така ще е... Ходи в село... ама ходи нощем, то, се знае. Ходи, момко Пеп, може да не е в ранчото, ама някъде наблизко. Може да ходи при Антон. Антон няма да ходи в пещерата. гуеро е хитрец, знае, че не бива! Той ходи при Антон, а?

– Да следим Антон?

– Да следим Антон ли? Не бива ... Може да се разправяме с двамата наведнъж. Па и не ща да убивам Антон ... Не ща да пакостя на Антон ... А по-лошо ще е, ако и Антон е с него... Не става, момко Пеп – гуерото ни стига ... Стига ни да пипнем него. Трябва да го пипнем! Няма да го убием ... Тая работа си е тяхна. Няма защо да следим Антон... Само да научим где е оня. Ако не научим, трябва да следим Антон.

– Не може ли да идем при пещерата денем, Манл? Нещо позабравих мястото.

Може, ама на една миля... не по-близо... и ако е заспал. Кога ли спи? Казвай, момко Пеп?

– Ами ако е буден?

– От една миля ще види, че влизаме в дола... ще се метне на коня ... ще хукне из прерията ... Може три дни да го гоним ... може и да не го догоним, момко Пеп.

– Слушай, братко Манл, сетих се. Да идем до края на дола, да се скрием там, докато мръкне, после, като се стъмни, Да пропълим из тясното. Той ще мине оттам, когато излиза. Тогава какво ще кажеш? Може да гръмнем, като минава!

– Ух, момко Пеп! Не се ли сещаш, че ще загубим половината награда ... всичко ще пропадне, като гръмнем на тъмно? Дявол да го вземе, не бива! Ще вземем цялата награда ... да се оправим за цял живот... Ще го уловим жив, такъв Ще го уловим, само тъй!

– Бива – съгласи се самбото, – ще го оставим да излезе от дола и кога иде по-далеко, ще влезем в пещерата и ще чакаме да се върне. Какво ще кажеш?

– Умна приказка, момко Пеп... горе-долу така ще направим ... само

няма да влезем в дола, додето гуерото не се махне. Ще седим наблизо... Видим ли, че излезе, ще тръгнем за пещерата ... Така ще го уловим. Слънцето е на залез, време е да тръгваме ... Хайде!

– Да вървим!

И двамата се качиха на конете и продължиха към брега на реката. Тук нямаше брод, но какво от това? Без да се бавят нито миг, те навлязоха с конете в реката и минаха отсреща. Кучетата ги последваха. Всички излязоха мокри на отсрещния бряг. Вечерта беше студеничка, но имаха ли значение топлината и студът за такива хора? Нямаха значение; и мокрите дрехи; потеглиха веднага към ръба на Ляно Естакадо, а когато стигнаха там, свиха вдясно и тръгнаха покрай самите скали.

Като вървяха така все покрай ръба около две-три мили, стигнаха до едно разклонение на скалата, което се издаваше към равнината и постепенно се изостряше, колкото повече се спущаше от Ляно Естакадо. То завършваше с купчина или по-точно с няколко купчини усамотени скали и обли големи камъни, струпани едни до други. Нямаше никакви дървета, по тъмните скали, натрупани безредно едни върху други; мястото изглеждаше като залесено. А между канарите и в проломите им можеше да се скрие голяма дружина от хора и коне.

Този скалист нос беше именно целта, към която се бе насочил мулатът. Този нос образуваше едната стена на дола, гдето се намираще пещерата, а друг подобен хребет го заграждаше откъм южната му страна. Между тях в скалата се вдаваше дълбока падина, отгдето една тясна, мъчно проходима пътека се изкачваше към платото. Беше същият дол, гдето беше избит добитъкът на младия ранчero дон Хуан. Добитъкът не се виждаше вече, но костите му още се белееха, пръснати из поляната, оглозгани от вълци, мечки и лешояди.

Ловците стигнаха най-после до мястото, за което бяха тръгнали. Отведоха конете си между пръснатите камъни и ги вързаха здраво. После пропълзяха из пукнатините в канарите и стигнаха до върха на хребета. Оттук се виждаше цялото устие на дола, широко около триста ярда, така че никой човек или кон не би могъл да влезе или да излезе, без да го забележат, ако не се случи нощта да е съвсем тъмна. Но те очакваха да има луна и с нейна помощ щяха да забележат дори и котка, ако влезеше в дола.

Като си намериха удобно място, те легнаха така, че да не ги види никой, който би минал из поляната долу, било отпред, било отзад. Конете им бяха вече скрити между купищата камъни.

Планът беше съвсем ясен и на двамата. Те имаха основание да

вярват, че докато се крие, ловецът на бизони сигурно ще живее в пещерата, за която се отиваше през този дол и която мулатът добре познаваше... че Карлос излиза нощем и отива към селището – пещерата беше само на десетина мили от неговото ранчо... и че негде по пътя се среща с Антонио, който му съобщава новините и в същото време му носи храна.

Намерението им беше да чакат, докато Карлос излезе, за да заемат пещерата и да го нападнат, когато се върне. Можеха да го причакат наистина и на излизане, но това можеше да завърши и с неуспех. Не можеха да го уловят, когато е на кон. Би трябвало да се приближат дотолкова, че да могат да стрелят по него; както каза мулатът, биха могли и съвсем да го загубят.

Освен това ни един от двамата не искаше да вземе само скалпа му. Особено мулатът бе решил да спечели двойната награда, като го залови жив. Макар че би ги изложило на по-голяма опасност, залавянето му щеше да ги възнагради двойно, а за пари тези негодници бяха готови на всичко. Наистина те не бяха толкова храбри, та да желаят открита схватка. Знаеха донегде нрава на гуерото, но се осланяха на предимството, което ще си осигурят с хитрост. Отначало бяха решили да го намерят и да го уловят, когато спи; сегашният план беше последица от размишленията им из пътя. В съзнанието на Мануел той се бе оформил много преди самбото да загатне за това.

Те се уповаваха на предположението, че жертвата им не подозира това преследване – надали е чул, че са се върнали от лова на бизони, и няма да е нашрек. Ако научи, че те именно са тръгнали да го гонят, Карлос ще се отбранява другояче, не така, както срещу войниците. Ловците бяха сигурни в това. От войниците той можеше да се скрие всякога в Ляно Естакадо, но работата беше съвсем друга с хора като двамата ловци, които, макар и да не можеха да го заловят още първия път, щяха да го следят и намерят, гдето и да отиде.

Обаче мулатът и самбото вярваха, че русокосият няма и да подозре присъствието им, докато го пипнат. Затова бяха толкова уверени в своя успех.

Наистина те бяха взели мерки, които осигуряваха този успех при условие че предположението им е вярно... тоест при условие че ловецът на бизони е сега в пещерата, а през нощта ще излезе от дола.

Скоро щяха да разберат дали е така ... Слънцето бе вече залязло. Нямахше да чакат дълго.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ВТОРА

Карлос беше по това време в пещерата. След случката в присидия тя беше негово постоянно жилище, негово леговище, и то почти по същите съображения, които мулатът бе споделил с другаря си. Това убежище беше сигурно и на удобно разстояние от приятелите му в долината. Той можеше да излиза безопасно от дола нощем и да се връща, преди да съмне. През деня спеше. Почти не се страхуваше да бъде проследен дотук от войниците; но дори и да го проследят, той можеше да наблюдава от пещерата целия дол до самия му вход на около миля разстояние оттук и всеки идващ от тази посока би бил забелязан още отдалеко. Ако войнишки отряд навлезеше в дола, при все че и от двете страни имаше непристъпни скали, ловецът пак можеше да избяга. Както вече казахме, една тясна, стръмна и мъчнопроходима пътека водеше от горния край на дола към платото. Колкото и да беше стръмна и мъчнопроходима, черният кон можеше да се изкачи по нея; а щом се озове в простора на Ляно Естакадо, Карлос можеше да се надсмее на войниците, тръгнали да го гонят.

Враговете му биха могли да го заловят само когато спи или след като се сътмни. Но Карлос не се страхуваше и тогава. Той лягаше да спи така спокойно, като че е заобиколен от телохранители, защото имаше наистина пазач, и то верен пазач – кучето Сиболо. Макар и ранен на няколко места от копия по време на ужасната схватка, Сиболо бе избягал без смъртоносна рана. И беше пак до господаря си. Докато Карлос спеше, умното животно лежеше на камъка и наблюдаваше дола. Сиболо би настръхнал цял и би заръмжал, щом зърне войник. И в тъмнината дори никой не би могъл да се приближи на няколко стотин ярда от пещерата, без да бъде забелязан от кучето, което би дало на господаря си време да избяга и от най-бързия преследвач.

Пещерата беше голяма, достатъчно голяма да скрие и хора, и коне. От скалата в най-вътрешния и край се стичаше бистра планинска вода и се събираше в корито, кръгло като паница, което изглеждаше направено от човешка ръка. Но не беше. Самата природа бе издълбала това корито и го бе напълнила с най-хубава вода. Подобно явление не е рядкост в тази област. Пещери с такива корита се намират във вакойските и гваделупски планини, които са много по на юг.

Беше най-подходящо място за скривалище – за подслон на

разбойник, на поставен във от закона или на друг беглец, а при условията, в които се намираше Карлос, пещерата беше истинско жилище за него. Той знаеше отдавна това място, познато само на други ловци като него и на дивите индианци. Никой жител на долината не би дръзнал да дойде някога в тъмния и неприветлив дол.

В това леговище Карлос имаше много време за размишления, и то често пъти за горчиви размишления. Научаваше всичко, което става. Антонио се грижеше да му го съобщи. Срещаха се нощем някъде при Пекос и ловецът получаваше от слугата си новини от селището. Предположенията на хитрия мулат бяха правилни. Ако би дошъл направо към пещерата, Антонио можеше да бъде проследен и скривалището на Карлос – открито. За да избегне това, ловецът на бизони излизаше нощем да го пресрещне.

Девојката Хосефа беше ценен помощник на Антонио в събирането на новини от селището. От нея той бе научил, че Каталина де Крусес е под ключ в бащината си къща... че Робладо бил само ранен и ще му мине... че с разездите излизат нови офицери... че цената за главата на господаря му се покачила. Плитката хитрост на съгледвачите около ранчото беше отдавна известна на Карлос. Макар и плитка, тя му беше крайно неприятна, защото съгледвачите му пречеха да посещава майка си и сестра си. Обаче чрез Антонио той поддържаше почти всекидневна връзка с тях. Би могъл да се страхува за сестра си след станалото, но негодникът Вискара беше болен и Карлос прецени правилно, че Росита ще може да се движи необезпокоявана. Той не се страхуваше много за нея – поне за известно време, – а когато това време мине, щеше да я прибере далеко от подобна опасност.

Такава именно възможност той чакаше сега. Въпреки бдителността на враговете си той не се съмняваше, че ще може във всяко време да измъкне майка си и сестра си. В това бягство те щяха да имат другарка – същество, което му беше скъпо като тях, но беше много по-строго пазено!

Само заради нея той излагаше всеки ден на опасност живота си... Само заради нея седеше с часове в самотната пещера да крои планове, да обмисля най-опасни възможности.

Държана под ключ... строго пазена от утрин до вечер и от вечер до зори... Как би могъл да я измъкне при това положение? Този въпрос се мъчеше да реши той.

Тя го бе уверила, че е готова да отиде с него. О! Защо не ѝ предложи да избягат веднага? Защо пропусна този златен миг? Защо помисли

за отлагане? Това отлагане се оказа съдбоносно... То можеше да забави осъществяването на намерението му с месеци, с години ... завинаги може би!

Карлос не искаше и да знае гнева на враговете си... нито презрението на жителите в селището... Само Каталина беше негова мисъл... негова постоянна грижа. Той мислеше само за едно – как ще избави не себе си, а своята любима.

И не е чудно, че чакаше неспокойно нощта ... не е чудно, че тръгваше с такова нетърпеливо бързане за самотната среща край Пекос.

Мръкна се пак; като изведе коня си по склона пред пещерата, той, се качи на седлото и препусна към изхода на дола. Сиболо тичаше пред него.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТА

Ловците не чакаха дълго. Така и предположиха още отначало. Имаше луна, която също очакваха. Много светла луна, закривана от време на време по няколко минути от тъмните облаци, които плуваха из небосвода.

Нямаше никакъв вятър, беше съвършено тихо. И най-лекият шум би могъл да се чуе надалеко; въздухът из тези високи места беше толкова чист и лек, че трептеше от най-слабото докосване.

Чуваха се някакви звуци, но те не бяха от кучетата или от конете на ловците – и едните, и другите бяха приучени да не шумят, – нито от самите ловци. И двамата лежаха мълчаливо, а когато проговаряха, беше само шепнешком.

Звуците изхождаха само от природата на тази дива област. Хъркането на сивата мечка откъм скалистия ръб... воят на койота... хухукането на кукумявката и редките остри крясъци на прилепа и козодоя. За известно време това бяха единствените звуци, които стигаха до слуха на скритите ловци.

Мина половин час, а през това време и очите, и ушите им не починаха нито за миг. Ловците гледаха към дола, от време на време и към равнината. Възможно беше жертвата им да не е тук, да се забави дори и през деня. А когато имаш работа с такъв човек, трябва да обмисляш всичко. Ако се случи да се завърне денем, ще осуети плана им. Но в такъв случай мулатът бе намислил друг план – да се скрият през нощта колкото е възможно по-близо до пещерата – да речем, на един изстрел разстояние, – да почакаат, докато гуерото се появи сутринта и да го ранят с пушка в ръката – мулатът беше много изкусен стрелец. Втората им цел щеше да е да прострелят коня. Като го убият или осакатят, ловецът на бизони щеше да бъде непременно заловен; и двамата бяха решили, ако им се удаде възможност, да пратят на оня свят великолепното животно.

Тези хора знаеха по какъв начин жертвата им може да бъде лесно убита или заловена – ако бяха сигурни, че е в пещерата, – и то без изгледи за несполука. Но все пак по някакви съображения не възприемаха този план.

Би било много лесно да доведат отряд драгуни до горния край на дола и да ги оставят там, а друг отряд да влезе в каньона откъм долния му край. Тъй като и двете страни на урвата бяха непроходими скали,

пътят за бягство на ловеца на бизони би бил отрязан във всички посоки. Наистина войниците, които ще останат горе, би трябвало да направят цяло пътешествие, за да стигнат до платото, без да минат през самия дол, защото такова минаване би осуетило плана. Нито Вискара, нито Робладо биха се скъпили за хората и времето, ако по този начин можеха да постигнат успех. Мулатът и черният му другар знаеха отлично това, но дори и не помисляха да постъпят така. Този начин на действие щеше да представлява съвсем малка опасност за тях, обаче би донесъл и съвсем малка печалба, защото всеки войник от отряда би искал да участва наравно с тях в подялбата на обещаната награда: А това не би задоволило ловците, защото именно те със своя ум и знания щяха да подготвят цялата работа.

Ни един от двамата не мислеше да постъпи по този начин: Уверени бяха, че ще могат да постигнат целта си, каквато и да е тя, без чужда помощ.

Минал бе само половин час, откакто бяха залегнали на скалата, когато изостреният им слух долови, че някой идва откъм горния край на дола. Чуха конски тропот по чакъла и търкаляне на разместени камъчета. Долът беше покрит със ситни отломки от скалите, свличани от пороите. Пътят минаваше през тях. А по пътя вървеше конник.

– Гуерото – прошепна мулатът. – Той е, момко Пеп!

– Вярвам ти, братко Манл нали ти откри най-напред следите. Сигур се крие в пещерата. Ще го пипнем, като се върне... Carai! Ей го там!

Докато самбото говореше, към долния край на дола приближаваше висока тъмна фигура. Тъй като луната я осветяваше, те можаха да забележат, самотния ездач. Не се съмняваха вече, че това е тяхната жертва. Братко Манл – прошепна самбото, – ами ако мине по-наблизо?. Защо да не повалим коня? ... Не може да не го улучим на толкова светло... И двамата може да се прицелим в коня... Спрем ли него – лесно ще уловим гуерото пеша.

– Не. Ще се шмугне в скалите ... ще се скрие с дни ... не може да го гоним пеша ... той ще е вече нащрек. Мъчна работа ... Старият план си е по-хубав ... ще го оставим да мине... да се прибере мирно и тихо... Като се върне, сигурно ще го пипнем.

– Ама, Манл...

– Дявол да те вземе! Не трябва ама все бързаш, момко Пеп!... Потрай ... Няма „ама“, няма страх! Гледай сега!

Последното бе казано, за да докаже на Пепе, че предложението му, макар и разумно, не би могло да се проведе, защото конникът нямаше да

мине на един изстрел от пушка или ескопета.

Ясно беше, че се движи по средата на каньона, еднакво далече и от двете му страни, а този път щеше да го изведе на платото на двеста ярда от мястото, гдето се бяха скрили ловците.

Така и стана; само след няколко мига той беше точно на двеста ярда срещу тях. Изстрел от ловна пушка не би го достигнал, а куршум от ескопета беше несигурно средство.

Ни един от двамата ловци не помисли да стреля; и двамата продължиха да лежат неподвижно, като задържаха кучетата си в пукнатините на скалите и им заповядаха със знак да не мърдат.

Конникът напредваше бавно, очевидно предпазливо. Когато луната го освети, лъскавите части на сбруята и оръжията му блеснаха под лъчите и. Лесно можеше да се види бялото лице, стройната, изправена снага и великолепната фигура на коня.

– Гуерото – прошепна Мануел. – Той е, момко Пеп!

– А какво е онова напред? – запита самбото.

– Ха! Не го видях. Дявол да го вземе! Куче! Аха, куче!

– Куче! Дявол да го вземе!

– Дявол да го вземе това куче ... Слушал съм за него... чудо куче, момко Пеп! Дявол да го вземе! Това куче ще ни обърка работата! Добре, че вятърът вее на другата страна. Сега няма от какво да се плашим! Дявол да го вземе! Гледай!

В това време конникът спря внезапно и погледна недоверчиво към скалистата урва, гдето бяха легнали ловците. Кучето му бе дало някакъв знак.

– Дявол да го вземе – промълви мулатът, – кучето ще ни обърка работата ... Добре, че вятърът е на другата страна.

Нямаше много вятър от никоя страна, но доколкото подухваше, беше срещу ловците, откъм конника. Това беше щастие за тях, защото иначе Сиболо положително би ги подушил.

И сега дори скривалището им можеше да се открие. Някакъв съвсем лек шум откъм тази посока, може би тупване на конско копито о пръстта, бе пробудило подозрение у кучето, при все че господарят му не бе чул нищо. Но и кучето не беше сигурно, защото в следния миг наведе пак глава и продължи пътя си. Конникът го следваше и след няколко мига те изчезнаха от погледа.

– Хайде, момко Пеп, към пещерата!

– Да вървим!

И двамата слязоха от хребета, качиха се на конете си и тръгнаха

между пръснатите камънци. Влязоха в дола, като вървяха все по края, докато той постепенно се стесни и ги доведе до пътеката, по която бе слязъл преди малко конникът. Те поеха нагоре по нея, без да отделят поглед от скалите вдясно – защото пещерата беше от тази страна.

Не се страхуваха, че някой би открил следите им дори ако гуерото се върнеше през деня, защото пътят минаваше през твърда скала, гдето имаше вече следи от собствения му кон. Но при все това мулатът беше неспокоен и от време на време повтаряше колкото на себе си, толкова и за другаря си.

– Дявол да го вземе! Кучето ще ни обърка работата! Сигур ще я обърка ... дявол да го вземе!

Най-после входът на пещерата се показва като тъмна точка в едната страна на скалите. Мулатът слезе безшумно от коня си, повери го на Пепе, пропълзя по ръба и надникна към входа. Този хитър ловец не забрави, че някой може да е останал вътре, затова действуваше най-предпазливо: ослуша се известно време отвън, после пусна вътре кучетата и като не чу оттам нито лай, нито ръмжене, се увери, че всичко е наред. Тогава пропълзя сам вътре, движейки се в сянката на скалата. Когато навлезе доста навътре в пещерата, той щракна огнивото и закри с ръка светлината, за да не се забележи отвън, огледа внимателно вътрешността и едва когато се увери, че няма никой, излезе пак и даде знак на другаря си да доведе конете.

Вкараха ги в пещерата. Направиха нов оглед, при който откриха върху една суха плоча малкото вещи, използвани от Карлос при ядене и спане. Едно сарапе, брадвичка за цепене на дърва, глинено гърне за готвене, две-три паници, няколко резена сушено месо и остатъци от хляб – това беше всичко, което намериха в пещерата.

Нашествениците си присвоиха най-хубавите от тия неща; после вързаха здраво в един ъгъл конете, запознаха се основно с разположението на скалистото помещение, угасиха светлината и се притаиха като хищници да чакат нищо неподозиращата жертва.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Карлос напусна пещерата си с предпазливост, която се налагаше на човек в неговото положение. Но тази нощ той беше по-внимателен от всеки друг път. Оглеждаше всеки храст и всяка скала край пътя, които биха могли да скрият някой враг. Защото през ума му бе минало подозрението, именно за хората, които бяха в засада толкова близо до него.

Неведнъж напоследък мисълта му се бе връщала към тях. Той ги познаваше добре, знаеше враждебните чувства, които и двамата, особено мулатът, имаха към него. Допускаше, че е възможно да ги пратят по следите му и знаеше, че те са в състояние да го открият. Това го обезпокои повече от всички разезди на драгуните и на неопитните им водачи. Той съзнаваше, че ако хитрият мулат и неговият не по-малко хитър събрат бъдат изпратени да го гонят, пещерата не ще може да го подслонява за дълго и ще се сложи край на лесното съобщаване със селището.

Тези мисли му създаваха безпокойство, което би било още по-голямо, ако той не смяташе, че ловците са из прериите. Но вярата, че са там, му даваше надежда, че ще може да уреди работите си и да се махне от тук преди тяхното завръщане. Тази сутрин обаче надеждите му се изпариха.

Той се бе върнал днес в скривалището си след разсъмване. Следен отблизо от съгледвачите, Антонио бе закъснял за срещата – затова завръщането на Карлос се забави. На връщане за пещерата попадна на пресни следи, идващи откъм северния край на Ляно Естакадо. Следите бяха от мулета, коне и кучета; като ги разгледа внимателно, Карлос разбра скоро по колко животни от всеки вид са минали. Разбра, че броят отговаря точно на животните, на жълтия ловец и другаря му; именно това пробуди у него подозрението, че тези хора са се върнали от лова из прериите!

По-нататъшният оглед го убеди напълно, че е така. Отпечатъците от стъпките на едното куче бяха съвсем различни от другите; макар и доста големи, те съвсем не бяха следи на обикновената местна порода. Той бе чувал, че жълтият ловец се е сдобил напоследък с едър испански копей. Това бяха навярно неговите следи.

Карлос вървя по следите до едно място, гдето те пресичаха обикновения му път към дола. За най-голяма своя изненада забеляза, че оттук един от конниците заедно с няколко кучета бе свил и тръгнал по

неговите следи! Несъмнено беше, че този човек е търсел него. След известно разстояние обаче конникът се бе върнал към първоначалния си път.

Карлос би проследил и по-нататък пътя на тия приятели, щом разбра, че са минали оттук миналата вечер, но тъй като беше вече съвсем светло и пътят им водеше очевидно към селището, не посмя да продължи в същата посока, а се върна в скривалището си.

От тази случка той бе загрижен и обезпокоен през целия ден и когато излезе, мислеше пак за нея, затова беше толкова предпазлив.

Когато излязоха от дола, кучето, както вече казахме, се обърна към скалите и поизгръмжа. Това накара Карлос да се спре и да погледне внимателно в същата посока. Но не забеляза нищо подозрително, а пък и кучето, след като поспря за малко, като че се успокои и продължи пътя си.

„Може да е надушило някой звяр“ – помисли Карлос, като подкара коня си и продължи да язди из равнината.

Когато излезе съвсем на открито, той ускори хода на коня и след шест-седем мили стигна до бреговете на Пекос. Тръгна надолу по течението все така предпазливо, докато наближи една горичка от ниски дървета до самия бряг. Тази горичка беше определеното място за срещата.

Когато наближи на стотина ярда от нея, ловецът на бизони спря в равнината. Кучето изтича пред него, обиколи горичката и се върна при господаря си. Тогава конникът навлезе смело под сянката на дърветата, слезе от коня, застана на единия край и започна да следи кога ще дойде очакваният вестоносец.

Чакането не трая дълго. След няколко минути видя как един прегърбен пешак подтичва из равнината. Когато стигна на триста ярда от горичката, той спря и подсвирна леко. Ловецът отговори на този сигнал и човекът навлезе с все същата походка в самата горичка. Беше Антонио.

– Следяха ли те, amigo? – попита Карлос.

– Както винаги, господарю; но успях да се измъкна без особена мъчнотия.

– Отсега нататък може да не бъде толкова лесно.

– Защо, господарю?

– Аз зная вече новините; жълтият ловец се е върнал, нали?

– Caramba! Така е! Как научихте, господарю?

– Тази сутрин, след като се разделихме, попаднах на едни следи ... Разбрах, че са техните.

– Техните са били, господарю. Върнаха се миналата вечер; но имам и по-лоши новини.

– По-лоши ли? ... Какви?

– Тръгнаха да ви гонят.

– Ха! Още сега ли? Предполагам, че ще тръгнат, но не толкова скоро. Отгдето знаеш, Антонио?

– От Хосефа. Нейният брат е прислужник у отец Хоакин. Тази сутрин падрето го взел в присидия, а оттам го изпратил да заведе капитан Робладо до колибата на жълтия ловец. Падрето заповядал на момчето да не казва никому, но като се върнало от мисията, то отишло у майка си и Хосефа, която се усъмнила, че е било по някаква необикновена работа, защото им показало сребърна пара, го накарала да признае всичко. То не могло да каже какво са говорили Робладо и ловците, но му се сторило, че когато си тръгвало обратно с капитана, ловците се приготвяли да заминат някъде. Като съпоставих всички тия новини, господарю, смятам, че са тръгнали да ви гонят.

– Сигурно, amigo... Не се съмнявам ни най-малко, че е така. Сигурно е, че ще ме изгонят от пещерата. Мисля, че подозират где се намирам. Ще трябва да опитам да си намеря друго убежище. Добре, че надуших навреме тези негодници... няма да ме уловят заспал, както сигурно се надяват, че ще стане. Други новини?

– Нищо особено. Хосефа видяла миналата вечер Виченца заедно с Хосе, но не е успяла да размени досега нито дума със сеньоритата, която била много строго наблюдавана. Утре Хосефа имала някаква работа при жената на вратаря и се надява от нея да научи нещо.

– Драги Антонио – каза Карлос, като пусна една монета в ръката на момъка, – дай я на Хосефа. Кажи ѝ да свърши повече работа. Тя е единствената ни надежда.

– Не се бойте, господарю! – отговори метисът. – Хосефа ще направи всичко, каквото може, защото – той се усмихна – аз съм, струва ми се, нейната единствена надежда.

Карлос се засмя на чистосърдечното признание на своя верен другар, после почна да го разпитва, за други неща – за майка си и сестра си, за войниците, за съгледвачите и за дон Хуан.

За него Антонио не можеше да съобщи нищо ново. Дон Хуан бе задържан на другия ден след случката в присидия и беше все още в затвора. Обвиняваха го, че бил съучастник на Карлос и щяха да го съдят, когато заловят и ловеца на бизони.

Разговаряха половин час, след това, като получи от метиса

донесените провизии, Карлос се приготви да се върне в скривалището си в Ляно Естакадо.

– Ще ме намериш, пак утре вечер, Антонио – каза той на раздяла. – Ако нещо ми попречи да дойда, потърси ме в други ден и по други ден вечерта. А сега лека нощ, приятелю.

– Лека нощ, господарю.

С това пожелание приятелите – защото те бяха наистина приятели – се разделиха.

Антонио тръгна пак приведен и подтичващ към долината, а ловецът на бизони скочи на седлото и препусна към смръщените скали на Ляно.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ПЕТА

„Донесенията“ на Антонио биха могли да пробудят дълбоки опасения у ловца на бизони – дори страх, ако той можеше да изпита такова чувство. Засега те само засилиха предпазливостта му и насочиха цялото му внимание към това, как да се запази.

Ако се касаеше за открита борба, дори с двама яки мъже като тия, които го гонеха, би се безпокоил по-малко за изхода; но той знаеше, че колкото и да са силни, тези негодници няма да го нападнат, без да си осигурят някакво предимство. Ще направят всичко възможно да го издебнат, когато е заспал или изобщо да го заловят неподготвен. Трябваше да се предпазва следователно от тяхната хитрост.

Той яздеше бавно към дола, като мислеше през всичкото време за жълтия ловец и другаря му.

„Трябва да знаят пещерата – мислеше си той. – Вчерашното проследяване е доказателство, че подозират нещо. Сигурно са чули за станалото напоследък, преди да дойдат насам. Някой пастир из прериите им е разправил всичко; а после? Навярно са избързали да отидат в мисията. Ха! Та нали падре Хоакин завел момчето в пресидия? Разбирам ... разбирам ... падрето е покровителят на тия негодници. Те са му казали нещо, иначе защо ще отиде той толкова рано в пресидия? Да занесе новините от тях ... И Робладо тръгва веднага да ги търси! Ясно ... ясно ... открили са скривалището ми!“

След малко:

„Ами ако са отишли в дола, докато ме нямаше? Да видя! Да, имали са достатъчно време да заобиколят, ако са тръгнали наскоро след срещата с Робладо. Момчето мисли че са тръгнали веднага. Ей богу, трябва да бъдат вече там!“

При тази мисъл ловецът на бизони дръпна поводите на коня, после наведе глава и погледна над шията на животното напред в тъмнината. Стигнал бе вече до устието на каньона, почти по същата пътека, по която бе излязъл оттам, но луната беше зад плътни облаци и не осветяваше вече с лъчите си тъмния дол.

„Те ще се йзхитрят – помисли той – да навлязат в каньона до най-тъмната му част и да ме чакат да изляза от пещерата. Там ще ме издебнат много лесно. Ами ако са вече в каньона?“

Той се замисли при това предположение и продължи:

„Ех, и да са! Ще продължа пътя си. Сиболо тича на един изстрел пред мене. Ако са се скрили така, че той да не ги открие, трябва да са много по-хитри, отколкото ги мисля; а аз не смятам тия негодници за глупци. Ако Сиболо ги открие, ще мога да препусна толкова бързо, че не ще могат да ме достигнат с пушките си.“

– Тук, Сиболо!

Кучето, спряло няколко крачки по-напред, се върна тичешком и загледа господаря си в лицето. Ловецът му даде някакъв знак и каза само:

– Карай!

При тази дума кучето подскокна и почна да тича насам-натам на двеста ярда пред господаря си. Конникът тръгна след него.

По този начин стигна до едно място, гдето двете стени се приближаваха дотолкова, че каньонът нямаше повече от сто ярда ширина. И от двете страни в подножието на скалите бяха пръснати едри откъртени канари, които можеха да скрият не само хора, но дори коне.

„Това място – помисли Карлос – могат да изберат за подлото си нападение. Биха могли да ме улучат и от двете страни от половин разстояние. Но Сиболо не дава никакъв знак... Ха!“

Възклицанието му бе остро и кратко. Предизвика го тихото джафкане на кучето. То бе открило следата на жълтия ловец и другаря му там, гдето бяха прекосили дола към средата му. Луната бе изгряла пак из облаците и Карлос видя, че кучето хукна нагоре из камънака към входа на пещерата! Господарят му щеше да го повика назад, защото то не беше огледало пръснатите камъни, а докато кучето не стори това, той чувствуваше, че е опасно да върви по-нататък; но бързината, с която то се втурна напред, показваше, че е открило нова следа. И ловецът допуна, че враговете му може ха да са в самата пещера.

Тази мисъл бе току-що минала през ума му, когато кучето изджафка няколко пъти последователно. Макар и да не го виждаше, господарят му знаеше, че то е наближило вече входа на пещерата и е надушило нова следа.

Карлос спря коня и се послуша. Не смееше да продължи по-нататък. Не смееше да повика кучето. Ако наблизо имаше някой, този човек непременно би чул гласа му. Размисли, че ще е най-добре да почака, докато кучето се завърне или покаже с нападение какво е открило. Възможно е най-после да е някаква мечка или друг звяр.

Ловецът на бизони седеше безшумно на седлото си – готов все пак за внезапно нападение. Вярната му пушка беше до бедрото му и той се

бе погрижил вече за кремъка и напълването ѝ. Ослушваше се във всеки звук, а очите му пронизваха тъмните гънки на дола напред и встрани.

Тази несигурност трая само няколко минути, после откъм дъното на дола се чу шум, който накара ловеца да трепне на седлото. Приличаше на давене между кучета и Карлос помисли за миг, че Сиболо може да се е нахвърлил върху някоя мечка! Но тази измама трая само миг, защото острият му слух долови веднага гласове на повече кучета; а в яростната олелия той различи плътния лай на испански копой.

Положението му стана изведнъж ясно. Враговете го чакаха в пещерата, защото той беше сигурен, че шумът идва оттам!

Първата му почти несъзнателна мисъл бе да пришпори коня си и да препусне във от каньона. Все пак почака малко и се послуша.

Ръмженето на давеци се кучета продължаваше, но сред техния лай Карлос различи човешки гласове, които говореха бързо и тихо на кучетата и помежду си.

Борбата спря като че внезапно, защото кучетата млъкнаха само испанският копой се обаждаше с плътния си, силен глас. Но след миг и той млъкна.

От това затишие Карлос разбра, че Сиболо е убит на място или, нападнат от хора, е избягал в друга посока. И в двата случая беше безполезно да го чака. Той знаеше, че ако е живо, кучето ще го проследи и настигне. Затова, без да се бави повече, обърна коня си и препусна обратно към изхода на дола.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ШЕСТА

Когато излезе от дола, той се спря, но не в откритата равнина, а в сянката на скалите; и то на същите скали, гдето се бяха крили ловците. Не слезе от коня, а остана на седлото, загледан Нагоре към дола, дано долови някакъв признак за очакваното преследване.

Не бе стоял дълго, когато забеляза, че някаква тъмна фигура се приближава към него. Това го зарадва, защото позна, че е Сиболо, открил следите му. В следния миг кучето беше вече до стремето. Ловецът на бизони се наведе от седлото и забеляза, че горкото животно е зле ранено и от раните му тече обилно кръв. По хълбоците му имаше няколко дълбоки прореза, а от един, близо до плешката, висеше къс от кожата, над която се стичаше червена струя. Животното бе явно отслабнало от изгубената кръв и едва се бе довялякло по следите на господаря си.

– Amigo! – каза Карлос. – Ти спаси живота ми. Сега аз трябва да спася твоя, ако мога.

С тези думи той слезе от коня, прегърна кучето и пак се качи на седлото.

Известно време постоя така, като размисляше какво да прави, без да отделя поглед от посоката, отгдето очакваше преследвачите.

Не се съмняваше вече кои са заели пещерата. Лаят на испанския копей беше достатъчно ясно доказателство, че жълтият ловец е тук, а с него беше, разбира се, и самбото. Карлос не знаеше да има и друг испански копей в селището; явно беше, че е чул именно копея на мулата.

Той постоя няколко минути до скалите, като обмисляше накъде ще е най-добре да тръгне.

„Ще отида в горичката – помисли той, ще се скрия там, докато дойде Антонио. Няма да ме нападнат тази нощ – много ще е тъмно. Заоблачи се, няма да има вече луна. Утре ще мога да се скрия там през целия ден, ако не ме проследят. Ако дойдат... ще ги видя отдалеко и ще избягам. Клети Сиболо! Колко кръв изтече от тебе! Каква рана! Търпение, храбри приятелю! Щом спрем, ще се погрижа за раните ти. Да! Ще отида в горичката. Няма да допуснат, че ще поема тази посока, защото тя води към селището. Освен това не ще могат да открият следите ми в тъмнината! Ха! Как мога да мисля, че няма да открият следите ми в тъмнината! Забравих испанския копей! Боже, пази ме! Тези дяволи могат да ме проследят, дори да е тъмно като в рог! Боже, пази ме!“

Дълбока тревога се изписа на лицето му и отчасти от товара, който държеше в ръце, отчасти от бремето на тези мисли той се отпусна съвсем унило. За пръв път преследваният, обявеният във от закона, прояви признаци на отчаяние.

Той стоя дълго с наведена глава, приведен към шията на коня.

Но не се предаде на отчаянието си.

Изправи се изведнъж, сякаш някаква внезапна мисъл му вдъхна надежда. Изглежда, че бе взел някакво ново решение.

– Да – заговори си той – ще отида в горичката ... право в горичката. Ах, ти, кръвожаден жълтокож! Ще изпитам прехвалената ти хитрост! Ще видим... Ще видим! Може би ще получиш награда, но не тази, на която се надяваш. Ще имаш още доста работа, преди да вземеш скалпа на Карлос, ловеца на бизони!

С тия думи той обърна коня, улови пак здраво кучето и поводитите и тръгна през равнината.

Яздеше бързо, без да поглежда назад. Явно беше, че бърза, макар и не от страх да бъде заловен. Едва ли някой би го настигнал, докато се движеше с такава бързина.

Яздеше мълчаливо; само от време на време казваше по някоя мила дума на Сиболо, чиято кръв продължаваше да се стича по бедрата на ездача и хълбоците на коня. Клетото животно бе отслабнало и едва ли би могло да се държи на краката си.

– Търпение, стари приятелю... търпение!... Скоро ще си починеш от друсането.

За по-малко от час той стигна до продълговатата горичка край Пекос – същата, гдето се бе разделил неотдавна с Антонио. Тя беше целта на пътуването му. Решил бе да остане в тази горичка цялата нощ, а ако не го обезпокоят и през целия ден.

На това място, както и на много мили нагоре и надолу, Пекос протичаше между не високи брегове, които се издигаха отвесно от равнината на водата. И от двете страни на коритото имаше гладка равнина, която се простираше на няколко мили назад по течението, отгдето се издигаше малко по-високо. Нямахме почти никакви дървета. Пръснати гъсталаци растяха тук-там, далеко едни от други, а покрай бреговете имаше лека мрежа от върби. И те бяха пръснати така, че помежду им можеше да се зърне водата. Горичките бяха от памукови дървета и вечнозелен дъб, а около тях растяха ниски акации и нарядко някой кактус.

Тези гъсталаци бяха толкова малки и толкова отдалечени един от друг, че не променяха общия изглед на местността и човек, скрит в

някой от тях, би могъл да види от твърде голямо разстояние конник или друг едър предмет. Никакъв враг не би могъл да наближи денем такъв човек, ако той е буден и наблюдава околността. Нощем беше съвсем друго, разбира се; сигурността зависеше тогава от тъмнината.

Могилката до която стигна ловецът на бизони, беше доста отдалечена от другите и от нея течението на реката се виждаше на повече от една миля. Самата горичка имаше само няколко акра, но върбите, които растяха и по двата бряга на реката, ѝ придаваха отдалеко вид на по-голяма гора. Тя стигаше до самия бряг и редицата върби изглеждаха като нейно продължение. Те растяха само на няколкостотин ярда навътре в равнината.

Тази горичка беше по-особена. В средата ѝ нямаше дървета, а откритото място, гдето растеше само ниската трева грама. Беше почти кръгла полянка с диаметър от около стотина ярда. Брегът на реката опираше до едната страна на тази полянка. Тук имаше просека, така че от полянката можеше да се види низината отвъд реката. Точно срещу тази просека имаше друга пролука, прилична на пътека и отвеждаща към съседната равнина; по този начин горичката беше всъщност разделена на две части, почти еднакви по големина. Това разделение можеше да се забележи само от известни точки, на равнините, които се простираха от всяка страна на реката.

Полянката, десетинаярдовата пътека, която водеше от нея към откритата равнина, и самата равнина бяха съвсем гладки, покрити с утъпкан торф. Всякакъв предмет върху тях можеше лесно да се забележи още отдалеко. В горичката растяха много ниски храсти, особено от вида на дребните, акации. Имаше и цяла мрежа от лози и лиани, които се увиваха по стволите на вечнозелените дъбове – най-високото и най-голямо дърво тук. Погледът не можеше да проникне през храстите, при все че ловецът би могъл да пропъзли оттам, когато гони дивеч. Обаче нощем, дори в лунна нощ, гъсталакът изглеждаше тъмен и непроходим.

От едната страна на поляната, гдето почвата беше суха и песъчлива, имаше няколко кактуса. Те не бяха общо и десетина на брой, но дватри бяха много големи, извили меките си, сочни разклонения почти толкова високо, колкото бяха и върховете на вечнозелените дъбове. Израснали настрана от другите като масивни колони, съвсем различни от околните растения, те придаваха особен вид на мястото, а погледът, несвикнал с тези гигантски свещници, едва ли би могъл да определи към кое царство на природата принадлежат – толкова малко приличаха на обикновената растителност.

Така изглеждаше мястото, гдето подгоненият и обявен въвн от закона ловец потърси подслон за ношуване.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И СЕДМА

Карлос каза истината, когато призна, че кучето е спасило живота, или поне, свободата му, което беше всъщност едно и също. Ако умното животно не бе вървяло преди него, той сигурно щеше да влезе в пещерата също така сигурно щеше да бъде уловен.

Вероломните му противници бяха взели всички необходими мерки да не го изпуснат. Скрили бяха конете си много навътре в пещерата. Самите те се бяха крили зад издадените скали от двете страни на входа, така че щом ловецът се покаже, щяха да скочат върху му като тигри.

И кучетата бяха при тях, за да им помогнат – клекнали до господарите си и също така готови да се нахвърлят върху нищо неподозиращата жертва.

Засадата беше много добре замислена и досега добре проведена... Тайното напускане на селището и обиколното пътуване... изкусното приближаване до дола... търпеливото изчакване Карлос да се махне от пещерата, и заемането ѝ едва след това... всички тези подробности бяха великолепно изпълнени.

Можеше ли ловецът на бизони да знае или дори да подозира, че са там? Те не допускаха нито за миг, че е научил за завръщането им от лов на бизони. Миналата нощ, когато бяха минали нагоре по долината към мисията, беше съвсем тъмно, а след като предадох донесения лов, без да бъдат забелязани от някого, падре Хоаким им поръча да не се показват из града, докато не им обади. Така че малцина от прислужниците в мисията знаеха за завръщането им; никой от тях, които биха могли да се срещнат с Карлос, не знаеше нищо.

Следователно, разсъждаваха ловците, той не може да подозира, че са в пещерата. Нямаше да забележи на връщане и следите им нагоре из дола. Щеше да мине по тях едва когато стигне до камънаците, а там, разбира се, не можеха да се различат никакви следи.

Никога не е била поставяна по-умела клопка. Той щеше да влезе в пещерата, без да подозира нищо, може би като води и коня си. Щяха да се нахвърлят върху му заедно с кучетата си и да го вържат, преди да успее да извади пишов или нож! Нямаше изгледи да се спаси.

И все пак имаше някакъв изглед, както жълтият ловец много добре разбираше; това именно го караше да повтаря от време на време:

– Дявол да го вземе! Кучето ще ни попречи, момко Пеп!

На това самбото отговаряше само с постоянното гневно „сарајо“, което доказваше, че и двамата се боят от кучето. И двамата бяха чували отдавна славата на Сиболо, при все че не знаеха отличната дресировка на умното куче.

Те смятаха, че ако влезе в пещерата преди господаря си, то ще ги открие и ще го предупреди. А ако влезе, докато господарят му не е приближил, засадата ще пропадне. Ако обаче кучето остане назад, работата ще е наред. Дори ако се движи едновременно с господаря си, така че той да наближи без предупреждение, пак ще има възможност да изскочат и да застрелят ездача или коня.

Така размишляваха двамата вероломни негодници, докато чакаха ловеца на бизони.

Не бяха още по местата, които възнамеряваха да заемат при входа на пещерата. Щяха да застанат там в последния миг. Седяха в сянката на скалите и наблюдаваха дола. Знаеха, че това очакване може да трае дълго, затова се настаниха колкото е възможно по-удобно, като изядоха и малкото храна, оставена в пещерата от ловеца на бизони. За да се защити от студа, мулатът бе наметнал плещите си с току-що присвоеното одеяло. Една катуна с ракия, която бяха донесли със себе си, им даде възможност да прекарат доста весело времето. Само мисълта за Сиболо, която се промъкваше от време на време в съзнанието на жълтия ловец и на мургавия му събрат, помрачаваше радостта им.

Чакането бе по-кратко, отколкото и двамата допускаха. Те си въобразяваха, че предполагаемата им жертва ще отиде по-далеко – може би до самите покрайнини на селището... че някаква работа може да го задържи и че може да се върне едва призори.

Докато размисляха така няколко часа преди полунощ, мулатът, втренчил поглед надолу към дола, трепна внезапно и дръпна другаря си за ръкава.

– Гледай!... Ей там, момко Пеп! Отгатък идва гуерото!

Говорещият посочи някаква фигура, която идваше откъм равнината и приближаваше тясната част на дола. Едва се забелязваше при слабата светлина, че е фигура на конник.

– Сарай! Той е! Сарай! – отговори самбото, като се взря за известно време в тъмнината.

– Стой наблизо, момко Пеп!... Шът! Дръпни кучетата! Иди на място ... лягай ниско ... шът! Аз ще дебна отвън...

Самбото зае мястото, според вече определения план, а жълтият ловец, уловил копоя, остана до входа на пещерата. След няколко мига се

изправи, като махна тревожно с ръка.

– Дявол да го вземе! – извика той. – Дявол да го вземе! Казах ти ... всичко пропадна ... Готви се, момко Пеп... кучето е по следите ни!

– Сагајо Манл! Какво ще правим? – запита неспокойно самбото.

– Вьтре ... вьтре ... Да влезем вьтре... ще го убием в пещерата ... Вьтре!

И двамата се втурнаха вьтре и зачакаха. Решиха набързо да уловят кучето на ловеца, щом влезе в пещерата, и да го удушат, ако успеят.

Но бяха разочаровани; защото животното наближи изхода на пещерата, но не поиска да влезе, а се спря на камъка отвън и силно залая.

Мулатът ахна разочаровано, пусна копия и се втурна с нож в ръка да гони Сиболо. В същия миг копоят изтича напред и двете кучета се сдавиха ожесточено. Битката щеше да свърши неблагоприятно за копия, но още в следния миг и четиримата – мулатът, самбото, копоят и кучето вълк – се нахвърлиха върху Сиболо с ножове и зъби. Като видя това превъзходство на противниковите сили и получил вече няколко дълбоки рани, Сиболо избяга благоразумно между скалите.

Не го гониха, защото разбойниците все още се надяваха, че ловецът на бизони, неподозиращ какво значи всичко това, може да наближи към пещерата. Но тези надежди бяха краткотрайни. В следния миг те забелязаха при слабата светлина, че конникът обърна коня и препусна към изхода на дола! Разочаровани възклицания, просташки ругатни и яростни проклетия огласяха известно време сводестата пещера.

Разгневените негодници най-после се поуспокоиха, намериха пипнешком конете си в тъмнината и ги изведоха на скалата отвън. Там се спряха, за да доизразят яда си и да размислят какво ще правят по-нататък.

Безполезно беше да тръгнат веднага след него, защото знаеха много добре, че ловецът на бизони ще ги изпревари с няколко мили, преди да могат да се спуснат до равнината. Доста време още продължиха да изливат яда си и да проклинат Сиболо. Най-после, като им дотегна, пак се заловиха да обмислят какво да правят.

Самбото смяташе, че е безполезно да ходят по-нататък тази нощ – нямаше изгледи да настигнат ловеца на бизони, преди да съмне, а денем сякаш да открият по-лесно следите му.

– Глупак си, момко Пеп! – отговори мулатът на тези разсъждения. – Гониш ли го дене... ще те види... пропадна всичко, глупчо Пеп!

– Как тогава, братко Манл?

– Дявол да го вземе, забрави ли копия? Той и нощем открива

следите ... Скоро ще пипнем гуерото!

– Ама, братко Манл, той ще спре десетина мили оттука! Ще можем ли да го настигнем тази нощ?

– Пак си глупак, момко Пеп! Ще се спре по-близо... ще се спре, защото няма да му дойде наум за копия ... Няма да се сети, че ще му открием следите... сигурно ще се спре. Дявол да го вземе! Това куче ни обърка работата... знаех си аз, че тъй ще стане... дявол да го вземе!

– Да пукне дано! Няма вече да ни пречи.

– Защо тъй мислиш, момко Пеп?

– Защо, братко Манл? Защото го прободох с ножа. Няма да се влачи далеко ... сигур няма!

– Дявол да го вземе! Дано да е така... Ако е така, ще ти дам двойна унция. Да не беше туй куче – гуерото щеше да е сега в ръцете ни. Да не беше кучето – щяхме да уловим гуерото, преди да се съмне. Скоро ще се спре... не знае, че сме тук... не знае за копия ... ще се спре, ти казвам, Сигур ще се спре, ей богу!

– Какво, братко Манл? Мислиш, че няма да ходи далеко?

– Сигур няма. Гуерото не язди далеко... няма где да иде ... Скоро ще видим следи ... Ще го намерим заспал ... ще пропълим ... Ако няма кучето, сигур ще пропълим.

– Ти не се грижи за кучето. Ако е живяло двайсет минути подир моя нож, много як звяр е. Ти намери гуерото, пък ще видиш, че няма да намериш куче с него!

– Дано, момко Пеп! ... Да опитаме тогава ... Хайде!

Като каза това, жълтият ловец пришпори коня си и последван от самбото и кучетата, тръгна надолу по каменливата теснина.

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ОСМА

Като стигнаха до мястото, гдето бяха забелязали конника, Мулатът слезе от коня си и повика копоя. Каза му няколко думи и му посочи с ръка следата. Кучето разбра какво се иска от него, наведе нос към земята и хукна безшумно напред. Ловецът се качи пак на седлото и двамата с другаря си пришпориха конете, за да вървят след копоя.

Това беше много лесно при все че нямаше вече луна. Светлочервеникавата козина на кучето личеше отдалеко върху тъмнозелената трева, а нямаше нито храсти, нито по-високи треви да го закриват. Освен това, според наставленията на господаря си, то се движеше бавно по пътеката, при все че следата беше съвсем скорошна и би могло да върви много по-бързо. Обучено беше да се движи нощно време бавно и безшумно, затова присъщият на породата му рев не се чу ни веднъж.

Минаха цели два часа, докато зърнат горичката, гдето бе спрял ловецът на бизони. Щом видя дърветата, мулатът ги посочи и прошепна на другаря си:

– Гледай, момко Пеп! Кучето тръгна към острова ... Гледай! Обзалагам уния – гуерото е там. Дявол да го вземе! Сигур е там!

Когато стигнаха на пет-шестотинн ярда от горичката – тя едва се открояваше под потъмнялото небе, – жълтият ловец извика копоя и му заповяда да стои назад. Той знаеше, че конникът или е влязъл в горичката, или е минал покрай нея. И в двата случая следите му можеха лесно да се открият. Ако жертвата им е още в горичката – както мулатът вероятно предполагаше, ако се съди по възбудата му, – помощта на кучето не ще им трябва вече. Дошло бе време да вземат други мерки.

Отклонявайки се от досегашната посока, жълтият ловец направи един кръг, като се движеше все на еднакво разстояние от горичката; другарят му и кучетата го следваха.

Щом стигнаха до просеката през гората, и двамата дръпнаха поводите и ахнаха от изненада, като видяха ненадейно ярки пламъци. От мястото, гдето бяха стигнали, се виждаше полянката, а в средата ѝ пламтеше голям огън.

– Казах ли ти, момко Пеп, глупчо е заспал ей там ... Мислил си е, че не можем да му видим следите нощно време... не обича студ... хубав огън. Мисли, че никой няма да го види. Знам тази полянка... хитро мястото... огънят се вижда от двата края... Ха! Ей го там и коня! Пламъкът

осветяваше ясно един кон, застанал край огъня.

– Дявол да го вземе! – продължи ловецът. – Гуерото бил по-голям глупчо, отколкото мислех. Виж! Велики боже! Заспал хей там! Сигур е той!

При тези думи мулатът посочи една тъмна фигура край огъня. Приличаше на легнал и заспал човек.

– Той е, Santissima! – отговори самбото. – Свил се е при огъня! Наистина е глупчо! Не се е сетил, че можем да го следим в такава тъмна нощ.

– Хм!... Дявол да го вземе! Няма куче нашият гуеро! Без повече приказки, момко Пеп! Подир мене!

Мулатът подкара коня си не направо към горичката, а към брега на реката, малко по-надолу. Яздеха мълчаливо, но вече по-бързо.

Жертвата им беше тъкмо там, гдето искаха да я намерят, затова бързаха да се възползват от положението. И двамата познаваха добре местността, защото в същата горичка бяха убивали елени от засада. Като стигнаха до брега, и двамата слязоха от седлата, вързаха конете и кучетата във върбалака и тръгнаха към горичката.

Не бяха предпазливи, както биха постъпили при друг случай. Бяха сигурни, че жертвата им е заспала край огъня. Глупак, мислеха те. Но как би могъл наистина да подозира, че са там? И най-хитрият би могъл да предположи, че е в безопасност при такива условия. Напълно естествено беше да заспи, както е бил уморен. Естествено е било да запали огън. Нощта беше неприятно студена и без огън не би могло да се спи. Всичко беше напълно естествено.

Стигнаха до края на горичката и без колебание пропълзяха към храстите.

Нощта беше тиха, ветрецът едва поклащаше някое листо и най-малкото шумолене в храстите би могло да се чуе из цялата полянка. Тихо шуртене на далечен бързей, тих ромон от по-близки води, случаен вой на прериен вълк или тъжен стон на нощна птица бяха единствените звуци, достигащи до слуха.

Но при все че ловците се движеха из гъст храсталак, никакъв звук не издаде, че те напредват. Не прошумя лист, не плесна вейка, не пропука сух клон, натиснат от ръка или коляно, нищо не издаде, че в тъмния гъсталак има хора. Те умееха много добре да се промъкват из него. Напредваха безшумно, както змия пълзи из тревата.

На полянката беше съвсем тихо. В средата и гореше голям огън, който я осветяваше изцяло с яркия си пламък. Лесно можеше да се

забележи фигурата на великолепен жребец – жребецът на ловеца на бизони, – застанал край огъня; а още по-близо легналият му господар, който изглеждаше заспал! Да, ето плаща, сомбрерото, ботушите и шпорите! Ето и ласото, спуснато от шията на коня и сигурно навито около ръката на спящия. Всичко това можеше да се забележи от пръв поглед.

Конят трепна, удари пръстта с копитото си и пак утихна. Какво бе чул? Някой див звяр, който се движи насам? Не, не див звяр... нещо по-лошо.

Откъм южния край на полянката изпод храстите надникна едно лице. – човешко лице! Показа се само за миг, после пак се скри зад листата. Това лице можеше лесно да се познае. Жълтият цвят, който се виждаше много ясно при светлината на пламъка, подсказваше чие е. Беше на мулата Мануел.

То остана за миг скрито зад листата. После пак надникна, а до него и друго, по-мръсно. И двете бяха обърнати в една и съща посока. И двете гледаха легналия край огъня човек, който изглеждаше все още дълбоко заспал! Погледите и на двамата блестяха със злобно ликуване. Успехът изглеждаше сигурен – жертвата беше най-после в ръцете им! Лицата се отдръпнаха пак и за миг нито звук, нито нещо друго показа, че те са там. След този миг обаче мулатът подаде пак глава, но този път от друго място, съвсем близо до земята, от една пролука между храстите.

След още един миг той се промъкна цял и се появи прострян на полянката.

След това се показаха главата и тялото на самбото; и двамата запълзяха безшумно по тревата към заспалия. Легнали по корем като огромни гущери, те пълзяха един след друг!

Мулатът беше напред. В дясната си ръка стискаше нож с дълго острие, в лявата държеше пушката си.

Движеха се бавно и много предпазливо, при все че бяха готови всеки миг да скочат напред, ако жертвата се събуди и разбере, че са там.

Неподозиращ нищо, заспалият ловец лежеше между тях и огъня. Тялото му хвърляше сянка върху тревата. Те пропълзяха до нея, за да се скрият по-добре, и продължиха напред.

Най-после мулатът стигна на три фута до легналия; като се поогледа, той се изправи на колене с намерение да скочи напред. При това внезапно изправяне огънят освети лицето му и то можеше лесно да се види. Часът бе настъпил.

Чу се изплющяване на пушка, а в същия миг няколко бързи последователни изстрела изхвъркнаха откъм короната на вечнозеления дъб в

началото на пътеката. Мулатът се изправи с един скок, протегна с див рев ръце, залитна, хвърли ножа и пушката и падна в огъня.

И самбото се изправи; като предполагаше, че изстрелът е бил даден от този, когото смятаха за заспал, той се хвърли върху него с нож в ръка и заби с отчаяно усилие острието в едната страна на легналия.

В същия миг отскочи с ужасен писък и без да се спре да помогне на падналия си другар, прекоси полянката и изчезна в храсталака. Човекът край огъня продължаваше да лежи неподвижно!

В това време една тъмна фигура се смъкна между клоните на веч-нозеления дъб, отгдето бе даден изстрелът; остро изсвирване огласи поляната и жребецът препусна към дървото, като влачеше ласото си.

Един полугол мъж с дълга пушка, скочи от дървото на гърба на коня, а в следния миг и той и конят изчезнаха по пътеката, понесени в галоп към платото!

ГЛАВА ПЕТДЕСЕТ И ДЕВЕТА

Кой лежеше тогава край огъня? Не Карлос, ловецът на бизони – а неговият плащ... ботушите му... шапката и шпорите ... облеклото му.

Да, облеклото на Карлос, но не и Карлос! Той именно скочи полугол от дървото и препусна на коня! Загадка, нали?

Няма и два часа, откакто го оставихме там, гдето бе дошъл – в края на горичката. Какво бе правил през това време? Ще научим това, ще си обясним загадката.

Когато стигна в горичката, той мина право през пътеката и стигна полянката, гдето спря коня си и слезе. Остави нежно и внимателно на тревата Сиболо, чиито рани още не бяха превързани. Господарят му нямаше време за тях. Имаше друга работа, която щеше да му отнеме цял час.

Конят бе оставен да си пасе свободно, докато Карлос изпълни плана, който бе замислил, препускайки насам.

Първата му работа бе да запали огън. Ношта беше доста студена, та оправдаваше това. Огънят бе запален наред полянката. Карлос намери из хрусталака сухи пънове и клони, донесе ги, натрупа ги и почна да ги хвърля в огъня, докато пламъците озариха цялата полянка. Осветени от червените им отблясъци, огромните кактуси приличаха на каменни колони; към тях именно обърна поглед ловецът на бизони.

Като отиде до тях с нож в ръка, той започна да сече ствола на най-голямото. Високото растение се простря скоро на тревата. След това насече стъблото и клоните на парчета с различна дължина и ги завлече край огъня. Но сигурно нямаше намерение да ги хвърли там! Тези сочни, зелени стъбла щяха по-скоро да изгасят, отколкото да засилят пламъците! Карлос нямаше такова намерение. Напротив, остави ги няколко стъпки настрана от огъня, и то така, че да наподобяват, доколкото е възможно, фигурата и ръста на човешко тяло. Две заоблени парчета служеха за бедра, две други за ръце, свити като у почиващ човек. „Лакътят“ на растението образуваше рамото на човека; покрита с широкия плащ на ловеца на бизони, фигурата заприлича поразително на човек, легнал на една страна край огъня!

Оставаше да се поставят глава и нозе, за да се допълни планът. Защото това беше план! Скоро се намериха и те! Една топка от трева бе поставена малко по-нагоре от раменете и с помощта на шал и шапка

заприлича на това, за което трябваше да мине – на човешка глава. Шапката бе поставена върху топката така, че да я покрие почти изцяло и изглеждаше нарочно нахлупена, за да предпазва лицето на заспалия от роса и комари.

Оставаше да се направят само нозете. Те създадоха доста големи мъчнотии, защото щяха да са най-близо до огъня – както обикновено спят ловците – и можеха да се забележат по-добре от останалите части на тялото.

Ловецът на бизони бе обмислил вече всичко това; затова продължи работата си, без да спира. Събу кожените ботуши и ги остави малко наклонено до бедрата от кактус, така че горният им край се скриваше под широкия плащ. Грамадните шпори бяха оставени на ботушите и отдалече можеше да се види как лъщят на огъня.

Още няколко подробности и измамата беше готова. Творецът ѝ отиде към края на полянката и я обиколи, за да огледа фигурата от различни места. Изглеждаше доволен. Всеки би сметнал наистина, че това е заспал пътник, легнал, без да свали шпорите си!

След това Карлос се върна при огъня и повика с тихо подсвирване коня си. Отведе животното няколко крачки по-настрана и завърза поводите за предния край на седлото. Добре обученият жребец разбра, че трябва да се откаже от пашата и да стои на същото място, докато господарят му го освободи сам или го повика с добре известния знак, на който го бе приучил да се отзовава. Ласото, навито около халката на юздата, бе развито. Единият край на въжето бе скрит под плаща на легналата фигура, като че заспалият го държеше в ръка.

Ловецът на бизони заобиколи още веднъж полянката и огледа групата в средата. И този път изглеждаше, че е доволен; после влезе пак в гъсталака, изнесе оттам куп сухи клони, и ги хвърли в огъня.

След това вдигна очи да разгледа дърветата, които растяха около полянката. Погледът му спря на един голям вечнозелен дъб откъм вътрешния край на пътеката, с дълги хоризонтални коренища, които се показваха над земята. Върховете му бяха гъсто зашумени от вечнозелени листа и заедно с преплетените лози и испанския мъх образуваха сенчест свод. Този дъб беше не само най-високото, но и най-разклоненото дърво – беше всъщност патриарх на горичката.

– Ще свърши работа – промълви Карлос, като го видя. – Тридесет крачки ... приблизително ... Тъкмо колкото трябва. Няма да влязат през пътеката – такава опасност не съществува ... А щом не дойдат оттам, ще дойдат през върбалака покрай реката... Да, сигурно така ще

постъпят ... Сега да видя Сиболо.

Той погледна за миг кучето, което лежеше още там, гдето го бе оставил.

– Клетото животинче! Добре са го наредили! Докато е живо, ще носи белезите от проклетите им ножове! Но ... ще доживее да види, че е било отмъстено за него... Да, така ще стане! Само че какво да го правя сега?

Като поразмисли малко, той продължи:

– Saramba! Само си губя времето! Мина вече половин час и ако са решили да ме проследят, трябва да са наближили. Могат да ме намерят с дългоухия си звяр; надявам се да бъде верен водач. Но какво да сторя със Сиболо? Ако го вържа за коренището на дървото, горкото зверче ще си лежи спокойно! Ами ако дойдат оттам? Не допускам това. Аз не бих дошъл отам, ако съм на тяхно място, но ако дойдат, ще видят кучето, а това може да ги накара да се усъмнят. Може да им хрумне да погледнат нагоре към дървото и тогава ...

Той се приближи до дънера на дъба и погледна изпитателно клоните му.

След миг огледът като че го задоволи. Взел бе ново решение.

– Така може – промълви той. – Кучето, може да легне върху тези лози. Ще ги преплета и ще ги покрива с мъх.

С тези думи той улови по-ниските клони и се покатери на дървото.

После дръпна няколко ластара на виещите се лози, преплете ги на един раздвоен клон и приготви нещо като люлка. След това откъсна няколко шепи мъх от дърветата и покри с него люлката.

Като я приготви, както искаше, скочи на земята, прегърна кучето, занесе го до дървото и го положи нежно на мъха, гдето то легна кротко.

Следващата грижа бе да нареди себе си.

Това беше лесна работа; трябваше да вземе пушката, да се покатери пак на дървото и да се настани здраво между клоните.

Той се намести внимателно. Тялото му се крепеше на един клон, нозете бяха на друг, трети даваше опора на ръцете; цевта на дългата пушка беше положена върху един раздвоен клон, а прикладът ѝ беше стиснат здраво от ловеца.

Той прегледа грижливо оръжието си. Пушката беше, разбира се, напълнена, но като се страхуваше да не би росата да е овлажнила барута, той отвинти затвора на пушката, изстърга барута с нокътя на палеца си и сипа пресен барут от рога. След това го натисна с шомпола, като внимаваше една част да мине в магазина на пушката и да се смеси със

заряда вътре. Шомполът бе поставен пак на мястото, кремъкът бе прегледан, за да се види дали е твърд, и с остър ръб. Оказа се, че всичко е наред, и пушката бе облегната пак на раздвоения клон.

Ловецът на бизони не беше човек, който се уповава на слепия случай. И той като всички свои събратя вярваше, че предпазните мерки са разумно нещо. Затова не е чудно, че в сегашния случай действуваше толкова предпазливо. Всяко опущение можеше да се окаже съдбоносно за него. Лъщенето на пушката можеше да му струва живота. Не е чудно, че се грижеше толкова много дали кремъкът е в ред и барутът сух.

Той бе подбрал добре мястото си. Виждаше цялата полянка и котка не би могла да влезе в просеката, без да бъде забелязана от него.

Така той наблюдава мълчаливо и тревожно околните зелени храсти в продължение на почти цял час.

Търпеливото му чакане бе най-последно възнаградено. Видя жълтото лице, надничашо изпод ниските храсти, и се поколеба за миг дали да стреля веднага. Дори се прицели, когато то се отдръпваше.

Почака още малко – докато мулатът застана на колене с лице към пламтящия огън. В този миг натисна спусъка и непогрешимият куршум прониза мозъка на вероломния враг!

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТА

Самбото изчезна в храстите почти в същия миг, когато Карлос се метна на коня и препусна из пътеката. На полянката не остана жив човек.

Огромното тяло лежеше с разперени ръце; едната върху самия огън. Притиснал въглените, трупът бе полуугасил пламъка. Беше все пак достатъчно светло, за да се види призрачното лице, изпръскано с червени петна. И тялото, и нозете бяха неподвижни като у близката изкуствена фигура. Мъртъв беше жълтият ловец... Мъртъв! Огнените езици, които ближеха ръката му и се готвеха да я обхванат, не му причиняваха болка. Мъртвият не усеща огъня.

А где бяха другите? Пръснали се бяха в почти противоположни посоки. Бягаха ли един от друг?

Самбото се върна по същата посока, от която бе дошъл, но по съвсем различен начин. След като се скри зад листната завеса, той не се спря, а се втурна напред, сякаш бе обезумял от страх. Прашенето на сухите клони и силното шумолене на храстите доказваха, че бързаше да се измъкне с главоломно бягство из горичката. Тези шумове стихнаха заедно с отзвук от копитата, който долиташе известно време откъм препускащия кон на ловеца на бизони.

Где бягат сега самбото и ловецът на бизони? Бягаха ли един от друг? Така изглеждаше: защото бяха тръгнали в противоположни посоки. Но всъщност не беше така. Ако самбото искаше да избяга от това място, противникът му нямаше такова намерение. Той препускаше извън полянката, но не за да бяга.

Карлос познаваше много добре самбото и знаеше, че смелостта му се е изпарила. Внезапната гибел на другаря му, и то при такива загадъчни обстоятелства, е ужасила чернокожия и му е отнела всяко желание за съпротива. Карлос знаеше, че Пеп мисли вече само как да избяга.

Бързата съобразителност на ловеца му бе подсказала отгде ще дойдат враговете – откъм долния, южен край на горичката. Той ги чакаше именно от тази посока и когато разглеждаше храстите, обръщаше най-голямо внимание на южния край на полянката. Предполагаше, че ще сметнат за най-безопасно да се приближат оттам, и предположенията му се оказаха верни.

Щяха да оставят конете си малко по-надалечко, за да не чуе шума

от копитата им. И това негово предположение беше правилно. Още едно пак така вярно предположение беше, че самбото е хукнал да прибере конете. То мина през ума на Карлос, когато видя, че самбото се втурна да излезе от гъсталака.

Тъкмо това искаше да стори самбото. Като видя, че вождът му загина така загадъчно, той не помисли вече за схватка с ловеца. Единствената му цел беше да избяга. Да отиде при конете, да скочи на седлото и да препусне. Надяваше се, че Карлос няма да го последва скоро, та ще може да избяга под закрилата на тъмнината.

Но грешеше. Именно за да осуети тази негова цел, Карлос препусна въвн от полянката. И той бе решил да отиде при конете!

Щом излезе на полето, сви вдясно и заобиколи горичката. Като стигна до едно място, отгдето се виждаше реката, дръпна поводите и спря. Спря, за да напълни отново пушката си.

Изправи я и потърси рога с барута. Но за най-голяма своя изненада не го намери, а като погледна надолу, видя, че е изчезнал. Ремъкът, с който беше окачен, не беше вече през рамото му. Закачил се е на някой клон и се е изхлузил, когато Карлос е скочил от дървото!

Ядосан от тази злополука, той се готвеше да обърне коня и да препусне към дъба, но изведнъж забеляза, че някаква тъмна фигура се промъква през полето и се приближава към върбалака при реката. Беше, разбира се, избягалият самбо – в това нямаше никакво съмнение.

Карлос се поколеба. Ако се върне за рога с барута и загуби време за ново пълнене на пушката, самбото можеше да избяга. Скоро ще стигне до конете и ще се метне на някой от тях. Ако беше денем, Карлос би могъл лесно да го стигне; но не и в тъмната нощ. Щом го изпревари с петсютин яра, самбото ще изчезне благополучно от погледа му.

Ловецът на бизони беше много разтревожен. Имаше сериозни основания да желае смъртта на този човек. Това желание идваше толкова от благоразумието, колкото и от естественото чувство за разплата. Желанието за мъст бе пробудено от подлия начин, по който тези наемни разбойници го бяха проследили. Освен това обявеният въвн от закона знаеше, че ще има опасен враг, ако Пепе остане жив. Самбото не биваше да се измъкне!

Карлос се поколеба само за миг. Ако се забави с пълнене на пушката, другият ще избяга. Той пусна пушката на земята, обърна коня и се втурна през полето към реката. След десетина секунди спря пред своя противник, който се промъкваше дебнешком.

Като видя, че пътят към конете му е отрязан, самбото се спря, готов

за отбрана, решен сякаш да се бори. Но докато Карлос слезе от коня, за да се вкопчат в ръкопашен бой, смелостта на другия пак не издържа и като се втурна през върбите, той се гмурна в реката.

Карлос не бе предвидил това. Стоя няколко мига изненадан и объркан. Нима противникът ще му се изплъзне? Ловецът беше слязъл от коня си. Дали да се качи пак, или да проследи самбото пеша?

Нерешителността му не трая дълго. Избра втората възможност, шумгна се през върбалака, отдето бе минал другият, и се поспря до края на водата. Тъкмо в това време врагът му се показва на отсрещния бряг и без да спре нито минута, хукна през полето. Карлос помисли пак да го последва на кон, но бреговете на реката бяха високи – за кон щеше да е мъчно, може би дори невъзможно да мине реката на това място. Нямаше време за губене в такива опити.

„Сигурно и аз мога да тичам бързо като него – помисли Карлос. – Да опитаме тогава!“

С тези думи той се хвърли във водата.

С няколко замаха той преплува реката, покатери се на отсрещния бряг и хукна след отстъпващия противник.

Самбото бе изминало до това време цели двеста ярда, но докато мине още толкова, разстоянието между двамата се намали наполовина. Не можеше да става никакво сравнение между бързината им. Карлос тичаше двойно по-бързо от своя изплашен неприятел, при все че той бягаше с все сили, защото знаеше, че се касае за живота му.

Гонитбата не продължи и десет минути.

Карлос наближи. Самбото чуваше стъпките му зад гърба си. Почувствава, че е безполезно да тича повече. Спря се и пак застана, готов да се отбранява.

В следния миг бяха лице с лице, на десет стъпки един от друг.

И двамата бяха въоръжени с дълги ножове – единственото им оръжие. Въпреки полумрака се виждаше как остриетата лъщяха.

Враговете не дочакаха да си поемат дъх. Размениха няколко гневни възклицания; после се нахвърлиха и вкопчиха в безжалостна борба.

Но твърде кратка. Надали трая и десетина секунди. Няколко мига телата на борещите се бяха сякаш обвили едно о друго, после едното тупна тежко на земята. Чу се стон. Беше гласът на самбото. Той именно бе паднал.

Простряното тяло почна да се гърчи на земята ... привдигна се и падна пак... изви се отново и най-последно се отпусна в мъртвешка неподвижност!

Ловецът на бизони се наведе над него, за да се увери. Смъртта бе сложила вече печата си над отвратителното лице. Белезите бяха несъмнени. Победителят се успокои, отвърна се от трупа и тръгна към реката.

Като прибра пушката и намери барутния рог, Карлос я напълни пак и тръгна да търси конете.

Скоро ги намери. Простреля с по един куршум в главата копия и кучето вълк, после отвърза и пусна конете на свобода.

След това се върна на полянката, свали Сиболо от люлката му, приближи се към огъня и погледна трупа на жълтия ловец. Пламъците блестяха по-ярко отпреди. Подхранваше ги човешката плът.

Като се отвърна отвратен от тази гледка, ловецът на бизони прибра дрехите си, качи се пак на седлото и тръгна, към дола.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ПЪРВА

Минали бяха три дни, откакто жълтият ловец и другаря му тръгнаха на поход. Тези, които ги изпратиха, започнаха с нетърпение да чакат вест от тях. Не се съмняваха ни най-малко в усърдието на своите наемници и в успеха им. И за тримата – Робладо, Вискара и падрето – успехът беше само последица от наградата, но все пак очакваха с нетърпение вест от ловците – ако не са заловили ловеца на бизони то поне да съобщат, че са го видели или са открили следите му.

Когато поразмислиха, и падрето, и офицерите разбраха, че едва ли могат да получат някаква вест, преди самите ловци да се завърнат със, или без пленника.

– Няма съмнение – каза монахът, – че го следят непрестанно и ние не ще научим нещо, докато не уловят разбойника еретик.

Каква поразителна вест бе за тази прекрасна тройка новината, донесена в селището от един говедар, че видял в дерето два трупа и познал в тях ловците на мисията – Манл и Пепе!

Той каза, че ги видял близо до една горичка край Пекос... били разкъсани от вълци и лешояди ... но по това, което било останало от дрехите и снаряжението им, можал да разбере кои са, защото ги познавал лично. Сигурен бил, че са мулатът и самбото – ловците на мисията.

Отначало това „загадъчно убийство“, както го нарекоха, можеше да се обясни само с предположението, че е дело на „индиански бойци“. Хората не знаеха нищо за задачата, възложена напоследък на ловците. И двамата бяха добре познати в селището, но никой не обръщаше внимание къде ходят и странствуванията им оставаха обикновено неизвестни за гражданството. Предположи се, че са излезли на някой от обичайните си ловни походи и са попаднали на скитническа банда диваци.

Отряд драгуни, воден от говедаря, отиде до горичката и се върна със съвсем друго обяснение на случката.

Войниците бяха убедени, че ловците са били убити не от индиански стрели, а от оръжие на бял. Освен това конете им бяха оставени, а кучетата убити – скелетите бяха намерени край брега на реката.

Не са убити значи от индианци. Индианците биха откарали животните – и кучетата, и конете, – а освен това биха смъкнали от убитите снаряжението и облеклото им, които бяха доста ценни. Не, не са били индианци!

Не беше много мъчно да се досетят кой е извършил убийството. Там, гдето намериха костите на кучетата, пръстта беше доста рохкава и по нея имаше следи от копита, които не бяха от конете на ловците. Мнозина ги познаваха. Бяха следи от копитата на всеизвестния кон на Карлос, ловеца на бизони.

Нямаше съмнение, че това е дело на Карлос. Знаеше се, че той не е в приятелски отношения с жълтия ловец, напротив. Трябва да са се срещнали и скарали; или пък – по-вероятно – Карлос е издебнал ловците, заспали край огъня, промъкнал се е до тях и е изпълнил намерението си! Метисът е бил застрелян веднага и е паднал в огъня, защото част от тялото му беше станало на пепел! Другарят му се е опитал да избяга, но е бил последван и настигнат от кръвожадния разбойник.

Нови проклетия започнаха да се сипят върху главата на клетия Карлос; щом чуеха името му, хората се кръстеха и шепнеха молитва или клетва, а майките плашеха с него децата си. Името на Карлос, ловеца на бизони, вдъхваше повече страх, отколкото слухът за индианско нападение!

Врата в свръхестествените му сили се увеличи. Едва ли някои вече се съмняваше, че майката на ловеца на бизони е магьосница, или че всички дела на нейния син са били подпомогнати и внушени от нея.

Нямаше никаква надежда да го заловят или убият. Как би могло да стане това? Кой би могъл да върже или накаже самия сатана? Никой не вярваше, че ще могат да го заловят.

Някой предложи сериозно да затворят и да изгорят майка му – магьосницата. Докато не стане това, твърдяха те, той не ще иска и да знае, че го преследват; а като премахнат нея, убиецът ще бъде предаден на правосъдието!

Твърде вероятно бе тези съвети – поддържани от повечето жители в селището – да надделят; особено като се подкрепяха от падретата мисионери... Но докато общественото мнение назрее за такова жестоко жертвоприношение, случи се нещо, което промени напълно хода на събитията.

Една неделна сутрин, когато хората излизаха от църква, на площада пристигна конник, потънал в пот и прах. Беше в униформа на драгунски сержант и всички лесно познаха добре известните черти на сержанта Гомес.

Той бе обкръжен веднага от тълпа безделници и при все че беше неделя, само след миг те нададоха ликуващи възгласи, започнаха да подхвърлят шапки, викове процепиха въздуха.

Каква вест бе донесъл Гомес? Необикновена наистина: че обявеният въвн от закона е заловен! Това беше вярно. Карлос бе заловен и беше сега в ръцете на войниците. Не го заловиха нито със сила, нито с хитрост. Работата бе свършена чрез предателство. Издал го бе един от неговите хора.

Ето как бе станало залавянето. Загубил надежда да влезе във връзка с Каталина, той бе решил да изведе от долината майка си и сестра си. Пригответил им бе временно жилище далеко из прериите, гдето щяха да са в безопасност; враговете му, а сам той смяташе да се върне в долината и при първа възможност да изведе Каталина. Знаеше, че отвещдането им няма да е лесно при наблюдението, на което бяха подложени. Но бе взел мерки и щеше да сполучи, ако нямаше предателство. Един от хората му – някакъв пеон, който го бе придружил при последното пътуване – го издаде на непрестанно дебнещите врагове.

Карлос беше в ранчото и правеше набързо някои приготовления за пътуването. Оставил бе коня си скрит малко по-далечко в гъсталака. За нещастие Сиболо не беше с него. Вярното куче лежеше болно след неотдавнашната схватка пред пещерата. Задължението да пази отвън, което би било поверено нему, бе възложено сега на пеона.

Този негодник беше вече подкупен от Робладо и Вискара. Затова, вместо да пази господаря си, той побърза да предупреди враговете му. Ранчото бе обградено от един отряд и при все че неколцина от нападателите бяха убити от Карлос, сам той бе най-после победен от надделяващата сила и пленен.

Не минаха и пет минути от пристигането на Гомес, когато се чу бойна тръба, възвестяваща приближаването на войска, а в следния миг войниците влязоха в строй на площада. В центъра беше пленникът, вързан здраво на гърба на едно муле и пазен от два реда войници.

Едно толкова интересно събитие скоро се разчу и площадът се изпълни с тълпа, която жадуваше да задоволи любопитството си, като види прочутия ловец на бизони.

Но не само него гледаха с любопитство. Имаше още двама души, единият от които беше толкова интересен, колкото и самият обявен въвн от закона. Този пленник беше майка му. Погледите на тълпата бяха втрещени в нея със страхопочитание и възмущение; подигравки и гневни викове се сипеха върху й по пътя към калабосото.

– Смърт на магьосницата! ... Да умре! – викаха негодияте, когато минаваше край тях.

Нищо – нито разчорлените коси, нито разплаканите очи на младата

и другарка, дъщеря ѝ – не трогваше сърцата на тази фанатична тълпа, всред която се чуваха викове:

– Смърт и за двете... и за майката, и за дъщерята!

Охраната трябваше да ги пази от нападателите, когато ги въвеждаше набързо в затвора.

За щастие Карлос не видя нищо. Не знаеше дори, че те са заловени. Мислеше, че може би са ги оставили необезпокоявани в ранчото и отмъщението на неприятелите му ще засегне само него. Не знаеше сатанинските намерения на мъчителите си.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ВТОРА

Двете затворнички останаха в калабосото. Карлос бе откаран за по-голяма сигурност в пресидия и оставен в караулния карцер.

Вечерта му дойдоха гости. Комендантът и Робладо не можаха да съдържат злорадството на жалките си души. Като изпразниха чашите с вино, те отидоха в карцера с група весели другари и почнаха да се забавляват с подигравки към вързания затворник. Полупияните посетители го обсипваха с всевъзможни обиди ... с всички грубости, които можеха да измислят.

Доста време той приемаше всичко с мълчание. Но една груба шега на Вискара най-последно предизвика отговор, с който Карлос намекна за промяната в чертите му; това вбеси дотолкова този звяр, че той се втурна с меч в ръка към вързаната жертва и би я убил, ако Робладо и другите не го задържаха. Приятелите му попречиха да убие Карлос само защото казаха, че такава постъпка ще им отнеме очакваното развлечение! Това беше единственото съображение, което го задържа; но той не се укроти, докато не нанесе няколко удара с пестник в лицето на беззащитния затворник.

– Нека живее, негодникът! – каза Робладо. – Утре ще има прекрасно зрелище за него!

При тия думи пияната банда излезе със залитане, като остави затворника да гадае за обещаното зрелище.

Но той не мислеше за това. Много добре разбираше, че ще си правят зрелище с него. Не се надяваше на милост нито от гражданските, нито от военните съдии. Зрелището ще е неговата смърт. През цялата нощ съзнанието му бе измъчвано от тежки мисли не за самия него, а за тези, които му бяха много по-скъпи от собствения му живот.

Утрото надникна през тясното прозорче на мрачната килия. Нищо друго ... нито за ядене, нито за пиене ... Нито дума за утеха ... нито милостив поглед от грубите тъмничари. Никакъв приятел нямаше да го потърси ... никакъв знак, че някое сърце на този свят се грижи за него.

Дойде пладне. Изведоха го или по-точно, извлякоха, го от затвора. Наоколо се строиха войници и го подкараха. Где отиваха? Да го екзекутират ли? Очите му бяха вързани. Видя, че го откарват в града, на площада. Там имаше необикновено много хора. Препълнен беше целият площад, както и околните асотеи. Всички жители на селището бяха като

че събрани в града. Имаше – ранчери, собственици на мини и така натагък. Защо?

Някакво голямо събитие ги беше събрало. Приличаха на хора, които очакваха да видят нещо необикновено. Може би зрелището, обещано от Робладо! Но какво ще бъде то? Дали възнамеряват да го подложат на мъчения пред тълпата?

Не беше невероятно.

Тълпата го обсипваше с подигравки по пътя му. Преведоха го всред нея и го затвориха в калабосото.

На грубата банкета край едната стена на килията можеше да се почива. Нещастникът легна на нея. Вързаните ръце и нозе не му позволяваха да седи изправен.

Оставиха го сам. Войниците, които го доведоха, си отидоха, като заключиха отвън. Гласовете и дрънкането на сабите им показваха, че някои са още пред вратата. Оставили бяха двама часови. Другите се извлякоха и се смесиха с гражданите на площада.

Карлос лежа няколко минути неподвижно – почти без да мисли. Душата му преливаше от страдание. За първи път в живота си чувствуваше, че се поддава на отчаянието.

Това чувство бе съвсем краткотрайно и той започна да мисли... Но не и да се надява – не! Казват, че надеждата загивала само с живота. Това не е вярно. Той беше още жив, а надеждата беше мъртва. Нямахме надежда да избяга. Много добре беше пазен. Ожесточените му врагове знаеха колко мъчно го уловиха, та надали щяха да му оставят и най-малката възможност за бягство. Надежда за опрощение, за милост – и през ум не му минаваше такава възможност. Но мисълта му все пак работеше.

Естествено е затворникът да огледа стените на затвора си – да се увери, че е наистина затворник. Това е първата му работа, когато ключът се завърти отвън и той се почувствува сам. Покорни на този вътрешен подтик, очите на Карлос зашариха по стените. Килията му не беше в кула – едно малко прозорче или отвор в стената пропускаше светлина. Беше високо, но Карлос видя, че ако се качи на банкета, ще може да погледне навън. Нямахме желание да гледа нищо, затова лежеше, без да помръдне. Видя, че стените на затвора му не са каменни. Бяха от кирпич, а прозорчето му позволи да разбере колко са дебели. Не бяха и много здрави. Решителен човек би могъл с някое остро сечиво при достатъчно време да си пробие доста лесно изход през тях. Така мислеше Карлос; но помисли също, че няма нито остро сечиво, нито време.

Уверен беше, че след няколко часа – може би след няколко минути! – ще го изведат от затвора на ешафода!

О! Той не се боеше от смъртта! Нито дори от мъченията, които предполагаше, че го очакват. Измъчваше го мисълта за вечната раздяла с майката, сестрата, с достойната и благородна девойка, която обичаше ... Мисълта, че никога вече няма да ги види ... ни една от тях ... тази мисъл влудяваше съзнанието му.

Не можеше ли да им се обади? Нямах ли приятел, който би могъл да им занесе една последна дума? ... Да им предаде предсмъртната му мисъл? – Нямах.

Слънчевият лъч, проникващ косо в килията, се губеше от време на време и помещението потъмняваше. Нещо полузакриваше отвора отвън: лицето на някой безделен леперо, който любопитствуваше да зърне затворника и бе помолил своите другари да го вдигнат на раменете си. Отворът беше по-високо от главите на тълпата. Карлос можеше да чуе грубите шепи, насочени не само против него, но и против скъпите му същества – майка му и сестра му. Това го измъчваше, но същевременно го накара да се запита защо ги споменават толкова много. Не можеше да разбере какво казват за тях, но имената им често достигаха до слуха му в сред общия глъч.

Лежал бе около един час на банкетата, когато вратата се отвори и двамата офицери, Вискара и Робладо, влязоха в килията. Придружаваше ги Гомес.

Затворникът помисли, че е настъпил последният му час. Щяха да го изведат за екзекуцията. Но грешеше. Намерението им беше друго. Съвсем различно. Дошли бяха да злорадствуват над страданието му.

Посещението им щеше да е кратко.

– Е, юнако! – започна Робладо. – Обещахме ти зрелище за днес. А ние сме хора, които държат на думата си. Дойдохме да ти съобщим, че зрелището е готово и скоро ще започне. Качи се на банкетата да погледнеш на площада; ще го видиш чудесно: близо е, та няма да ти трябва далекоглед! Качвай се! И не губи време! Ще видиш, каквото ще видиш! Ха, ха!

Той се разсмя с груб, дрезгав смях, към който се присъединиха командантът и Гомес; после, без да дочакат отговор, и тримата се обърнаха и излязоха, като заповядаха на войниците да заключат пак вратата след тях.

Това посещение, както и приказките на Робладо, учудиха и озадачиха Карлос. Той размисли няколко мига по тях. Какво означаваха?

Зрелище, на което трябва да бъде зрител! Какво друго зрелище, ако не собствената му екзекуция? Какво значи всичко това?

Той постоя така, като се мъчеше да открие смисъла на Робладовите приказки. Доста време мисли за тях, докато най-после намери или помисли, че е намерил ключа на догадката.

Ха! – промълви той. Дон Хуан! ... Той ще е! Горкият ми приятел! И него са осъдили; и той ще трябва да умре преди мене. Това ще искат да видя. Демони! Няма да им направя удоволствието да погледна! Не, ще остана, гдето съм. Той се простря пак на банкетата, решен да остане в това положение. От време на време мълвеше:

– Горкият дон Хуан!... Един верен приятел... верен до смърт... Да, до смърт, защото умира заради мене и за ... О, любов, любов!

Тези размишления бяха внезапно прекъснати. Прозорчето бе затъмнено от нечие лице и един груб глас извика вътре:

– Хей, Карлос! Колачо на бизони! Я погледни! Сагајо Тъкмо зрелище за тебе! Погледни старата вещица – майка си! Виж я как изглежда! Ха, ха!

Ухапване на отровна змия или вражески удар не биха накарали Карлос да се изправи по-бързо. Щом скочи, той забрави, че краката му са вързани, и след няколко залитания по пода падна на колене.

Направи ново, по предпазливо усилие; този път успя да се задържи. Няколко опита му стигнаха, за да се качи на банкетата; щом се настани там, долепи лице до прозорчето и погледна навън.

Очите му зърнаха гледка, която смрази кръвта в жилите му и покри челото му с едри капки пот. Гледка, която изпълни сърцето му с ужас, сякаш някаква ръка го сграбчи и стисна с железни пръсти!

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ТРЕТА

Площадът бе отчасти опразнен; освободеното пространство се пазеше от войници. Хората се блъскаха покрай къщите или по балконите и асотеите. В средата на площада бяха офицерите, алкалдът, висшите чиновници и първенците на града. Повечето бяха в официално облекло и при други обстоятелства тълпата би гледала именно тях. Но сега не беше така. Сега имаше по-интересна група, в която всички погледи бяха втрещени с дълбоко любопитство. Тази група заемаше един ъгъл от площада срещу калабосото – точно срещу прозорчето, от което гледаше Карлос. Тя бе първото нещо, което привлече погледа му. Не видя вече нищо... Не видя тълпата, нито войниците, които я избутваха назад... Не видя блестящата буржоазия на площада; видя само групата пред себе си. Тя стигаше да задържи погледа му.

Групата се състоеше от две магарета – дребни, мършави, тъмни животинчета, покрити с груб чер плат, който висеше почти до краката им. Двама леперо, облечени в чудновати дрехи от същия черен плат, ги водеха с поводи от козина. Зад всяко муле имаше по един леперо в същото облекло, с бич от бизонова кожа. А до всеки леперо бе застанал един падре от мисията със съоръженията на занаята си – книга, броеница и разпятие. Свещениците бяха в одежди. Защото извършваха богослужение. Какво именно? Ще чуете!

На всяко муле имаше по една човешка фигура. Те не седяха свободно, а някак неестествено. Нозете им бяха извити от въжетата около глезените, а ръцете бяха свързани о някакъв дървен хомот около шиите на мулетата, и то така, че да прегърбят ездачите. По този начин главите им бяха увиснали, а лицата, обърнати към стената, още не можеха да се видят от зрителите.

И двете фигури бяха голи до кръста и дори по-надолу. Още от пръв поглед личеше, че са жени. Дълги разплетени коси – сиви у едната, златисти у другата, закрили лицата им и спуснати до шията на животните, доказваха, че са жени. Но за едната не беше нужно такова доказателство. Очерганията ѝ бяха на истинска Венера. Окото на скулптор не би открило никакъв недостатък. Другата фигура носеше отпечатъка на старостта. Беше сгърчена, костелива, мършава и груба наглед.

О, господи! Каква гледка за Карлос, ловца на бизони! Тези неволни ездачи бяха майка му и сестра му!

Тъкмо в този миг погледът му се спря на тях ... О! Позна ги веднага. Стрела, пронизала сърцето му, надали би му причинила по-остра болка. От устните му се изтръгна остър, сподавен вик... единствена промяна на страданието му. След това той вече не издаде звук. Само бързото, тежко дишане показваше, че е жив. Не припадна, не падна. Не се отстрани от прозорчето. Остана като статуя в положението, което бе заел отначало, като притискаше гърди о стената, за да се крепи! Очите му бяха все така неподвижно втренчени в групата – сякаш залепени там!

Застанали насред площада, Робладо и Вискара тържествуваха. Видяха го в отвора на стената. Но той не ги видя. Забравил бе засега съществуването им.

Камбаната от енорийската църква заби по даден знак и млъкна. Това беше сигнал за започване на отвратителната церемония.

Черните водачи поведоха животните успоредно на едната страна на площада и спряха там. Жените бяха сега полуобърнати към тълпата, но спуснатите коси ги закриваха почти напълно.

Падретата се приближиха към тях. Всеки си избра по една. Пропепнаха няколко недоловими думи в ушите на жертвите, размахаха разпятията пред лицата им, после се отдръпнаха на една стъпка и промълвиха някакви нареждания на двамата негодници, застанали по-назад.

Те заеха с голямо усърдие местата си, навиха дебелия край на бичовете около китките си и плеснаха ремъка о голите гърбове на двете жени. Ударите бяха умишлени и отмерени – брояха ги! Всеки оставяше отделна бразда върху кожата. На гърба на младата жена белезите личаха по-ясно – ударите не бяха по-силни, но червените ивици се открояваха по-ярко върху меката, бяла, нежна кожа.

Чудно бе, че ни една не изпищя. Девойката се сви и простена тихо, но не издаде никакъв писък. А старицата остана съвсем неподвижна – нищо не издаде, че страда!

Когато ги удариха по десет пъти, един глас откъм средата на площада извика:

– Достатъчно за момичето!

Тълпата повтори думите; и този, който бе натоварен да бие по-младата жена, нави бича си и се оттегли. Другият продължи, докато отброи ха двадесет и пет удара.

Гръмна музика. Магаретата бяха отведени от другата страна на площада и спрени пак в ъгъла.

Музиката спря. Падретата пак измърмориха своите обредни думи. Палачът също изпълни своето – този път само единият, защото по-

младата жертва бе пощадена по искане на тълпата, при все че бе още в същото унижително и срамно положение.

Старата получи още двадесет и пет удара; след това музиката пак засвири и шествието се придвижи към третия ъгъл на площада.

Тук ужасното мъчение бе потретено, а след това наложено за четвърти път в четвъртия последен ъгъл – гдето предвиденото наказание от сто удара с бич завърши.

Тържеството приключи... Хората наобиколиха жертвите, които бяха освободени от официалната охрана и оставени на произвола на тълпата.

Тя ги гледаше с любопитство, но не и със съчувствие. Макар че видя всичко, тази сган изпитваше съвсем малко състрадание.

Фанатизмът е по-силен от милостта; а кой би искал да знае за някаква вещица или за някакъв еретик.

Все пак някои помислиха за тях. Намериха се хора да развържат вжетата, да разтъркат челата на страдалците, да наметнат плещите им с ребоси, да наквасят с вода устните ма двете безгласни жертви – защото и двете бяха припаднали.

Докараха някаква груба карета. Никой не разбра, нито се опита да разбере как е дошла. Мръкваше и хората, задоволили любопитството си и огладнели, бързаха да се приберат. Воден от една девойка и подпомогнат от двама-трима тъмнокожи индианци, мургавият колар пренесе мъчениците в колата, качи се и подкара; девойката и тези, които му бяха помогнали, тръгнаха след тях.

Напуснаха предградията и по един страничен път през гъсталака стигнаха до някакво самотно ранчо – същото, гдето Росита бе доведена и по-рано; защото и сега я прибра Хосефа.

Жертвите бяха пренесени в къщата. Скоро се разбра, че едната вече не страда. Дъщерята дойде на себе си само за да види, че майка ѝ я е напуснала завинаги!

Напразно разтъркваха слепите ѝ очи... Напразно мокриха устните... Напразно ѝ стискаха ръцете. Безумната скръб на дъщерята не затрогна вече нейния слух. Смъртта бе отнесла душата ѝ към другия свят.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Карлос бе наблюдавал ужасното зрелище от прозорчето на своята тъмница. Казахме, че го наблюдаваше мълчаливо. Но това не е съвсем точно. От време на време, когато окървавеният бич се стоварваше потекло, той издаваше глух стон – неволен израз на безкрайно страдание. Изражението на лицето издаваше, много повече от гласа, страхотния пожар, който пламтеше в душата му. Хората, които поглеждаха случайно или от любопитство към прозорчето, бяха ужасени от израза на това лице. То изглеждаше подутото, очите бяха зачервени и втрещени неподвижно. Челюстите и устните бяха стиснати, по челото блестяха едри капки пот. Никаква червенина по бузите – или изобщо по лицето – сякаш нямаше ни капка кръв. Смъртнобледо лице, неподвижно като каменно ваяние.

От мястото си Карлос можеше да види само двата ъгъла на площада: гдето започна жестокото наказание и гдето го наложиха за втори път. След това шествието отмина така, че той не можеше вече да го вижда; но при все че гледката не измъчваше погледа му, облекчението беше съвсем малко, защото Карлос знаеше, че мъчението продължава.

Той не остана до прозореца. Смъкна го решението да се самоубие!

Мъката му бе преляла. Не можеше да я понася вече. Смъртта щеше да го отърве и той реши да умре. Но как?

Нямаше никакво оръжие; а дори да имаше, не би могъл да си послужи с него, както беше вързан.

Все пак имаше някаква възможност. Да разбие главата си в стената!

Но щом погледна меката мазилка на кирпичената стена, той се увери, че и така не ще постигне целта си. С такъв удар може само да се зашемети, но не и да се убие. И пак ще се върне към ужасния живот.

Очите му гледаха килията и търсеха средство за самоубийство.

Една греда пресичаше помещението. Тя беше толкова високо, че на нея можеше да се обеси и най-високият човек. Ако ръцете на Карлос бяха свободни и имаше въже, работата щеше да се нареди. А въже наистина имаше, но не в ръцете, а на ръцете му, защото те бяха омотани няколко пъти с тънък ремък от необработена кожа.

Вниманието му се насочи сега към тези връзки. За своя изненада и радост той откри, че ремъкът е омекнал и се е разхлабил! Потта от

ръцете и китките бе овлажнила суровата кожа, която бе омекнала и почнала да се огъва; а обезумелият от мъка Карлос я бе разтегнал с няколко инча с отчаяните си несъзнателни движения. Той усещаше, че ще може да развърже ремъците и се залови за това със силата и усърдието на отчаян човек! Ако ръцете му бяха свързани отпред, щеше да се опита да ги развърже със зъби; но те бяха свързани здраво зад гърба му. Той започна с все сили да ги дърпа и извива.

Никой народ по света не умее да си служи с въжета или ремъци по-добре от испано-американците. Индианците им отстъпват в това изкуство, а възелът и на най-опигния моряк е съвсем несръчен в сравнение с техния. Никой не умее да върже по-добре пленник без железни окови. Така че плененият Карлос беше безукорно вързан.

Но нито с въже, нито с ремък може да се върже човек с необикновена сила и решителност. Стига да има време, той положително ще се освободи. Карлос разбра, че му трябва само време.

А поради овлажняването от потта стигаше му и съвсем кратко време. За по-малко от десет минути кожените ремъци се измъкнаха от китките и ръцете му се освободиха!

След това прекара ремъка през пръстите си, за да го оправи, върза примка на единия му край, качи се на банкетата и завърза другия край за гредата. После мушна голия си врат в примката, за да премери на каква височина ще увисне, когато тялото се дръпне надолу. И застанал на края на банката, той се приготви да скочи...

– Да ги погледна още веднъж, преди да умра... Горките мъченици! Още веднъж...

Беше почти срещу прозорчето и трябваше само да се наведе малко встрани, за да види площада. Така и направи. Не можа да ги види; но видя, че вниманието на тълпата е насочено към ъгъла, който беше до самия затвор. Ужасният обред щеше скоро да завърши. Тогава ще ги изведат може би напред, гдето ще може да ги види. Ще дочака този миг... последния свой миг!

О! Какво е това? Господи, та то е...

Чу свистенето на острия бич, който разцепи въздуха. Помисли или си въобрази, че чува тих стон. Мълчанието на тълпата позволяваше да се чуе и най-слабият звук.

– Милостиви боже, няма ли милост? Чуй ме, боже на разплатата! Да, разплата! Какво бълнувам аз, глупакът, за самоубийство? Та ръцете ми са свободни... Нима не мога да разбия вратата... резето? Но защо? За да загина от оръжието им! А може би ...

Извадил бе примката от врата си и се готвеше да отвърне глава от прозорчето, когато нещо тежко го удари по челото и почти го замая.

Най-напред помисли, че може да е камък от някой негодяй отвън; но предметът падна на банкетата с тъп метален звън. Той погледна надолу и видя в полумрака, че го е ударил някакъв продълговат предмет. Наведо се веднага и то грабна.

Беше здраво вързан пакет, увит в копринено шалче. Той отвърза бързо въжението и вдигна пакета към светлината.

Вътре имаше фишек от златни унци, дълъг стоманен нож и сгънат хартийка!

Вниманието му се спря най-напред на нея. Слънцето бе залязло, светлината беше намаляла, но до прозорчето все още можеше да се чете. Карлос разгъна листчето и зачете: „Вашият ред ще е утре. Не можах да науча дали ще останете през цялата нощ там, гдето сте сега, или ще ви върнат в пресидия. Ако останете в калабосото – добре. Изпращам ви две оръжия. Употребете, което искате, или и двете. Стените могат да се пробият. Отвън ще има човек, който ще ви отведе в безопасност. Ако ви отведат в пресидия, ще трябва да се постараете да избягате по пътя; иначе няма никаква надежда. Няма нужда да пожелавам смелост и решителност вам – олицетворение и на двете. Идете в ранчото на Хосефа. Там ще намерите някой, който е готов да споделя с вас и опасностите, и свободата ви! Adieu, скъпи ми геройо, adieu.“ Никакво име. Но то, не трябваше на Карлос. Той знаеше много добре кой е писал това писмо.

– Смела, благородна девойко! – прошепна той, като скри хартийката в пазвата на ловджийската си риза. – Мисълта, че ще живея за тебе, ме изпълва с нова надежда, дава ми нови сили за борба. И да умра, не ще бъде от ръката на палача. Не, ръцете ми са свободни. И няма да ги свържат пак, докато съм жив. Ще отстъпя само, когато умра!

Докато мълвеше това, затворникът седна на банкетата и отвърза набързо ремъците, които стягаха досега глезените му. После се изправи пак и стиснал здраво дългия нож, започна да се разхожда из килията, поглеждайки гневно вратата при всяко обръщане. Решил бе да убие пазачите си и от държанието му беше ясно, че ще нападне първия, който влезе. Така се разхожда той няколко минути из килията като тигър в клетката си.

Най-после някаква нова мисъл промени внезапно и решително държанието му. Той събра току-що захвърлените ремъци, седна на банкетата и пак върза глезените си, но така, че да може само с едно движение да се освободи от майсторски направения възел. Скри ножа под ризата,

гдето бе скътал вече и кесията. Най-последно отвърза ремъка от гредата, из-ви ръце на гърба и така омота китките си, че изглеждаха здраво вързани. Тогава се изтегна на банкетата с лице към стената и остана така, без да мърда, като заспал.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ПЕТА

В нашата страна на студени подтици, на пресметлива и користна любов не можем да разберем, а едва ли бихме и повярвали безумно смелите постъпки, към които тази дълбока страст подбужда в други земи.

Любовта на испанките достига често мощ и възвишеност, неизпитвани и непознати от народи, за които и любовта дори е само стока. Любовта на тези високо издигнати жени е често истинска страст – самоотвержена, неударжима, бурна – изместваща всичко друго и запълваща изцяло душата. Синовна обич, семейни връзки, нравствен и обществен дълг – всичко трябва да отстъпи. Любовта надделява над всичко.

Такава беше любовта, която пламтеше в сърцето на Каталина де Крусес.

На другото блюдо на везните тежеше синовната обич, общественото положение, богатството и безброй други съображения. Любовта надделя над всичко; покорна на този подтик, Каталина реши да захвърли всичко друго.

Наближаваше полунощ и големият дом на дон Амбросио беше тъмен и тих. Стопанинът не беше в къщи. Вискара и Робладо даваха в пресидия голямо пиршество, на което бяха поканени всички първенци от селището. Между тях беше и дон Амбросио. Така че по това време той пируваше и се веселеше.

Пиршеството не беше за дами, затова Каталина не присъствуваше. То беше всъщност уредено набързо – като празненство, с което трябва да завършат зрелищата през деня. Офицерите и свещениците ликуваха и бяха замислили и уредили заедно този неочакван банкет.

Градът бе стихнал, а в дома на дон Амбросио нямаше знак за живот. Вратарят още се навърташе край главния вход, като чакаше завръщането на господаря си; но сега беше седнал отвътре, на банкетата в сагуна и изглеждаше заспал.

Тези, които искаха да е заспал, го следяха.

Някой отвори голямата врата на конюшната. В рамката ѝ се показва човешка фигура. Беше конярят Андрес.

Конюшната беше тъмна. Ако беше осветена, биха могли да се видят четири оседлани и обзядани коня, заставали по местата си. Би се забелязало и друго нещо, още по-странно – копитата на всеки кон бяха увити с груби вълнени парчета, завързани около глезените. Това бе

направено с някаква умисъл.

Вратата на конюшната не се виждаше от сагуана; но конярят се показваше от време на време, промъкваше се крадешком и надзърташе зад ъгъла. Явно беше, че наблюдава вратаря. Като се поослушваше малко, конярят се връщаше пак на мястото си до тъмния входна конюшната и заставаше там, както и по-рано.

До някое време тесен лъч светлина се промъкваше между завесите на една стъклена врата – вратата на стаята на сеньоритата! После светлината изчезна внезапно; а след няколко мига вратата се отвори без шум. Фигурата на една жена се промъкна тихо навън и тръгна в сянката покрай стената към входа на конюшната. Щом стигна до отворената врата, тя се спря и повика тихо:

– Андрес!

– Тук съм, господарке – отговори конярят, като попристъпи малко по на светло.

– Оседлани ли са всички?

– Да, сеньорита.

– Обви ли копитата им?

– До едно, сеньорита.

– Ох, какво ще правим с него? – продължи съкрушено жената, като посочи към сагуана. – Не ще можем да излезем преди да се върне татко, а тогава може да е вече късно. Santissima!

– Защо да не наредя и вратаря, сеньорита. както наредих момичето? Мога да се справя с него.

– О, Виченца ли? Как се справи с нея?

– Тя е в градинската къща – вързах я, запуших и устата и я заключих. Сигурен съм, че няма да се покаже, докато някой не я мамери. Не се бойте от нея, сеньорита. Така ще наредя и вратаря; само да ми кажете.

– Не, не, не! Кой ще отвори на баща ми? Не, не, не – не бива! – тя се замисли. – Ако излезе, преди да закараме конете, ужасно ще му липсват... могат да го проследят... да го настигнат. А уверена съм, че ще излезе. Колко време ще му трябва? Не много. Той ще може лесно да отвърже ремъците. Зная... защото веднъж казваше, че може: света дево! Може би е вече свободен и ме чака! Трябва да бързам ... А вратарят!... Ха!

При това възклицание тя се обърна внезапно към Андрес. Хрумнал ѝ бе сякаш някакъв нов план.

– Андрес, драги Андрес, слушай! Ще я наредим!

– Да, сеньорита.

– Ето как. Изведи конете изотзад, през градината ... Можеш да ги преведеш през реката?

– Без мъка, господарке.

– Добре. Отведи ги тогава през градината. Чакай!

Тя погледна към дългата пътека, която водеше до входа на градината – точно срещу сагуана, отгдето можеше да се види. Ако вратарят не е заспал, непременно ще види четирите коня, когато минават оттам, колкого и да е тъмно. Явяваше се значи такава мъчнотия.

Каталина трепна изведнъж, като че намисли начин да я преодолее.

– Ще стане, Андрес. Иди до сагуанада и виж дали, е заспал. Върви смело. Ако е заспал, добре. Ако не е, заприказвай го. Накарай го да отвори малката врата и излез на вън. Подлъжи го да излезе и той и гледай да го задържиш там. А аз ще изведа конете.

Това беше приемливо предложение и конярят се приготви за стратегическа среща с вратаря.

– Като мине малко време, промъкни се по следите ми в градината, й внимавай да свършиш добре тая работа, Андрес. Ще удвоя наградата ти. А нали ще дойдеш с мене, няма от какво да се страхуваш.

– Готов съм да дам живота си за вас, сеньорита.

Златото е могъщо. То спечели якия Андрес и направи по-верен от най-верния приятел. За злато той беше готов веднага да удуши вратаря.

Вратарят, не спеше – само дремеше, както умеят да дремят испанските вратари. Андрес приложи хитростта, предложи, му пура и след няколко минути нищо неподозиращият вратар излезе с коняря пред вратата и двамата останаха да пушат отвън.

Каталина прецени где са по шепота на гласовете, които достигаха до тъмната конюшня; промъкна се до един от конете, хвана поводите и изведе животното. Няколко минути бяха достатъчни да го заведе в градината и да го върже за едно дърво.

След това се върна за втория, после за третия и за четвъртия, като върза всички, както бе вързала първия.

Отиде още веднъж до двора. Само да затвори вратата на конюшнята и да заключи стаята си; като затвори и двете врати, погледна към главния вход, после се измъкна към градината. Тук се качи на своя кон, взе в ръка поводите на още един, и зачака.

Не чака дълго. Андрес бе пресметнал добре времето, защото след няколко минути се появи пред входа на градината, затвори вратата след себе си и отиде при господарката.

Хитростта бе успяла отлично; вратарят не заподозря нищо. Андрес му бе пожелал лека нощ, като каза, че отива да си легне.

Дон Амбросио можеше да се върне сега, когато пожелае. Щеше да се прибере по обичая си в своята спалня и нямаше да научи до сутринта каква загуба го е сполетяла.

Отвързаха копитата на конете и като нагазиха колкото е възможно по-тихо във водата, прекараха и четирите коня през реката. Когато се изкачиха на отсрещния бряг, тръгнаха най-напред към скалите, но скоро се върнаха и поеха по една пътека през гъсталака, която водеше надолу. Тази пътека щеше да ги изведе до ранчото на Хосефа.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ШЕСТА

Карлос не пропусна да огледа от мястото си всички ъгли на своя затвор и да потърси отгде ще може да пробие по-лесно някоя стена. Видя, че кирпичените стени бяха достатъчно здрави, за да не пуснат обикновен злосторник; но човек, снабден с подходящо сечиво и решен да се освободи, можеше лесно да ги пробие. Два часа щяха да му стигнат; само че как би могъл да работи два часа, без да го прекъснат или открият? Този въпрос именно занимаваше съзнанието на затворника.

Едно беше ясно: неблагоприятно би било да започне работа, преди да сменят стражата.

Карлос добре пресметна мерките, които трябваше да вземе. Реши да остане в същото положение и да се преструва навързан, докато сменят стражата. Знаеше, че досегашните часове трябва да го предадат на смяната, която ще иска лично да се увери, че затворникът си е в килията. Предполагаше, че времето за смяната на часовете приближава. Няма да чака дълго, докато новите часове влязат в килията му.

Друга мисъл го тревожеше. Дали ще го оставят тази нощ в калабосото, или ще го върнат за по-сигурно в пресидия? В такъв случай единствената му възможност за бягство щеше да бъде – както подсказваше и тая – да направи отчаяно усилие да избяга по пътя. Щом го затворят в караулния затвор, щеше да бъде между каменни стени, й не можеше да има никаква надежда да си пробие изход чрез тях.

Беше твърде вероятно да го отведат там; а защо ли биха се страхували да не избяга от алабосото, ако знаеха, че е здраво вързан, невъоръжен и пазен от бдителни часови? Не. Няма да помислят да го изведат от тук. Освен това ще е много по-удобно да го оставят цялата нощ в сегашния затвор. Той беше близо до мястото на екзекуцията, която щеше да се състои сигурно утре. Бесилото беше вече издигнато срещу затвора!

Отчасти повлияни именно от такива съображения, отчасти улисани с по-приятни занимания, властниците бяха решили да го оставят да пренощува, гдето беше, при все че Карлос не знаеше това.

Той се бе приготвил във всеки случай и за двете възможности. Ако го отведат в пресидия, щеше да се опита да използва всеки удобен случай и да заложи живота си в смел опит за бягство. Ако го оставят в калабосото, ще чака, докато часовете го приемат, а като си отидат, ще се залови да пробие стената. Ако го заловят, докато работи, оставаше само

една възможност – да влезе в бой с часовите и да се измъкне. Бягството му не беше толкова невероятно. Един решителен мъж с дълъг нож в ръка – при това да се бори на живот и смърт – мъчно, може да бъде задържан при каквито и да е условия. Такъв човек често си възвръща свободата дори когато е ограден от цяла тълпа Вираноае. А за Карлос беше още по-вероятно да избяга, той беше як и смел, докато повечето му врагове бяха джуджета в сравнение с него. Колкото до смелостта, им – той знаеше, че щом го видят с развързани и въоръжени ръце, навсякъде ще му правят път да мине. Трябваше да се страхува само от куршумите на пушките им; можеше да се уповава на лошата им стрелба и на тъмнината.

Той лежа така на банкетата повече от час, като преценяваше всички изгледи за освобождаване. Мислите му бяха прекъснати от необичайното вълнение пред затвора му. До вратата беше дошла нова група войници. Сърцето на Карлос затуптя тревожно. Дали е взвод дошъл да го отведе в пресидия? Възможно беше. Той зачака с мъчително нетърпение, като се вслушваше във всяка дума: За негова радост се оказа, че е дошла смяната на часовете и той разбра със задоволство, че им са дадени нареждания да го пазят цяла нощ в калабосото. Тъкмо това, което искаше да чуе. След малко вратата се отвори, и няколко души влязоха в килията. Единият носеше фенер. Огледаха го на светлината – с груби и оскърбителни приказки. Видяха, че е здраво вързан. След малко всички излязоха и го оставиха сам.

Вратата бе, разбира се, пак заключена. Килията потъна отново в пълен мрак.

Карлос полежа неподвижно още няколко минути, докато се увери, че няма да се върнат. Чу, че часовете заемат мястото си пред вратата, после гласовете на другите заглъхнаха някъде по-далеко.

Дошло бе време да започне работа. Хвърли бързо ремъците от ръцете и нозете си, извади от пазвата дългия нож и почна да кърти кирпичената стена.

Избраното място беше най-огдалеченият от вратата ъгъл, в задната стена на килията. Не знаеше какво има от другата страна, но изглеждаше много вероятно тази стена да е външна. Калабосото не беше затвор крепост, а някаква временна тъмница, използвана от властите за дребни грабителни и злосторници. Това увеличаваше изгледите да пробие стената. Тя се поддаде лесно на можа. Кирпичът е просто изсушена кал, с примес от трева; и при все че кирпичите бяха дебели повече от двадесет инча, само след един час Карлос успя да пробие отвор, през който

можеше да се измъкне. Би извършил това постижение и за по-кратко време, но беше принуден да работи предпазливо и колкото е възможно по-тихо. На два пъти му се стори, че часовите се готвят да влязат в килията, и двата пъти скочи с нож в ръка, готов да ги нападне. За щастие предположенията му се оказаха неверни. Никой не влезе, докато той приготви отвора. Можа да вдъхне с радост студения въздух, който нахлу оттам!

Той прекрати работата и се ослуша. Никакъв шум ме се чуваше от другата страна на затвора. Тишина и мрак. Подаде глава и надникна. Нощта беше тъмна, но все пак можа да зърне, че близо до стената растат бурени и диви кактуси. Много добре! Тук нямаше никакъв знак за живот. Той разшири отвора колкото трябваше, за да се промъкне цял, и изпъзля оттам с нож в ръка. Изправи се полека и безшумно. Нищо освен високи бурени, кактуси и алое. Беше жилищен квартал в общинската мера. Следователно бе свободен!

Тръгна към полето, като се промъкваше в сянката на храстите. Пред него изникна сякаш из земята някаква фигура и прошепна името му. Позна, че е Хосефа. Като размениха една-две думи, девойката му даде знак да тръгне след нея и го поведе мълчаливо.

Навлязоха в гъсталака и по една тясна пътека успяха да заобиколят селото. От другата страна беше ранчото; след половин час път пристигнаха и влязоха в скромното жилище.

В следния миг Карлос се наведе над трупа на майка си.

Тази среща не го стресна: Той беше почти подготвен за нея. Освен това нервите му бяха вече изпънати до крайност от вчерашното зрелище. Една мъка може понякога да затъмни друга и да я прогони от сърцето; но мъката, която бе изпитал, не можеше да бъде премахната от никаква друга. Струната ма страданието беше така жестоко опъната, че нямаше вече да затрепти!

Едно същество до него му предлагаше утеха ... Благородната девойка, която то спаси!

Но не беше време за безполезна мъка. Карлос целуна, студентите устни... набързо прегърна разплаканата си сестра ... и своята любима.

– Конете? – попита той.

– Наблизо са – между дърветата.

– Да вървим тогава! Не трябва да губим нито миг! Трябва да се приберем! Хайде!

При тия думи той обви тялото на майка си със сараоје, вдигна го и излезе от ранчото. Другите бяха отишли преди него при конете. Карлос

видя, че имаше четири коня. Радостен лъч светна в очите му, когато позная великолепия си жребец. Антонио го бе прибрал.

Всички се качиха на конете. На двата бяха Росита и Каталина; на другите два Антонио и конярят Андрес. Самият ловец на бизони, (прегърнал необикновения си товар), скочи пак на гърба ма верния си жребец.

– Надолу по долината ли, господарю? – запита Антонио.

Карлос се поколеба малко, като че размисляше.

– Не – отговори най-после той. – Ще тръгнат да ми гонят тъкмо оттам. Ще минем през прохода Ла Ниня. Няма да допуснат, че ще тръгнем през скалите. Води Антонио! По пътеката през гъсталака ... Ти я знаеш най-добре. Напред!

Конниците тръгнаха и след няколко минути отминаха покрайнините на града, а след това поеха лъкатушната пътека през прохода Ла Ниня. Не размениха нито дума, нито шепот, докато конете вървяха един след друг из гъсталака.

След цял час мълчаливо пътуване стигнаха до прохода, по който минаха пак един след друг, без да спрат, за да се изкачат на платото. Тук Карлос отиде напред, даде на Антонио нареждане да поведе другите направо през платото, а сам остана най-назад.

Щом отминаха всички, той пришпори коня си и препусна право към скалата Ла Ниня. Като стигна до ръба на скалата, спря се на едно място, отдето се виждаше целият град Сан Алефонсо. В непрогледния нощен мрак долината напомняше огромен кратер на угаснал вулкан, а светлините, които трептяха в града и в пресидия, приличаха на последни искри от пламтяща, още неугаснала лава.

Конят не мръдваше. Конникът вдигна безжизненото тяло в ръцете си, откри бледото лице и го обърна към светлините.

– Майко, майко! – изхлипа той със задушаван от мъка глас. – Ох, да могат тия очи да погледнат... да могат тия уши да чуят! Дори само за миг – за кратък миг! Да можеше да узнаеш моята клетва! Тук се заклевавам, че ще отмъстя за тебе! Отсега нататък всичката ми сила, време, душа и тяло ще са посветени на изпълнението на тази клетва за мъст! Мъст ли? Защо казах тази дума? Не мъст, а правосъдие... правосъдие за тези, които извършиха най-подлото убийство, извършено на тоя свят! Но то няма да остане ненаказано. Чуй ме, майчин дух! Няма да остане ненаказано! Ще отмъстя за смъртта ти... Ще отплатя за мъченичеството ти. Радвай се, жалка сган! Пирувай, весели се, защото скоро ще настъпят тежки часове за тебе. Много по-тежки, отколкото можеш да

допуснеш! Аз тръгвам ... но ще се върна пак! Имай търпение – ще ме видиш отново! Да! Пак ще се срещнеш с Карлос, ловеца на бизони!

Той вдигна десница и я задържа така, заплашително протегната напред, а лъч на отмъстително ликуване озари цялото му лице. Подбуден сякаш от същото чувство, конят изцвили рязко; после се обърна по знак от ездача и се отдалечи в галоп от скалата!

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И СЕДМА

След отвратителното тържество, на площада офицерите се върнаха в квартирите си в пресидия.

Както вече казахме, не се върнаха сами. Поканиха на вечеря първенците на града – свещеника, падретата, алкалда и така нататък. Залавянето ма обявения във от закона беше повод за всеобщо задоволство и веселие; а комендантът и капитанът – на които се дължеше всичко – бяха решили да се веселят. Затова бе уреден банкетът в пресидия.

Не сметнаха, че си струва трудът да преместят Карлос в казармения карцер. Можеше да пренощува в калабосото. Беше толкова добре вързан и охраняван, та нямаше никаква опасност да избяга.

Утрешният ден му беше последен. Утре неговите врагове щяха да имат удоволствието да видят смъртта му. Утре комендантът и Робладо щяха да изпитат напълно радостта от отмъщението си.

Вискара бе изпитал още днес нещичко от нея. Отмъстил си бе за презрението, с което се бяха отнесли към него, при все че той именно бе извикал: „Стига!“ – от средата на площада. Не се намеси от милост, думите му не се дължаха на човечност – напротив.

Намеренията му бяха подли и скотски ... Утре братът ще бъде премахнат... Тогава ...

Виното, музиката, шегите, гръмките смехове... нищо не можа да заглуши някои горчиви размишления. И сега, и всякога огледалото от стената ще отразява обезобразеното му мургаво лице. Успехът му беше скъпо платен, победата му беше горчива.

Сполуката на Робладо беше по-голяма. Дон Амбросио беше тук и седеше до него.

Виното бе поотпуснало сърцето на собственика на мини. Той беше разговорлив и щедър в обещанията си. Каза, че дъщеря му се разкаяла за безумието си и се отнасяла вече равнодушно към съдбата на Карлос. Робладо можел да се надява.

Вероятно бе дон Амбросио да е имал основания да вярва на думите си. Вероятно бе Каталина да е направила по-добри намеци, за да прикрие по-добре отчаяното си намерение.

Виното се лееше обилно и гостите на коменданта се напиха. Имаше тостове, песни, патриотични речи; настъпи полунощ, а гостите още не бяха се наситили да пируват.

Всред тая веселба някой предложи да доведат обявения въвн от зако-на Карлос. Колкото чудновато, и да беше това предложение, то подхождаше напълно на полуипияните гуляйджии. Мнозина бяха любопитни да видят по-добре ловеца на бизони – станал толкова прочута личност. Предложението бе подкрепено от няколко души и комендантът бе принуден да се съгласи. Вискара нямаше нищо против да задоволи гостите си! Напротив, предложението се хареса както нему, така и на Робладо. Щяха да унижат още повече омразния си враг.

Добре. Повикаха сержанта Гомес, изпратиха го да доведат ловеца на бизони и пируването продължи.

Но скоро бе прекратено внезапно, когато сержант Гомес се втурна в залата и извика, че затворникът, избягал!

Ако в залата бе избухнал снаряд, надали би пръснал по-бързо гостите. Всички наскочаха ... Събориха маси и столове... Изпочупиха чаши и бутилки; настъпи страхотна бъркотия.

Гостите скоро се измъкнаха от залата. Някои хукнаха право към домовете си, да видят дали семействата им са живи и здрави; а други тръгнаха към калабосото, да се уверят лично дали казаното от сержанта е вярно. Вискара и Робладо бяха почти полудели. И двамата вилнееха и ругаеха, като даваха същевременно заповеди да се вдигне тревога по целия гарнизон.

След няколко минути почти всички войници от приседия се бяха превили о две на седлата и препускаха към града. Калабосото бе обкръжено.

Ето отвора отдето затворникът се бе измъкнал. Как се бе развързал ... Кой му бе дал нож?

Разпитваха часовите и ги биха... Биха ги и ги разпитваха ... Но никой не можа да каже нищо. Преди идването на сержанта те не знаели, че затворникът е избягал.

По всички Направления бяха изпратени отряди за издирване, но какво можеха да сторят нощем? Всички къщи бяха претърсени. Каква полза от това? Не беше вероятно ловецът на бизони да е останал в града. Нямаше съмнение, че е тръгнал пак из прерийте!

Нощните претърсвания се оказаха безполезни; а отрядът, тръгнал надолу из долината, се върна на утрото, без да е открил някаква следа от Карлос, майка му или сестра му. Знаеше се, че вещицата бе умряла миналата нощ, но где бяха занесли трупа и? Дали не се е съживила и не е помогнала на обявения въвн от закона да избяга? И това допускаха. Малко по-късно същата утрин загадката бе донегде разбулена. Дон

Амбросио, който си бе легнал през нощта, без да наруши съня на дъщеря си, я чакаше в столовата За закуска. Защо се бавеше тя? Бащата почна да става нетърпелив, след това се разтревожи. Най-после изпрати да я повикат... Но никой не отговори при почукването на вратата й!

Разбиха вратата, влязоха в стаята, намериха я празна. Леглото непобутнато... Сеньоритата беше избягала!

Трябва да я търсят! Где е конярят? ... Конете? ... Трябва да я настигнат и да я върнат!

Отиват в конюшните, отварят я. Няма коняр! Няма коне! ... И те са изчезнали!

Господи, какъв ужасен скандал! Дъщерята на дон Амбросио не само е помогнала на обявения във от закона да избяга, но го е последвала в бягството, и е сега заедно с него! „Избягали са!“ – викаха всички.

Най-после откриха следите на конете и голям отряд драгуни и граждани на коне тръгнаха по тях. Тези следи водеха към платото, после към Пекос, прекосен от бегълците. Оттам следите се губеха. Конете се бяха разделили и поели различни посоки, а следите минаваха по сух чакъл гдето не личаха.

След няколкодневни безполезни скитания тези преследвачи се върнаха; заместиха ги други; но и те се върнаха след известно време със същия неуспех. Претърсиха всички свърталища – старото ранчо, горичките покрай Пекос; дори долът и пещерата бяха посетени и старателно разгледани. Не можах да открият никаква следа от бегълците; предположиха, че са избягали съвсем от заселището.

Това предположение излезе вярно и догадките най-после престанаха. Дружина приятелски настроени команчи, които посетиха селището, донесоха новината, че срещнали ловеца на бизони, когато минавали през Ляно Естакадо, придружен от две жени и неколцина мъже с товарни мулета, които носели провизии; и – както казал, на индианците – отивал надалеко – отвъд Великата прерия.

Тази вест беше точна и без съмнение вярна. Често бяха чували Карлос да казва, че възнамерява да отиде в земята на американците. Отишъл бе сега там, навярно да се засели край брега на Мисисипи. Невъзможно беше да го настигнат. Нямах да го видят вече. Защото едва ли щеше да се покаже пак в селищата на Ню Мексико.

Минаха месеци; след вестта на команчите нищо не се чу за Карлос и за хората му. При все че не бяха забравени нито той, нито близките му, престанаха да говорят за тях. Други работи занимаваха мислите на хората от Сан Илдефонсо, а напоследък бяха станали едно-две крайно

интересни събития, които можеха да заличат спомените за прочутия обявен въвн от закона.

Селището бе заплашено от нашествие на племето рофиф, което би станало, ако тъкмо в това време самите те не бяха нападнати и разбити от други диваци! Това им попречи да нахлуят в долината поне засега, но пробуди опасения за бъдеще.

И друг страх разтърси напоследък Сан Илдефонсо – възможен бунт на тагните, на тези *indios mansos* или опитомени индианци, които съставяха мнозинството от населението. В много други селища братята им бяха възстанали и сполучили да отхвърлят испанското иго! Нормално беше и живущите в Сан Илдефонсо да мечтаят за такова нещо и да заговорничат.

Но заговорът им бе потушен още в началото поради бдителността на властите. Водачите бяха задържани, съдени, осъдени и разстреляни. Скалповете им бяха окачени над входа на PRESIDIA като предупреждение към тъмнокожите им сънародници, които бяха принудени по този начин да се покоряват безусловно.

– Тези трагични събития помогнаха всички да забравят ловеца на бизони и делата му. Наистина в Сан Илдефонсо още имаше хора, които с основание помнеха и него, и делата му; но повечето бяха престанали да мислят за него или за близките му. Всички бяха чули и повярвали, че обявеният въвн от закона отдавна е минал отвъд Великата прерия: и живее сега в безопасност под закрилата на своя народ край бреговете на Мисисипи.

ГЛАВА ШЕСТДЕСЕТ И ОСМА

А какво стана с Карлос? Наистина ли бе отишъл отвъд Великата прерия? Не се ли завърна? Какво стана със Сан Илдефонсо?

Такива въпроси зададоха хората, защото разказвачът на легендата замълча за известно време. Погледът му блуждаеше из долината, като се спираше ту на скалата Ла Ниня, ту на обраслите в бурен развалини. Мълчанието му се дължеше на дълбоко вълнение.

Слушателите му, полуотгатнали вече съдбата на Сан Илдефонсо, очакваха нетърпеливо да научат края. След малко разказвачът продължи.

Карлос се върна. А какво стана със Сан Илдефонсо ли? Отсрещните развалини са отговор на този въпрос. Сан Илдефонсо загина. Откъде да научите как? О, разказът е страшен – разказ за кръвопролитие и мът, разказ за отмъщението на Карлос.

Карлос, ловецът на бизони се върна, но не дойде сам. Петстотин бойци вървяха след него – червенокожи бойци, които го признаваха за свой водач ... за свой, бял вожд. Бяха юначните вакои. Научили бяха патилата му и се заклеха да отмъстят за него!

Беше есен – късна есен, – най-хубавото годишно време в Америка, когато дивите лесове изглеждат изкуствено обагрени, а природата си почива от годишния си труд... Когато всички нейни същества, пирували на богатата трапеза, така щедро сложена от нея, изглеждат доволни и щастливи.

Беше лунна есенна нощ – сребристо пълнолуние, възпято в песните на много земи.

Тя лунни лъчи имаха същия блясък там, където жътвата беше непозната – в пустинното плато на Ляно Естакадо. Млад пастир, легнал край мълчаливото си стадо, бе пробуден от ръмженето на будното овчарско куче. Вълк ли беше, мечка ли, или червеникав кугуар¹⁶¹? Ни едно от тях. Погледът му зърна нещо съвсем друго, когато погледна към платото – нещо, което накара пастира да потрепери. Дълга върволица призрачни фигури минаваше през платото. Конници, които яздеха в индианска нишка, съвсем гъсто един зад друг. Отиваха от изток към запад. Началото на редицата беше вече близо, но краят ѝ не можеше да се види. След малко отрядът мина на двеста крачки от мястото, гдето беше

161. *Кугуар* – пума. Б. пр.

легнал пастирът. Леко и безшумно се изниза напред. Не подрънкваха юзди, не звънтяха шпори, не тракаха саби. Чуваше се само тъпият удар на неподковани копита или изцвилването на нетърпелив жребец, усмирен веднага от ездача. Безшумно като призраци напредваха те. И изглеждаха още по-неземни в сиянието на лунните лъчи.

Пастирът се закова на мястото си, макар и да разбра че не са призраци. Разбрал бе кои са, разбираше и какво значи този разгънат строй. Бяха индиански бойци в поход. Лунната светлина му позволи да види още нещо. Видя, че всички са едри мъже, голи до кръста и от бедрата надолу, с нашарени гърди и ръце, въоръжени само с лъкове, колчани и копия; с една дума, бяха непокорени индианци, в боен поход.

Най-чудноват за пастира беше водачът, който яздеше начело на безгласния отряд. Той се отличавахе от другите по облекло, снаряжение и цвят на кожата. Пастирът видя, че той е бял!

Това го изненада отначало, но не за дълго. Този пастир беше един от най-съобразителните хора от племето си. Той именно бе открил останките на жълтия ловец и другарите му. Припомни си събитията от онова време. Размисли; и след няколко минути заключи, че белият вожд може да е само Карлос, ловецът на бизони! Предположението му беше вярно.

Първата мисъл на овчаря бе да спаси собствения си живот, като кротува. Но докато редицата отмина, му хрумнаха други мисли. Индианците бяха тръгнали на боен поход. Отиваха право към селището. Водеше ги Карлос, ловецът на бизони!

Той си припомни сега случките с Карлос ловеца, припомни си всичко; несъмнено беше, че ловецът на бизони се връща в селището, за да отмъсти на враговете си. Подбуден отчасти от родолюбие, отчасти от надежда за награда, пастирът реши веднага да осуети намерението му – изтича в долината да предупреди гарнизона! Щом редицата отмина, той скочи и се приготви да тръгне; но не бе оценил правилно съобразителността на Белият вожд. Доста отдавна вече странични разезди бяха обградили и наблюдаваха стадото му; в следния миг той бе пленен. А част от стадото му послужи за вечеря на отряда, който пастирът искаше да предаде.

До мястото, гдето намериха овчаря, белият вожд и бойците му бяха минали по един добре известен път – пътя на търговците. Оттук нататък водачът напусна тази пътека и без да продума, поведе дружината косо през платото. Дългата редица го следваше безшумно – както тялото на звяр се плъзга след главата.

След един час те стигнаха до края на Великата прерия – до едно място, което беше добре познато на вожда. Беше началото на дола, где-то се бе крил толкова пъти от враговете. Увери се че беше пълнолуние, луната бе вече ниско и лъчите ѝ не проникваха в дълбоката пропаст. Тя беше потънала в мрак. Спускането бе мъчно, макар и не чак толкова с такива хора и с такъв водач.

Карлос прошепна нещо на този, който беше най-близо до него и подкара коня си към падината и в следния миг изчезна в сянката на скалите. Следващият боец предаде паролата назад и изчезна на свой ред в тъмнината; след това трети, четвърти, докато петстотинте конници бяха погълнати от страхотната бездна. Никой не остана на платото.

До някое време се долавяше непрекъснат тропот от хиляди копита по скалите и разхвърляни камънаци, но този шум стихна постепенно и пак настъпи пълна тишина. Нито конете, нито хората издадоха с някакъв звук, че се намират в дола. Чуваха се само гласовете на диви зверове, в чиито леговища бяха нахълтали бойците. Воплите на бухала, лята на козодоя и безумният писък на орела.

Още един ден мина... Луната пак изгря... И исполинската змия, лежала цял ден притаена в дола, почна да се измъква безшумно оттам и да простира дългия си гръбнак през равнината край Пекос.

Стигнаха и минаха реката; кон след коня плиска струи из плиткия брод; след това блестящата редица пропълзвава напред.

Като минаха реката към долното ѝ течение, изкачиха се към платото над долината, гдето е Сан Илдефонсо.

Тук спират... Изпращат напред разузнавателни разезди... И редицата тръгва отново.

Началото и приближава скалата Ла Ниня, тъкмо когато луната залязва зад снежните върхове на Опера Бланка. От един час насам вождът язди бавно, сякаш я чака да залезе. Светлината и не им трябва вече. Тъмнината подхожда повече за предстоящото дело.

Спират се пак, за да разузнаят прохода. След това белият вожд повежда бойците си из теснината и след половин час петстотинте конници изчезват в гъсталака!

Предвождани от метиса Антонио, намират една полянка посред горичката. Тук бойците слизат и завързват конете си за дърветата. Нападението ще извършат пеша.

Минава половин час. Луната вече е залязла; и перестите облаци, отразявали известно време нейния светлик, постепенно потъмняват. Нищо не може да се различи на двадесет стъпки. Огромната грамада на

пресидия, очертана върху тъмносивото небе, изглеждаше черна и мрачна. Часовия на кулите не се забелязва, но острият глас, с който се провиква от време на време „Centinela alerta!“¹⁶², доказва, че е на своя пост. Отговаря му часовият пред входа, после всичко стихва пак. Гарнизонът спи спокойно – дори нощните пазачи в сагуана, изтегнати на каменната банкета, са дълбоко заспали.

Пресидия не се страхува от Внезапно нападение ... Не е имало слухове за индиански нашествия. Всички съседни племена са мирни; а заговорът на тагните бе потушен. Особена бдителност е почти излишна. Един часови на асотеата, един пред входа са достатъчни за обикновената охрана на гарнизона. Ха! Обитателите на пресидия и не мислят за близкия враг!

– Centincla alerta! – извика пак часовият от крепостната стена.

– Centinela alerta!! – отговаря другият откъм входа и но ни един не бди достатъчно, за да зърне тъмните фигури, които пълзят като огромни гущери към самите стени. Те се движат бавно и безшумно между бурени и треви и се приближават постепенно до входа на пресидия.

До часовия има фенер. Светлината, която стига донегде, му помага... Той не вижда нищо!

Някакво шумолене достига най-после до слуха му. Ей сега ще извика: „Тревога!“¹⁶². Но не доживява да изрече тази дума. Пет-шест тетиви трепват едновременно, пет-шест стрели се забиват в тялото му. Пронизали са го в сърцето и той пада, почти без да охне!

Поток от тъмни фигури нахлува през отворената врата. Полусъбудените пазачи загиват, преди да грабнат оръжието си. Бойният вик на вакоите проехтява вече гръмко и стотици тъмнокожи бойци нахлуват като порой през сагуана.

Влизат във вътрешния двор. Обсаждат вратите на казармата... Обърканите и ужасени войници изскачат по ризи и падат под копитата на тъмнокожите нападатели. Отвред почват да трещят карабини и пищови, но стрелящите не доживяват да ги напълнят повторно.

Беше кратка, но ужасна борба. Викове, изстрели и стенания... Мощният глас на отмъстителния вожд и дивите викове на воините му... трясък на разбити и изкъртени врати. Звънтене на копия и саби, чести гърмежи от огнестрелни оръжия... се сливаха в едно, борбата беше стрехотна!

Най-после завърши. Последва пълна тишина. Бойците не надават

162. Centinela alerta – часовият бди. Б. пр.

вече ужасния боен вик. Техните неприятели войниците – са разгромени. Всички помещения са разчистени, а обитателите им лежат в окървавени купчини на двора и пред вратите. Никаква милост. Всички са избити на място.

Не всички. Останали са двама... на които пощадиха живота. Вискара и Робладо са още живи.

Край дървените колони на оградата натрупват дървета и ги подпалват. Гъсти стълбове дим, размесени с огнени езици, се извисяват в небето. Дебелите борови греди на асотеата пламват, горят, пращат, събарят се и след малко пресидият е само куп димящи развалини!

Но червенокожите отмъстите ли не дочакват да видят това. Отмъщението на вожда им още не е завършено. Не само на войниците дължи отплата той. Заклел се е да отмъсти и на жителите на града. Цялото селище трябва да бъде унищожено!

И тази клетва бе изпълнена, защото още преди изгрев Сан Илдефонсо беше в пламъци. Стрели, копия и томахапки довършиха делото; стотици мъже, жени и деца загинаха под пламналите покриви на къщите си!

Като изключим индианските тагни, малцина оцеляха, за да разкажат за ужасното клане... На неколцина бели – между тях и на нещастния баща на Каталина – бе позволено да избягат и да отнесат в други селища разореното си състояние.

За дванадесет часа само Сан Илдефонсо – градът, пресидият, мисията, хасиендите и ранчите – изчезна от света. Загинаха обитателите на прекрасната долина!

Пладне е. Развалините на Сан Илдефонсо още димят. Досегашните му жители са мъртви, но градът не е съвсем безлюден. На празния площад са строени стотици тъмнокожи бойци, с лица към затворения квадрат. Те наблюдават необичайно зрелище – нова част от отмъщението на техния вожд.

На гърба на две мулета са вързани двама мъже. Те са разсъблечени и голите им гърбове са изложени пред мълчаливите зрители! При все че не са с развяващи се раса, лесно се познава кои са. Ниско остриганите коси и обръснатите темета показват, че са падретата от мисията.

Бичът се впива дълбоко в голата кожа, те охкат високо и се извиват. Усърдно молят мъчителите да спрат публичния бой. Никой не обръща внимание на молбите им.

Двама бели, застанали наблизко наблюдават наказанието. Те са Карлос ловецът на бизони и дон Хуан – ранчерото. Свещениците искат да

ги умилостивят, но напразно. Сърцата на двамата мъже са окаменели.

– Спомнете си майка ми... сестра ми! – мълви Карлос.

– Да, лицемерни попове, спомнете си! – добавя дон Хуан.

Прорязващият бич плющи отново, докато отреденото наказание се повтаря пред всички ъгли на площада.

Тогава откарват мулетата пред енорийската черква, потъмняла и останала без покрив; връзват ги, а гърбовете на вързаните оставят към зрителите.

Една редица бойци се строят по-надалеко, навеждат лъковете си и по даден знак цял рой стрели излитат със свистене. Страданията на падретата свършват. И двамата са мъртви.

Стигам до последното действие на страшната драма; но то не може да се опише с думи. Защото ужасът му затъмнява всичко, станало досега. Мястото на действието е скалата Ла Ниня – където Карлос извърши великолепия си подвиг на празника Сан Хуан.

Сега ще се покаже друго ездаческо изкуство. Но колко различни са тези, които ще го извършат... Колко различни са и тия, които ще го гледат!

Двама души са застанали на коне върху издадения край на скалата. Не яздат доброволно, защото се вижда, че са вързани на седлата. Ръцете им не държат поводите, а са отзад на гърба; нозете, събрани под корема на конете, са вързани с ремъци от сурова кожа. За да не могат да се обръщат на седлата, други ремъци, които излизат от яките кожени колани, завързват здраво телата отзад и отпред. При такова връзване, никой кон не може да отхвърли ездача, ако не отхвърли и седлото, а то се задържа от много здрави подпруги. Тези конници не ще могат да скочат от седлата, докато не извършат необикновения си подвиг.

Но той не е доброволен. Това личи ясно от лицата им. Чертите и на двамата издават ужасно вълнение – най-жалък страх и най-черно отчаяние!

И двамата са мъже на средна възраст... И двамата са офицери в парадна униформа. Но и без нея можем да познаем че са смъртните врагове на Карлос – Вискара й Робладо. Само че сега не са вече негови врагове, а пленници. Защо са вързани на конете? За каква подигравка? Подигравка ли? Ха, ха, ха!

Погледнете! Конете им са диви мустанги! Погледнете пак! Очите им са вързани с кожени колани. Защо? Ще видите.

До всеки кон е застанал по един тагно и го задържа с мъка. Животните са до ръба на скалата, обърнати към най-издадения нос на Ла Ниня.

Индианците са строени също с лице към скалата. Редиците им не шумят. Зловещо мълчание владее тук. Начело е вождът на черния жребец; всички погледи са втренчени в него, сякаш очакват някакъв знак. Лицето му е бледо, неподвижно и строго. Не е завършил още своето отмъщение. Той не разменя нито дума с жертвите си, Това е свършено вече. Те знаят своята участ. Гърбом са към вожда и не го виждат, но тагните, застанали до конете, са втренчили в нето поглед с необичайно изражение. Какво чакат? Само знак!

Този знак се дава сред ужасна тишина. Тагните отскачат вляво и вдясно, като оставят мустангите свободни. Нов знак към строените бойци, които пришпорват конете и се втурват напред с ужасен рев.

Копията им бодват хълбоците на мустангите и животните с вързаните очи политат към скалата.

Предсмъртният стон на ездачите е заглушен от виковете на преследващите конници!

Всичко свърши само за миг. Изплашените мустанги скочиха от скалата и отнесоха във вечността своите ездачи!

Тъмнокожите бойци се събраха до ръба на скалата и се спогледаха с мълчалив ужас.

Един воин тръгна да излезе още по-напред; спря коня си на самия край и погледна към пропастта. Беше белият вожд.

Той погледа няколко мига безформения куп долу. Видя, че никой не мърда. И хора, и коне бяха мъртви, омазани, пребити и пръснати – ужасни наглед!

Той въздъхна дълбоко, сякаш бе стоварил тежко бреме от сърцето си, обърна се и промълви на своя приятел:

– Изпълних клетвата си, дон Хуан – отмъстих за нея!

Залезващото слънце видя как дългата редица индиански бойци се изниза от долината и тръгна към платото Ляно Естакадо. Но те не си отидоха така, както бяха дошли. Връщаха се по домовете си, натоварени с плячка от Сан Илдефонсо – тяхна законна бойна награда.

Ловецът на бизони яздеше пак начело, а до него беше ранчерото дон Хуан. Току-що преживените страхотни гледки помрачаваха челата им; но сянката се разсея постепенно, като помислиха за бъдещето. И двамата очакваха щастливо посрещане след това пътуване.

Карлос не остана за дълго с приятелите си индианци. Като получи обещаното съкровище, той продължи на изток и си направи плантация край брега на Червената река в Луизиана. Тук заедно с прекрасната си съпруга, със сестра си, с дон Хуан и някои от старите прислужници

преживя много години в мир и благоденствие.

От време на време ходеше на лов в земите на старите си приятели – вакоите, – които го посрещаха всякога с радост и още го почитаха за свой вожд.

Нищо вече не се чу за Сан Илдефонсо. Никакво заселище не се основа пак в прекрасната долина. Тагните – освободени от робството, в което падретата ги бяха вплеели – хвърлиха с радост полуцивилизования живот, на който ги бяха приучили. Някои си потърсиха подслон в други заселища, но повечето се върнаха към старите си навици и станаха пак прерийни ловци.

Съдбата на Сан Илдефонсо би направила може би по-голямо впечатление в други времена; но тя съвпада с особена епоха от историята на Испанска Америка. Тъкмо по това време испанската власт в американския континент започна бързо да запада и гибелта на Сан Илдефонсо беше само отделен епизод измежду много други, пак така драматични. Почти по същото време падна Гран Киaira, Або Чилили и стотици други прочути селища. Всяко имаше своя история ... и свой кървав роман... много по-интересен може би от току-що разказания от нас.

Само случаят ни отведе в прелестната долина на Сан Илдефонсо ... и пак случаят ни срещна с човек, който помнеше легендата – легендата за белия вожд.

КРАЙ

© 1979 Невяна Розева, превод от английски

Thomas Mayne Reid
The White Chief (A Legend of North Mexico), 1855

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 21 юни 2003
Редакция: Владислав, 2007

Публикация:

Майн Рид
Белият вожд
Северо-мексиканска легенда
Преведе от английски Невена Розева
Художник Петър Брайков
Издателство „Отечество“, София 1979

1979 c/o Jusautor, Sofia
Captain Mayne Reid
THE WHITE CHIEF
A Legend of North Mexico
New York G. W. Dillingham Co Publishers

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2721>]